

Datum 2018-03-21
Reg.nr 411-00401-16

Avdelning
Utvärderingsavdelningen
Handläggare
Thomas Öst
08-563 086 07
thomas.ost@uka.se

Rektorer vid berörda lärosäten

Utvärdering av utbildning på forskarnivå inom psykologi och tillämpad psykologi

Beslut

Universitetskanslersämbetet (UKÄ) beslutar att ge följande samlade omdöme för utbildningar på forskarnivå som leder till licentiat- och doktorsexamen inom psykologi och tillämpad psykologi.

Högskolan i Gävle

Miljöpsykologi - licentiat- och doktorsexamen, hög kvalitet

Högskolan i Halmstad

Hälsa och livsstil, inriktning idrottspsykologi - licentiat- och doktorsexamen, ifrågasatt kvalitet

Karlstads universitet

Psykologi - licentiat- och doktorsexamen, hög kvalitet

Linköpings universitet

Psykologi - licentiat- och doktorsexamen, hög kvalitet

Linnéuniversitetet

Psykologi - licentiat- och doktorsexamen, ifrågasatt kvalitet

Lunds universitet

Miljöpsykologi - licentiat- och doktorsexamen, hög kvalitet
Psykologi - doktorsexamen, hög kvalitet

Stockholms universitet

Psykologi - licentiat- och doktorsexamen, hög kvalitet

Umeå universitet

Psykologi - doktorsexamen, hög kvalitet

Uppsala universitet

Psykologi - licentiat- och doktorsexamen, hög kvalitet

Örebro universitet

Psykologi - licentiat- och doktorsexamen, hög kvalitet

Utbildningar med det samlade omdömet *hög kvalitet* uppfyller kvalitetskraven för högre utbildning på forskarnivå. Utbildningar med det samlade omdömet *ifrågasatt kvalitet* uppfyller inte kvalitetskraven för högre utbildning på forskarnivå. För de utbildningar som fått omdömet *ifrågasatt kvalitet* innebär det att UKÄ ifrågasätter tillståndet att utfärda dessa examina. Dessa lärosäten (Högskolan i Halmstad/Hälsa och livsstil, inriktning idrottspsykologi - licentiat- och doktorsexamen, Linnéuniversitetet/Psykologi - licentiat- och doktorsexamen) ska senast 21 mars 2019 inkomma med en redogörelse för de åtgärder som vidtagits. Därefter kommer UKÄ att ta ställning till om det finns skäl att besluta att lärosätet inte längre får utfärda dessa examina. UKÄ kan då komma att inleda en utvärdering av Högskolan i Halmstads tillstånd att utfärda licentiatexamen och doktorsexamen inom området hälsa och livsstil (jfr. 6 kap. 5 c § högskoleförordningen).

Ärendets hantering

UKÄ har i enlighet med regeringens uppdrag genomfört en nationell utvärdering av utbildningar som leder till licentiat- och doktorsexamen på forskarnivå inom psykologi och tillämpad psykologi. I de fall lärosätet ger både licentiat- och doktorsexamen i psykologi och tillämpad psykologi har dessa utvärderats som en enhet. Utvärderingen har utgått ifrån de krav som ställs i högskolelagen (1992:1434) och högskoleförordningen (1993:100). Uppdraget ligger inom ramen för det nationella systemet för kvalitetssäkring av högre utbildning (*Nationellt system för kvalitetssäkring av högre utbildning. Redovisning av ett regeringsuppdrag, Rapport 2016:15*).

För granskningen av berörda utbildningar har UKÄ efter ett nomineringsförfarande utsett en bedömargrupp bestående av ämnessakkunniga, doktorandrepresentanter och arbetslivsföreträdare. Bedömarna har inte deltagit i beredning eller bedömning av utbildningar vid lärosäten där de uppgett jäv. En förteckning över bedömare och jävsförhållanden framgår av bilaga 2 i bedömargruppens yttrande.

De underlag som ligger till grund för bedömningen framgår av bilaga 3 i bedömargruppens yttrande. Utifrån underlagen har bedömargruppen redovisat en bedömning med vidhängande motivering av respektive utbildnings kvalitet utifrån nedanstående aspektområden och perspektiv (se bedömargruppens yttrande, bilaga 1).

Aspektområden:

1. miljö, resurser och område
2. utformning, genomförande och resultat
3. uppföljning, åtgärder och återkoppling

Perspektiv:

4. doktoranders perspektiv
5. arbetslivets perspektiv
6. jämställdhetsperspektiv.

I bedömargruppens yttrande ges även ett förslag till samlat omdöme för respektive utbildning.

UKÄ har innan detta beslut fattats skickat bedömargruppens preliminära yttranden till respektive lärosäte på delning, för att korrigera eventuella sakfel. Delningstiden var tre veckor. De svar som lärosätena inkom med framgår av bilaga 4. Bedömargruppen har tagit del av lärosätenas svar, och i de fall där det bedömts vara relevant har ändringar gjorts i yttrandena.

Universitetskanslersämbetets bedömning

Med utgångspunkt i bedömargruppens förslag ger UKÄ respektive utbildning det samlade omdömet *hög kvalitet* eller *ifrågasatt kvalitet*. Det samlade omdömet ifrågasatt kvalitet innebär att UKÄ ifrågasätter lärosätets tillstånd att utfärda licentiat- och doktorsexamen inom forskarutbildningsämnet och att UKÄ efter uppföljning kommer att ta ställning till om tillstånd att utfärda dessa examina bör dras in. (För närmare information, se *Vägledning för utvärdering av utbildning på forskarnivå*, Universitetskanslersämbetet 2016).

UKÄ:s samlade omdöme för respektive utbildning och lärosäte redovisas i bilaga 1.

Beslut i detta ärende har tagits av generaldirektören Anders Söderholm efter föredragning av utredaren Thomas Öst i närvaro av enhetschefen Lisa Jämstved Lundmark, avdelningschefen Karin Järplid Linde och strategi- och planeringsansvarige Per Westman samt kommunikationsspecialisten Kristin Wengerholt.

Anders Söderholm

Thomas Öst

Kopia till:
Bedömargruppen

Bilaga 1: Samlat omdöme

Högskolan i Gävle

Lärosäte	Forskarutbildningsämne	ID-nr	Samlat omdöme
Högskolan i Gävle	Miljöpsykologi - licentiat- och doktorsexamen	A-2016-10-4098	Hög kvalitet
<p>Universitetskanslersämbetet instämmer i bedömargruppens ställningstagande. <i>"Sammantaget visar underlagen att utbildningen håller hög kvalitet.</i></p> <p>Bedömargruppen anser att aspektområdet miljö, resurser och område sammantaget håller hög kvalitet. Det är tydligt att miljöpsykologi är ett starkt område som prioriteras på central nivå vid Högskolan i Gävle, vilket innebär möjligheter till stabilitet och långsiktighet. Forskarutbildningsämnets relation till området för forskarutbildning är adekvat. Miljöpsykologi anknyter tematiskt till området Byggd miljö genom att forskningen är inriktad mot miljöfrågor och fokuserar på studiet av den socio-fysiska miljön samt hur den påverkar och påverkas av människans beteende. Med miljö i det här sammanhanget avses både byggd och naturlig miljö, samt de fysiska och sociala faktorer som där återfinns. Även frågor rörande klimat och miljöresurser återfinns inom forskarutbildningsämnet. Forskarutbildningen i miljöpsykologi vid Högskolan i Gävle är relativt ny, men har på kort tid etablerat en god och framgångsrik miljö inom avdelningen för bygg-, energi- och miljöteknik vid Akademin för teknik och miljö. Bedömargruppen noterar att för att vara en relativt liten högskola, finns det hög och omfattande kompetens inom forskarutbildningsområdet. Bedömargruppen ser positivt på de insatser som görs vid högskolan gällande nyrekryteringar för att säkra och främja kompetensen på sikt.Handledarnas och lärarnas sammantagna kompetens och kompetensutveckling följs systematiskt upp på ett adekvat sätt. Bedömargruppen anser att forskningen vid lärosätet är av sådan god kvalitet att forskarutbildning kan bedrivas på en hög vetenskaplig nivå.Handledargruppens sammansättning borgar för säkerställande av hög kvalitet, med bred kompetens som innefattar såväl miljöpsykologi som psykologi och arbetsmiljö. Forskarutbildningsmiljön präglas vidare av god åldersspridning och en kultur av hög närvaro på arbetsplatsen. I självvärderingen noteras dock att könsfördelningen i handledargruppen är ett utvecklingsområde, vilket bedömargruppen instämmer i.</p> <p>Bedömargruppen anser att aspektområdet utformning, genomförande och resultat håller hög kvalitet. Särskilt vill bedömargruppen lyfta fram det goda exemplet med de tydliga lärandemålen som bifogats den individuella studieplanen. Dessa ger en tydlig bild av vilka aktiviteter inom forskarutbildningen som är kopplade till de olika examensmålen i relation till kunskap och förståelse, färdighet och förmåga respektive värderingsförmåga och förhållningssätt. Forskarutbildningen erbjuder en stabil och bred grund i form av de obligatoriska kursinslagen med både ämnesspecifikt och metodologiskt fokus. Bedömargruppen ser positivt på att det finns ekonomiskt stöd att tillgå för att läsa valbara kurser vid annat lärosäte samt noterar att de högskolepedagogiska kurserna räknas inom ramen för det totala antalet kurspoäng inom forskarutbildningen, vilket kan ses som en signal om att doktoranders lärarroll är prioriterad. Kvalitetssäkring, systematisk uppföljning och återkoppling sker på ett flertal adekvata sätt. Särskilt kan här nämnas de obligatoriska seminarierna under forskarutbildningens gång, där halvtidsseminariet med extern opponer är det mest omfattande. Fastän några exempel på åtgärder som vid behov skulle kunna vidtas inte ges i underlaget anser bedömargruppen att uppföljning med avseende på utformning, genomförande och resultat generellt sker på ett tillfredsställande sätt.</p> <p>Bedömargruppen anser att utbildningen förbereder doktorander för ett föränderligt arbetsliv, samt att</p>			

Datum
2018-03-21Reg.nr
411-00401-16

dess utformning och genomförande systematiskt följs upp för att säkerställa att den är användbar och förbereder för arbetslivet. Lärosätet skriver fram arbetslivsperspektivet i forskarutbildningen, främst i relation till yrken som exempelvis miljöstrateg vid arkitektfirmor eller i samhällsplanerande organ. Inslagen av vetenskaplig metodik och kvantitativ analys lyfts även de fram som viktiga kunskaper och färdigheter som gör doktoranderna anställningsbara för olika former av utredningsarbete, eller för forskning och utveckling i näringsliv och myndigheter. Doktoranderna uppmuntras fortsatt att läsa högskolepedagogiska kurser då undervisningsskicklighet är en viktig del i doktorandernas anställningsbarhet. De flesta doktorander får också erfarenhet av undervisning under utbildningstiden. Lärosätet ger således tydliga tecken på en önskan att förbereda doktoranderna för ett arbetsliv efter avhandlingen. Tydligast ses sambandet med arbetsmarknad i närliggande verksamheter som myndigheter och stat och kommun. Det finns självfallet också en stark arbetsmarknadskoppling till den egna högskolan. Således förefaller forskarutbildningen i miljöpsykologi vid lärosätet kunna ge doktoranderna förutsättningar att arbeta både inom akademien och utanför densamma.

Bedömaregruppen konstaterar dock att det är för tidigt att göra analyser kring disputerades liv efter studierna, eftersom få doktorander ännu har hunnit disputera sedan forskarutbildningen startade.

Bedömaregruppen finner att doktorandinflytandet tycks vara säkerställt, med möjlighet att påverka utbildningen och läroprocesser. En viss beroendeställning - till följd av hög grad av projektfinansiering - mellan doktorand och handledare kan dock finnas, vilket inte minst kan försvåra eventuellt handledarbyte. Ett sådant beroende finns det emellertid en medvetenhet om vid lärosätet.

Bedömaregruppens intryck är att sedvanliga återkopplingsmöjligheter för doktorander finns säkerställda inom Akademien för teknik och miljö. Inte desto mindre uppfattar bedömaregruppen en risk för att doktorandernas aktiva del i arbetet med att utveckla forskarutbildningen inom det specifika området miljöpsykologi främst begränsas till dialogen med studierektor, då forskarutbildningsnämndens ansvarsområden sträcker sig över samtliga profilområden inom avdelningen för bygg-, energi- och miljöteknik vid Akademien för teknik och miljö.

Bedömaregruppen anser att lärosätet har en ambition att integrera ett jämställdhetsperspektiv i utbildningens utformning och genomförande, men det är ett utvecklingsområde. Dock brukar bland annat jämställdhetsfrågor tas upp i samband med årliga doktoranddagarna. Lärosätet bör lägga vikt vid den kommande handlingsplanen för jämställdhetsintegrering, där en av målsättningarna är att öka andelen kvinnor i handledarkollegiet. Sammantaget bedöms jämställdhetsperspektivet likväl vara tillfredsställande, givet de förutsättningar som finns.

Aspektområdet uppföljning, åtgärder och återkoppling bedöms sammantaget vara tillfredsställande. Dock ser bedömaregruppen ett utvecklingsområde vad avser systematisk uppföljning, implementering av åtgärder och återkoppling till relevanta intressenter. Bedömaregruppen anser att det är något oklart hur återkoppling och åtgärder i relation till uppföljningen för att säkerställa hög kvalitet ser ut, vilket i mycket beror på att exempel på detta inte ges i underlaget. Vad gäller aspekten Utformning, genomförande och resultat anser bedömaregruppen att de tydliga lärandemålen som bifogats den individuella studieplanen är ett gott exempel på hur måluppfyllelse kan främjas. Dessa lärandemål ger en tydlig bild av vilka aktiviteter inom forskarutbildningen som kan kopplas till de olika examensmålen."

Högskolan i Halmstad

Lärosäte	Forskarutbildningsämne	ID-nr	Samlat omdöme
Högskolan i Halmstad	Hälsa och livsstil, inriktning idrottspsykologi - licentiat- och doktorsexamen	A-2016-10-4097	Ifrågasatt kvalitet
<p>Universitetskanslersämbetet instämmer i bedömargruppens ställningstagande. "Sammantaget visar underlagen att utbildningens kvalitet är ifrågasatt.</p> <p>Bedömargruppen anser att en tydligare definition och avgränsning av inriktningen idrottspsykologi i förhållande till psykologiämnet - och inte bara i förhållande till området hälsa och livsstil - är behövlig. Psykologiska aspekter och metoder torde i hög utsträckning återfinnas inte bara inom idrottspsykologi utan även i de två övriga inriktningarna inom forskarutbildningsämnet och området hälsa och livsstil, vilket kan medföra svårigheter i att på sikt vetenskapligt hålla isär de tre inriktningarna. Handledarkompetensen är mycket god och likaså adekvat med avseende på de doktorander i idrottspsykologi som hittills antagits. Forskarutbildningsmiljön förefaller utgöra en fullgod lärandemiljö och de många nätverk som finns att tillgå för doktoranderna är en styrka.</p> <p>Bedömargruppen ser ett utvecklingsområde beträffande säkerställandet av att doktoranderna vid forskarutbildningens slut har bred kunskap och förståelse inom såväl inriktningen idrottspsykologi som psykologiämnet generellt. Däremot förefaller måluppfyllelse kunna säkerställas vad avser bred kunskap och förståelse för vetenskaplig metodik inom forskarutbildningsämnet, liksom även vad avser bred kunskap och förståelse överlag inom det tvärvetenskapligt präglade området hälsa och livsstil. Måluppfyllelse avseende färdighet och förmåga förefaller nås bland annat genom medverkan i internationella konferenser, populärvetenskapliga föredragningar och institutionstjänstgöring. Likaså är måluppfyllelsen beträffande intellektuell självständighet och forskningsetiska bedömningar väl tillgodosedd, men bedömargruppen efterlyser en mer explicit policy gällande den så kallade tredje uppgiften eftersom doktorandens insikter vad gäller vetenskapens roll i samhället och människors ansvar för hur den används i hög grad beror av deras arbete med denna. Den bristfälliga måluppfyllelsen vad gäller bred kunskap och förståelse inom idrottspsykologin samt inom psykologiämnet överlag hänger delvis samman med den likaledes bristfälliga definitionen av den vetenskapliga grunden i idrottspsykologin. Detta sammantaget gör att aspektområdet utformning, genomförande och resultat inte kan bedömas som tillfredsställande.</p> <p>Den träning i samarbete inom multiprofessionella team som sker är ett utmärkt initiativ, vilket bedömargruppen vill lyfta fram som ett gott exempel på hur arbetslivets perspektiv kan integreras i forskarutbildningen. Doktoranderna rustas även för ett föränderligt arbetsliv genom bred teoretisk kunskap, aktuell forskningskunskap och färdighet i att självständigt driva projekt. De tillförskansar sig således under forskarutbildningen kunskaper och färdigheter som är användbara för utrednings- och projektverksamhet även utanför akademien.</p> <p>Ett visst mått av doktorandinflytande säkerställs bland annat genom att doktorandrepresentanter återfinns i styrgruppen för forskarutbildning och genom att ett doktorandforum anordnas två gånger per termin, då doktorander kan framlägga synpunkter till studierektor. Doktorandinflytandet verkar dock inte kunna säkerställas just när det gäller den idrottspsykologiska inriktningen. Inte desto mindre förefaller det å andra sidan finnas viss risk för att ett alltför stort ansvar läggs på doktorander för hur</p>			

Datum
2018-03-21Reg.nr
411-00401-16

upplägget av den egna forskarutbildningen utformas. Högskolan bör tillse att alla doktorander skaffar sig bred kunskap och förståelse inom forskarutbildningsämnet, vilket kan äventyras om utbildningen skräddarsys på individnivå i alltför stor utsträckning.

Könssammansättningen i den breda doktorandgruppen inom området är ojämn. Inom området och forskarutbildningsämnet hälsa och livsstil är merparten kvinnor, men de tre doktorander inom inriktningen idrottspsykologi är alla män. Högskolan i Halmstad har våren 2017 tagit fram riktlinjer för examinationer/kursledare där jämställdhetsperspektivet tydliggörs. I dagsläget förefaller inte ett jämställdhetsperspektiv vara integrerat i exempelvis forskarutbildningskursernas innehåll, men de nya riktlinjerna för examinationer/kursledare skulle kunna innebära en påbörjad utveckling i den riktningen. Bedömaregruppen ser att högskolan har ett utvecklingsarbete framför sig beträffande jämställdhetsperspektivets integrering i utbildningens utformning och genomförande.

Uppföljning vad gäller arbetslivets perspektiv sker företrädesvis via seniora forskares nätverk och den informella struktur som råder i forskarutbildningsmiljön. Bedömaregruppen ser emellertid ett utvecklingsområde beträffande systematisk uppföljning och återkoppling vad gäller arbetslivets perspektiv, då sådan i dagsläget förefaller ske på enbart informell väg. Personalens kompetens och forskarutbildningsmiljön överlag följs upp regelbundet, dels genom lärosätesövergripande översyn och dels genom medarbetarsamtal samt handledarkollegiets verksamhet. Beträffande forskningsmiljön, så medverkar även internationella granskare i uppföljningar som sker vart fjärde år. Doktorandbarometrar genomförs vart tredje år. På individuell nivå erbjuds doktorander möjligheter till återkoppling inom ramen för så kallade stödkommittémöten vid behov, förutom den återkoppling och uppföljning som sker i samband med handledningen. Doktorandbarometrarna inbegriper synbarligen även frågor av jämställdhetsrelevans, men någon uppföljning av jämställdhetsperspektivets integrering inom forskarutbildningen i idrottspsykologi verkar inte ske. Sammantaget anser bedömaregruppen likväl att aspektområdet uppföljning, åtgärder och återkoppling är tillfredsställande."

Karlstads universitet

Lärosäte	Forskarutbildningsämne	ID-nr	Samlat omdöme
Karlstads universitet Universitetskanslersämbetet instämmer i bedömargruppens ställningstagande. <i>"Sammantaget visar underlagen att utbildningen håller hög kvalitet.</i> Även om forskarutbildningen i psykologi vid Karlstads universitet är relativt liten och inte erbjuder full potentiell bredd i ämnet psykologi, betraktar bedömargruppen avgränsningarna av forskarutbildningsämnet som adekvata och kopplade till vetenskaplig grund. Forskarutbildningskommittén framstår som ett väl fungerande forum för personalens kompetensutveckling. Forskarutbildningsmiljön präglas av goda möjligheter till tvärvetenskapliga samarbeten, vilket bedömargruppen ser som positivt. Internationella nätverk och samarbeten framstår dock som ett utvecklingsområde, liksom även samverkansdoktorandernas integrering i forskarutbildningsmiljön. Karlstads universitet samverkar med andra lärosäten om doktorandkurser och det förefaller finnas planer på att utveckla denna samverkan ytterligare, både nationellt och internationellt. Bedömargruppens intryck är att de 60 högskolepoäng obligatoriska kurser som ingår i forskarutbildningen sammantagna säkerställer att doktoranden vid examen har tillägnat sig bred teoretisk och metodologisk kunskap. Den planering som sker inom ramen för den individuella studieplanen gäller såväl handledning som doktorandens kurser, forskning och eventuella undervisning. Doktorandens progression vad gäller olika slags färdigheter och förmågor säkerställs således genom bland annat de seminarier och olika typer av presentationer som stipuleras i den individuella studieplanen. Junioropponentskapet i samband med licentiatseminarium är ett bra exempel på moment i forskarutbildningen där doktoranders intellektuella självständighet visas och ges återkoppling på. Forskarutbildningen präglas av goda förutsättningar till förberedelser för arbetslivet efter disputation i det att en utvecklad samverkan sker med olika slags aktörer i universitetets omvärld och ett flertal doktorander har hittills varit samverkansdoktorander. Dock är bedömargruppens uppfattning att det kan bli problematiskt utifrån den fria forskningens synvinkel om såväl planeringen av forskarutbildningens innehåll och inriktning som avhandlingsprojektens syfte och frågeställningar från början är föremål för samverkan, inte minst med tanke på den styrning av forskningen som de ekonomiska incitamenten kan utöva. Bedömargruppen ser positivt på att det anordnas doktorandträffar och doktorandseminarier flera gånger per termin, inte minst då flera doktorander studerar på halvfart och deras integration i forskarutbildningsmiljön därför är angelägen. En särskild forskarutbildningskurs med fokus på jämställdhetsfrågor som är obligatorisk och en utpräglat jämn könsfördelning både bland doktorander och bland handledare ser bedömarna som positiva inslag i forskarutbildningen i jämställdhetskänseende. Detta trots att det föreligger ett utvecklingsområde beträffande uppföljningen av jämställdhetsperspektivets integrering i forskarutbildningens utformning och genomförande.	Psykologi - licentiat- och doktorsexamen	A-2016-10-4088	Hög kvalitet

Det finns även ett behov av fortsatt systematisk uppföljningen av forskarutbildningsmiljön, inte minst för att i görligaste mån kunna åstadkomma lika villkor för alla doktorander inklusive samverkansdoktoranderna och att integrera dem alla i forskarutbildningsmiljön. Uppföljning och återkoppling vad avser doktorandernas måluppfyllelse genom de individuella studieplanerna förefaller dock fungera väl, fastän exempel på åtgärder som kan komma att vidtas vid behov inte ges i underlaget. Bedömargruppen vill framhålla de återkommande doktorandträffarna som ett bra sätt att stärka forskarutbildningsmiljön med avseende på dels dess psykosociala aspekter och dels den möjlighet till mer informell uppföljning som dessa sammankomster innebär."

Linköpings universitet

Lärosäte	Forskarutbildningsämne	ID-nr	Samlat omdöme
Linköpings universitet	Psykologi - licentiat- och doktorsexamen	A-2016-10-4089	Hög kvalitet
<p>Universitetskanslersämbetet instämmer i bedömargruppens ställningstagande. <i>"Sammantaget visar underlagen att utbildningen håller hög kvalitet."</i></p> <p>Efter att ha gått igenom samtliga underlag finner bedömargruppen att forskarutbildningen i psykologi vid Linköpings universitet håller hög kvalitet. Forskarutbildningsämnet präglas av både bredd och djup. Bredden föreligger dels i form av grundforskning inom exempelvis utvecklingspsykologi och kognitionsforskning, dels i form av mer tillämpad forskning där klinisk psykologi och terapiforskning verkar ha en framträdande roll sett utifrån antal publikationer och doktorander. Vidare är bedömargruppens uppfattning att handledargruppen har tillräckligt bred och djup kompetens. Det pågår dessutom ett aktivt arbete för att avdelningens lektorer ska kunna meritiera sig till att bli docenter och få handledningserfarenhet. Forskarutbildningsmiljön är av hög kvalitet, så till vida att den inhyser flera framgångsrika forskargrupper som har ett stort antal publikationer och som ofta erhåller externa medel. Det finns en utvecklad samverkan med både nationella och internationella nätverk, vilket innebär goda förutsättningar för doktoranderna att verka i en dynamisk forskningsmiljö av hög kvalitet. Det är dock viktigt att det finns en gemensam och central översyn för att fånga upp doktorander som inte uppvisar progression i tillräcklig grad.</p> <p>Utbudet av forskarutbildningskurser är genomtänkt med en obligatorisk breddkurs som introduktion, samt obligatoriska kurser i såväl kvalitativ som kvantitativ metodik, vetenskapsteori och forskningsetik. Vidare så framgår att forskarutbildningens bredd tillgodoses genom bland annat seminarier och workshops anordnas för att ge en spridning av erfarenheter och ämnesrelevant bredd i utbildningen. Forskningen sker ofta i nära samarbete med det omgivande samhället då den i flera fall har implikationer för exempelvis behandling och genomförs i samarbete med vårdgivare.</p> <p>Det finns flera olika åtgärder för att förbereda doktoranderna för en karriär efter doktorandtiden. Bedömargruppen vill särskilt lyfta upp kursen i karriärplanering och den Junior Faculty som ger kollegialt stöd efter disputationen. Utbildningen gör doktoranderna väl förberedda för en karriär efter disputation.</p> <p>Överlag sker ett fullgott kvalitetsarbete med ett ansvar för forskningsmiljön som ligger på forskningschefen, medan den psykosociala miljön ansvaras för av avdelningschefen. Eftersom återkommande doktorandundersökningar sker bara vartannat år, blir de årliga samtalen med avdelningschefen viktiga för uppföljning av den psykosociala arbetsmiljön. Vartannat år är en relativt lång tid ur ett doktorandperspektiv. Det framgår i självvärderingen att även om doktoranderna finns representerade i beslutande organ på flera nivåer, så har doktorandernas engagemang fluktuerat över tid. Bedömargruppen ser det som viktigt att samverkan och engagemang i doktorandfrågor lyfts fram och att det skapas en kultur i vilken det ses som naturligt att engagera sig i utbildningen och i de egna lärprocesserna. Det är utbildningens ansvar att se till att förutsättningar finns för en engagerad och aktiv doktorandgrupp, samt att resultat från utvärderingar och synpunkter från doktoranderna tas om hand och bidrar till kvalitetsutveckling av utbildningen. Bedömargruppen ser detta som ett utvecklingsområde.</p>			

Datum
2018-03-21Reg.nr
411-00401-16

Det finns en rad olika åtgärder inom lärosätet för främjande av jämställdhet i verksamheten. Bland annat har en strategigrupp inrättats bestående av prefekt, avdelningschef, forskningsledare, HR-konsult, ombud för lika villkor och arbetsmiljöombud vilken har till uppgift att tillsammans åstadkomma en god arbetsmiljö och att verka för integrering av jämställdhetsperspektivet i forskarutbildningen. I handledarutbildningen ingår även moment med fokus på genus och jämställdhet. Bedömargruppen vill särskilt framhålla policyn att ha både en manlig och en kvinnlig handledare som ett gott exempel i jämställdhetshänseende.

Uppföljning och återkoppling sker på ett överlag fullgott vis, men ett utvecklingsområde föreligger när det gäller uppföljning av doktorandinflytandet i forskarutbildningen. Det framstår också i vissa fall som oklart vilka slags åtgärder som kan komma att vidtas i händelse av att i olika avseenden negativa resultat från uppföljningsverksamhet framträder. De individuella studieplanerna förefaller dock fungera väl och det sker även en kvalitetsutveckling vad gäller deras utformning, varför bedömargruppens uppfattning är att en fullgod uppföljning av doktorandernas måluppfyllelse sker."

Linnéuniversitetet

Lärosäte	Forskarutbildningsämne	ID-nr	Samlat omdöme
Linnéuniversitetet	Psykologi - licentiat- och doktorsexamen	A-2016-10-4090	Ifrågasatt kvalitet
<p>Universitetskanslersämbetet instämmer i bedömargruppens ställningstagande. <i>"Sammantaget visar underlagen att utbildningens kvalitet är ifrågasatt."</i></p> <p>Miljön är sårbar på grund av det förhållandevis stora antalet handledare som är externa, samt på grund av de fåtaliga doktoranderna av vilka några är likaledes externa. Detta skapar problem när det gäller anordnandet av kurser som är integrerade i forskarutbildningen, vilka skulle kunna medge att doktorander kan läsa kursen i fråga vid en tidpunkt då det är lämpligt med avseende på doktorandens lärande.</p> <p>Ett av de stora problemen vad gäller forskarutbildningen i psykologi vid Linnéuniversitetet gäller doktoranders och handledares ämnesmässiga bakgrund. Doktorander behöver inte ha någon bakgrund inom psykologiämnet och samtliga handledare har inte heller det - eller har en begränsad sådan exempelvis inom medicinsk psykologi. Detta väcker således frågor kring handledarnas kompetens att handleda doktorander i psykologi, vilket kan utgöra ett problem särskilt med tanke på att det inte erbjuds några fördjupande kurser i psykologisk teori.</p> <p>Doktorander har tillgång till samma stödfunktioner som den övriga personalen som till exempel bibliotek och IT-stöd, vilket är positivt. Det är däremot en brist att externa doktorander inte har en arbetsplats vid universitetet.</p> <p>Detta att tre av åtta doktorander inte under dagarna befinner sig vid Linnéuniversitetet och dessutom har externa handledare som själva i begränsad utsträckning är integrerade i forskningsmiljön vid lärosätet väcker frågor om i vilken utsträckning dessa doktorander är delaktiga i verksamheten vid Linnéuniversitetet och huruvida de får en positiv upplevelse av forskarutbildningen. Bedömargruppen ser detta som problematiskt. Fastän vissa ansträngningar har gjorts för att råda bot på problemet med bristande integration vad gäller dessa doktorander, vill bedömargruppen rekommendera lärosätet att ompröva sin policy beträffande att ha externa doktorander med likaledes externa handledare.</p> <p>Sökande som antas till forskarutbildningen i psykologi behöver enligt den allmänna studieplanen inte ha en grundläggande examen i psykologi. Detta föranleder en problematik så till vida att det endast finns obligatoriska forskarutbildningskurser i metod och vetenskapsteori. Det ges som nämnts inte några fördjupande kurser inom psykologisk teori. En obligatorisk kursdel om forskningsmetodik, publicering av artiklar i vetenskapliga tidskrifter och avhandlingsarbetet som sådant främjar dock måluppfyllelse av kunskapsformen färdighet och förmåga. Samverkan med det omgivande samhället sker också, såväl internationellt som nationellt. En valbar kurs i högskolepedagogik och doktorandernas medverkan i olika typer av konferenser bidrar också till förmågan att stödja andras lärande och till förmågan att muntligt presentera forskning i olika sammanhang. Bland annat obligatoriska kursmoment om forskningsetik och det dagliga arbetet i forskningsmiljön säkerställer måluppfyllelse av kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt. Aspektområdet utformning, genomförande och resultat bedöms således sammantaget vara tillfredsställande.</p>			

Datum
2018-03-21Reg.nr
411-00401-16

Nuvarande doktorander har mestadels en anställning utanför universitetet och Linnéuniversitetet är angeläget om att anställa dem efter disputation. Frågan infinner sig vad lärosätet gör för att förbereda doktoranderna för olikartade, föränderliga karriärer. Av intervjuerna, självvärderingen och insända individuella studieplaner framgår att det inte verkar vidtas några konkreta åtgärder för att förbereda doktoranderna för ett föränderligt arbetsliv.

Utbildningen verkar för att doktoranderna tar en aktiv del i arbetet med att utveckla utbildningen och lärprocesserna. Bedömggruppen ser det som positivt att doktoranderna finns representerade på flera nivåer inom universitetet. Vidare ser bedömggruppen det som positivt att det finns en medvetenhet kring brister i arbetsmiljön, samt att det skett ett arbete med att förbättra arbetsmiljön för doktoranderna.

Det finns en lärosätesövergripande strategi för jämställdhet i verksamheten, men det är för bedömggruppen oklart i vilken utsträckning som denna omsätts i konkret handling på institutionsnivå. Det ges inte några övertygande exempel på egna initiativ för att säkerställa en jämn könsfördelning bland doktorander och handledare eller för att integrera jämställdhetsperspektivet i utbildningens utformning och genomförande.

Doktoranders måluppfyllelse följs upp bland annat vid halvvägs- och slutseminarier, i samband med presentationer inom ramen för den allmänna seminarieserien och genom internationella konferenser samt publikationer. Inte desto mindre skulle den kontinuerliga uppföljningen kunna förbättras. Fastän den individuella studieplanen av lärosätet betraktas som ett viktigt redskap för uppföljning av måluppfyllelse, så framgår det av insända individuella studieplaner att de inte förefaller användas på det sättet i någon större utsträckning. Det sker därutöver en övergripande uppföljning som omfattar ett flertal inslag och procedurer genom bland annat handledarkollegiets verksamhet. De externa huvudhandledarna utgör härvidlag en utmaning så till vida att en del av dem i begränsad utsträckning deltar i handledarkollegiets sammankomster och de biträdande handledarna till de externa huvudhandledarnas doktorander är sannolikt inte heller i så hög grad involverade i den fortlöpande handledningen av dem. Kontrollstationer i form av halvvägs- och slutseminarier med mera är värdefulla, men också fortlöpande stöd och insyn från handledares sida är önskvärd."

Lunds universitet

Lärosäte	Forskarutbildningsämne	ID-nr	Samlat omdöme
Lunds universitet	Miljöpsykologi - licentiat- och doktorsexamen	A-2016-10-4099	Hög kvalitet
<p>Universitetskanslersämbetet instämmer i bedömargruppens ställningstagande. <i>"Sammantaget visar underlagen att utbildningen håller hög kvalitet."</i></p> <p>Bedömargruppen anser att det finns goda förutsättningar för doktoranderna att få en adekvat koppling till den vetenskapliga grunden, arbetsprocessen samt beprövad erfarenhet. Dock ställer den sig något frågande till konsekvenserna av att forskarutbildningen i miljöpsykologi sker inom ramen för en forskargrupp, närmare bestämt en forskargrupp med ett tydligt teoretiskt ramverk som utgångspunkt. Bedömargruppen ser en risk för att forskarutbildningen inte ger den bredd inom miljöpsykologämnet som examenstillståndet innefattar utan resulterar i en alltför avgränsad del av miljöpsykologin. I relation till de tre heltidsdoktoranderna och tio doktorander med delhandledning från lärosätet, anser bedömargruppen att antalet handledare och deras sammanlagda kompetens är adekvat. Handledare vid lärosätet erbjuds goda möjligheter till kompetensutveckling. Forskningen vid lärosätet har sådan kvalitet och omfattning att utbildning på forskarnivå kan bedrivas på en hög vetenskaplig nivå med goda utbildningsmässiga förutsättningar i övrigt.</p> <p>Den allmänna studieplanen för miljöpsykologi specificerar endast en obligatorisk kurs om 7, 5 högskolepoäng och det råder oklarhet kring vilka kurser doktoranderna läser förutom denna kurs. Likaså anser bedömargruppen att det föreligger viss risk vad gäller progression förknippad med möjligheten att tillgodoräkna sig upp till 45 högskolepoäng från avancerad nivå. Bedömargruppens uppfattning är således att det finns behov av att skapa en tydligare struktur för att säkerställa en gemensam kompetensbredd och nivå för samtliga doktorander. Bedömargruppen anser att utbildningen säkerställer förmågan att planera och bedriva forskning i nationella och internationella sammanhang, att presentera forskningsresultat muntligt och skriftligt samt i viss utsträckning stödja andras lärande. Undervisningen inom miljöpsykologi på grundnivå och avancerad nivå är begränsad, men doktorander medverkar i de interna och externa utbildningar som genomförs. Förmåga till kommunikation med samhället i övrigt utvecklas i samband med populärvetenskapliga presentationer och i det empiriska avhandlingsarbetet vilket i regel genomförs tillsammans med intressenter i samhället, exempelvis kommuner och/eller företag. Intellectuell självständighet förväntas uppnås genom inläsning, reflektion och integration av litteratur i förhållande till doktorandens unika frågeställning. Doktoranderna tillförskansar sig genom deltagande i forskargruppens gemensamma diskussioner ett forskningsetiskt förhållningssätt som inkluderar god forskningssed och de lär sig därigenom att kunna värdera sitt eget och andras arbeten. Bedömargruppen uppfattar dock att informella strukturer dominerar och ser en risk med att förlita sig på befintliga normer som grund för att säkerställa god värderingsförmåga och förhållningssätt. Måluppfyllelsen förefaller inte desto mindre vara tillgodosedd, inte minst genom doktorandernas aktiva deltagande i forskargruppens arbete.</p> <p>Forskningen vid lärosätet är av en tillämpad karaktär vilket medför att forskning och forskningsresultat ständigt konfronteras mot omvärlden. Forskningsprojekten bygger således på samverkan med externa parter inom både den offentliga och privata sektorn, vilket gör att doktoranderna får möjlighet att ta del av olika slags nätverk utanför akademien. Det finns vid avdelningen samtidigt en genuin strävan att balansera olika förekommande aktiviteter inom forskarutbildningen i relation till avhandlingsarbetets innehåll, så att externa aktiviteter inte stör fokus eller leder till långa avbrott i avhandlingsarbetet.</p>			

Bedömargruppen vill framhålla denna strävan som ett gott exempel på förberedelser för ett föränderligt arbetsliv som tar hänsyn till doktorandernas situation.

Forskarutbildningen är upplagd så att doktoranderna deltar aktivt i bland annat valet av forskarutbildningskurser och ansvarar för sitt eget lärande, vilket är positivt. Det faktum att det läggs ett stort ansvar på doktoranderna för upplägget av utbildningen kan emellertid medföra problem gällande huruvida avgränsningen av forskarutbildningsämnet och dess koppling till den vetenskapliga grunden och beprövad erfarenhet kan säkerställas. Bedömargruppen ställer sig frågan om det finns tillräckligt tydliga ramar för att säkerställa en likvärdig kvalitet/kompetens hos samtliga doktorander i miljöpsykologi vid lärosätet. Doktoranden beskrivs i underlaget som en kollega i forskargruppen och en kontinuerlig dialog i vardagspraktiken är en målsättning vid lärosätet, vilket bedömargruppen ser som positivt.

Både centralt vid Lunds tekniska högskola och på institutionsnivå finns grupper som arbetar med jämställdhetsfrågor och i dessa grupper finns doktorandrepresentation. Vid institutionen för arkitektur och byggd miljö har gruppen regelbundna möten och arbetar för närvarande med en lokal handlingsplan. En medvetenhet om kön och jämställdhet verkar vara rådande, men det framgår inte tydligt hur lärosätet arbetar med dessa frågor förutom att öppet diskutera frågan och synliggöra problematiken. En utvecklingsmöjlighet är att introduktionskursen för nyantagna doktorander - där bland annat jämställdhetsfrågor introduceras - skulle kunna göras obligatorisk, då denna i dagsläget bara är valbar.

Vid uppföljning av den individuella studieplanen sker viss återkoppling från doktoranden på handledningen och det är också möjligt för doktoranden att diskutera eventuella problem gällande handledning med studierektor för forskarutbildning, men det förefaller inte ske någon mer systematisk uppföljning av personalens kompetensutveckling. Den individuella studieplanen skulle kunna vara mer utförlig vad gäller måluppfyllelse med avseende på examensmålen och med avseende på progression, då denna i nuläget är ganska svagt strukturerad och tämligen svårnavigerad. Mötena om den individuella studieplanen utgör den främsta uppföljningen av doktorandernas engagemang i olika externa aktiviteter, men systematiska alumnundersökningar förefaller saknas. Bedömargruppen konstaterar att de flesta formella system för uppföljning ligger på en högre nivå än på avdelningsnivå, där uppföljningen är av mer informell karaktär. En större systematik och regelbundenhet i uppföljning, åtgärder och återkoppling vore lämplig. De morgon- och veckomöten som hålls inom forskargruppen är inte desto mindre ett positivt inslag av informell uppföljning av forskarutbildningsmiljön."

Lunds universitet

Psykologi -
doktorsexamen

A-2016-10-4091

Hög kvalitet

Universitetskanslersämbetet instämmer i bedömargruppens ställningstagande.

"Sammantaget visar underlagen att utbildningen håller hög kvalitet."

Forskarutbildningsämnet psykologi är vid Lunds universitet organiserat utifrån en tematisk indelning som motsvaras av sex avdelningar: klinisk psykologi, social- och personlighetspsykologi, kognitiv psykologi, neuropsykologi, utvecklingspsykologi, samt arbets- och organisationspsykologi. Dess avgränsning genom denna tematiska indelning framstår för bedömargruppen som adekvat. Handledarkompetensen är god och står i proportion till utbildningens innehåll. Särskilt ser bedömargruppen en styrka beträffande de möjligheter som finns att i närmiljön anlita externa handledarresurser vid behov, så att doktorander kan få tillgång till specialistkompetens om sådan inte

skulle finnas inom den egna avdelningen. I institutionens forskarutbildningsmiljö ingår olika multidisciplinära forskargrupper, vilka även har internationell anknytning. Utifrån publikationslistorna kan konstateras att handledarna publicerar sig flitigt i internationella tidskrifter, vilket indikerar en hög vetenskaplig nivå på deras forskning. Bedömarens uppfattning är således att forskarutbildningsmiljön är av en så pass god kvalitet att utbildning på forskarnivå kan bedrivas på en hög vetenskaplig nivå.

Bedömarens grupp ser positivt på att deltagande i det allmänna seminariet är obligatoriskt, samt att kurser om minst 45 högskolepoäng ska inhämtas utanför avhandlingsområdet men dock inom ämnet psykologi. Detta främjar måluppfyllelse vad avser bred kunskap och förståelse inom forskarutbildningsämnet. Dock ser bedömarens grupp ett utvecklingsområde i detta att det vid institutionen inte ges någon forskarutbildningskurs i kvalitativ metod. Presentationer i allmänna seminarier, den obligatoriska fakultetskursen och minst en presentation på en internationell konferens med peer review-förfarande ger goda möjligheter till måluppfyllelse när det gäller förmågan att muntligt framföra och kommunicera forskning. Doktorandernas undervisning på grundnivå och avancerad nivå samt deras empiriska undersökningar inom ramen för avhandlingsarbetet främjar måluppfyllelse vad gäller förmågan att bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande. Detta att doktoranderna skriver sammanläggningsavhandlingar - då ett peer review-förfarande föregår publicering av de i avhandlingen ingående artiklarna - bidrar till måluppfyllelse vad gäller vetenskaplig redlighet. Doktoranden ska stå som första författarnamn på minst två arbeten i doktorsavhandlingen, vilket bedömarens grupp ser som en indikation på att måluppfyllelse också beträffande intellektuell självständighet sker.

Flera före detta doktorander har fått attraktiva tjänster inom och utom landet samt inom privat verksamhet efter examen, vilket kan ses som en indikation på att utbildningen utifrån arbetslivets perspektiv är av hög kvalitet. Så gott som alla doktorander deltar enligt självvärderingen i institutionens undervisning på lägre utbildningsnivå, vilket medför goda förberedelser inför en fortsatt akademisk karriär. De postdoktorala karriärdagar som anordnas då alumner och inbjudna andra yrkesverksamma medverkar - liksom överlag den goda kontakten som verkar finnas mellan institutionen och dess alumner - vill bedömarens grupp lyfta fram som ett gott exempel på förberedelser för ett föränderligt arbetsliv i forskarutbildningen.

Doktorandgruppen träffar prefekt och studierektor ett par gånger per termin och det genomförs även regelbundna möten med examinatorerna, vilket bedömarens grupp ser som ett gott exempel på doktorandinflytande. Doktoranderna är representerade i institutionsstyrelsen och i forskarutbildningskollegiet, där de för diskussioner kring bland annat progression och planering av kurser. Överlag är bedömarens uppfattning att det finns goda möjligheter för doktoranderna att vara med och påverka sina studier och sin arbetsmiljö.

Det finns en universitetsgemensam plan för jämställdhet, likabehandling och mångfald. Institutionen strävar efter att följa denna plan och en jämställdhetskommitté finns vid institutionen, vilket är en viktig inrättning för arbetet med att uppfylla jämställdhetsplanen. Det framhålls i självvärderingen att frågor kring jämställdhet och likabehandling även tas upp i medarbetarsamtal. Bedömarens intryck är att jämställdhetsfrågor inte förefaller ha särskilt hög prioritet vid lärosätet. Det är bedömarens uppfattning att jämställdhetsarbetet skulle behöva synliggöras tydligare.

Uppföljningen av den individuella studieplanen ger också besked om handledningens omfattning och

kvalitet och ger möjlighet till årliga justeringar.Handledningsfrågor tas även upp i handledarkollegiet och i fakultetens forskarutbildningsråd, medan personalens kompetensutveckling överlag följs upp av institutionsledningen. Två utsedda examinatorer, tillika professorer, följer varje doktorands progression i detalj från start inklusive godkänner kurser som doktorander tar. Bedömargruppen vill framhålla detta förfarande som ett gott exempel på kvalitetsbefrämjande uppföljning av doktoranders måloppfyllelse. Kvalitetsutvecklande åtgärder sker i övrigt genom revidering av den individuella studieplanen, via kontrollstationerna i form av planerings-, halvtids- och slutseminarium och genom samtalen mellan doktoranden och handledare, examinator samt studierektor. Vad gäller arbetslivets perspektiv ser bedömargruppen en styrka vad gäller det organiserade tillvaratagandet av återkoppling från alumner i form av bland annat postdoktorala karriärdagar. På lärosätetsnivå genomförs strukturerade arbetsmiljöundersökningar och doktorandbarometrar, vilka utgör en uppföljning av doktorandinflytandet. Doktoranders inflytande sker i på sedvanligt vis genom deras representation i institutionsstyrelsen och forskarutbildningskollegiet, samt på individuell nivå genom medarbetarsamtal. Enkäter, en årlig psykosocial skyddsround, jämställdhetskommitténs arbete och medarbetarsamtalen utgör olika former av återkoppling på jämställdhetsaspekter av forskarutbildningen. Bedömargruppen finner sammantaget att uppföljning och återkoppling sker vid institutionen på ett adekvat sätt."

Stockholms universitet

Lärosäte	Forskarutbildningsämne	ID-nr	Samlat omdöme
Stockholms universitet	Psykologi - licentiat- och doktorsexamen	A-2016-10-4093	Hög kvalitet
<p>Universitetskanslersämbetet instämmer i bedömargruppens ställningstagande. <i>"Sammantaget visar underlagen att utbildningen håller hög kvalitet."</i></p> <p>Utbildningen erbjuder en mycket god forskarutbildningsmiljö för doktoranderna. Bedömargruppen vill framhålla en hög vetenskaplig nivå på utbildningen samt de många möjligheter för doktoranderna som erbjuds genom ett stort antal handledare och mycket aktiva forskare. Forskarutbildningen vid Stockholms universitet erbjuder doktoranderna i psykologi en mycket bred utbildning som även ger goda möjligheter till fördjupning inom flera klassiska delområden inom forskarutbildningsämnet. Genom omfattande internationella kontakter erbjuder institutionen dessutom doktoranderna ytterligare tillfällen under forskarutbildningen till fördjupning inom sina respektive intresseområden.</p> <p>Forskarutbildningen har väldefinierade rutiner med formaliserade hållpunkter som bidrar till ett säkerställande av att doktoranderna uppfyller de olika examensmålen. Det finns flera olika teori- och metodkurser och även ett högre seminarium av mångskiftande karaktär. Examinationsformerna är varierande och forskarutbildningen erbjuder många tillfällen för doktoranderna att utveckla en hög vetenskaplig kvalitet vad avser olika slags kunskap, färdigheter och förmågor. Det är dock problematiskt att inte någon kurs är obligatorisk och att en stor andel av kurserna kan tillgodoräknas från doktorandens tidigare studier på avancerad nivå. Detta ser bedömargruppen som ett utvecklingsområde.</p> <p>Bedömargruppen anser att forskarutbildningen förbereder doktoranderna väl för att ingå i en rad kvalificerade och professionella sammanhang i ett föränderligt arbetsliv. Genom kurser och i arbetet med avhandlingen tränas doktoranderna i sådant självständigt, reflekterande och analytiskt tänkande som krävs för att organisera och leda projekt av olika slag. Detta förstärks av god träning i metod och statistik, det vill säga i grundläggande vetenskaplig skicklighet. Dock anser bedömargruppen att särskilda åtgärder behövs för att klargöra för doktoranderna vilka andra möjligheter som finns i den växande arbetsmarknaden utanför högskolans gränser.</p> <p>Doktoranderna är väl representerade i olika organ alltifrån universitetsnivå till institutionsnivå och de erbjuds att delta i beredningsprocesser och i beslutande organ som exempelvis professorsgruppen, vilken bland annat bereder forskarutbildningsrelaterade frågor. De har även möjlighet att ventilera idéer med handledarna och studierektorn och det finns ett doktorandråd som för en kontinuerlig dialog med studierektor. Doktorandrådet fyller en viktig funktion vad gäller studentinflytandet så till vida att synpunkter från doktorander på bland annat kursutbud och kursers kvalitet vidarebefordras till studierektor via doktorandrådet. Bedömargruppens intryck av doktorandrådet är att dess verksamhet skulle kunna framhållas som ett gott exempel på doktorandinflytande.</p> <p>Lärosätet arbetar på ett systematiskt sätt för att integrera ett jämställdhetsperspektiv i utbildningens utformning och genomförande. Bland annat finns ett råd för arbetsmiljö och lika villkor (RALV) på både universitets- och institutionsnivå. Det finns även en jämställdhetsgrupp på fakultetsnivå. Bedömargruppen ser likväl en utmaning i att få en jämnare fördelning av kvinnor och män i olika sammanhang inom forskarutbildningen. Könsfördelningen bland doktorander är dock jämn, vilket</p>			

bedömargruppen ser positivt på.

Det sker ett systematiskt kvalitetssäkringsarbete rörande institutionens forskning vilket även kan ge vissa indikationer på handledarnas kompetens liksom även på kvaliteten hos forskarutbildningsmiljön överlag. Uppföljning av handledarnas kompetens och eventuella kompetensutvecklingsbehov skulle dock kunna ske med ett större mått av systematik. Detta att alla metod- och teorikurser som ges har en formell kursplan vilken innefattar tydliga lärandemål vill bedömargruppen lyfta fram som ett gott exempel, då det utgör en god förutsättning för säkerställandet av måluppfyllelse vad avser kunskap och förståelse hos doktoranden. Systematiken kring hur handledarna ska bedöma måluppfyllelse med avseende på olika examensmål är dock enligt bedömargruppen ett utvecklingsområde, så till vida att det inte i individuella studieplaner finns någon tydlig koppling till de olika kunskapsformerna eller examensmålen. Alumnundersökningar äger rum vart femte år och arbetsmiljöundersökningar sker likaledes regelbundet. Kursvärderingar görs även av doktoranderna efter avslutade forskarutbildningskurser. En övervakning av verksamheten i syfte att främja integrering av ett jämställdhetsperspektiv i verksamheten sker även, på olika nivåer inom lärosätet. Aspektområdet uppföljning, åtgärder och återkoppling bedöms således som sammantaget tillfredsställande, men uppföljning och återkoppling vad gäller doktoranders olika slags måluppfyllelse är ett utvecklingsområde."

Umeå universitet

Lärosäte	Forskarutbildningsämne	ID-nr	Samlat omdöme
Umeå universitet	Psykologi - doktorsexamen	A-2016-10-4094	Hög kvalitet
<p>Universitetskanslersämbetet instämmer i bedömargruppens ställningstagande. <i>"Sammantaget visar underlagen att utbildningen håller hög kvalitet.</i></p> <p>Bedömargruppens uppfattning är att såväl strukturen i form av olika profilområden som forskarutbildningsämnets avgränsning i förhållande till den vetenskapliga grunden är välmotiverad och rimlig. Forskarutbildningen vid Umeå universitet uppvisar hög kvalitet gällande aspekterna miljö, resurser och område. Handledarna är vanligtvis forskningsaktiva med externa forskningsanslag, vilket torde säkerställa god kvalitet på forskningen och ge en stimulerande forskningsmiljö för doktoranderna. Kontrollstationer såsom planerings - mitt och slutseminarium innebär att doktorandernas arbeten följs upp kontinuerligt med möjlighet till justeringar och förbättringar som är av relevans också för forskarutbildningsmiljön. Den individuella studieplanen är ett bra instrument för såväl handledare som doktorand och institutionsledning att följa utveckling och progression i sina respektive verksamheter. Pedagogisk utbildning och undervisning ger doktoranderna möjlighet att möta det omgivande samhället i form av föreläsningar, seminarier och konferensmedverkan. Vad gäller aspekten forskarutbildningsmiljö ser bedömargruppen dock ett utvecklingsområde i de lärarledda forskarutbildningskurserna, vilka samtliga läses tillsammans med studenter på avancerad nivå. Detta medför en risk för att en betydande del av forskarutbildningsmiljön kan komma att präglas av en lägre utbildningsnivå än forskarnivån.</p> <p>För att följa doktorandernas arbeten och för att justera och komplettera måluppfyllelsen där så finns ett antal kontrollstationer som stöd för både handledare och doktorand. 90 högskolepoäng utgörs av kurser för att säkerställa att doktoranderna når lärandemålen avseende kunskap och förståelse, samt i viss utsträckning även värderingsförmåga och förhållningssätt. Det ges dock inte någon forskarutbildningskurs med särskilt fokus på kvalitativ metod vid institutionen och bedömargruppen rekommenderar att en sådan inrättas. Forskningsetiska bedömningar är viktiga aspekter som tas upp inom kurserna, men dessa moment skulle kunna utökas ytterligare.</p> <p>Undervisning ses som en viktig del i förberedelserna för det kommande arbetslivet och doktorander kan få 20 % institutionstjänstgöring i form av undervisning. Samtal förs sista året med forskningsprefekt och handledare då den framtida karriären inom eller utanför akademien diskuteras. För att följa upp utbildningen användbarhet för arbetslivet genomförs en avgångsenkät och en alumnenkät vart femte år. Det har framkommit i alumnenkäter att många doktorander har fått arbete inom institutionen, alternativt befattningar vid andra institutioner, sökta i konkurrens. Bedömargruppens intryck är att doktoranderna får träning i att möta det omgivande samhället, men det är oklart på vilket sätt det utom-akademiska arbetslivet mer specifikt kommer in i forskarutbildningen. Bedömargruppen ser således förberedelser för en utom-akademisk karriär som ett utvecklingsområde.</p> <p>Doktoranderna tycks ta en aktiv del i arbetet med att utveckla både sin egen utbildning och den gemensamma utbildningen. Doktoranderna är representerade på alla nivåer vid Umeå universitet och erhåller ersättning i tid för deltagande i olika kommittéer och utskott. De kan således påverka både forskarutbildningen och arbetsmiljön. De har en egen doktorandgrupp för att dryfta gemensamma</p>			

frågor. Ordföranden i doktorandgruppen och en suppleant är även representerade i forskarutbildningsutskottet. Doktoranderna har ansvaret för att anordna en doktorandhandledardag varje hösttermin med olika aktuella teman.

Könsfördelningen är relativt jämn både bland handledare och doktorander. Till betygsnämnder tillsätts lika många män som kvinnor. Det tycks inte ske någon systematisk uppföljning av jämställdheten och inte heller av hur könsfördelningen ser ut inom forskarutbildningen. Jämställdhet och likabehandling tas inte upp i forskarutbildningskurser. Inte heller finns det någon jämställdhetskommitté eller motsvarande vid institutionen där jämställdhetsfrågor kan diskuteras med representation av doktoranderna. Här finns således utrymme för förbättringar, även om jämställdhetsaspekter ingår i exempelvis universitetets fortbildning för handledare. I lärosätesövergripande riktlinjer anges att universitetet ska verka för jämställdhet och motverka diskriminering. Genus ingår också som en aspekt i ett av institutionens profilområden.

Personalens kompetensutveckling följs upp bland annat i samband med uppföljning av de treåriga verksamhetsplanerna och vid årliga utvecklingssamtal. Uppföljning av de individuella studieplanerna medför återkoppling från doktoranden på forskarutbildningsmiljöns kvaliteter, förutom att doktoranden får återkoppling avseende den egna måluppfyllelsen och progressionen. Olika examinationsformer bidrar tillsammans till att de olika examensmålen följs upp under forskarutbildningens gång. Medarbetarenkäter ger information om doktorandernas arbetsmiljö samt möjligheter till inflytande och diskuteras på institutionen varpå åtgärder vidtas om så behövs. Avgångsenkäter och alumnundersökningar ger en viss uppföljning av forskarutbildningens förberedelser för det kommande arbetslivet. Ett utvecklingsområde är systematisk uppföljning av hur jämställdhetsperspektivet integreras i forskarutbildningen, vilken verkar saknas. Medarbetarenkäter, årliga doktorandhandledardagar i regi av institutionens doktorandgrupp och doktorandrepresentation vid forskarutbildningsutskottets möten innebär dock möjligheter till återkoppling från doktorander vad avser olika aspekter på forskarutbildningen - däribland jämställdhetsaspekter. Sammantagna innebär dessa inslag av uppföljning och återkoppling att aspektområdet som helhet bedöms tillfredsställande."

Uppsala universitet

Lärosäte	Forskarutbildningsämne	ID-nr	Samlat omdöme
Uppsala universitet	Psykologi - licentiat- och doktorsexamen	A-2016-10-4095	Hög kvalitet
<p>Universitetskanslersämbetet instämmer i bedömargruppens ställningstagande. <i>"Sammantaget visar underlagen att utbildningen håller hög kvalitet."</i></p> <p>De sammanlagt sju inriktningar inom ämnet som finns vid institutionen representerar en avsevärd bredd inom forskarutbildningsämnet. Bedömargruppens uppfattning är också att institutionen har ett tillräckligt antal handledare och lärare och att deras sammantagna kompetens är adekvat med avseende på utbildningens innehåll och genomförande. Institutionens storlek är en styrka, då denna ger goda förutsättningar för att hålla en hög nivå på seminarier och kurser. Vad gäller aspekten personal ser bedömargruppen emellertid ett utvecklingsområde beträffande handledarnas kompetensutveckling, så till vida att hälften av handledarna inte har gått någon handledarutbildning.</p> <p>Bedömargruppen ser positivt på den förhållandevis stora andel av forskarutbildningens kursdel som de obligatoriska kurserna utgör, då denna möjliggör uppföljning av samtliga doktoranders progression med avseende på de examensmål som gäller kunskap och förståelse. Ett utvecklingsområde föreligger dock när det gäller doktoranders kunskap om kvalitativ metod, så till vida att det inte ges någon kurs i kvalitativ forskningsmetodik vid institutionen. Måluppfyllelse vad avser muntliga färdigheter främjas bland annat genom doktoranders aktiva medverkan i seminarier och konferensdeltagande och skriftliga färdigheter genom seniora forskares återkoppling. Doktorandernas måluppfyllelse vad avser vetenskaplig redlighet och förmåga till forskningsetiska bedömningar främjas såväl på institutionsnivå som på fakultetsnivå, i form av kurser med betydande inslag av forskningsetik. I övrigt uppfylls examensmålen gällande värderingsförmåga och förhållningssätt i och genom det dagliga arbetet inom doktorandens forskningsmiljö, där en progression mot allt större intellektuell självständighet hos doktoranden förväntas. Detta ser bedömargruppen positivt på.</p> <p>Forskarutbildningen är användbar även för ett arbetsliv utanför akademien eftersom den utvecklar sådana generella färdigheter som föreskrivs av examensmålen och som kan sägas vara gångbara inom olika yrkesområden också utanför universitetet. I övrigt framstår utbildningen som utpräglat inriktad mot att förbereda doktoranderna för en forskarkarriär. I den individuella studieplanen finns inte arbetslivets perspektiv representerat och det sker inte heller någon formaliserad karriärvägledning inriktad mot utom-akademiskt arbetsliv.</p> <p>Doktoranderna är uppenbarligen väl integrerade i institutionen vilket bedömargruppen ser positivt på. De har också en representant i alla organ som behandlar frågor rörande doktorandernas arbetsvillkor och arbetsmiljö. Institutionens doktorandförening har nyligen kommit att bli en officiell del av institutionen, vilket bedömargruppen ser positivt på då detta främjar doktorandinflytandet. Ett kontinuerligt arbete förefaller pågå med att granska och förbättra forskarutbildningen, och doktorandernas upplevelser och synpunkter har spelat en viktig roll i denna process. Fokus har bland annat legat på att förbättra den psykosociala arbetsmiljön samt gemenskapen bland doktoranderna</p> <p>Den ojämna könsfördelningen bland professorer och forskare på institutionen är att betrakta som ett utvecklingsområde. Könsfördelningen bland doktoranderna är i dagsläget dock jämn. Kvinnliga doktorander är uppenbarligen sjukskrivna i högre utsträckning än manliga doktorander vid</p>			

institutionen. Jämställdhetsperspektivet förefaller dock att döma av underlaget vara integrerat i de forskarutbildningskurser som ges vid institutionen.

Halvtidsseminarium med efterföljande möte, lärosätets arbetsmiljöenkäter och enkäter från doktorandföreningen är exempel på företeelser som bidrar till att följa upp forskarutbildningsmiljön. Årliga utvecklingssamtal med studierektor för forskarutbildningen, rutinerna kring de individuella studieplanerna och forskarutbildningsnämndens samt doktorandföreningens övervakning av forskarutbildningen innebär uppföljningar av doktorandernas grad av måluppfyllelse med avseende på olika examensmål. Individuella studieplaner förefaller dock ibland bli tämligen knapphändigt ifyllda.

Aspektområdet uppföljning, åtgärder och återkoppling bedöms sammantaget vara tillfredsställande. Vad gäller aspekten jämställdhet finns dock vissa brister, men i första hand gällande sådant som rör lärar- och handledarkollektivets sammansättning. Av självvärderingen framgår att det verkar finnas en medvetenhet om att det här finns utvecklingsområden. Åtgärder har vidtagits för att förbättra den psykosociala arbetsmiljön för doktoranderna och här menar man i intervjun att det behövs uppföljning och återkoppling. Bedömggruppen finner att arbetslivets perspektiv, doktoranders perspektiv och jämställdhetsperspektivet representerar utvecklingsområden beträffande åtgärder och återkoppling av resultaten från förekommande uppföljningar. Vad gäller arbetslivets perspektiv förefaller inte någon uppföljning som fokuserar det utom-akademiska arbetslivet ske."

Örebro universitet

Lärosäte	Forskarutbildningsämne	ID-nr	Samlat omdöme
Örebro universitet	Psykologi - licentiat- och doktorsexamen	A-2016-10-4096	Hög kvalitet
<p>Universitetskanslersämbetet instämmer i bedömargruppens ställningstagande. <i>"Sammantaget visar underlagen att utbildningen håller hög kvalitet."</i></p> <p>Forskarutbildningsämnets avgränsning framstår för bedömargruppen som välmotiverad och adekvat. Forskarmiljöerna erbjuder kvalificerad handledning för doktorander både med avseende på psykologiämnets bredd och djup. Handledarna uppvisar hög forskningskompetens och flera av dem har goda kontakter med andra forskare inom och utom landet, vilket ger doktorander tillgång till olika forskningsnätverk. Forskarmiljöerna präglas även av nära samverkan med olika aktörer i lärosätets omvärld. Bedömargruppen ser en styrka i den utpräglad internationella forskarutbildningsmiljön i form av bland annat handledares internationella nätverk och engelskspråkiga seminarier. Doktoranderna har således tillgång till en varierad forskarutbildningsmiljö vad gäller bredd, djup och samhällsrelevans. Bedömargruppens intryck att forskarutbildningen bedrivs på en hög vetenskaplig nivå och med goda utbildningsmässiga förutsättningar i övrigt.</p> <p>Bedömargruppen anser att utbildningens upplägg i form av hierarkiskt nivåorganiserade kurser med ett antal principstyrda block inom dessa nivåer säkerställer måluppfyllelse och inte minst progression när det gäller kunskapsformen kunskap och förståelse. Frånvaron av någon forskarutbildningskurs i egen regi inom kvalitativ metod ser bedömargruppen däremot som ett utvecklingsområde. Förmågan att planera och med adekvata metoder bedriva forskning samt även att hålla givna tidsramar säkerställs i hög utsträckning genom avhandlingsarbetet, medan aktivt deltagande i seminarier och forskarmöten främjar måluppfyllelse vad gäller förmågan att muntligt diskutera forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället. Flertalet doktorander har genom sitt deltagande i forskningsmiljöerna en stark samhällsanknytning, vilket bidrar till måluppfyllelse vad gäller förmågan att bidra till samhällets utveckling. Doktorandernas undervisning främjar måluppfyllelse vad avser förmågan att stödja andras lärande. Bedömargruppen vill lyfta fram innehållet och examinationen i en kurs i utvecklingspsykopatologi som ett gott exempel på hur måluppfyllelse gällande kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt kan ske inom ramen för en specifik kurs.</p> <p>De tre stora forskargrupperna har stark förankring i det omgivande samhället, vilket ger doktoranderna god förberedelse för ett kommande arbetsliv och kontinuerlig information om aktuella frågor med samhällsrelevans. Handledarna genomgår också en kurs som innehåller inslag om karriärplanering och kan på så sätt bidra till doktorandens förberedelser inför arbetslivet. Det finns dock inte någon formell kurs i karriärplanering för doktorander.</p> <p>Doktoranderna erbjuds möjligheter att ta aktiv del i arbetet med att utveckla utbildningen och lärprocesser genom representation i handledarkollegiet. De är även representerade i andra rådgivande och beslutande organ inom universitetet och vid institutionen. Doktoranderna beskrivs i underlaget som att de utgör en integrerad del av arbetsplatsen, men bedömargruppens intryck är att doktoranderna i förhållandevis begränsad utsträckning utövar inflytande på forskarutbildningen.</p> <p>Det finns en lärosätesövergripande handlingsplan som är styrande för jämställdhetsarbetet, men någon större aktivitet på jämställdhetsarbetet förefaller inte finnas på institutions- och ämnesnivå. Det</p>			

Datum
2018-03-21Reg.nr
411-00401-16

verkar inte bedrivas någon diskussion om innehållet i själva utbildningen och i underlaget ges heller inte någon information om huruvida jämställdhet avspeglas i litteraturlistor, varför bedömargruppen betraktar jämställdhetsperspektivets integrering i utbildningen som ett utvecklingsområde.

Kvaliteten på handledningen följs upp genom den individuella studieplanen där både handledare och doktorander kan kommentera progressionen i avhandlingsarbetet. Individuella studieplaner granskas av handledarkollegiet och prefekten griper in om det finns anledning att misstänka brister i handledarens kompetens. Forskningsmiljön utvärderas på central nivå, medan forskningsproduktionen inom ämnet följs upp i samband med ämnesmöten. Handledarkollegiets granskning berör allt från den allmänna studieplanens innehåll och utformning, ekonomi, antagning, handledarskap, individuella studieplaner, kurser, verksamhetsplan och disputation. Systematisk uppföljning av doktorandernas måluppfyllelse sker genom att kontinuerligt revidera den allmänna studieplanen samt att individuella studieplaner upprättas redan tidigt under utbildningen, för att därefter följas upp årligen. Uppföljning av huruvida själva utbildningens utformning och genomförande säkerställer måluppfyllelsen förefaller att döma av underlaget inte ske på ett lika systematiskt sätt som uppföljningen av individuella doktoranders måluppfyllelse, varför bedömargruppen betraktar uppföljning av utbildningen som ett utvecklingsområde. Lärosätesövergripande alumnundersökningar sker och uppföljningar av doktorandinflytandet verkar också ske främst på lärosätesnivå. Bedömargruppen efterlyser en mer systematisk analys av information om utbildningens utformning och måluppfyllelse som insamlas via individuella studieplaner än vad som i dagsläget förefaller ske. Uppföljning med avseende på jämställdhet är också ett utvecklingsområde, då någon sådan inte verkar finnas."

Avdelning
Utvärderingsavdelningen
Handläggare
Thomas Öst
08-563 086 07
thomas.ost@uka.se

Datum
2018-03-21

Reg.nr
411-00401-16

Rektor

Utvärdering av utbildning på forskarnivå inom psykologi och tillämpad psykologi

Beslut

Universitetskanslersämbetet (UKÄ) beslutar att ge följande samlade omdöme för utbildningar på forskarnivå som leder till licentiat- och doktorsexamen inom psykologi och tillämpad psykologi.

Mittuniversitetet

Psykologi - licentiat- och doktorsexamen, hög kvalitet

Utbildningar med det samlade omdömet *hög kvalitet* uppfyller kvalitetskraven för högre utbildning på forskarnivå. Utbildningar med det samlade omdömet *ifrågasatt kvalitet* uppfyller inte kvalitetskraven för högre utbildning på forskarnivå. För de utbildningar som fått omdömet *ifrågasatt kvalitet* innebär det att UKÄ ifrågasätter tillståndet att utfärda dessa examina.

Ärendets hantering

UKÄ har i enlighet med regeringens uppdrag genomfört en nationell utvärdering av utbildningar som leder till licentiat- och doktorsexamen på forskarnivå inom psykologi och tillämpad psykologi. I de fall lärosätet ger både licentiat- och doktorsexamen i psykologi och tillämpad psykologi har dessa utvärderats som en enhet. Utvärderingen har utgått ifrån de krav som ställs i högskolelagen (1992:1434) och högskoleförordningen (1993:100). Uppdraget ligger inom ramen för det nationella systemet för kvalitetssäkring av högre utbildning (*Nationellt system för kvalitetssäkring av högre utbildning. Redovisning av ett regeringsuppdrag, Rapport 2016:15*).

För granskningen av berörda utbildningar har UKÄ efter ett nomineringsförfarande utsett en bedömargrupp bestående av ämnessakkunniga, doktorandrepresentanter och arbetslivsföreträdare. Bedömarna har inte deltagit i beredning eller bedömning av utbildningar vid lärosäten där de uppgett jäv. En förteckning över bedömare och jävsförhållanden framgår av bilaga 2 i bedömargruppens yttrande.

De underlag som ligger till grund för bedömningen framgår av bilaga 3 i bedömargruppens yttrande. Utifrån underlagen har bedömargruppen redovisat en bedömning med vidhängande motivering av respektive utbildnings kvalitet utifrån nedanstående aspektområden och perspektiv (se bedömargruppens yttrande, bilaga 1).

Aspektområden:

1. miljö, resurser och område
2. utformning, genomförande och resultat
3. uppföljning, åtgärder och återkoppling

Perspektiv:

4. doktoranders perspektiv
5. arbetslivets perspektiv
6. jämställdhetsperspektiv.

I bedömargruppens yttrande ges även ett förslag till samlat omdöme för respektive utbildning.

UKÄ har innan detta beslut fattats skickat bedömargruppens preliminära yttranden till respektive lärosäte på delning, för att korrigera eventuella sakfel. Delningstiden var tre veckor. De svar som lärosätena inkom med framgår av bilaga 4. Bedömargruppen har tagit del av lärosätenas svar, och i de fall där det bedömts vara relevant har ändringar gjorts i yttrandena.

Universitetskanslersämbetets bedömning

Med utgångspunkt i bedömargruppens förslag ger UKÄ respektive utbildning det samlade omdömet *hög kvalitet* eller *ifrågasatt kvalitet*. Det samlade omdömet ifrågasatt kvalitet innebär att UKÄ ifrågasätter lärosätets tillstånd att utfärda licentiat- och doktorsexamen inom forskarutbildningsämnet och att UKÄ efter uppföljning kommer att ta ställning till om tillstånd att utfärda dessa examina bör dras in. (För närmare information, se *Vägledning för utvärdering av utbildning på forskarnivå*, Universitetskanslersämbetet 2016).

UKÄ:s samlade omdöme redovisas i bilaga 1.

Beslut i detta ärende har tagits av ställföreträdande generaldirektören Annika Pontén efter föredragning av utredaren Thomas Öst i närvaro av enhetschefen Lisa Jämtsved Lundmark, avdelningschefen Karin Järplid Linde och strategi- och planeringsansvarige Per Westman samt kommunikationsspecialisten Kristin Wengerholt.

Annika Pontén

Thomas Öst

Kopia till:
Bedömargruppen

Bilaga 1: Samlat omdöme

Mittuniversitetet

Lärosäte	Forskarutbildningsämne	ID-nr	Samlat omdöme
Mittuniversitetet	Psykologi - licentiat- och doktorsexamen	A-2016-10-4092	Hög kvalitet
<p>Universitetskanslersämbetet instämmer i bedömargruppens ställningstagande. <i>"Sammantaget visar underlagen att utbildningen håller hög kvalitet."</i></p> <p>Forskarutbildningsämnet präglas av ett generellt fokus på emotionspsykologiska perspektiv och tre breda forskningsområden finns inom detta: emotions- och kognitionsforskning, klinisk forskning samt sociala och organisationspsykologiska frågeställningar. Forskarutbildningsämnets avgränsning framstår för bedömargruppen som adekvat. Antalet handledare och lärare framstår som tillräckligt, men det är en liten gruppering och den handledarkompetenta personalen vid avdelningen bör utökas. Detta ser bedömargruppen som ett utvecklingsområde. Publikationslistor indikerar att handledarna inte desto mindre har den vetenskapliga kompetens som krävs och samtliga har genomgått handledarutbildning. Forskarutbildningsmiljön är liten, men hämtar extra styrka både genom internt samarbete på lärosätet och genom nationellt samt internationellt samarbete. Bedömargruppens uppfattning är att utbildningen till såväl kvalitet som omfattning bedrivs på en hög vetenskaplig nivå och med goda förutsättningar i övrigt, givet de begränsade resurser som föreligger.</p> <p>Bedömargruppens intryck är att det föreligger en god grund för måluppfyllelse vad avser bred kunskap och förståelse och att det totala kursutbudet är av hög kvalitet. Kurser i såväl kvalitativ som kvantitativ metod och i bland annat forskningsetik är obligatoriska. Bedömargruppen vill framhålla användandet vid uppföljning av individuella studieplaner av en mall för hur avhandlingsarbetet kan disponeras som ett gott exempel på säkerställande av måluppfyllelse av kunskapsformen färdighet och förmåga, då denna torde bidra till måluppfyllelse vad avser förmågan att bedriva forskning inom givna tidsramar. De obligatoriska halvtids- och slutseminarierna innebär sammantagna ett åskådliggörande av progressionen när det gäller intellektuell självständighet. Kappan som skrivs av doktoranden själv utgör underlaget för den slutliga examinationen beträffande denna förmåga. Måluppfyllelse vad gäller förmågan till forskningsetiska bedömningar säkerställs bland annat genom deltagandet i den obligatoriska kursen "Vetenskapsteori och forskningsetik". Sammantaget är bedömargruppens uppfattning att utbildningen främjar måluppfyllelse av de tre kunskapsformerna.</p> <p>Den förberedelse för arbetslivet som hänvisas till förefaller framförallt vara en förberedelse för arbetet som lärare vid Mittuniversitetet. Något tydligt samarbete med det lokala eller nationella näringslivet eller olika myndigheter förefaller inte finnas. Doktorandernas deltagande i undervisningen förbereder för lärarverksamhet inom högskola och universitet, men insatserna för att förbereda för karriärvägar utanför högskolevärlden framstår överlag som mer oklara och bedömargruppen uppfattar dem som ett utvecklingsområde.</p> <p>Doktoranderna finns representerade i beslutande organ på flera nivåer. Forskarkollegiet har en doktorandrepresentant som utses av doktoranderna själva. I självvärderingen lyfts det fram att doktorandgruppen utifrån strukturen med små ämnesavdelningar som basorganisation blivit splittrad och därmed haft svårt att göra sin röst hörd. Det faktum att många är deltidsdoktorander är också negativt med avseende på doktorandinflytandet. Bedömargruppen vill framhålla betydelsen av</p>			

samverkan och engagemang i doktorandfrågor och att det skapas en kultur där det ses som naturligt att engagera sig i utbildningen och i de egna lärprocesserna.

En ledarutbildning för avdelningschefer med fokus på genus, mångfald och makt ges regelbundet. Kursen "Modern genuspsykologi - konsekvenser för arbete, organisation, och hälsa" ingår i utbudet av forskarutbildningskurser vid avdelningen. Det råder en jämn könsfördelning bland doktoranderna men inte i handledargruppen. Huruvida ett jämställdhetsperspektiv är integrerat i exempelvis forskarutbildningskursers innehåll utöver den valbara kursen i genuspsykologi eller om det avspeglas i litteraturlistor ger inte underlaget någon information om, varför bedömargruppen ser detta som ett utvecklingsområde.

Uppföljning av lärarnas kompetensutveckling sker bland annat genom samtal mellan avdelningschefen och alla medarbetare, varvid karriärplaner upprättas. Forskarkollegiet gör en regelbunden genomgång av alla individuella studieplaner och doktoranderna bjuds in till ett forskarkollegium för att ge återkoppling på sina studier. Forskarutbildningsmiljön förefaller följas upp på ett överlag förtjänstfullt sätt. Bedömargruppen vill som ett gott exempel på uppföljning lyfta fram de på fakultetsnivå framtagna kriterierna för uppföljning av individuella studieplaner, vilka bland annat föreskriver krav på åtgärder vid en differens på 30 högskolepoäng eller mer i eftersläpning. Uppföljning av doktoranders måluppfyllelse sker förutom via den individuella studieplanen i samband med tre obligatoriska seminarier: planerings-, halvtids- och slutseminarium. Forskarkollegiets uppföljningsdiskussioner är dessutom ett viktigt forum för erfarenhetsutbyte, vilket också fungerar som en informell uppföljning av utbildningens utformning och genomförande. Bedömargruppens intryck är att uppföljning och återkoppling vad gäller doktorandernas måluppfyllelse fungerar väl. Någon systematisk uppföljning av doktorandernas arbeten efter examen nämns inte i underlaget, men karriärplanering ingår som en del i årliga utvecklingssamtal med avdelningschefen för all personal. Uppföljning av doktorandinflytandet som sådant framstår för bedömargruppen som ett utvecklingsområde. Inte heller förefaller någon uppföljning av jämställdhetsperspektivets integrering i forskarutbildningens själva innehåll ske, vilket därför också det är att betrakta som ett utvecklingsområde."

Bedömargruppens yttrande över utvärdering av utbildning på forskarnivå inom psykologi och tillämpad psykologi

Bedömargruppens uppdrag

Universitetskanslersämbetet (UKÄ) har gett oss i uppdrag att granska utbildningar som leder till licentiat- och doktorexamen inom psykologi och tillämpad psykologi. I bilaga 1 framgår våra bedömningar med vidhängande motiveringar och ett förslag till samlat omdöme för varje granskad utbildning.

Härmed överlämnar vi vårt yttrande till UKÄ.

Bedömargruppens sammansättning

I bedömargruppen ingick följande ledamöter:

- Professor Gunilla Preisler, Stockholms universitet (ordförande och ämnessakkunnig)
- Professor Karina Nielsen, University of Sheffield (ämnessakkunnig)
- Professor Steven Linton, Örebro universitet (ämnessakkunnig)
- Professor Philip Hwang, Göteborgs universitet (ämnessakkunnig)
- Professor Kerstin Isaksson, Mälardalens högskola (ämnessakkunnig)
- Docent Henrik Gustafsson, Karlstads universitet (ämnessakkunnig)
- Professor Bo Melin, Karolinska institutet (ämnessakkunnig)
- Docent Annika Nordlund, Umeå universitet (ämnessakkunnig)
- Elinor Schad, Lunds universitet (doktorandrepresentant)
- Jessica Westman, Karlstads universitet (doktorandrepresentant)
- Alina Franck, Högskolan i Halmstad (doktorandrepresentant)
- Leg. psykolog och fil. dr. Sven Kylén, Västra Götalandsregionen (arbetslivsföreträdare)
- Specialistläkare och med. dr. Karin Rudling, Stockholms Sjukhem (arbetslivsföreträdare).

Se bilaga 2 för bedömargruppens jävsförhållanden.

Bedömargruppens arbete

Utvärderingen har utgått ifrån de krav som ställs i högskolelagen (1992:1434) och högskoleförordningen (1993:100). I de fall lärosätet ger både licentiat- och doktorexamen i psykologi och tillämpad psykologi har dessa utvärderats som en enhet. Underlag för bedömningen har utgjorts av lärosätenas självvärdering inklusive bilagor som utarbetats utifrån *Vägledning för utvärdering av utbildning på forskarnivå*, Universitetskanslersämbetet 2016, allmänna och individuella studieplaner, intervjuer med företrädare för den granskade utbildningen och doktorander samt andra underlag som UKÄ tagit fram. Underlagen redovisas i bilaga 3.

Bedömningsprocessen

Utifrån underlagen har vi gjort en bedömning av utbildningarnas kvalitet utifrån nedanstående aspektområden och perspektiv.

Aspektområden:

- miljö, resurser och område
- utformning, genomförande och resultat
- uppföljning, åtgärder och återkoppling.

Perspektiv:

- doktoranders perspektiv
- arbetslivets perspektiv
- jämställdhetsperspektiv.

Bedömargruppens preliminära yttrande per utbildning har skickats till respektive lärosäte på delning, för att påpeka eventuella sakfel. Delningstiden var fyra veckor. De svar som lärosätena inkom med framgår av bilaga 4. Vi har tagit del av lärosätenas svar, och i de fall där vi gjort bedömningen att det varit relevant har ändringar gjorts i yttrandena.

Reflektioner från bedömargruppen

Bedömargruppen finner att forskarutbildningen i psykologi i Sverige uppvisar många likheter, men att det också finns väsentliga skillnader mellan olika lärosäten. Skillnaderna gäller ämnets ställning inom lärosätet, dess koppling till den vetenskapliga grunden och beprövad erfarenhet, finansieringsformer, fördelning av avhandlingsarbete i relation till kurser, eventuella tillgodoräknanden av tidigare kurser, antal delarbeten i avhandlingen samt synen på progression. Villkoren för deltidsdoktorander samt så kallade externa doktorander jämfört med förhållandena för heltidsdoktorander skiljer sig även åt.

År 1997/1998 förändrades reglerna för forskarutbildningen vid högskolorna på så sätt att doktorandernas studier ska vara fullt finansierade under hela den fyraåriga utbildningen. Denna förändring genomfördes utan att de statliga anslagen ökade. Doktorander är numera anställda vid universiteten, och har laglig rätt till arbetsplats och tillgång till samma service som andra anställda. För att klara full finansiering antas ett litet antal doktorander vid de flesta lärosäten. Flera lärosäten är starkt beroende av externa anslag för att kunna finansiera sina doktorander. Anslagen löper vanligen på tre år medan utbildningen beräknas ta cirka fyra år. Institutionen eller fakulteten får i dessa fall stå för finansieringen för att doktoranden ska kunna slutföra sin utbildning.

En konsekvens av att få doktorander antas till utbildningen är att lärosätet, som ska erbjuda doktorander ett varierat utbud av kurser i metod och fördjupning av ämnet, får problem att anordna dessa. Många kurser kan endast erbjudas doktoranden med ett eller ett par års mellanrum, vilket i sin tur kan påverka doktorandens studieplanering. Gemensamma kurser för olika institutioner inom fakulteten eller mellan universitet är ett sätt att lösa problemet med få studerande. Forskarskolor är ett annat sätt och praktiseras vid vissa lärosäten. Läskurser är ytterligare ett alternativ, men den vetenskapliga och kritiska diskussionen under forskarseminarier riskerar att då gå förlorad. Några lärosäten har dragit ned på antalet kurspoäng till förmån för avhandlingsarbetet. Andra diskuterar

att göra detta. Ett sätt att få fler studerande till kurser är att göra dessa gemensamma för studerande på avancerad nivå och doktoranderna på forskarnivå. Detta tillämpas vid några lärosäten. Några lärosäten har samma examinationskrav för de båda grupperna, vilket kan innebära brist på progression i lärandet för doktoranderna.

De större institutionerna kan av naturliga skäl oftast erbjuda en mer varierad forskningsmiljö med både fler doktorander och handledare/forskare än de små institutionerna. Vid de mindre lärosätena försöker ansvarig personal skapa en stimulerande forskningsmiljö för doktoranderna genom olika samverkansmodeller. Men forskningsmiljön vid dessa lärosäten är sårbar även vid smärre personalförändringar, då antalet doktorander och handledare där är begränsat.

Bedömargruppen ser en uppenbar risk för att beslutet om full finansiering av doktorandstudierna utan ökade anslag på sikt kan komma att urholka kvaliteten på forskarutbildningen i psykologi i vårt land.

Ämnet psykologi definieras vanligtvis genom olika tematiska indelningar eller profilområden som är väl förankrade inom det akademiska ämnet psykologi. Vid några lärosäten är fokus på grundforskning, vid andra på mer tillämpad forskning. Ett par universitet inriktar sig på vissa delar av psykologiämnet medan andra på vissa aspekter av tillämpad psykologi, såsom exempelvis idrott och miljö, som en del i en tvärvetenskaplig kontext. När det gäller vissa av dessa senare utbildningar fordras inte speciella förkunskaper i psykologi vid antagningen. Bedömargruppen anser i dessa fall att det är viktigt att lärosätena utvecklar tydliga rutiner och information kring vad för slags teoretisk, psykologisk kunskap som doktorander utan ”psykologibakgrund” särskilt behöver tillägna sig. I två fall finner bedömargruppen att avgränsningen av forskarutbildningsämnet och dess koppling till den vetenskapliga grunden och beprövad erfarenhet inte är välmotiverad och adekvat. I dessa fall får lärosätet ifrågasatt kvalitet på sin utbildning.

Vid flera universitet utlyses nu tjänster som professor i samband med pensionsavgångar. I samband med dessa rekryteringar kan nya forskningsområden tillkomma och som en konsekvens prägla de aktuella institutionernas verksamhet framöver.

Merparten av de bedömda lärosätena bedöms ha god tillgång till handledare. I något fall finns det för få handledare men det förekommer även att det finns betydligt fler handledare än doktorander, vilket kan göra det svårt för enskilda lärare att få möjlighet att handleda. Samtliga lärosäten praktiserar vidare regeln med två handledare per doktorand, ofta med olika kunskapsinriktningar, för att kunna säkerställa goda villkor för doktorandens lärande. Denna praxis med två handledare underlättar processen när önskemål om byte av handledare uppkommer. Handledarbyten sker, men är för merparten av de bedömda lärosätena inte särskilt frekvent förekommande. I de fall sådana äger rum finns ett regelverk för hur byten kan ske snabbt och smidigt. För att få handleda doktorander rekommenderas vanligtvis att läraren/forskaren har minst docentkompetens och har genomgått en handledarutbildning. Handledarna bedriver oftast egen forskning och i många fall leder de egna forskningsgrupper samt ingår i olika nationella och internationella nätverk. Merparten av huvudhandledarna är anställda vid

det aktuella lärosätet, medan bihandledare kan vara anställda vid andra universitet men även vid andra institutioner inom det egna lärosätet.

Bedömargruppen menar att den individuella studieplanen är ett bra instrument när det gäller att få överblick över handledningens omfattning och kvalitet. Där redovisas årsvis doktorandens uppnådda resultat och progression, samt handledningens omfattning och kvalitet. Vid betydande avvikelser från föregående års studieplan, görs uppföljning av studierektor och/eller prefekt. Utvecklingssamtal, medarbetarsamtal, samt pedagogisk och vetenskaplig kompetensutveckling genom kurser är ytterligare exempel på åtgärder som kan förbättra handledarkompetensen ytterligare. Uppföljning av handledares forskning i form av publicerade artiklar och anslagsansökningar, samt av handledares undervisningserfarenheter och utvärderingar av deras undervisning är andra sätt att följa upp kompetensutvecklingen.Handledningsfrågor diskuteras också i handledarkollegier eller i motsvarande sammanhang och kan följas upp i samtal med studierektor och/eller prefekt. Vid behov används även externa handledarresurser, till exempel om det krävs speciella metodologiska eller teoretiska kunskaper som inte finns att tillgå inom den egna institutionen.

För några lärosäten efterlyser bedömargruppen en mer systematisk uppföljning av handledarkompetensen samt bättre återkoppling och uppföljning. Sammanfattningsvis finner dock bedömargruppen att de flesta lärosätena arbetar aktivt för att doktoranderna ska få tillgång till vetenskaplig och teoretisk handledning av tillfredsställande kvalitet.

För att därutöver få god genomströmning av doktorander har samtliga bedömda lärosäten infört olika kvalitetskontroller. Den första handlar om antagningen till forskarutbildningen. Varje lärosäte har egna antagningsrutiner med vissa gemensamma nämnare. Några lärosäten har särskilda behörighetskrav om avlagd masterexamen i psykologi för att antas, medan andra inte har det som formellt krav. Vid några institutioner finns inga förkunskapskrav alls i psykologi för de sökande till doktorandutbildning i psykologi. Där kan även finnas handledare utan formell kompetens i ämnet psykologi vilket bedömargruppen anser otillfredsställande. I dessa fall har bedömargruppen ifrågasatt kvaliteten på utbildningen.

Några lärosäten har externa bedömare för granskning av ansökningar till utbildningen, medan andra använder interna granskare. Syftet är detsamma, nämligen att anta doktorander som förväntas klara av studierna under fyra års heltidsstudier, att de har en realistisk forskningsplan och att finansiering kan garanteras. Doktoranderna ingår oftast i olika forskargrupper. Är doktoranden finansierad av handledarens forskningsmedel kan handlingsutrymmet för egna forskningsidéer i vissa fall begränsas.

Andra kvalitetskontroller handlar om att följa upp doktorandernas studieresultat. Det handlar om planeringsseminarium i början av studierna, halvtidskontroll, slutseminarium samt slutligen disputation. Dessutom kan doktorandens individuella studieplan fungera som en form av kontroll då den regelbundet analyseras och diskuteras av handledare, doktorand och studierektor eller examinator en gång om året. Vid bedömargruppens intervjuer med doktoranderna verkar dock deras upplevelse av den individuella studieplanens betydelse vara att denna är något överskattad.

Gemensamt för de flesta lärosäten är att det finns ett antal metodkurser som är obligatoriska, medan andra metod- och ämneskurser kan väljas fritt för att passa den enskilda doktorandens behov. Metodkurserna är framförallt fokuserade på kvantitativa metoder. På flera lärosäten ingår inslag av kvalitativa metoder i institutionens kursutbud. Vid några institutioner får de doktorander som önskar tillägna sig kvalitativa metoder vända sig till andra lärosäten eller institutioner. Motivet att inte anordna kvalitativa kurser anges vara att lärosätet inte har lärare som kan undervisa i kvalitativ metodik, att studenterna inte efterfrågar dessa eller att de avhandlingsprojekt som bedrivs är av kvantitativ karaktär. Bedömargruppens rekommendation är att inslag av kvalitativ metod bör ingå i institutionernas utbud av metodkurser för att säkerställa en god bredd på utbildningen.

Förutom traditionella kurser anordnas olika former av seminarier där doktoranderna oftast förväntas delta aktivt. Presentation av egen peer review-granskad forskning vid nationella och internationella forskarseminarier och konferenser är ett sätt att värdera doktorandernas prestationer och progression. Publicering av artikel i tidskrifter med peer review och tillhörande dialog med tidskriften betraktas som ett viktigt inslag i träning av doktorandens självständighet, liksom egen undervisning. Vid de flesta lärosäten har doktoranderna möjlighet att få upp till tjugo procents institutionstjänstgöring. Vill de undervisa på dessa tjugo procenten fordras en genomförd kurs i universitetspedagogik. Doktoranttjänsten förlängs då med motsvarande tid.

Viss undervisning och diskussion om etik, värderingsfrågor och förhållningssätt inom forskning ingår i samtliga utbildningar. I många fall skriver doktoranderna egna etikansökningar vilket bedömargruppen anser vara ett värdefullt sätt att rent konkret sätta sig in i etiska och moraliska aspekter av psykologisk forskning. Bedömargruppen anser vidare att metoden att ta upp ett aktuellt forskningsämne och diskutera detta ur både ett tvärvetenskapligt perspektiv och ett samhällsperspektiv, vilket förekommer vid ett av de bedömda lärosätena, är ett bra exempel på hur vetenskapens roll i samhället och ansvaret för hur den används kan diskuteras inom ramen för forskarutbildningen.

När halva tiden har gått, alternativt när doktoranden bedöms ha utfört cirka femtio procent av sitt avhandlingsarbete, har de flesta lärosäten infört en så kallad halvtidskontroll. Extern och/eller intern bedömare tillkallas och seminarium anordnas som en slags mini-disputation. På detta sätt kan doktoranden få återkoppling på sitt arbete och även förslag på förbättringar för den fortsatta forskningen. Inför själva disputationen kan i flera fall slutseminarium anordnas där den slutliga texten kan finslipas och justeringar göras.

Sammanläggningsavhandlingar är den vanligaste formen för avhandlingar inom psykologi. Antalet artiklar som ingår varierar mellan olika lärosäten. Tidigare kunde det förekomma att det ingick uppemot sex artiklar i en doktorsavhandling. Men med de ökande kraven på att genomföra studierna på en begränsad tid (fyra år) har kravet på minsta antal delarbeten för en avhandling minskat. Några lärosäten kräver fyra artiklar, med doktoranden som förste författare på minst två. Andra godkänner tre artiklar, varav två publicerade alternativt en publicerad och en accepterad för publicering samt en artikel

i manusform. Många artiklar är skrivna tillsammans med handledare eller andra medarbetare i forskningsgruppen, vilket gör att det kan finnas många författare till artiklarna. Det vanligaste kravet är då att doktoranden ska stå som första författare till minst två av tre artiklar, alternativt två av fyra. Artiklarna sammanfattas i den så kallade kappan, som skrivs av doktoranden.

Doktoranderna vid landets forskarutbildningar i psykologi får anses att efter avlagd doktorsexamen ha förvärvat god teoretisk kunskap inom ämnet, inhämtat aktuell forskningskunskap och förvärvat färdighet i att självständigt driva projekt. Kunskaper och färdigheter som är användbara för utrednings- och projektverksamhet även utanför akademien förvärvas likaså. Doktoranderna erbjuds som nämnts möjligheter att undervisa på den egna institutionen efter att ha genomgått en universitetspedagogisk kurs. Denna möjlighet ses som användbar för en fortsatt karriär såväl inom akademien som i offentlig eller privat sektor. Karriärplanering är ett sätt att förbereda doktoranden för arbetslivet. Vissa lärosäten erbjuder kurser i karriärplanering, medan andra ålägger handledaren att vägleda doktoranden för ett liv efter disputation.

Bedömargruppen konstaterar att de som disputerat i psykologi i första hand fortsätter sitt yrkesverksamma liv inom akademien. Även inom de mer tillämpade och tvärvetenskapliga institutionerna, där mycket av forskningen bygger på samverkan med externa parter inom både den offentliga och privata sektorn, förefaller merparten av de disputerade stanna kvar vid universiteten. Systematiska alumnuppföljningar saknas emellertid vid flera lärosäten, varför uppgifterna är något osäkra. Några utbildningar är så pass nya att det inte har utexaminerats några doktorander alls eller endast ett fåtal doktorander, vilket gör att bedömargruppens iakttagelser när det gäller detta främst bygger på de stora och sedan länge etablerade lärosätena.

Många av de som söker sig till forskarutbildningen siktar på en karriär inom akademien. Universiteten verkar också mest fokuserade på detta. Också flera av de mindre lärosätena behöver disputerade medarbetare för fortsatt forskning och handledning och uppmuntrar därför till fortsatt akademisk karriär.

Det finns doktorander som arbetar halvtid inom offentlig sektor och studerar på halvtid, eller finansieras helt av offentlig och/eller privat sektor. Men även många av dessa väljer att efter disputation fortsätta inom akademien. Frågan är om den offentliga respektive privata sektorn erbjuder tjänster efter doktorsexamen som är attraktiva för den nydisputerade att söka och där deras kompetens kan tillvaratas.

Arbetsmiljölagen som antogs av riksdagen 1977 ger de yttre ramarna för vad som gäller för miljön på en arbetsplats. Ett syfte är att skapa en god arbetsmiljö och det är arbetsgivaren som ska leda detta arbete. Det framgår samtidigt av lagen att arbetsgivare och anställda ska samarbeta för att arbetsmiljön ska bli så bra som möjligt. Regulerade medarbetarsamtal med doktorander förekommer, men det är inte alltid klart hur uppföljning av dessa samtal sker. Vid ett par universitet är sjukskrivningstalen höga framförallt bland kvinnor. Det förekommer även en stor spridning av aktivitetsgrad bland de studerande, från några få till hundra procents aktivitet. För doktorander med låg aktivitetsgrad kan det vara svårt att få tillgång till handledning, deltagande i

forskningsmiljön och anslag till konferensresor med mera. Liknande problematik kan finnas för externa doktorander, till exempel de som är anställda av företag eller kommun och landsting. Det ställs höga krav på institutionerna att hålla ihop en forskningsmiljö med en relativt stor andel deltidsstuderande och externa doktorander. Detta kan innebära brister i arbetsmiljön, varför det är viktigt att uppföljning av de doktorandernas studiesituation sker på ett systematiskt sätt.

Genomgången av den individuella studieplanen i dialog mellan doktorand och handledare är ett annat instrument för uppföljning av arbetssituation och studier. Dessa samtal mellan doktorand och handledare bör kunna innebära att doktoranderna har ett fullgott inflytande över den egna forskarutbildningens planering och utformning. Studierektor och/eller prefekt kan också vara involverade i övergripande genomgångar av samtliga individuella studieplaner. Vid några lärosäten har formuläret för individuell studieplan arbetats om för att kunna vara ett verksamt instrument för detta, medan det vid andra lärosäten saknas ett sådant arbetssätt.

Vid de större institutionerna har doktoranderna bildat så kallade doktorandråd i syfte att kunna diskutera olika för doktoranderna angelägna frågor. Dessa grupperingar har även en viktig social funktion exempelvis för att introducera nya doktorander till utbildningen. På vissa orter utser doktorandrådet "gamla" doktorander att fungera som faddrar för de nyantagna, medan det vid andra lärosäten förs diskussioner om att införa ett sådant system.

Doktorandrådet kan vara det organ som väljer ut representanter för deltagande i olika beslutande organ. Vid lärosätena finns doktoranderna representerade i beslutande organ som till exempel institutionsstyrelse, forskarutbildningskollegium, fakultetsnämnd eller motsvarande inrättningar. Dessa doktorander kan då få en nedsättning i tjänsten om ett par procent. På detta sätt säkerställs möjlighet till inflytande från doktorandernas sida på utbildningens utformning.

Ett annat sätt att ha inflytande på utbildningen är kursvärderingar. Sådana förekommer på de flesta lärosäten vilket möjliggör för doktoranderna att ha synpunkter på utbud och genomförande av kurser. Bedömargruppen efterlyser dock strukturer för sammanställning av kursvärderingar, något som vissa lärosäten saknar. Konsekvenser av utvärderingarna bör också tydliggöras.

Alumnundersökningar kan ge värdefull information om hur utbildningen har fungerat med avseende på förberedelser för ett föränderligt arbetsliv. Här ser bedömargruppen att det finns utrymme för förbättringar hos de flesta lärosäten.

Lärosätena planer som handlar om jämställdhet, likabehandling och mångfald. Det finns även jämställdhetsgrupper både centralt och på institutionsnivå och i dessa finns också doktorander representerade. Vid något lärosäte introduceras jämställdhetsfrågor i samband med en frivillig introduktionskurs i samband med nyantagning. Det finns även exempel på ledarutbildning för avdelningschefer med fokus på genus, mångfald och makt.

Vid ett lärosäte finns en obligatorisk genuskurs, som syftar till att ge kunskap om genusperspektivets utveckling inom psykologin utifrån ett vetenskapsteoretiskt och vetenskapshistoriskt betraktelsesätt. Inom ramen för denna kurs finns möjlighet för doktorander att utveckla sin förmåga till kritisk granskning av psykologisk forskning ur ett genusteoretiskt perspektiv.

För att anlägga ett genusmedvetet och normkritiskt perspektiv på forskarstudierna och i det vetenskapliga samtalet kan jämställdhetsfrågor även förekomma i seminarieverksamhet som ett integrerat tema. Något som sällan nämns i någon självvärdering är hur kurslitteratur speglar jämställdhet. Om jämställdheten ska vara väl integrerad i forskarutbildningen anser bedömargruppen att även innehållet i kurslitteratur bör diskuteras.

Det vanligaste svaret från lärosätena om jämställdhetsperspektivet handlar om könssammansättningen bland doktorander och handledare. Bland handledare på professorsnivå är männen i majoritet, varför bedömargruppen anser att det är viktigt att sträva efter en jämnare könsfördelning vid tillsättning av nya professorer.

På vissa lärosäten är kvinnliga doktorander i majoritet, medan manliga doktorander dominerar på andra lärosäten. För att skapa bättre jämvikt både bland handledare och doktorander vidtas eller planeras olika åtgärder. Det kan handla om marknadsföring av utbildningen och om utformning av rekryteringsprocessen. På flera lärosäten eftersträvas att doktoranden ska ha både manliga och kvinnliga handledare, liksom att jämställdhetsaspekter läggs vid val av slutgranskare, opponent och betygsnämnd. Det finns goda exempel i självvärderingarna på arbete för att främja jämställdhetsarbetet, men den samlade bedömningen är att det finns mycket arbete kvar att göra för att i grunden integrera jämställdhetsperspektivet i forskarutbildningen i psykologi i landet. Vissa institutioner tillskriver området hög prioritet medan andra behandlar jämställdhet som en mindre viktig fråga.

Bedömargruppen vill framför allt framhålla vikten av väl genomarbetade handlingsplaner för jämställdhetsfrågor, ett fungerande regelverk samt kontinuerlig utvärdering och uppföljning av verksamheten. Utbildning om jämställdhet och maktstrukturer för ledning, handledare, doktorander och annan personal är några sätt att främja en bättre jämställdhet vid universiteten. Det är ledningens ansvar att skapa en god arbetsmiljö vid arbetsplatsen och en hel del arbete återstår att göra vid de bedömda institutionerna.

För bedömargruppen

Gunilla Preisler
Ordförande

Bilaga 1

Bedömargruppens motiveringar

Högskolan i Gävle

Lärosäte Högskolan i Gävle	Forskarutbildningsämne Miljöpsykologi - licentiat- och doktorexamen	ID-nr A-2016-10-4098
<p>Aspektområde: Miljö, resurser och område Aspekt: Forskarutbildningsämne Bedömning med motivering: <i>Avgränsningen av forskarutbildningsämnet och dess koppling till den vetenskapliga grunden och beprövad erfarenhet är välmotiverad och adekvat. Forskarutbildningsämnets relation till området för forskarutbildning är adekvat.</i></p> <p>Forskarutbildningen i miljöpsykologi vid Högskolan i Gävle inrättades av högskolestyrelsen 2011 inom området Byggd miljö, för vilket högskolan året dessförinnan erhållit examenstillstånd. Organisatoriskt ligger forskarutbildningsämnet under Akademien för teknik och miljö på avdelningen för bygg-, energi-, och miljöteknik. Inom området Byggd miljö finns fyra forskarutbildningsämnen som var för sig tematiskt anknyter till området: miljöpsykologi, energisystem, inomhusmiljö och geospatial informationsvetenskap. Bland dessa är miljöpsykologi det ämne inom området som representerar beteendevetenskap, medan övriga ämnen är tekniska ämnen.</p> <p>Miljöpsykologi anknyter tematiskt till området för forskarutbildning, Byggd miljö, genom att forskningen är inriktad mot miljöfrågor och fokuserar på studier av den socio-fysiska miljön samt hur denna påverkar och påverkas av människans beteende. Begreppet miljö hänvisar här till både byggd och naturlig miljö - till byggnader, stads- och naturlandskap, ljudlandskap, urbana miljöer, samt till mer specifika platser som skolor, arbetsplatser, sjukhus, bostadsområden och parker - och de fysiska och sociala faktorer som där återfinns (ljud, ljus, temperatur, personligt utrymme, territorium). Även frågor rörande klimat och miljöresurser återfinns inom forskarutbildningsämnet miljöpsykologi vid Högskolan i Gävle.</p> <p>Bedömargruppen anser att den avgränsning som här anges är god men noterar att psykologiska processer såsom minne, upplevelser, attityder, kognition, emotion, perception och beslutsfattande tydligt lyfts fram som medierande och/eller modererande faktorer inom ramen för den socio-fysiska miljön. Det faktum att sådana psykologiska processer fokuseras indikerar att forskarutbildningsämnet miljöpsykologi inte helt självklart ska ses som en väletablerad och självständig deldisciplin inom psykologiamnet. Snarare kan miljöpsykologin ses utifrån perspektivet att det utpekade studieobjektet (den socio-fysiska miljön) studeras med paradigm som återfinns inom psykologin i vid mening (till exempel kognitionspsykologi och socialpsykologi), vilket även återspeglas i den bredd gällande var forskarna vid Högskolan i Gävle publicerat sina resultat.</p>		
<p>Aspektområde: Miljö, resurser och område Aspekt: Personal Bedömning med motivering: <i>Antalet handledare och lärare och deras sammantagna kompetens är adekvat och står i proportion till utbildningens innehåll och genomförande.</i></p> <p>Bedömargruppen noterar att för att vara en relativt liten högskola - och som högskolan själv anger ett</p>		

Datum
2018-03-21Reg.nr
411-00401-16

relativt litet antal personer med akademisk bakgrund i handledarkollektivet - har denna en hög och omfattande kompetens inom området för forskarutbildning. Totalt är det 28 till Högskolan i Gävle anknutna handledare i miljön, samt tre externa handledare. Fyra av handledarna är professorer (varav en emeritus), medan tre är docenter och sju är filosofie doktorer i psykologi. Bedömargruppen ser positivt på de insatser som görs vid högskolan gällande nyrekryteringar för att säkra och främja kompetensen på sikt. Samtliga antagna doktorander i miljöpsykologi har en huvudhandledare och minst en biträdande handledare. Bedömargruppen noterar att en och samma person är huvudhandledare för sex av de sju doktoranderna, vilket kan behöva ses över och beaktas vid de planerade nyrekryteringarna. I nuläget finns det dock inte fog för kritik, då denna huvudhandlare att döma av de individuella studieplanerna hinner med sitt handledaruppdrag.

Samtliga handledare har gått högskolepedagogisk kurs i doktorandhandledning eller motsvarande och den egna kompetensutvecklingen förväntas även ske i det direkta forskningsarbetet, samt i det pedagogiska arbetet med doktorandhandledningen. För att denna process skall förbättras, har man beslutat att inrätta ett handledarkollegium där peer-learning kan ske med utbyte mellan handledarna. Detta anser bedömargruppen kan skapa ett än bättre handledningsklimat. I övrigt upprätthålls kompetensen på sedvanligt sätt via seminarier och publiceringar i internationella tidskrifter. Bedömargruppen kan inte utläsa att något utöver detta görs för att upprätthålla kompetensen hos redan aktiva handledare/forskare.

Handledarnas och lärarnas sammantagna kompetens och kompetensutveckling följs systematiskt upp i syfte att främja hög kvalitet i utbildningen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Handledarnas och lärarnas sammantagna kompetens och kompetensutveckling följs systematiskt upp på ett adekvat sätt: genom studierektors dialog med doktorander och handledare med avsikt att identifiera kvalitetsaspekter i handledningen, genom pedagogiska kurser i doktorandhandledning vid lärosätet och genom forskarutbildningsnämndens krav på åtgärdsplan om utbildningen inte löper på som planerat i enlighet med den individuella studieplanen. Återkoppling sker via utbildningsplattformen Blackboard, via det interna e-brevsystemet (till doktorander och handledarkollegiet), genom den årliga doktoranddagen, samt framgent löpande i det handledarkollegium som lärosätet identifierat ett behov av. Fortsatt finns en doktorandrepresentant med i forskarutbildningsnämnden och denne har där möjlighet att ge återkoppling beträffande olika kompetensutvecklingsfrågor.

Handledarresurser och kompetensförsörjning granskas fortsatt årligen av akademins ledningsgrupp. Avtal kan ingås vid dessa årliga granskningar om åtgärder för kompetensutveckling (t.ex. att frigöra tid). Målet med den årliga granskningen är således att skapa en kunskapsbas för strategisk och långsiktig kompetensförsörjning. Alla ämnesgrupper granskas individuellt utifrån kompetens och åldersstruktur, matchat mot ämnets volym och kommande behov inom grundutbildning, forskarutbildning och forskning. De åtgärder som vid behov kan vidtas är långsiktiga kompetensförsörjningsplaner, avsättning av särskilda medel för meritering och kompetensutveckling samt planer för rekrytering av personal. En aktuell åtgärd består i rekrytering av en ny universitetslektor, medan en likaledes aktuell rekrytering av två adjunkter mer är att betrakta som utslag av en långsiktig kompetensförsörjningsstrategi så till vida att dessa i framtiden antas kunna meritera sig för att handleda på forskarnivå.

Datum
2018-03-21Reg.nr
411-00401-16

Alla doktorander har rätt att byta handledare - efter att doktorand och studierektor haft en dialog - och goda administrativa rutiner och blanketter finns på plats. Samtliga ärenden rörande handledarbyte går via forskarutbildningsnämnden där beslutet formellt fattas. Eventuella externa medel som delfinansierar doktorander följer med doktoranden vid handledarbyte.

Aspektområde: Miljö, resurser och område**Aspekt: Forskarutbildningsmiljö**

Bedömning med motivering: *Forskningen vid lärosätet har en sådan kvalitet och omfattning att utbildning på forskarnivå kan bedrivas på en hög vetenskaplig nivå och med goda utbildningsmässiga förutsättningar i övrigt. Relevant samverkan sker med det omgivande samhället både nationellt och internationellt.*

De disputerade forskarna vid lärosätet har i genomsnitt publicerat 15 peer review-granskade artiklar per år de senaste fem åren, i vetenskapliga tidskrifter av hög kvalitet (till exempel Frontiers in Psychology, Journal of Environmental Psychology, PLoS ONE). Handledargruppens sammansättning borgar för ett säkerställande av fortsatt hög kvalitet i forskarutbildningen i och med att handledarna har bred kompetens innefattande såväl miljöpsykologi som allmän psykologi och arbetsmiljöfrågor. Vidare präglas handledargruppen av en god åldersspridning och på arbetsplatsen råder en kultur av hög närvaro. Lärosätet noterar dock i självvärderingen att det finns utvecklingsmöjligheter när det gäller könsfördelningen i handledargruppen som är tämligen ojämn, vilket bedömargruppen instämmer i.

Bedömargruppen kan konstatera att doktorandgruppen är tämligen liten med åtta aktiva doktorander (varav två är kvinnor) men också att forskarutbildningen i miljöpsykologi vid Högskolan i Gävle är relativt ny, med två disputerade (2015 respektive 2017) än så länge. Totalt bedöms dock elva doktorander utöver doktoranderna i miljöpsykologi utgöra en aktiv del i miljöpsykologernas forskarutbildningsmiljö och bidra till forskarutbildningens kritiska massa. Bedömargruppen ser det som positivt att doktorandtjänster utannonseras på högskolans externa hemsida samt på andra nationella och internationella forum. En möjlighet att ytterligare förstärka kvaliteten skulle kunna vara att låta en oberoende peer review-rangordning av de sökande föregå inblandning av projektledaren och tilltänkt handledares beslut kring antagning. Bedömargruppen ställer sig även positiv till detta att det i självvärderingen framgår att det finns en medvetenhet kring ett jämställdhetsperspektiv (i noteringen om könsfördelningen som ett utvecklingsområde), då en tydlig obalans finns i den nu aktuella doktorandgruppen.

Det finns flera lokala nätverk som förstärker bredden i forskarutbildningen. Sådana nätverk ger kontakter med fler doktorander och forskare än dem som utgör den egna ämnesgruppen, vilket är positivt. Bedömargruppen vill dock betona risken för att sampublicationer skulle kunna utgöra en grund för "dubbelräkning" av artiklar i avhandlingen, vilket ska undvikas. Inom Akademin för teknik och miljö finns olika profilmätverk för doktorander och handledare i miljöpsykologi, energisystem, inomhusmiljö, miljöteknik, industriell ekonomi, besluts-, risk- och policyanalys, samt geospatial informationsvetenskap. Dessa nätverk ger goda möjligheter till tvärvetenskapliga samarbeten, sampublicationer och kompletterande kompetens vad gäller handledningen. Bedömargruppen ser positivt på skapandet av kunskapsmiljön "Arbete, miljö och hälsa" där ämnena miljöpsykologi, psykologi och arbetshälsovetenskap ingår. Denna har inrättats för att stärka kommunikationen och samarbetet mellan handledarkollegium och doktorandkollegium.

Datum
2018-03-21Reg.nr
411-00401-16

Forskarutbildningsmiljöns medarbetare är även aktiva inom en rad olika nationella och internationella nätverk som t.ex. områdesgruppen för miljöpsykologi och samarbetet med Linköpings universitet och Lunds tekniska universitet (på nationell nivå). Det anges vidare i självvärderingen att internationella nätverk finns inom inomhusmiljö, arbetsmiljö och akustik. Dessutom deltar forskare från miljön i ett EU-projekt som rör rehabilitering av barn med hörselnedsättning. Bedömargruppen finner det svårt att avgöra omfattningen och kvaliteten på arbetet i de internationella nätverken, varför det skulle kunna tolkas som ett område med utvecklingspotential.

Den samverkan som sker med det omgivande samhället nationellt och internationellt sker främst genom populärvetenskapliga tidskriftspublikationer och genom samarbete med externa offentliga parter samt näringslivet i regionen och landet. Samverkan sker även i form av deltagande i workshops och föreläsningar hos frivilligorganisationer. Lärosätet identifierar i självvärderingen detta som ett område med utrymme för förbättring. Bedömargruppen ser positivt på ambitionen att ta del av erfarenheter inom detta område från doktorsalumner, men anser även att ett bredare grepp kan behöva tas i frågan.

Forskarutbildningsmiljön följs systematiskt upp för att säkerställa hög kvalitet. Resultatet av uppföljningen omsätts inte vid behov i kvalitetsutvecklande åtgärder och återkoppling sker inte till relevanta intressenter.

Eftersom en väsentlig del av forskarutbildningsmiljön utgörs av de doktorander som tillsammans verkar i miljön, blir uppföljningen av kvaliteten hos doktorandernas avhandlingsarbeten och övriga prestationer av stor betydelse. Forskarutbildningsnämnden har ansvar för kvaliteten i lärosätets forskarutbildning, inklusive den i miljöpsykologi. Systematiska uppföljningar sker genom upprättandet och den årliga revideringen av den individuella studieplanen med tillhörande forskningsplan, genom granskning och beslut rörande behörighet till utbildningen, antagning, handledning och säkerställande av finansiering och genom den allmänna studieplanen där erforderad kvalitetsnivå för godkänd avhandling specificerats. Vidare säkerställs hög kvalitet genom själva den process som samtliga antagna doktorander går igenom. I den processen ska doktoranden hålla ett presentationseminarium inom tre månader efter antagning, genomgå ett halvtidsseminarium där extern bedömare ingår, slutseminarium och bedömning av avhandling av extern bedömare, samt disputationen med betygsnämnd. Utöver denna process genomgår doktorandernas löpande arbete med delarbeten peer review-granskning i anslutning till publikation i vetenskapliga tidskrifter.

Däremot kan bedömargruppen konstatera att det är mycket oklart hur återkoppling och eventuella kvalitetsutvecklande åtgärder i relation till uppföljningen kan se ut, förutom att externa granskare ger återkoppling till doktorand och handledare vid halvtidsseminarium och då avhandlingsmanuskriptet färdigställts.

Aspektområde: Miljö, resurser och område**Sammanvägd bedömning av aspektområdet miljö, resurser och område**

Bedömning med motivering: *Aspektområdet miljö, resurser och område bedöms sammantaget vara tillfredsställande. Vad gäller aspekten forskarutbildningsmiljö ser bedömargruppen ett utvecklingsområde gällande den systematiska uppföljningen, inklusive implementering av åtgärder och återkoppling till relevanta intressenter.*

Miljöpsykologi är vid Högskolan i Gävle ett av totalt fyra forskarutbildningsämnen som ingår i området

Datum
2018-03-21Reg.nr
411-00401-16

Byggd miljö. Dess studieobjekt är den socio-fysiska miljön och forskningen fokuserar hur människans beteende påverkar och påverkas av denna. Bedömaregruppen anser att forskarutbildningsämnet är väl avgränsat, bland annat i och med att socio-fysisk miljö studeras med begrepp och teoribildningar som återfinns inom psykologiämnet rent generellt.

Det sker vid högskolan satsningar på nyrekryteringar för att säkerställa handledarkompetensen på sikt, vilket bedömaregruppen ser positivt på. Det faktum att en och samma person är huvudhandledare för sex av de sju doktoranderna är värt att notera, men det totala antalet möjliga handledare och bihandledare förefaller vara tillräckligt i förhållande till antalet doktorander inom forskarutbildningsämnet. Någon kvalitetsbrist beträffande handledningen verkar heller inte föreligga och samtliga handledare har gått högskolepedagogisk kurs i doktorandhandledning.

Som ett gott exempel vill bedömaregruppen framhålla det rikhaltiga utbud av lokala nätverk som erbjuds doktoranderna och inte minst inrättandet av kunskapsmiljön "Arbete, miljö och hälsa" som syftar till att stärka kommunikationen och samarbetet mellan handledarkollegium och doktorandkollegium. En sådan verkligt kollegial samvaro mellan lärosätets anställda lärare/forskare och doktoranderna som härigenom sannolikt kan infinna sig, utgör enligt bedömaregruppen ett mycket positivt inslag i forskarutbildningsmiljön.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat**Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen kunskap och förståelse**

Bedömning med motivering: *Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar bred kunskap och förståelse både inom forskarutbildningsämnet och för vetenskaplig metodik inom forskarutbildningsämnet.*

Vid upprättande av den individuella studieplanen bifogar doktoranden och handledare en lärandeplan där examensmålen finns angivna. Dessa examensmål bryts ned i individuella lärandemål och de aktiviteter (genomförande av kurser, experiment, presentation på internationell konferens eller presentation av resultat för samhället i övrigt) som doktoranden ska utföra för att uppnå lärandemålen specificeras. Bedömaregruppen ser mycket positivt på att detta görs för vart och ett av de tio examensmålen i relation till kunskap och förståelse, färdighet och förmåga samt värderingsförmåga och förhållningssätt.

Forskarutbildningen i miljöpsykologi vid Högskolan i Gävle innefattar 90 högskolepoäng kurser, varav 30 högskolepoäng är obligatoriska. De obligatoriska kurserna är Miljöpsykologi (7,5 högskolepoäng), Fördjupad miljöpsykologi med inriktning mot byggd miljö (7,5 högskolepoäng), Kvantitativ och kvalitativ metodik (10 högskolepoäng) och Vetenskapsteori (5 högskolepoäng). Samtliga av de obligatoriska kurserna erbjuds vid lärosätet. De återstående kurserna är valbara kurser om tillsammans 60 högskolepoäng. Valbara kurser kan läsas vid Högskolan i Gävle, men även vid andra lärosäten och ekonomiskt stöd finns att tillgå. Inom ramen för det totala antalet kurspoäng inom forskarutbildningen inräknas även de högskolepedagogiska kurserna. Bedömaregruppen ser positivt på att ekonomiska medel finns att tillgå för att läsa valbara kurser vid annat lärosäte, fastän det enligt självvärderingen ges ett antal valbara forskarutbildningskurser med miljöpsykologiskt fokus vid det egna lärosätet. Bedömaregruppen förutsätter att doktoranders eventuella val av kurser vid annat lärosäte inte innebär att det miljöpsykologiska inslaget i forskarutbildningen då blir påtagligt mindre än om valbara kurser i miljöpsykologi vid det egna lärosätet läses.

De uppgifter om genomströmning som finns tillgängliga ligger i paritet med motsvarande för övriga landet, och föranleder därför inga särskilda frågor utöver hur lärosätet arbetar generellt för att doktorander ska slutföra sina utbildningar inom stipulerad tid.

Systematisk uppföljning görs av utbildningens utformning och genomförande i syfte att säkerställa måluppfyllelsen. Resultaten av uppföljning omsätts i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Kvalitetssäkring, systematisk uppföljning och återkoppling sker på ett flertal sätt. Vid revidering av individuell studieplan anges vilka aktiviteter som är genomförda och nya läggs till; handledaren och studierektor för forskarutbildningen gör en samlad bedömning av progressionen i relation till de tio examensmålen; forskarutbildningsnämnden kan begära in kompletteringar och underlag, vidta kvalitetsutvecklande åtgärder samt ge återkoppling vad gäller dessa åtgärder. Systematisk uppföljning sker även genom de obligatoriska seminarierna - presentationsseminariet, halvtidsseminariet och slutseminariet - där halvtidsseminariet är det mest omfattande av de tre och där en extern opponent medverkar. Generellt anser bedömargruppen att uppföljning sker på ett tillfredsställande sätt, fastän exempel på åtgärder som forskarutbildningsnämnden kan vidta inte ges.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat

Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen färdighet och förmåga

Bedömning med motivering: *Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar förmåga att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar samt såväl i nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet kan presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt. Doktoranderna visar också förutsättningar för att såväl inom forskning och utbildning som i andra kvalificerade professionella sammanhang bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande.*

Vid upprättande av den individuella studieplanen bifogar doktoranden och handledare en lärandeplan där examensmålen finns angivna. Dessa examensmål bryts ned i individuella lärandemål och de aktiviteter (genomförande av kurser, experiment, presentation på internationell konferens eller presentation av resultat för samhället i övrigt) som doktoranden ska utföra för att uppnå lärandemålen specificeras. Bedömargruppen ser mycket positivt på att detta görs för vart och ett av de tio examensmålen i relation till kunskap och förståelse, färdighet och förmåga samt värderingsförmåga och förhållningssätt.

Målet att efter avslutad forskarutbildning kunna visa förmåga att med adekvata metoder bedriva forskning säkerställs på flera sätt: genom att doktoranderna skriver artiklar inom det egna forskningsområdet och/eller näraliggande områden, genom att doktoranderna aktivt deltar i forskningsseminarieverksamheten och genom själva författandet av doktorsavhandlingen. Förmågan att skriftligt presentera forskning i dialog med samhället och att genom egen forskning bidra till samhällets utveckling examineras bland annat genom kravet att i samband med författandet av avhandlingen sammanfatta resultaten inom det egna forskningsprojektet.

Doktorandernas förmåga att i såväl nationella som internationella sammanhang muntligt presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och i samhället i övrigt säkerställs genom deras deltagande i nationella och internationella konferenser där de

Datum
2018-03-21Reg.nr
411-00401-16

presenterar sina resultat, samt genom att de anordnar och/eller medverkar i olika slags seminarier riktade till allmänheten.

Förmågan att planera forskning och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar utvecklas fortlöpande under forskarutbildningen genom att doktoranderna får redovisa sin planering av den egna forskningen i en forskningsplan som bifogas den individuella studieplanen, där bland annat en uppskattning av start och slutpunkt för delstudier ingår.

Systematisk uppföljning görs av utbildningen för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande är av hög kvalitet och att doktoranderna uppnår målen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Kvalitetssäkring, systematisk uppföljning och återkoppling sker på ett flertal sätt. Vid revidering av individuell studieplan anges vilka aktiviteter som är genomförda och nya läggs till; handledaren och studierektor för forskarutbildningen gör en samlad bedömning av progressionen i relation till de tio examensmålen; forskarutbildningsnämnden kan begära in kompletteringar och underlag, vidta kvalitetsutvecklande åtgärder samt ge återkoppling vad gäller dessa åtgärder. Systematisk uppföljning sker även genom de obligatoriska seminarierna - presentationsseminariet, halvtidsseminariet och slutseminariet - där halvtidsseminariet är det mest omfattande av de tre och där en extern opponent medverkar. Generellt anser bedömargruppen att uppföljning sker på ett tillfredsställande sätt, fastän exempel på åtgärder som forskarutbildningsnämnden kan vidta inte ges.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat

Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt

Bedömning med motivering: *Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar intellektuell självständighet och vetenskaplig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar. Doktoranden har också nått fördjupad insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används.*

Vid upprättande av den individuella studieplanen bifogar doktoranden och handledare en lärandeplan där examensmålen finns angivna. Dessa examensmål bryts ned i individuella lärandemål och de aktiviteter (genomförande av kurser, experiment, presentation på internationell konferens eller presentation av resultat för samhället i övrigt) som doktoranden ska utföra för att uppnå lärandemålen specificeras. Bedömargruppen ser mycket positivt på att detta görs för vart och ett av de tio examensmålen i relation till kunskap och förståelse, färdighet och förmåga samt värderingsförmåga och förhållningssätt.

Målet om att visa intellektuell självständighet och vetenskaplig redlighet samt förmågan att göra forskningsetiska bedömningar säkerställs främst genom kursen "Vetenskapsteori", samt genom de forskningsetiska bedömningar som måste göras i samband med den egna forskningen. Fördjupad insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används tillförskansar dig doktoranderna i och genom diskussioner vid forskningsseminarier, samt genom att dra slutsatser kring hur resultat från den egna forskningen kan användas inom exempelvis beslutsfattande och byggd miljö.

Avhandlingsarbetet sker vanligtvis i form av en sammanläggningsavhandling med fyra delarbeten.

Kravet är minst fyra tidskriftsartiklar eller -manus, varav två ska vara publicerade eller accepterade för publicering. Doktorandens egna bidrag ska återspeglas i författarordningen, men utöver detta ska handledare även lämna ett underlag till forskarutbildningsnämnden före disputation som i detalj redogör för doktorandens egna bidrag i respektive delarbete.

Systematisk uppföljning görs av utbildningen för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande är av hög kvalitet och att doktoranderna uppnår målen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Kvalitetssäkring, systematisk uppföljning och återkoppling sker på ett flertal sätt. Vid revidering av individuell studieplan anges vilka aktiviteter som är genomförda och nya läggs till; handledaren och studierektor för forskarutbildningen gör en samlad bedömning av progressionen i relation till de tio examensmålen; forskarutbildningsnämnden kan begära in kompletteringar och underlag, vidta kvalitetsutvecklande åtgärder samt ge återkoppling vad gäller dessa åtgärder. Systematisk uppföljning sker även genom de obligatoriska seminarierna - presentationsseminariet, halvtidsseminariet och slutseminariet - där halvtidsseminariet är det mest omfattande av de tre och där en extern opponenter medverkar. Generellt anser bedömargruppen att uppföljning sker på ett tillfredsställande sätt, fastän exempel på åtgärder som forskarutbildningsnämnden kan vidta inte ges.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat

Sammanvägd bedömning av aspektområdet utformning, genomförande och resultat

Bedömning med motivering: *Aspektområdet utformning, genomförande och resultat bedöms sammantaget vara tillfredsställande. Bedömargruppen vill framhålla den individuella studieplanens utformning som ett gott exempel, då den främjar måluppfyllelse genom att de olika examensmålen explicit tas upp till behandling.*

Beträffande de 30 högskolepoängen obligatoriska kurser, ser bedömargruppen positivt på det faktum att dessa sammantagna omfattar centrala och viktiga områden inom forskarutbildningsämnet. Likaså är det positivt att ekonomiska medel finns att tillgå för att läsa valbara kurser - som utgör de resterande 60 högskolepoängen kurser - vid annat lärosäte, men bedömargruppen ställer sig likväl frågande till att de två kurserna i miljöpsykologi är de enda specifika kurser inom forskarutbildningsämnet som finns att tillgå vid det egna lärosätet. Bedömargruppen vill dock som ett gott exempel lyfta fram den lärandeplan där examensmålen finns angivna som bifogas den individuella studieplanen. Detta att examensmålen bryts ned i individuella lärandemål - och att de aktiviteter som doktoranden ska utföra för att uppnå lärandemålen också specificeras - är särskilt förtjänstfullt. Vart och ett av de tio examensmålen i relation till kunskap och förståelse, färdighet och förmåga eller värderingsförmåga och förhållningssätt behandlas i lärandeplanen på detta sätt, vilket bedömargruppen ser mycket positivt på.

Det förefaller finnas goda möjligheter att identifiera eventuella brister med avseende på doktorandens måluppfyllelse. Det sker en återkommande revidering av individuell studieplan, då det anges vilka aktiviteter som är genomförda och då nya läggs till. Vidare gör handledaren och studierektor för forskarutbildningen en samlad bedömning av progressionen i relation till de tio examensmålen. Dessutom kan forskarutbildningsnämnden begära in kompletteringar och underlag, vidta kvalitetsutvecklande åtgärder samt ge återkoppling vad gäller dessa. Dock ser bedömargruppen brister i underlaget när det gäller det sistnämnda, vilket delvis kan bero på det faktum att utbildningen är relativt ny och att därför förhållandevis få doktorander hittills har disputerat. Återkoppling på

kvalitetsutvecklande åtgärder till handledarna kan komma att förbättras när handledarkollegiet för den nya kunskapsmiljön blivit mer inarbetat och etablerat.

Perspektiv**Arbetslivets perspektiv**

Bedömning med motivering: *Utbildningen är användbar och förbereder doktorander för ett föränderligt arbetsliv.*

Lärosätet skriver fram arbetslivsperspektivet i forskarutbildningen, främst i relation till yrken som exempelvis miljöstrateg vid bland annat arkitektfirmor eller i samhällsplanerande organ. Inslagen av vetenskaplig metodik och kvantitativ analys lyfts även de fram som viktiga kunskaper och färdigheter som gör doktoranderna anställningsbara för olika former av utredningsarbete, forskning och utveckling i näringsliv och myndigheter. Doktoranderna uppmuntras också att läsa högskolepedagogiska kurser, då undervisningsskicklighet är en viktig del i doktorandernas anställningsbarhet och det därför är viktigt att de flesta doktorander får erfarenhet av undervisning under utbildningstiden.

Lärosätet ger således i självvärderingen tydliga uttryck för en önskan att förbereda doktoranderna för ett arbetsliv efter avhandlingen. Tydligast framträder kopplingar till arbetsmarknaden i närliggande verksamheter såsom myndigheter inom stat eller kommun - särskilt i regionens myndigheter. Vid sidan om dessa kopplingar återfinns i självvärderingen stark arbetslivsanknytning till den egna högskolan. Det framstår således som att forskarutbildningen i miljöpsykologi vid lärosätet kan ge doktoranderna förutsättningar att arbeta både inom akademien och utanför densamma. Bedömargruppen konstaterar dock att det är för tidigt att göra analyser kring disputerades liv efter studierna, då endast två doktorander hittills har disputerat inom forskarutbildningsämnet.

Utbildningens utformning och genomförande följs systematiskt upp för att säkerställa att den är användbar och förbereder för arbetslivet. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Beträffande arbetslivets perspektiv ser bedömargruppen svagheter vad gäller systematisk uppföljning, vilket främst beror på att endast ett fåtal doktorander har hunnit disputerat i dagsläget. Detta föranleder att lärosätet i framtiden tillses att också arbetslivets perspektiv tillgodoses i samband med uppföljning av forskarutbildningen. Det finns i självvärderingen inte något som antyder att så inte kommer att göras, varför bedömargruppen inte tillskriver nämnda svagheter särskilt stor vikt.

Sammantaget bedöms arbetslivets perspektiv vara tillfredsställande.

Perspektiv**Doktoranders perspektiv**

Bedömning med motivering: *Utbildningen verkar för att doktoranderna tar en aktiv del i arbetet med att utveckla utbildningen och läroprocesser.*

Varje doktorand i miljöpsykologi har en huvudhandledare och minst en biträdande handledare. Detta att doktoranderna har fler än en handledare säkerställer en i kvantitativ bemärkelse fullgod handledning, samt kan underlätta vid handledarbyte då det kan vara naturligt att den biträdande handledaren kommer i fråga. Bedömargruppen ser det således som en styrka att varje doktorand i

Datum
2018-03-21Reg.nr
411-00401-16

rent kvantitativ mening har flera handledare, men detta är även en styrka i det avseendet att doktoranden handleds av personer med olika handledningstekniker och pedagogiska metoder - vilket kan vara av nytta då varje doktorands behov är unikt. Studierektor för forskarutbildningen har till uppgift att vara ett stöd för doktorander och handledare, samt att säkerställa en god fysisk och psykosocial arbetsmiljö. Doktoranderna erbjuds stöd i form av samtal med studierektor exempelvis i händelse av att handledarbyte kanske är aktuellt eller i samband med revidering av den individuella studieplanen.

Doktorander finns representerade i alla kollegialt sammansatta organ, vilket möjliggör att deras åsikter och synpunkter kan föras fram till berörd part. Detta säkerställer även att doktoranderna får ta del av information som berör dem och utgör därför i förlängningen en del av de processer som utvecklar utbildningen. En viktig del av doktorandens forskarutbildningsmiljö är det doktorandkollegium som bildats av doktoranderna själva. Det fungerar som en kommunikationskanal mellan doktoranderna och studierektorn samt forskarutbildningsnämnden. Doktorandkollegiet erbjuder goda möjligheter för doktoranden att lyfta fram och synliggöra eventuella brister, önskemål och synpunkter så att dessa kan åtgärdas. Vid en årlig doktoranddag fokuseras frågor kring utbildningen och miljön och den enkätundersökning kring forskarutbildningen som görs årligen redovisas här. På så vis sker en uppföljning och återkoppling avseende forskarutbildningen som baseras på doktorandernas synpunkter. Därmed infinner sig även möjligheter till kvalitetsutveckling utifrån doktoranders perspektiv.

Bedömargruppen finner att doktorandinflytandet tycks vara säkerställt, med möjlighet att påverka utbildningen och läroprocesser. En viss beroendeställning mellan doktorand och handledare kan dock finnas, beroende på hög grad av projektfinansiering. I självvärderingen framträder emellertid en medvetenhet om riskerna med sådant beroende, främst med tanke på att detta kan försvåra ett eventuellt handledarbyte. Mot bakgrund av detta ser bedömargruppen positivt på att sedvanliga återkopplingsmöjligheter finns säkerställda för doktoranderna vid lärosätet. Dock uppfattar bedömargruppen en risk för att doktorandernas aktiva del i arbetet med att utveckla forskarutbildningen inom det specifika området miljöpsykologi främst begränsas till dialogen med studierektor, då forskarutbildningsnämndens ansvarsområden sträcker sig över samtliga profilområden inom avdelningen för bygg-, energi- och miljöteknik vid Akademin för teknik och miljö.

Utbildningen följs systematiskt upp för att säkerställa att doktorandinflytandet används i kvalitetssäkring och utveckling av utbildningen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Den individuella studieplanen innehåller efterfrågad information om högskolans skyldigheter gentemot doktoranden och om obligatoriska åtaganden för doktoranden. Den individuella studieplanen revideras årligen med uppföljning i forskarutbildningsnämnden och väsentliga förändringar i individuell studieplan behöver godkännas av akademichef, vilket bedömargruppen ser som rimligt då sådana förändringar kan få ekonomiska följeffekter. En viktig roll vid lärosätet innehas av studierektor för forskarutbildningen, både som ett stöd för doktorander och handledare och i egenskap av den som ansvarar för att en god fysisk och psykosocial arbetsmiljö säkerställs. Studierektorn deltar vid den årliga revideringen av den individuella studieplanen.

Doktorandkollegiet erbjuder goda möjligheter för doktoranden att lyfta fram och synliggöra eventuella brister, önskemål och synpunkter så att dessa kan åtgärdas. Vid en årlig doktoranddag fokuseras

Datum
2018-03-21Reg.nr
411-00401-16

frågor kring utbildningen och miljön och den enkätundersökning kring forskarutbildningen som görs årligen redovisas här. Bedömargruppen anser således att det är säkerställt att uppföljning, återkoppling och möjlighet till kvalitetsutveckling baserad på doktorandernas synpunkter sker. Dock kan det vara ett möjligt problem att doktorandgruppen i miljöpsykologi är tämligen liten, så till vida att möjligheterna att få gehör för eventuell kritik genom den årliga enkäten eller vid den årliga doktoranddagen torde vara begränsade. Bedömargruppen anser det likväl vara säkerställt att kvalitetssäkring och utveckling av forskarutbildningen präglas av ett doktorandinflytande.

Sammantaget bedöms doktoranders perspektiv vara tillfredsställande.

Perspektiv

Jämställdhetsperspektivet

Bedömning med motivering: *Ett jämställdhetsperspektiv är integrerat i utbildningens utformning och genomförande.*

Bedömargruppen kan konstatera att kvinnor är till antalet starkt underrepresenterade både bland doktorander och handledare. De två doktorander som hittills disputerat inom området vid Högskolan i Gävle är båda män. Av de för närvarande åtta aktiva doktoranderna är två kvinnor. Bland de 16 nu aktiva handledarna (inklusive externa handledare) återfinns fyra kvinnor. Det finns inte någon professor inom området som är kvinna, men en av de kvinnliga handledarna är docent. Det beskrivs inte någon egeninitierad åtgärd för att åstadkomma förbättringar vad gäller den sneda könsfördelningen, utan självvärderingen hänvisar till regleringsbrev med uppdraget att öka antalet kvinnliga professorer. Likaså hänvisas till en kommande handlingsplan för jämställdhetsintegrering och det finns en målsättning om att öka andelen kvinnor i handledarkollegiet. Bedömargruppen anser därmed att jämställdhetsperspektivet är ett utvecklingsområde inom forskarutbildningen. Något som dock bör framhållas är att det vid intervjuer framgått att det i forskarutbildningsmiljön finns ett stort intresse för och en avsevärt mycket högre medvetenhet om jämställdhetsperspektivets betydelse i utformningen och genomförandet av utbildningen än vad självvärderingen antyder.

Det kan hävdas att forskarutbildningen i hög grad återspeglar en arbetsmarknad som präglas av sned könsfördelning och att doktoranderna följaktligen förbereds för denna. Den medvetenhet om jämställdhetsperspektivets betydelse som kunde iaktas vid intervjuerna kan möjligen delvis bero på det pågående lärosätesövergripande arbetet med nämnda handlingsplan för jämställdhetsintegrering, där adekvata åtgärder för säkerställande av jämställdhet i verksamheten ska anges. Vad som också förtjänar att nämnas är att forskarutbildningsnämndens riktlinjer för disputationen bland annat anger att könsfördelningen i betygsnämnden ska vara så jämn som möjligt, i syfte att främja jämställdhet i examinationsförfarandet. Fastän jämställdhetsperspektivet av ovan nämnda skäl kan betraktas som ett utvecklingsområde är bedömargruppens intryck att ett främjande av jämställdhetsperspektivets integrering i forskarutbildningen verkar ha vunnit insteg i bland annat handledarkollegiet, även om mycket arbete återstår.

Systematisk uppföljning görs för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande främjar jämställdhet. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Vid den årliga doktoranddagen blir jämställdhetsfrågor belysta och då redovisas även resultaten från den likaledes årliga enkäten som besvaras av både doktorander och handledarkollegiet.

Datum
2018-03-21Reg.nr
411-00401-16

Enkätresultaten och sådant som eventuellt uppkommit vid diskussionerna under doktoranddagen vidarebefordras till forskarutbildningsnämnden, i händelse av att åtgärdsbehov har uppdagats. Även inom doktorandkollegiet förekommer det att jämställdhetsfrågor och önskemål kring dem framläggs, varvid dessa då förmedlas till studierektor för forskarutbildningen och till forskarutbildningsnämnden. Dock ges i underlaget inte några exempel på åtgärder som vid behov kan vidtas.

Sammantaget bedöms jämställdhetsperspektivet vara tillfredsställande.

Aspektområde: Uppföljning, åtgärder och återkoppling**Sammanvägd bedömning av aspektområdet uppföljning, åtgärder och återkoppling**

Bedömning med motivering: *Aspektområdet uppföljning, åtgärder och återkoppling bedöms sammantaget vara tillfredsställande.*

Handledarnas och lärarnas sammantagna kompetens och kompetensutveckling följs systematiskt upp på ett adekvat sätt, bland annat genom studierektors dialog med doktorander och handledare. Handledarresurser och kompetensförsörjning granskas också årligen av ledningsgruppen för Akademin för teknik och miljö, varvid åtgärder i form av exempelvis långsiktiga kompetensförsörjningsplaner och avsättning av särskilda medel för kompetensutveckling kan vidtas.

Beträffande forskarutbildningsmiljön är uppföljning av doktorandernas prestationer av stor betydelse men bedömargruppen kan konstatera att det är mycket oklart hur återkoppling och åtgärder i relation till uppföljningen för att säkerställa hög kvalitet ser ut, förutom att externa granskare ger återkoppling till doktorand och handledare vid halvtidsseminarium och då avhandlingsmanuskriptet färdigställts. Fastän några exempel på åtgärder som vid behov skulle kunna vidtas inte ges i underlaget, förefaller uppföljning av bland annat handledarnas kompetensutveckling dock ske systematiskt i den bemärkelsen att det är fråga om årligen återkommande granskningar.

När det gäller aspekten Utformning, genomförande och resultat ser bedömargruppen mycket positivt på att tydliga lärandemål som är relaterade till de tio examensmålen bifogas den individuella studieplanen. Dessa ger en tydlig bild av vilka aktiviteter inom forskarutbildningen som är kopplade till de respektive examensmålen, vilket i sin tur medger att handledaren och studierektor för forskarutbildningen kan göra en samlad bedömning av progressionen i relation till examensordningen. Även inom detta aspektområde föreligger emellertid oklarheter kring vilket slags återkoppling och åtgärder som kan komma i fråga, i händelse av att uppföljningen av doktorandernas måluppfyllelse påvisar svagheter. Detta skulle kunna bero på att endast ett fåtal doktorander hittills har genomgått forskarutbildningen sedan den startade och att åtgärder vid behov sannolikt ännu inte har behövt vidtas.

Beträffande arbetslivets perspektiv kan bedömargruppen konstatera att systematisk uppföljning inte förekommer i någon nämnvärd utsträckning, också det kanske beroende på att mycket få doktorander hittills har disputerat. Vad gäller doktoranders perspektiv så bidrar doktorandkollegiet, en årlig doktoranddag och en enkät kring forskarutbildningen till att kvalitetsutveckling baserad på doktorandernas synpunkter sker.

Samlat omdöme: Hög kvalitet

Bedömning med motivering: *Sammantaget visar underlagen att utbildningen håller hög kvalitet.*

Bedömargruppen anser att aspektområdet miljö, resurser och område sammantaget håller hög kvalitet. Det är tydligt att miljöpsykologi är ett starkt område som prioriteras på central nivå vid Högskolan i Gävle, vilket innebär möjligheter till stabilitet och långsiktighet. Forskarutbildningsämnets relation till området för forskarutbildning är adekvat. Miljöpsykologi anknyter tematiskt till området Byggd miljö genom att forskningen är inriktad mot miljöfrågor och fokuserar på studiet av den socio-fysiska miljön samt hur den påverkar och påverkas av människans beteende. Med miljö i det här sammanhanget avses både byggd och naturlig miljö, samt de fysiska och sociala faktorer som där återfinns. Även frågor rörande klimat och miljöresurser återfinns inom forskarutbildningsämnet. Forskarutbildningen i miljöpsykologi vid Högskolan i Gävle är relativt ny, men har på kort tid etablerat en god och framgångsrik miljö inom avdelningen för bygg-, energi- och miljöteknik vid Akademin för teknik och miljö. Bedömargruppen noterar att för att vara en relativt liten högskola, finns det hög och omfattande kompetens inom forskarutbildningsområdet. Bedömargruppen ser positivt på de insatser som görs vid högskolan gällande nyrekryteringar för att säkra och främja kompetensen på sikt. Handedarnas och lärarnas sammantagna kompetens och kompetensutveckling följs systematiskt upp på ett adekvat sätt. Bedömargruppen anser att forskningen vid lärosätet är av sådan god kvalitet att forskarutbildning kan bedrivas på en hög vetenskaplig nivå. Handedargruppens sammansättning borgar för säkerställande av hög kvalitet, med bred kompetens som innefattar såväl miljöpsykologi som psykologi och arbetsmiljö. Forskarutbildningsmiljön präglas vidare av god åldersspridning och en kultur av hög närvaro på arbetsplatsen. I självvärderingen noteras dock att könsfördelningen i handledargruppen är ett utvecklingsområde, vilket bedömargruppen instämmer i.

Bedömargruppen anser att aspektområdet utformning, genomförande och resultat håller hög kvalitet. Särskilt vill bedömargruppen lyfta fram det goda exemplet med de tydliga lärandemålen som bifogats den individuella studieplanen. Dessa ger en tydlig bild av vilka aktiviteter inom forskarutbildningen som är kopplade till de olika examensmålen i relation till kunskap och förståelse, färdighet och förmåga respektive värderingsförmåga och förhållningssätt. Forskarutbildningen erbjuder en stabil och bred grund i form av de obligatoriska kursinlagen med både ämnesspecifikt och metodologiskt fokus. Bedömargruppen ser positivt på att det finns ekonomiskt stöd att tillgå för att läsa valbara kurser vid annat lärosäte samt noterar att de högskolepedagogiska kurserna räknas inom ramen för det totala antalet kurspoäng inom forskarutbildningen, vilket kan ses som en signal om att doktoranders lärarroll är prioriterad. Kvalitetssäkring, systematisk uppföljning och återkoppling sker på ett flertal adekvata sätt. Särskilt kan här nämnas de obligatoriska seminarierna under forskarutbildningens gång, där halvtidsseminariet med extern opponer är det mest omfattande. Fastän några exempel på åtgärder som vid behov skulle kunna vidtas inte ges i underlaget anser bedömargruppen att uppföljning med avseende på utformning, genomförande och resultat generellt sker på ett tillfredsställande sätt.

Bedömargruppen anser att utbildningen förbereder doktorander för ett föränderligt arbetsliv, samt att dess utformning och genomförande systematiskt följs upp för att säkerställa att den är användbar och förbereder för arbetslivet. Lärosätet skriver fram arbetslivsperspektivet i forskarutbildningen, främst i relation till yrken som exempelvis miljöstrateg vid arkitektfirmor eller i samhällsplanerande organ. Inslagen av vetenskaplig metodik och kvantitativ analys lyfts även de fram som viktiga kunskaper och färdigheter som gör doktoranderna anställningsbara för olika former av utredningsarbete, eller för forskning och utveckling i näringsliv och myndigheter. Doktoranderna uppmuntras fortsatt att läsa

högskolepedagogiska kurser då undervisningsskicklighet är en viktig del i doktorandernas anställningsbarhet. De flesta doktorander får också erfarenhet av undervisning under utbildningstiden. Lärosätet ger således tydliga tecken på en önskan att förbereda doktoranderna för ett arbetsliv efter avhandlingen. Tydligast ses sambandet med arbetsmarknad i närliggande verksamheter som myndigheter och stat och kommun. Det finns självfallet också en stark arbetsmarknadskoppling till den egna högskolan. Således förefaller forskarutbildningen i miljöpsykologi vid lärosätet kunna ge doktoranderna förutsättningar att arbeta både inom akademien och utanför densamma. Bedömargruppen konstaterar dock att det är för tidigt att göra analyser kring disputerades liv efter studierna, eftersom få doktorander ännu har hunnit disputerat sedan forskarutbildningen startade.

Bedömargruppen finner att doktorandinflytandet tycks vara säkerställt, med möjlighet att påverka utbildningen och läroprocesser. En viss beroendeställning - till följd av hög grad av projektfinansiering - mellan doktorand och handledare kan dock finnas, vilket inte minst kan försvåra eventuellt handledarbyte. Ett sådant beroende finns det emellertid en medvetenhet om vid lärosätet. Bedömargruppens intryck är att sedvanliga återkopplingsmöjligheter för doktorander finns säkerställda inom Akademien för teknik och miljö. Inte desto mindre uppfattar bedömargruppen en risk för att doktorandernas aktiva del i arbetet med att utveckla forskarutbildningen inom det specifika området miljöpsykologi främst begränsas till dialogen med studierektor, då forskarutbildningsnämndens ansvarsområden sträcker sig över samtliga profilområden inom avdelningen för bygg-, energi- och miljöteknik vid Akademien för teknik och miljö.

Bedömargruppen anser att lärosätet har en ambition att integrera ett jämställdhetsperspektiv i utbildningens utformning och genomförande, men det är ett utvecklingsområde. Dock brukar bland annat jämställdhetsfrågor tas upp i samband med årliga doktoranddagar. Lärosätet bör lägga vikt vid den kommande handlingsplanen för jämställdhetsintegrering, där en av målsättningarna är att öka andelen kvinnor i handledarkollegiet. Sammantaget bedöms jämställdhetsperspektivet likväl vara tillfredsställande, givet de förutsättningar som finns.

Aspektområdet uppföljning, åtgärder och återkoppling bedöms sammantaget vara tillfredsställande. Dock ser bedömargruppen ett utvecklingsområde vad avser systematisk uppföljning, implementering av åtgärder och återkoppling till relevanta intressenter. Bedömargruppen anser att det är något oklart hur återkoppling och åtgärder i relation till uppföljningen för att säkerställa hög kvalitet ser ut, vilket i mycket beror på att exempel på detta inte ges i underlaget. Vad gäller aspekten Utformning, genomförande och resultat anser bedömargruppen att de tydliga lärandemålen som bifogats den individuella studieplanen är ett gott exempel på hur måluppfyllelse kan främjas. Dessa lärandemål ger en tydlig bild av vilka aktiviteter inom forskarutbildningen som kan kopplas till de olika examensmålen.

Högskolan i Halmstad

Lärosäte Högskolan i Halmstad	Forskarutbildningsämne Hälsa och livsstil, inriktning idrottspsykologi - licentiat- och doktorsexamen	ID-nr A-2016-10-4097
---	--	--------------------------------

Aspektområde: Miljö, resurser och område

Aspekt: Forskarutbildningsämne

Bedömning med motivering: *Avgränsningen av forskarutbildningsämnet och dess koppling till den vetenskapliga grunden och beprövad erfarenhet är inte välmotiverad och adekvat.*

Forskarutbildningsämnets relation till området för forskarutbildning är dock adekvat.

Hälsa och livsstil är ett av Högskolans i Halmstad profilområden. Rättighet att utfärda examina på forskarnivå inom området erhöles av Universitetskanslersämbetet 2013, varpå forskarutbildningen kom igång nästföljande år. Organisatoriskt tillhör utbildningen Akademin för hälsa och välfärd och är anknuten till den mångdisciplinära forskningsmiljön Centrum för hälsa, välfärd och idrott. De sakkunniga vid examenstillståndsprövningen bedömde att högskolan hade goda förutsättningar för att bedriva forskarutbildning inom området hälsa och livsstil. Efter intern prövning av högskolans forsknings- och utbildningsnämnd inrättades forskarutbildningsämnet hälsa och livsstil med tre inriktningar: idrottspsykologi, omvårdnad och handikappvetenskap. Forskarutbildningen ges enligt självvärderingen i enlighet med den områdes- och ämnesbeskrivning som låg till grund för beslut om examenstillstånd.

Området och forskarutbildningsämnet hälsa och livsstil avgränsas av en gemensam kunskapsram. Det innebär att utbildningens inriktningar inklusive idrottspsykologi präglas av den gemensamma och övergripande kunskapsramen för ämnet i dess helhet. Utbildningen har således en sammanhållen allmän studieplan för de tre inriktningarna idrottspsykologi, omvårdnad och handikappvetenskap. Examensbenämning är filosofie licentiat eller filosofie doktor inom ämnet hälsa och livsstil, med aktuell inriktning. Miljön är i väsentliga delar gemensam för forskarutbildningsämnets samtliga doktorander.

Det är endast inriktningen idrottspsykologi som är föremål för denna utvärdering. Självvärderingen inleds med en beskrivning av det övergripande området och forskarutbildningsämnet hälsa och livsstil såsom det utformats vid högskolan. På liknande sätt beskrivs sedan under de olika aspektområdena inledningsvis den sammantagna utbildningen och därefter sådant som är specifikt för inriktningen idrottspsykologi. Bedömargruppen vill betona att det föreligger vissa svårigheter förknippade med att göra bedömningen i och med detta att idrottspsykologi är den enda av de tre inriktningarna inom forskarutbildningsämnet som utvärderas. Det är med andra ord bara en inriktning som här utvärderas och inte ett forskarutbildningsämne. Samtidigt har Högskolan i Halmstad en lång tradition av såväl utbildning (på grundnivå och avancerad nivå) som forskning inom idrottspsykologi.

I relation till det övergripande området hälsa och livsstil fokuseras enligt självvärderingen inriktningen idrottspsykologi på människors upplevelser, känslor och beteenden i relation till idrotts- och motionsaktiviteter. Avgränsningen framstår som adekvat gentemot psykologi och också i relation till hälsa och livsstil. Samtidigt är just framhållandet av upplevelser, känslor och beteenden sådana entiteter som återfinns inom psykologiämnet i vid mening, vilket medför att idrottspsykologi som det definieras i självvärderingen inte helt självklart kan ses som en väletablerad och självständig deldisciplin inom psykologiämnet. Bedömargruppen tolkar snarare definitionen av inriktningen så att

idrott studeras vid Högskolan i Halmstad med metoder och paradigmer som återfinns inom psykologijämnet överlag - alltså som en tillämpning av psykologijämnet bland andra möjliga sådana.

Internationellt är idrottspsykologi ett väletablerat forskningsområde. Idrottspsykologi är en tvärvetenskaplig vetenskap som bygger på kunskaper från många relaterade områden som till exempel biomekanik, fysiologi, kinesiologi och förstås psykologi. Just kanske för att idrottspsykologin vid Högskolan i Halmstad definieras i relation till de övriga inriktningarna inom området livsstil och hälsa, syns inte i lärosätets beskrivning av området att det i huvudsak handlar om att studera hur psykologiska faktorer påverkar till exempel prestationer och hur deltagande i sport och motion påverkar psykiska och fysiska tillstånd eller förlopp. I självvärderingen talas det lite allmänt om hälsopsykologi.

De tre återgivna avhandlingsprojekten vid tiden för självvärderingens inlämnande (ett doktorandprojekt och två licentiandprojekt) är inte helt inom ramen för den ovan återgivna internationella, gängse definitionen av idrottspsykologi. Bedömargruppen vill göra lärosätet uppmärksam på att det på sikt kan infinna sig problem med att generiskt ge de tre respektive inriktningarna distinkta, vetenskapligt grundade och utmärkande innehåll. Psykologi utgör internationellt sett en viktig del inom till exempel handikappforskningen, emedan handikappforskningen knappast har motsvarande status inom psykologin. Då detta är en utvärdering inom tillämpad psykologi och inte inom hälsa och livsstil, måste bedömargruppens fokus ofrånkomligen riktas mot psykologi snarare än mot det vidare forskarutbildningsämnet - oaktat det faktum att det i det här fallet bara är en inriktning inom ett forskarutbildningsämne som utvärderas. Bedömargruppen anser i konsekvens därmed att idrottspsykologi bör definieras tydligare i relation till psykologijämnet och inte som nu mest i relation till området hälsa och livsstil.

Aspektområde: Miljö, resurser och område**Aspekt: Personal**

Bedömning med motivering: *Antalet handledare och lärare och deras sammantagna kompetens är adekvat och står i proportion till utbildningens nuvarande innehåll och genomförande.*

Bedömargruppen noterar att även om utbildningen ges vid en relativt liten högskola, så finns det förhållandevis hög kompetens inom forskarutbildningsämnet hälsa och livsstil, där det ingår 19 doktorander och 33 handledare. Inom inriktningen idrottspsykologi är kapaciteten dock för närvarande mer begränsad och där återfinns tre doktorander, samt fem handledare. Inriktningens doktorander har en huvudhandledare och minst en biträdande handledare vardera. För närvarande är en av handledarna (en professor i psykologi) huvudhandledare för två av doktoranderna och har 50 procent av en heltidstjänst avsatt för forskning. Utöver de nuvarande handledarna finns även tre nydisputerade lektorer i psykologi (prestationspsykologi, idrotts- och hälsopsykologi) och två post doc-anställda (för åren 2017-2018) som är disputerade i psykologi. Det pågår även rekrytering av två internationella, seniora forskare (idrottsskadans psykologi) som utöver nuvarande handledare förväntas kunna bistå doktoranderna på olika sätt.

Forskarutbildningen med inriktning mot idrottspsykologi är en utbildning under uppbyggnad och bedömargruppen anser att den sammantagna kompetensen i nuläget inte är tillräcklig för en fullt utbyggd forskarutbildning inom inriktningen, men självvärderingen och intervjuer indikerar att en sådan kompetens och omfattning dock är på väg att byggas upp. De nuvarande handledarna inom inriktningen har omfattande publicering i internationella tidskrifter. Handledarna är också ofta aktivt

Datum
2018-03-21Reg.nr
411-00401-16

medverkande i internationella konferenser. För att säkerställa ämnesutveckling inom det tvärvetenskapliga forskarutbildningsämnet hälsa och livsstil, utses en ämnesansvarig med professorskompetens från och med 2017.

Bedömargruppens uppfattning är att handledarkompetensen med avseende på de doktorander som hittills antagits är god. Då nya doktorander antas, bör utöver handledarnas kompetens om möjligt även tas hänsyn till åldersstrukturen och könsfördelningen. I och med att det i dagsläget inom inriktningen finns tre disputerade i psykologi (prestationspsykologi, idrotts- och hälsopsykologi) som idag inte har handledaruppdrag, samt att rekrytering av två internationella forskare pågår, bedöms möjligheterna till detta vara goda. Bedömargruppen anser därför att handledarkompetensen även på sikt - då det kanske finns ett större antal doktorander inom inriktningen - är tillfredsställande.

Handledarnas och lärarnas sammantagna kompetens och kompetensutveckling följs systematiskt upp i syfte att främja hög kvalitet i utbildningen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Uppföljning av handledarnas kompetens och kompetensutveckling sker på ett systematiskt sätt. Lärosätesövergripande uppföljning och kvalitetsutveckling åstadkoms bland annat genom högskolans "Handledarundersökning" och "Doktorandbarometer", vilka genomförs vart tredje år. Bägge uppföljningarna genomfördes senast våren 2014, vilket innebär att få handledare (och doktorander) inom den aktuella forskarutbildningen då ingick.

Handledares och lärares individuella kompetens följs upp i samband med årliga medarbetarsamtal med avdelningschefer. Handledare ska ha genomgått forskarhandledarutbildning, eller göra detta så snart som möjligt efter det att de utsetts som handledare. All utbildning som personalen har genomgått registreras i en personaldatabas.

Uppföljning och återkoppling vad gäller handledarnas kompetens och kompetensutveckling sker även i form av ett handledarkollegium. Detta omfattar samtliga handledare (både interna och externa), två doktorandrepresentanter samt studierektor. Handledarkollegiet leds av en professor/docent och det anordnas tre halv- eller heldagsträffar per år. Vid något av dessa tillfällen deltar även samtliga doktorander.

Högskolans instrument för uppföljning bedöms som tillräckliga, även om de inte ännu i nämnvärd utsträckning har hunnit prövas inom den aktuella forskarutbildningen.

Aspektområde: Miljö, resurser och område**Aspekt: Forskarutbildningsmiljö**

Bedömning med motivering: *Forskningen vid lärosätet har en sådan kvalitet och omfattning att utbildning på forskarnivå kan bedrivas på en hög vetenskaplig nivå och med goda utbildningsmässiga förutsättningar i övrigt. Relevant samverkan sker med det omgivande samhället både nationellt och internationellt.*

Högskolan i Halmstad verkar generellt vara framgångsrika när det gäller rekrytering av gästprofessorer och gästforskare. Såväl inom forskarutbildningsämnet hälsa och livsstil som inom inriktningen idrottspsykologi har detta också gjorts med framgång. Den övergripande multidisciplinära forskningsmiljön Centrum för hälsa, välfärd och idrott har utvecklats starkt med ett internationellt

Datum
2018-03-21Reg.nr
411-00401-16

fokus. Denna forskningsmiljö expanderas internt, nationellt och internationellt genom de samarbeten och forskarnätverk som forskarna har samt via medverkan vid konferenser, granskningsuppdrag vid disputationer, granskning åt internationella tidskrifter och gästvistelser vid lärosäten utomlands. Den internationella utblicken stärks också genom utvecklandet av internationella utbildningssamarbeten inom Akademin för hälsa och välfärd. Rekryteringen av fyra gästprofessorer till Centrum för hälsa, välfärd och idrott har likaså bidragit till internationaliseringen av forskarutbildningsmiljön och samförfattande med internationella forskare har under de senaste åren ökat. Bedömggruppen ser liksom lärosätet att detta tillsammans med ökade medel för forskningsprojekt från internationella finansörer är ett fortsatt lovande utvecklingsområde.

Forskningsmiljön som helhet, de tre forskargrupperna och tvärvetenskapliga teman medverkar till att doktoranderna blir delaktiga i en fullgod lärandemiljö. I denna pågår ett stort antal forskningsaktiviteter och den regelbundna seminarieriet Hälsa och Livsstil, liksom även andra seminarier som öppnar upp för samverkan internt och med det nationella och internationella forskarsamhället, samt med olika samhällsaktörer. Detta utgör alltså den överbyggnad inom vilken idrottspsykologin vid Högskolan i Halmstad verkar. Forskare inom inriktningen idrottspsykologi är - utöver tillhörigheten till forskningsmiljön Centrum för hälsa, välfärd och idrott - knutna till forskargruppen Hälsa och Idrott som består av totalt 16 forskare varav 12 med fokus på psykologi och idrott: två professorer, en gästprofessor, två post doc, tre lektorer och fyra doktorander (varav en antagen vid annat lärosäte). Forskarna inom området är publicerade sig väl och deltar i internationella verksamheter och samverkansprojekt. Bedömggruppen finner att det finns flera nätverk för doktoranderna att verka inom och som därmed förstärker bredden i den till synes relativt smala nischen/disciplinen idrottspsykologi. Sådana nätverk ger kontakter med fler doktorander och forskare, vilket är positivt. De olika profilmätverken vid högskolan uppvisar en hög produktivitet och erbjuder goda möjligheter för samarbeten, sampublicering och kompletterande kompetens för handledning.

I självvärderingen betonas ämnets tillämpade karaktär, i relation till dess samhällsnytta. Bedömggruppen instämmer i det resonemanget men har utifrån underlagen inte uppfattat att det finns någon mer uttalad policy gällande den så kallade tredje uppgiften, utöver de öppna seminarier som anges i självvärderingen.

Forskarutbildningsmiljön följs systematiskt upp för att säkerställa hög kvalitet. Resultatet av uppföljningen omsätts vid behov i kvalitetsutvecklande åtgärder och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Forskningsmiljön har under senare tid utvärderats med fyra års mellanrum inom ramen för en "Assessment of Research and Collaboration" där också internationella granskare medverkat. Resultat från den utvärderingen - gällande bland annat ökad publicering i internationella tidskrifter och ökad extern finansiering av forskningsprojekt - har omsatts i form av en strategisk plan för den forskning som bedrivs vid Centrum för hälsa, välfärd och idrott. Strategisk utveckling vad gäller forskarutbildningen inom Akademin för hälsa och välfärd ansvaras för av en styrgrupp där bland annat ämnesansvariga, forskningsmiljöledare, akademichef och doktorandrepresentanter ingår. Lärosätesövergripande uppföljningar och granskningar av forskarutbildningsmiljön genomförs av forsknings- och utbildningsnämnden i samverkan med forskarutbildningsutskottet, där studierektorer för forskarutbildning, doktorandrepresentanter samt representanter för de olika forskningsmiljöerna ingår. Ett utvecklingsarbete gällande kvalitetssäkringssystemet pågår för närvarande. Det är bedömggruppens uppfattning att den uppföljning och återkoppling vad avser forskarutbildningsmiljön

som sker är tillfredsställande.

Aspektområde: Miljö, resurser och område

Sammanvägd bedömning av aspektområdet miljö, resurser och område

Bedömning med motivering: *Aspektområdet miljö, resurser och område bedöms sammantaget vara tillfredsställande. Vad gäller aspekten forskarutbildningsmiljö ser bedömargruppen styrkor i de många möjligheter till samarbeten och utveckling som erbjuds doktoranderna vid lärosätet.*

Beträffande aspekten forskarutbildningsämne vill bedömargruppen understryka att det föreligger ett utvecklingsområde, så till vida att det på sikt torde kunna bli svårt att vetenskapligt hålla isär de tre inriktningarna då psykologiska aspekter och metoder i stor utsträckning kan återfinnas inte bara inom idrottspsykologi utan också i de två övriga inriktningarna. Bedömargruppen anser att utöver hänvisningar till idrottspsykologins tillämpade karaktär och en definition av forskarutbildningsämnet som görs i relativt breda penseldrag, bör högskolan anstränga sig för att försöka åstadkomma en tydligare vetenskapligt grundad definition av den specifika inriktningen idrottspsykologi. Det är också viktigt att - särskilt med tanke på att inte alla doktorander alltid har särskilt mycket kunskaper inom psykologi med sig in i forskarutbildningen från studierna på lägre utbildningsnivå - bredden i psykologiamnet rent generellt finns väl representerad bland annat i forskarutbildningskursernas innehåll.

Inom forskarutbildningsämnet finns det en förhållandevis hög kompetens och handledarkompetensen med avseende på de doktorander i idrottspsykologi som hittills antagits är god. Med tanke på lärosätets ur ett nationellt och internationellt perspektiv storleksmässigt begränsade miljö, ser bedömargruppen mycket positivt på den höga kompetens som finns inom lärarkollegiet och den framgångsrika internationella publiceringen inom området. Bedömargruppens uppfattning är att den sammantagna kompetensen än så länge inte är tillräcklig för en fullt utbyggd forskarutbildning inom inriktningen, men underlaget indikerar att en sådan kompetens och omfattning dock är på väg att byggas upp.

Forskningsmiljön som helhet, med de tre forskargrupperna och tvärvetenskapliga teman, medverkar till att doktoranderna blir delaktiga i en fullgod lärandemiljö. Bedömargruppen ser även positivt på det flertal nätverk som finns för doktoranderna att verka inom och som därmed förstärker bredden i den till synes relativt smala nischen/disciplinen idrottspsykologi. Utöver den öppna seminarieriet Hälsa och Livsstil har bedömargruppen dock inte kunnat finna någon mer utvecklade strategi för hur lärosätets samverkan med det omgivande samhället ska hanteras.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat

Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen kunskap och förståelse

Bedömning med motivering: *Utbildningen säkerställer inte genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar bred kunskap och förståelse inom forskarutbildningsämnet. Dock säkerställer utbildningen genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar bred kunskap och förståelse för vetenskaplig metodik inom forskarutbildningsämnet.*

Doktorandernas kunskap och förståelse utvecklas genom en kombination av olika moment i utbildningen: kurser, seminarier, konferensdeltagande, handledning och kunskapsinhämtande för det egna avhandlingsarbetet. Vidare ingår utbildning inom både kvalitativ och kvantitativ

Datum
2018-03-21Reg.nr
411-00401-16

forskningsmetodik, samt vetenskapsteori. Förutom de obligatoriska och valbara kurserna framhålls i självvärderingen de obligatoriska seminarierna som betydelsefulla för utvecklandet av bred kunskap och förståelse för forskarutbildningsämnet hos doktoranderna.

Bedömarens intryck är att en tillfredsställande måluppfyllelse nås gällande bred kunskap och förståelse för vetenskaplig metodik inom forskarutbildningsämnet, liksom även bred kunskap och förståelse överlag med avseende på det tvärvetenskapligt präglade området hälsa och livsstil. Det är emellertid mer tveksamt huruvida examensmålen avseende bred kunskap och förståelse inom just inriktningen idrottspsykologi enligt gängse definition uppfylls, eller inom psykologiämnet mer generellt. Dock kan doktorander välja valfria kurser med psykologisk och/eller idrottspsykologisk inriktning. Ett exempel som nämns i självvärderingen är kursen "Litteraturstudier inom forskningsområdet hälsa och livsstil", där doktorander verkar kunna inrikta sina litteraturstudier i enlighet med den egna ämnesinriktningen. Den kursen är för närvarande under utveckling. Det förtjänar att nämnas att den allmänna studieplanen - där bland annat omfattningen av den obligatoriska respektive valfria kursdelen beskrivs - är utformad för forskarutbildningsämnet hälsa och livsstil. Inriktningen idrottspsykologi finns representerad i form av särskilda avsnitt i den allmänna studieplanen.

Det förefaller överhuvudtaget finnas få teoretiskt inriktade forskarutbildningskurser - åtminstone sådana som inte är att betrakta som individuella läskurser - i idrottspsykologi som det definieras internationellt eller i psykologiämnet överlag vid lärosätet. Doktoranderna verkar för att skaffa sig bred kunskap och förståelse inom forskarutbildningsämnets inriktning i ganska hög utsträckning vara hänvisade till att läsa kurser vid andra lärosäten. Det är bedömarens uppfattning att detta torde skapa problem när det gäller säkerställandet av doktorandernas måluppfyllelse vad avser kunskap och förståelse. Bedömarens rekommenderar att idrottspsykologins vetenskapliga grund stärks vid lärosätet, exempelvis genom inrättandet av fler utpräglat idrottspsykologiska forskarutbildningskurser av teoretisk och/eller metodologisk art. Bedömarens vill betona att det negativa omdömet vad gäller denna aspekt också har att göra med den i bedömarens ögon bristfälliga definitionen av den vetenskapliga grunden i idrottspsykologin.

Uppgifter om genomströmning kan inte beaktas på grund av att utbildningen är alltför nystartad. Två av doktoranderna kommer att innan årsskiftet 2017/18 ha fullgjort halva sin tid på forskarutbildningen, vilket får anses motsvara en förväntad genomströmning visavi stipulerad tid.

Systematisk uppföljning görs av utbildningens utformning och genomförande i syfte att säkerställa måluppfyllelsen. Resultatet av uppföljningen omsätts i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

De moment som genomförs för att uppnå examensmålen dokumenteras i den individuella studieplanen och genom denna kan doktorandens grad av måluppfyllelse följas. Vid uppföljning av den individuella studieplanen diskuterar handledare, doktorand och studierektor progressionen och hur planerade och genomförda aktiviteter svarar mot examensmålen. För att ytterligare förtydliga hur de olika moment som doktoranderna genomför är anknytna till examensmålen pågår för närvarande ett utvecklingsarbete där syftet är att ta fram en matris som åskådliggör relationen mellan examensmål, lärandemål och moment i utbildningen.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat**Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen färdighet och förmåga**

Bedömning med motivering: *Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar förmåga att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar samt såväl i nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet kan presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt. Doktoranderna visar också förutsättningar för att såväl inom forskning och utbildning som i andra kvalificerade professionella sammanhang bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande.*

Genom hela forskarutbildningen tränar och utvecklar doktoranden sin förmåga att planera och genomföra olika uppgifter inom givna tidsramar exempelvis i samband med genomförande av obligatoriska seminarier, publicering och kursuppgifter. Doktorandens förmåga till detta säkerställs kontinuerligt exempelvis i samband med handledning, där överenskommelser görs om delprojekts och aktiviteters färdigställande. I den individuella studieplanen görs också en tidsplan upp för det kommande året, där planerade moment sedan följs upp och avvikelser diskuteras. Härigenom utgör enligt självvärderingen olika slags utbildningsmoment liksom även avhandlingsprojektet i sig inslag i forskarutbildningen där doktoranden kan visa måluppfyllelse vad avser förmåga att bedriva forskning och andra uppgifter inom givna tidsramar. Då självvärderingen ger intryck av att doktoranderna mestadels är externt finansierade hade bedömargruppen inledningsvis en farhåga om att den övergripande projektplaneringen i allt för hög grad kan vara utslagsgivande vid urvalet av sökande till forskarutbildningen. Denna farhåga kunde emellertid inte bekräftas i samband med intervjun, då det framkom att doktorandtjänsterna numera är internt finansierade.

I utbildningen ingår för alla doktorander att presentera sina forskningsresultat på nationella och internationella konferenser, vanligen konferenser med ett peer review-förfarande. Till alla doktorander har avsatts särskilda doktorandmedel för bland annat konferensmedverkan, för att bidra till doktorandernas måluppfyllelse avseende exempelvis förmågan att i nationella och internationella sammanhang muntligt presentera och diskutera forskning i dialog med vetenskapssamhället. Doktoranderna inom inriktningen idrottspsykologi deltar i stor utsträckning i internationella konferenser och symposier, där de presenterar och diskuterar sina egna avhandlingsstudier. Exempel på sammanhang där detta förekommer är doktorandernas deltagande i konferenser och symposier inom ramen för organisationerna Association for Applied Sport Psychology's European Congress of Sport Psychology (FEPSAC) och Congress of the European College of Sport Science.

Doktoranderna får tillfälle att visa på måluppfyllelse gällande förmågan att bidra till andras lärande bland annat i samband med institutionstjänstgöring, populärvetenskapliga föredrag, externa samarbetskontakter, professionsnätverk och genom att kommunicera forskning i sociala medier. De skriver och medverkar också i ansökningar om ekonomiska medel, vilket bidrar till utvecklandet av färdigheter i att kunna förklara och presentera sin forskning på ett för sammanhanget adekvat sätt. Att träna på att presentera sin forskning för samhället i övrigt ingår också som ett moment i kursen Hälsa och Livsstil (15 högskolepoäng) som är obligatorisk för alla doktorander. I samband med att avhandlingen offentliggörs författar doktoranden en pressrelease, vilken utgör ett moment där alla doktorander ges möjlighet att presentera den egna forskningen på ett populärvetenskapligt sätt.

Systematisk uppföljning görs av utbildningen för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande är av hög kvalitet och att doktoranderna uppnår målen. Resultaten av uppföljning

omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Generellt anser bedömaregruppen att måluppfyllelsen vad avser färdighet och förmåga följs upp på ett tillfredsställande sätt. Inte minst förefaller säkerställandet av målen som rör förmåga att planera och bedriva forskning inom givna tidsramar samt att i nationella och internationella sammanhang såväl muntligt som skriftligt kunna presentera forskningsresultat följas upp väl. Doktorandens förmåga att såväl inom forskarutbildningsämnet hälsa och livsstil som mer specifikt inom inriktningen idrottspsykologi stödja andras lärande, ges det också fullgod återkoppling på i flera olika sammanhang.

De moment som genomförs för att uppnå examensmålen dokumenteras i den individuella studieplanen och genom denna kan doktorandens grad av måluppfyllelse följas. Vid uppföljning av den individuella studieplanen diskuterar handledare, doktorand och studierektor progressionen och hur planerade och genomförda aktiviteter svarar mot examensmålen. För att ytterligare förtydliga hur de olika moment som doktoranden genomför är anknutna till examensmålen pågår för närvarande ett utvecklingsarbete där syftet är att ta fram en matris som åskådliggör relationen mellan examensmål, lärandemål och moment i utbildningen.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat

Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningsätt

Bedömning med motivering: *Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar intellektuell självständighet och vetenskaplig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar. Doktoranden har också nått fördjupad insikt om vetenskapens och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används.*

I självvärderingen betonas att det finns en progression under forskarutbildningens gång avseende doktorandernas intellektuella självständighet, med ökade krav i samband med exempelvis handledningen. Vidare ska doktoranden självständigt kunna reflektera över forskningsetiska dilemman liksom över forskningens begränsningar och möjligheter. Det framgår i den allmänna studieplanen hur avhandlingen ska se ut i relation till intellektuell självständighet. Doktoranden förväntas ha tre till fyra artiklar eller motsvarande i sin avhandling - varav två ska vara publicerade och övriga vara i publicerbart skick - och doktoranden bör vara första författare till majoriteten av de i avhandlingen ingående artiklarna. Vid intervjun framkom att intellektuell självständighet vidare förväntas uppnås genom inläsning, reflektion och integration av litteratur i förhållande till doktorandens egna frågeställningar - förutom vid diskussioner i handledningssammanhang.

Förmågan till forskningsetiska bedömningar utvecklas bland annat inom en valbar kurs i forskningsetik och i samband med moment inom den obligatoriska introduktionskursen. Examinationsuppgifter kring forskningsetik beskrivs väl i självvärderingen. Därutöver deltar doktoranderna i den egna forskargruppens gemensamma diskussioner där såväl teorier och metoder som etiska överväganden granskas. Fastän forskargrupperna är förhållandevis små, ser bedömaregruppen det likväl som en styrka att så sker. Under forskarutbildningen upparbetar doktoranderna nära kontakter med intresseorganisationer och användare, vilket tränar deras förmåga att genomföra och kommunicera forskning utanför ett akademiskt sammanhang. Detta ser bedömaregruppen positivt på. Bedömaregruppen vill inte desto mindre framhålla betydelsen av en utvecklad strategi vid lärosätet gällande den så kallade tredje uppgiften.

Systematisk uppföljning görs av utbildningen för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande är av hög kvalitet och att doktoranderna uppnår målen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

De moment som genomförs för att uppnå examensmålen dokumenteras i den individuella studieplanen och genom denna kan doktorandens grad av måluppfyllelse följas. Vid uppföljning av individuell studieplan diskuterar handledare, doktorand och studierektor progressionen och hur planerade och genomförda aktiviteter svarar mot examensmålen. För att ytterligare förtydliga hur de olika moment som doktoranden genomför är anknutna till examensmålen pågår för närvarande ett utvecklingsarbete där syftet är att ta fram en matris som åskådliggör relationen mellan examensmål, lärandemål och moment i utbildningen.

I samband med examination av obligatoriska kurser inom forskarutbildningen fokuseras värderingsförmåga och förhållningssätt i relation till forskning på olika sätt. Det gäller inte minst forskningsetik, som finns representerad i form av en egen kurs om tre högskolepoäng. Där kan examinationsuppgifter innefatta granskningar av ansökningar om etikprövning och kritiska reflektioner kring etiska dilemman i exempelvis doktorandkollegors avhandlingsarbeten. Mer formell uppföljning och återkoppling avseende värderingsförmåga och förhållningssätt överlag förefaller således ske bland annat vid examination av kurser. I såväl intervjuer som i självvärderingen hänvisas dock, beträffande en hel del av arbetet gällande värderingsförmåga och förhållningssätt, till en informell struktur som finns i forskarutbildningsmiljön. Bedömarens intryck är att denna informella struktur kan möjliggöra tillräcklig uppföljning och återkoppling, beroende på att utbildningen ännu bedrivs i liten omfattning och inte är till fullo utbyggd. Lärosätet bör dock planera hur mer systematiska uppföljningar skulle kunna göras i framtiden, för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande är av hög kvalitet också om forskarutbildningen i idrottspsykologi ökar i omfattning.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat

Sammanvägd bedömning av aspektområdet utformning, genomförande och resultat

Bedömning med motivering: *Aspektområdet utformning, genomförande och resultat bedöms inte vara tillfredsställande. Vad gäller aspekten måluppfyllelse av kunskapsformen kunskap och förståelse ser bedömarens grupp ett utvecklingsområde beträffande säkerställandet av att doktoranderna har en bred och gemensam ämneskompetens i psykologifämnet vid forskarutbildningens slut.*

Bedömarens grupp ser även ett utvecklingsområde beträffande säkerställandet av att doktoranderna vid forskarutbildningens slut har bred kunskap och förståelse inom inriktningen idrottspsykologi. Däremot förefaller måluppfyllelse kunna säkerställas vad avser bred kunskap och förståelse för vetenskaplig metodik inom forskarutbildningsämnet, liksom även vad avser bred kunskap och förståelse överlag inom det tvärvetenskapligt präglade området hälsa och livsstil. Det verkar dock finnas få teoretiskt inriktade forskarutbildningskurser i idrottspsykologi eller i psykologifämnet överlag vid lärosätet, förutom i form av eventuella individuella läskurser. Doktoranderna verkar för att skaffa sig bred kunskap och förståelse inom forskarutbildningsämnet i ganska hög utsträckning vara hänvisade till att läsa kurser vid andra lärosäten. Detta sammantaget gör att bedömarens grupp ifrågasätter huruvida måluppfyllelse av bred kunskap och förståelse inom idrottspsykologin och inom psykologifämnet överlag verkligen kan säkerställas. Delvis hänger denna problematik också samman med den i bedömarens gruppens ögon bristfälliga kopplingen till den vetenskapliga grunden i idrottspsykologin och med den bristfälliga definitionen av idrottspsykologin i relation till området livsstil och hälsa.

Datum
2018-03-21Reg.nr
411-00401-16

Doktoranderna får tillfälle att visa måluppfyllelse gällande förmågan att bidra till andras lärande bland annat i samband med institutionstjänstgöring, populärvetenskapliga föredrag och externa samarbetskontakter. Olika slags utbildningsmoment som till exempel seminarier, diverse kursuppgifter och uppföljning av individuell studieplan - liksom även avhandlingsprojektet i sig - utgör inslag i forskarutbildningen där doktoranden kan visa på måluppfyllelse vad avser förmåga att bedriva forskning och andra uppgifter inom givna tidsramar. Doktoranderna deltar i stor utsträckning i internationella konferenser och symposier, varvid måluppfyllelse avseende förmågan att i nationella och internationella sammanhang muntligt presentera och diskutera forskning i dialog med vetenskapssamhället främjas. Bedömargruppens intryck är således att ett säkerställande av måluppfyllelse vad avser färdighet och förmåga sker.

Beträffande förmågan till forskningsetiska bedömningar, så tränas detta dels inom ramen för specifika kursmoment och dels fortlöpande under utbildningen i samband med diskussioner inom forskargruppen. En progression vad gäller intellektuell självständighet förefaller också ske under forskarutbildningens gång och merparten av avhandlingens artiklar förväntas ha doktoranden som förste författare. Ett utvecklingsområde föreligger dock beträffande den så kallade tredje uppgiften, så till vida att en mer explicit strategi gällande denna vore lämplig. Måluppfyllelsen vad avser insikter gällande vetenskapens roll i samhället och människors ansvar för hur den används är enligt bedömargruppen i hög grad beroende av doktorandens interaktion med intressenter i högskolans omvärld.

Perspektiv

Arbetslivets perspektiv

Bedömning med motivering: *Utbildningen är användbar och förbereder doktorander för ett föränderligt arbetsliv.*

Doktoranderna rustas för ett föränderligt arbetsliv genom att de förvärvar bred teoretisk kunskap, aktuell forskningskunskap och färdigheter i att självständigt driva projekt. De tillförskansar sig under forskarutbildningen kunskaper och färdigheter som är användbara för utrednings- och projektverksamhet även utanför akademien. I utbildningen tränas doktoranden i att arbeta teambaserat i multiprofessionella-/disciplinära grupper genom att handledning sker i team där personer med olika yrkesbakgrund ingår, vilket är ett intressant upplägg och definitivt representerar en anpassning till ett föränderligt arbetsliv. I riktlinjer för handledarskap anges att huvudhandledare har ett särskilt ansvar att bistå med karriärvägledning och möjligheter för nätverksbyggande för tiden efter utbildningen. Att det finns så kallade "företagsdoktorander" inom området är delvis ett tecken på utbildningens användbarhet utanför akademien, liksom även på utbildningens uttalat tillämpade karaktär.

Bedömargruppen uppfattar att Högskolan i Halmstad är mycket starka på lärosätetsnivå inom arbetslivsperspektivet och att träning i samarbete inom multiprofessionella team är ett utmärkt initiativ som kan lyftas fram som ett gott exempel. Även den eftersträlvade färdighetsbredden torde resultera i en ökad anställningsbarhet. Samtidigt vill bedömargruppen här betona sin återhållsamhet i bedömningen då inte någon doktorand ännu har examinerats från utbildningen. Intentionerna måste dock bedömas som goda.

Utbildningens utformning och genomförande följs inte systematiskt upp för att säkerställa att den är användbar och förbereder för arbetslivet.

Det finns av naturliga skäl inte någon utvecklad alumnverksamhet, eftersom det är en tämligen nyinrättad utbildning. Viss kunskapsinhämtning vad gäller arbetslivet efter disputation sker dock enligt självvärderingen via de nätverk de seniora forskarna är engagerade i. Bedömarens intryck är i övrigt att den informella struktur som i ett annat sammanhang hänvisas till i självvärderingen kan möjliggöra uppföljning och återkoppling också av relevans för arbetslivets perspektiv, då utbildningen ännu bedrivs i liten omfattning. En mer systematisk uppföljning planeras inför framtiden.

Sammantaget bedöms arbetslivets perspektiv vara tillfredsställande.

Perspektiv

Doktoranders perspektiv

Bedömning med motivering: *Utbildningen verkar för att doktoranderna tar en aktiv del i arbetet med att utveckla utbildningen och läroprocesser.*

Doktoranderna har mycket stora möjligheter i att delta i internationell samverkan av olika slag, vilket bedömarens grupp betraktar som en styrka hos utbildningen. Bedömarens grupp har dock utifrån underlagen fått intrycket att ett kanske alltför stort ansvar på doktoranderna för hur upplägget av forskarutbildningen i form av kurser och konferenser utformas. Detta kan medföra problem relaterade till avgränsningen av forskarutbildningsämnet och till hur dess relation till den vetenskapliga grunden i psykologi hanteras. Idrottspsykologi är redan i sig en avgränsning i förhållande till ämnet psykologi. I lärosätets riktlinjer avseende särskilda doktorandmedel (för exempelvis konferensmedverkan) anges förvisso att beslut om hur medlen ska användas fattas av huvudhandledare i dialog med doktorand och biträdande handledare, men högskolan bör i framtiden vara vaksam på att utbildningen inte skraddarsys på individnivå i alltför stor utsträckning.

Liksom övrig personal inom högskolan omfattas doktoranderna av det systematiska arbetsmiljöarbetet. I självvärderingen anges mer generella vägar och positioner för inflytande, såsom ett aktivt doktorandnätverk. Doktorandrepresentanter ingår även i lärosätets styrgrupp för forskarutbildning. Dessutom anordnas ett doktorandforum två gånger per termin, där studierektor och doktorander diskuterar olika aspekter av forskarutbildningen. Utifrån ett doktorandperspektiv framhålls i självvärderingen betydelsen av att kursutbudet förbättras, liksom framförhållningen kring kursstarter. Bedömarens grupp anser att det är svårt att uttyda vad som är generellt för området hälsa och välfärd respektive specifikt för inriktningen idrottspsykologi när det kommer till doktorandernas perspektiv. Doktorandinflytandet förefaller inte kunna säkerställas vad gäller just den idrottspsykologiska inriktningen och det föreligger även vissa oklarheter i underlaget beträffande doktoranders inflytande mer generellt inom området. Doktorandinflytandet torde dock sannolikt vara relativt väl tillgodosett när det gäller dessa första doktorander, då de i stor utsträckning har anlitats i institutionstjänstgöring. Bedömarens grupp vill inte desto mindre uppmärksamma högskolan på att detta kan bli ett problem i framtiden, med fler doktorander i utbildningen.

Utbildningen följs inte systematiskt upp för att säkerställa att doktorandinflytandet används i kvalitetssäkring och utveckling av utbildningen.

Det faktum att antalet doktorander är litet kan medföra en större rädsla för att framföra kritik från till exempel doktorandhåll jämfört med om utbildningen vore större till omfattningen. För detta ändamål finns möjlighet till så kallade stödskommittémöten där doktorander kan ta upp frågor som de inte vill diskutera med handledare, studierektor eller närmaste chef. Då utbildningen startade så pass nyligen

Datum
2018-03-21Reg.nr
411-00401-16

som 2014 har fokus dock primärt varit på utvecklingsarbete snarare än uppföljningsarbete, men längre fram i tiden avses bland annat doktorandbarometrar med fokus på studiesocialt klimat komma till användning. Doktorandbarometrar genomförs vart tredje år och senast det skedde var 2014. Lärosätesövergripande uppföljningar av forskarutbildningsmiljön sker dock i regi av forsknings- och utbildningsnämnden i samverkan med forskarutbildningsutskottet.

Det saknas av naturliga skäl en alumnverksamhet. Samtidigt som doktoranderna tveklöst verkar trivas, är den psykosociala miljön inte riktigt identifierbar för bedömargruppen. Det hänvisas i underlaget till småskalighet och informella strukturer, men dessa kvaliteter hos forskarutbildningen bör kompletteras med möjlighet till mer strukturerade åtgärder inför det att utbildningen växer. Styrgruppen för forskarutbildning och återkommande doktorandforum innebär möjligheter för återkoppling från doktoranderna vad avser olika aspekter av forskarutbildningsmiljön.

Sammantaget bedöms doktoranders perspektiv vara tillfredsställande.

Perspektiv

Jämställdhetsperspektivet

Bedömning med motivering: *Ett jämställdhetsperspektiv är integrerat i utbildningens utformning och genomförande.*

Könssammansättningen i den breda doktorandgruppen inom området är ojämn. 79 procent är kvinnor och de manliga doktoranderna återfinns i huvudsak i en inriktning, nämligen idrottspsykologi där samtliga tre är män. Denna påtagliga snedfördelning kan förvisso bero på slumpen inte minst då doktoranderna i idrottspsykologi är så pass fåtaliga, men Högskolan i Halmstad menar att denna sammansättning speglar könsfördelningen bland de sökande till utlysta doktorandtjänster. En jämnare fördelning är angelägen och vid framtida rekrytering kommer jämställdhetsperspektivet enligt självvärderingen att vägas in tydligare, exempelvis genom att det underrepresenterade könet ges företräde vid lika kompetens. Jämställdhetsperspektivet kommer även att vägas in tydligare vid marknadsföring och val av rekryteringskanaler. På en aggregerad nivå inom organisationen har exempelvis ledamöter i beslutande organ för forskarutbildning och forskning tillsatts utifrån funktion och inte utifrån ett beaktande av jämställdhetsperspektivet, vilket givetvis är rimligt. Dock har ett meriteringsprogram genomförts för kvinnliga lektorer, i syfte att öka antalet kvinnor bland de seniora forskarna.

Det har anordnats doktorandträffar där bland annat diskrimineringslagen och jämställdhetsintegreringsuppdraget har tagits upp. I självvärderingen framhålls här även att tillämpningen av doktorandstege, basnivå för handledningstimmar och särskilda doktorandmedel för alla doktorander utgör exempel på resurser för doktoranders möjligheter till progression vad gäller avhandlingsarbetet oberoende av handledares egna prioriteringar eller projektbudget. Bedömargruppen tolkar det som att högskolan med denna skrivning menar att olika villkor i relation till jämställdhetsaspekten därmed i görligaste mån undviks. Högskolan i Halmstad har under våren 2017 tagit fram riktlinjer för examinationer/kursledare där jämställdhetsperspektivet tydliggörs. Bedömargruppen ser att högskolan har påbörjat ett utvecklingsarbete avseende jämställdhetsperspektivet och menar att könsfördelningen bland de sökande till exempelvis utlysta doktorandtjänster påverkas bland annat av hur doktorandtjänsterna beskrivs och marknadsförs.

I dagsläget förefaller inte ett jämställdhetsperspektiv vara integrerat i exempelvis

Datum
2018-03-21Reg.nr
411-00401-16

forskarutbildningskursernas innehåll, men de nya riktlinjerna för examinationer/kursledare skulle kunna innebära ett steg i den riktningen.

Systematisk uppföljning görs för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande främjar jämställdhet. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Bedömargruppens intryck är att någon uppföljning med avseende på jämställdhetsperspektivets integrering inom just forskarutbildningen i idrottspsykologi inte sker. Lärosätesövergripande uppföljningar av forskarutbildningsmiljön äger emellertid rum i regi av forsknings- och utbildningsnämnden i samverkan med forskarutbildningsutskottet, men det är oklart för bedömarna huruvida jämställdhetsperspektivet adresseras i de uppföljningarna. I självvärderingen nämns att en doktorandbarometer genomförd av lärosätet 2014 visade att fler kvinnor än män bland doktoranderna upplevde sig diskriminerade eller utsatta för kränkande behandling, samt att de kände mer stress än männen. En åtgärd som vidtogs utifrån detta uppföljningsresultat var anordnandet av ett seminarium kring diskriminering och trakasserier, där bland annat lagstiftningen och högskolans riktlinjer avseende diskriminering togs upp.

Sammantaget bedöms jämställdhetsperspektivet vara tillfredsställande, även om utrymme för påtagliga förbättringar finns.

Aspektområde: Uppföljning, åtgärder och återkoppling**Sammanvägd bedömning av aspektområdet uppföljning, åtgärder och återkoppling**

Bedömning med motivering: *Aspektområdet uppföljning, åtgärder och återkoppling bedöms sammantaget vara tillfredsställande. Vad gäller arbetslivets perspektiv ser bedömargruppen dock ett utvecklingsområde beträffande systematisk uppföljning och återkoppling, då sådan i dagsläget förefaller ske på enbart informell väg.*

En lärosätesövergripande handledarundersökning, medarbetarsamtal och handledarkollegiets verksamhet innebär uppföljning av personalens kompetens och kompetensutveckling. Forskningsmiljön utvärderas vart fjärde år med medverkan av internationella granskare. Lärosätesövergripande uppföljningar och granskningar av forskarutbildningsmiljön genomförs även av forsknings- och utbildningsnämnden i samverkan med forskarutbildningsutskottet. Kvalitetsutveckling ansvaras för av en styrgrupp bestående av ämnesansvariga, chefer och doktorandrepresentanter. Bedömargruppens uppfattning är att denna uppföljningsverksamhet förefaller fungera väl.

De moment som genomförs för att uppnå examensmålen dokumenteras i den individuella studieplanen och genom denna kan doktorandens grad av måluppfyllelse följas. Vid uppföljning av individuell studieplan diskuterar handledare, doktorand och studierektor progressionen och hur planerade och genomförda aktiviteter svarar mot examensmålen. En matris där relationen mellan examensmål, lärandemål och olika moment i utbildningen åskådliggörs håller på att utvecklas. Bedömargruppens uppfattning är att uppföljning och återkoppling med avseende på doktorandernas måluppfyllelse förefaller fungera väl. Nämnda matris ser bedömargruppen som ett gott exempel på kvalitetsutveckling vad avser uppföljning av måluppfyllelse.

Uppföljning vad gäller arbetslivets perspektiv sker företrädesvis via seniora forskares nätverk och den informella struktur som föreligger i forskarutbildningsmiljön, men någon mer systematisk uppföljning

och återkoppling av relevans för arbetslivets perspektiv verkar inte förekomma. Doktorandbarometrar sker vart tredje år. Styrgruppen för forskarutbildning där det ingår doktorandrepresentanter, återkommande doktorandforum och stödkommittémöten vid behov innebär också möjligheter för återkoppling från doktoranderna. Ett jämställdhetsperspektiv förefaller ingå i de doktorandbarometrar som genomförs vart tredje år, men någon uppföljning av jämställdhetsperspektivets integrering inom forskarutbildningen i idrottspsykologi verkar inte ske.

Samlat omdöme: Ifrågasatt kvalitet

Bedömning med motivering: *Sammantaget visar underlagen att utbildningens kvalitet är ifrågasatt.*

Bedömargruppen anser att en tydligare definition och avgränsning av inriktningen idrottspsykologi i förhållande till psykologijämnet - och inte bara i förhållande till området hälsa och livsstil - är behövlig. Psykologiska aspekter och metoder torde i hög utsträckning återfinnas inte bara inom idrottspsykologi utan även i de två övriga inriktningarna inom forskarutbildningsämnet och området hälsa och livsstil, vilket kan medföra svårigheter i att på sikt vetenskapligt hålla isär de tre inriktningarna. Handledarkompetensen är mycket god och likaså adekvat med avseende på de doktorander i idrottspsykologi som hittills antagits. Forskarutbildningsmiljön förefaller utgöra en fullgod lärandemiljö och de många nätverk som finns att tillgå för doktoranderna är en styrka.

Bedömargruppen ser ett utvecklingsområde beträffande säkerställandet av att doktoranderna vid forskarutbildningens slut har bred kunskap och förståelse inom såväl inriktningen idrottspsykologi som psykologijämnet generellt. Däremot förefaller måluppfyllelse kunna säkerställas vad avser bred kunskap och förståelse för vetenskaplig metodik inom forskarutbildningsämnet, liksom även vad avser bred kunskap och förståelse överlag inom det tvärvetenskapligt präglade området hälsa och livsstil. Måluppfyllelse avseende färdighet och förmåga förefaller nås bland annat genom medverkan i internationella konferenser, populärvetenskapliga föredragningar och institutionstjänstgöring. Likaså är måluppfyllelsen beträffande intellektuell självständighet och forskningsetiska bedömningar väl tillgodosedd, men bedömargruppen efterlyser en mer explicit policy gällande den så kallade tredje uppgiften eftersom doktorandens insikter vad gäller vetenskapens roll i samhället och människors ansvar för hur den används i hög grad beror av deras arbete med denna. Den bristfälliga måluppfyllelsen vad gäller bred kunskap och förståelse inom idrottspsykologin samt inom psykologijämnet överlag hänger delvis samman med den likaledes bristfälliga definitionen av den vetenskapliga grunden i idrottspsykologin. Detta sammantaget gör att aspektområdet utformning, genomförande och resultat inte kan bedömas som tillfredsställande.

Den träning i samarbete inom multiprofessionella team som sker är ett utmärkt initiativ, vilket bedömargruppen vill lyfta fram som ett gott exempel på hur arbetslivets perspektiv kan integreras i forskarutbildningen. Doktoranderna rustas även för ett föränderligt arbetsliv genom bred teoretisk kunskap, aktuell forskningskunskap och färdighet i att självständigt driva projekt. De tillförsäkras sig således under forskarutbildningen kunskaper och färdigheter som är användbara för utrednings- och projektverksamhet även utanför akademien.

Ett visst mått av doktorandinflytande säkerställs bland annat genom att doktorandrepresentanter återfinns i styrgruppen för forskarutbildning och genom att ett doktorandforum anordnas två gånger per termin, då doktorander kan framlägga synpunkter till studierektor. Doktorandinflytandet verkar dock inte kunna säkerställas just när det gäller den idrottspsykologiska inriktningen. Inte desto mindre förefaller det å andra sidan finnas viss risk för att ett alltför stort ansvar läggs på doktorander för hur

upplägget av den egna forskarutbildningen utformas. Högskolan bör tillse att alla doktorander skaffar sig bred kunskap och förståelse inom forskarutbildningsämnet, vilket kan äventyras om utbildningen skräddarsys på individnivå i alltför stor utsträckning.

Könssammansättningen i den breda doktorandgruppen inom området är ojämn. Inom området och forskarutbildningsämnet hälsa och livsstil är merparten kvinnor, men de tre doktorander inom inriktningen idrottpsychologi är alla män. Högskolan i Halmstad har våren 2017 tagit fram riktlinjer för examinationer/kursledare där jämställdhetsperspektivet tydliggörs. I dagsläget förefaller inte ett jämställdhetsperspektiv vara integrerat i exempelvis forskarutbildningskursernas innehåll, men de nya riktlinjerna för examinationer/kursledare skulle kunna innebära en påbörjad utveckling i den riktningen. Bedömaregruppen ser att högskolan har ett utvecklingsarbete framför sig beträffande jämställdhetsperspektivets integrering i utbildningens utformning och genomförande.

Uppföljning vad gäller arbetslivets perspektiv sker företrädesvis via seniora forskares nätverk och den informella struktur som råder i forskarutbildningsmiljön. Bedömaregruppen ser emellertid ett utvecklingsområde beträffande systematisk uppföljning och återkoppling vad gäller arbetslivets perspektiv, då sådan i dagsläget förefaller ske på enbart informell väg. Personalens kompetens och forskarutbildningsmiljön överlag följs upp regelbundet, dels genom lärosätesövergripande översyn och dels genom medarbetarsamtal samt handledarkollegiets verksamhet. Beträffande forskningsmiljön, så medverkar även internationella granskare i uppföljningar som sker vart fjärde år. Doktorandbarometrar genomförs vart tredje år. På individuell nivå erbjuds doktorander möjligheter till återkoppling inom ramen för så kallade stödkommittémöten vid behov, förutom den återkoppling och uppföljning som sker i samband med handledningen. Doktorandbarometrarna inbegriper synbarligen även frågor av jämställdhetsrelevans, men någon uppföljning av jämställdhetsperspektivets integrering inom forskarutbildningen i idrottpsychologi verkar inte ske. Sammantaget anser bedömaregruppen likväl att aspektområdet uppföljning, åtgärder och återkoppling är tillfredsställande.

Karlstads universitet

Lärosäte Karlstads universitet	Forskarutbildningsämne Psykologi - licentiat- och doktorsexamen	ID-nr A-2016-10-4088
--	---	--------------------------------

Aspektområde: Miljö, resurser och område
Aspekt: Forskarutbildningsämne

Bedömning med motivering: *Avgränsningen av forskarutbildningsämnet och dess koppling till den vetenskapliga grunden och beprövad erfarenhet är välmotiverad och adekvat.*

Psykologiämnet vid Karlstads universitet blev forskarutbildningsämne hösten 2005. Fokus i beskrivningen av ämnet är individen och individens utveckling men tänkande, känslor och beteende ses som delar i ett system innefattande människa och miljö. Forskarutbildningen i psykologi vid Karlstads universitet har två inriktningar: dels allmän psykologi och dels inriktningen medicinsk psykologi. Den anknyter till pågående forskning i psykologi vid Karlstads universitet, vilken huvudsakligen sker inom tre profilområden: tjänsteforskning, kliniskt inriktad forskning samt medicinsk psykologi. Det sistnämnda profilområdet förenar psykologi och psykiatri med områden som neurokognition, funktionskapacitet, behandlingsinsatser med mera. Doktorsavhandlingar i psykologi vid lärosätet behandlar sammantagna förutom nämnda områden ett flertal andra som till exempel vård och behandling, soldater på utlandsuppdrag, idrott och stress.

Generella behörighetskrav för antagning är enligt studieplanen antingen 120 högskolepoäng med successiv fördjupning inom huvudområdet psykologi, psykologexamen eller psykoterapeutexamen. Utöver dessa krav finns särskild behörighet för inriktningen medicinsk psykologi. Sökande till denna inriktning ska för att kunna bli antagen antingen vara legitimerade läkare med specialistkompetens som har genomgått en överbyggande kurs på avancerad nivå i psykologi eller har särskild behörighet i psykologi, ha minst fem års erfarenhet av kliniskt arbete inom hälso- och sjukvård i ett yrke med legitimationsbehörighet eller ha minst fem års erfarenhet av utvecklingsarbete inom läkemedelsföretag eller medicintekniskt företag. Validering av reell kompetens sker när en överbyggande kurs på avancerad nivå i psykologi saknas. Sammantaget kan således doktoranderna ha ganska olika bakgrund, vilket ställer krav på samordning av forskarutbildningen för att klart definiera psykologiämnets innehåll.

De obligatoriska kurserna ger sammantagna en bild av hur forskarutbildningsämnet avgränsas och de utgör vid Karlstads universitet 52,5 av 90 högskolepoäng för doktorsexamen. I den allmänna studieplanen beskrivs de kurser som är obligatoriska, vilka delvis är universitetsgemensamma för alla lärosätets doktorander. De obligatoriska ämnesspecifika kurserna är i kvantitativ och kvalitativ metod samt ämnesteoretisk fördjupning. Inom ramen för dessa kurser kan doktoranderna välja mellan några av forskarutbildningsämnets egna kurser som till exempel psykometri, biopsykologi och forskningsetik. Dessutom en obligatorisk kurs om genusperspektiv inom psykologin. Valfria kurser väljs i samråd med handledare och examinator. I självvärderingen beskrivs utmaningen med att kunna anordna kurser för doktorander och initiativ har tagits för att samarbeta med andra lärosäten kring detta (till exempel Örebro universitet). En styrka i sammanhanget är det interna samarbetet kring kurser, bland annat med Forskarskolan Hälsa. Doktoranderna läser inte några ämnesfördjupande kurser i psykologi som är gemensamma, utan ämnesfördjupningen sker genom valfria kurser vilket bedömargruppen ser som en svaghet eftersom doktoranderna har olika bakgrund och inte alla kommer från psykologiämnet.

Datum
2018-03-21Reg.nr
411-00401-16

Även om forskarutbildningen i psykologi vid Karlstads universitet är relativt liten och inte erbjuder full potentiell bredd i ämnet psykologi, betraktar bedömargruppen avgränsningarna av forskarutbildningsämnet som adekvata och kopplade till vetenskaplig grund.

Aspektområde: Miljö, resurser och område**Aspekt: Personal**

Bedömning med motivering: *Antalet handledare och lärare och deras sammantagna kompetens är adekvat och står i proportion till utbildningens innehåll och genomförande.*

Handledarkapacitet finns i form av 22 disputerade handledare varav tio är professorer och fem är docenter. De flesta av handledarna är anställda vid universitetet, men även externa handledare som inte är anställda där används som huvudhandledare i tre fall. Huruvida det finns krav på handledarutbildning vad gäller de externa handledarna framgår inte explicit i underlaget, men samtliga externa handledare som i dagsläget fungerar som huvudhandledare är antingen docenter eller professorer. Inom lärosätet finns också en allmän rekommendation till alla handledare om att gå sådan utbildning. Bedömargruppen uppfattar genomgången handledarutbildning som en god förutsättning för att framgångsrikt kunna handleda doktorander och vill därför rekommendera lärosätet att införa formella krav på handledarutbildning för anställda som handleder doktorander.

Forskarutbildningsämnet har funnits vid lärosätet sedan 2005 och handledarsituationen har blivit allt bättre under de år som gått. Bedömargruppens intryck är att Karlstads universitet arbetar kontinuerligt för att frambringa handledaresurser som är hållbara över tid. Antalet handledningstimmar för varje doktorand är för övrigt 160 timmar per år, vilket måste ses som tillfredsställande och troligtvis över genomsnittet i landet.

Arbetet i forskarutbildningskommittén - som består av prefekt, professorer och docenter samt ämnesföreträdare - är en välfungerande form av kompetensutveckling som medför att handledarna får god kännedom om varandras projekt. Denna ömsesidiga kännedom ökar också möjligheten att agera vid behov av handledarbyten. Handledare bör inte ha för många doktorander om eventuella byten ska kunna ske smidigt och fördelningen av doktorander mellan de olika handledarna diskuteras i forskarutbildningskommittén. Forskarutbildningskommittén utgör alltså ett forum för kompetensutveckling för handledare och för utbyten av goda idéer, samtidigt som den följer forskarutbildningsprocessen för varje enskild doktorand.

Vid behov kan doktoranderna ta upp önskan om byte av handledare med ämnesföreträdare eller handledare, varvid frågan förs vidare för beslut i forskarutbildningskommittén och godkännande i forskarutbildningsutskottet vid Fakulteten för humaniora och samhällsvetenskap. Rutiner för byte av handledare finns och ambitionen är att handledarbyte ska ske utan dröjsmål - något som också förefaller fungera i praktiken.

All personal ska erbjudas möjligheter till kompetensutveckling och de förväntas även vidareutbilda sig. Disputerade lärare som vill vara handledare uppmuntras att gå universitetets handledarutbildning och det planeras även en påbyggnadskurs för handledare som gått denna kurs för länge sedan. Lärarna har 20 procent av sin tjänst som kompetensutvecklingstid. För disputerade lärare finns centrala medel att söka från fakultetsnämnden för meritering (till konferenser och språkgranskning med mera).

Datum
2018-03-21Reg.nr
411-00401-16

Handledarnas och lärarnas sammantagna kompetens och kompetensutveckling följs systematiskt upp i syfte att främja hög kvalitet i utbildningen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Forskarutbildningskommittén följer upp handledarkollektivets sammansättning bland annat i samband med att personal avslutat sin anställning. Dessutom stäms eventuella behov av ytterligare kompetens av med institutionens prefekt, inför det att nyrekryteringar sker. Efter varje forskarutbildningskurs får kursdeltagarna fylla i en kursvärdering och resultatet av den sammanställs av kursansvarig lärare, samt rapporteras till forskarutbildningskommittén. Kursvärderingarna berör bland mycket annat lärarnas kompetens som den upplevts utifrån doktorandernas perspektiv och denna återkoppling förmedlas av läraren till de nya kursdeltagarna vid starten av varje ny forskarutbildningskurs.

Aspektområde: Miljö, resurser och område**Aspekt: Forskarutbildningsmiljö**

Bedömning med motivering: *Forskningen vid lärosätet har en sådan kvalitet och omfattning att utbildning på forskarnivå kan bedrivas på en hög vetenskaplig nivå och med goda utbildningsmässiga förutsättningar i övrigt. Relevant samverkan sker med det omgivande samhället både nationellt och internationellt.*

I självvärderingen beskrivs utmaningen med att skapa en gemensam doktorandmiljö för de 20 doktoranderna, då endast elva av dem har sin arbetsplats på universitetet. Övriga är externa doktorander eller samverkansdoktorander med annan primär arbetsplats och majoriteten av doktoranderna har en aktivitetsnivå på cirka 50 procent. Av doktoranderna är 13 kvinnor och sju är män; doktorandgruppen utgörs således av ungefär dubbelt så många kvinnor som män. Några externa doktorander hör till Försvarshögskolan och Centrum för tjänsteforskning och de ingår i forskningsmiljön också där. Fördelar med detta finns så till vida att dessa doktorander alltid har tillgång till två miljöer, vilket optimerar dels möjligheterna till tillämpning av deras forskning och dels samverkan mellan olika samhällsaktörer. En svaghet är däremot att det kan vara svårt att skapa en optimal forskningsmiljö för samtliga doktorander. Karlstads universitet arbetar på olika sätt med detta. Återkommande doktorandträffar, seminarier och obligatoriska doktorandkurser utgör olika försök att åstadkomma en så gynnsam forskarutbildningsmiljö för dessa doktorander som möjligt. Alla doktorander inkluderas också i nätverk av olika slag genom att handledarna introducerar dem i olika vetenskapliga/professionella sammanhang och genom att gästforskare bjuds in till lärosätet. Forskarutbildningsmiljön kan även stärkas genom samverkan med andra lärosäten och samarbetsavtal finns med exempelvis Jvaskylä universitet. De internationella kontakterna och nätverken förefaller att döma av självvärderingen dock på det hela taget vara förhållandevis få och detta ser bedömaregruppen därför som ett utvecklingsområde.

Konsument- och miljöforskning med psykologisk inriktning utgör ett centralt inslag i den forskning som bedrivs vid Centrum för tjänsteforskning och denna är också internationellt sett framstående. De doktorander som är knutna till Centrum för tjänsteforskning kommer i åtnjutande av en internationellt orienterad forskningsmiljö. Försvarshögskolans forskning är inriktad mot bland annat risk- och krispsykologi och ledarskap, medan Hälsoakademin är utpräglat tvärvetenskaplig och inrymmer hälsorelaterad forskning av olika slag. Dessa båda sistnämnda forskningsmiljöer med vilka psykologämnet vid Karlstads universitet samverkar förefaller vara mer regionalt orienterade.

En hel del av forskningen sker i de nämnda miljöerna, samt inom Centrum för barns och ungdomars

psykiska hälsa. Inom detta sistnämnda centrum bedrivs företrädesvis regionalt anknuten forskning - inriktad mot bland annat epidemiologi och tillämpat folkhälsoarbete - med ambitioner om att bli en mer internationellt präglad forskningsmiljö. Inom ramen för de nämnda mer utpräglat internationella forskningssamarbetena bedrivs forskning inom bland annat klinisk psykologi, säkerhet och effektivitet i vård och omsorg, mobil-baserade psykologiska interventioner, utvärdering av metoder för sömnproblem, interventioner inom idrottspsykologi, hälsopsykologi och beteendemedicin med mera. Det finns således sammantaget en betydande kompetensmässig bredd bland de forskare som är verksamma inom forskarutbildningsmiljön. Av publikationslistorna framgår dessutom att forskarna under senare år publicerat sig rikligt i internationella, referee-granskade tidskrifter inom bland annat de nämnda områdena.

En fördel med ett mindre universitet är den fysiska närheten till andra miljöer inom lärosätet, med vilka det finns goda möjligheter för doktorander och forskare att samverka. Miljöer utanför lärosätet som forskare och doktorander samverkar med är som nämnts Centrum för tjänsteforskning och Försvarshögskolan, men samverkan sker också med exempelvis Hälsoakademin. Dessa miljöer är viktiga mötesplatser för forskare vid Karlstads universitet och bidrar till doktoranders lärdomar och erfarenheter vad gäller tvärvetenskapligt samarbete. Internationell samverkan uppmuntras och alla doktorander ska presentera sin forskning vid åtminstone en internationell konferens under det att forskarutbildningen pågår. De uppmuntras även till att delta i internationella kurser och till vistelser utomlands. Doktoranderna har inte något generellt anslag till kurser och konferenser, utan medel måste sökas. De som arbetar i externt finansierade projekt kan emellertid finansiera exempelvis konferensdeltagande med projektmedel och här föreligger alltså lite olika villkor för olika doktorander, vilket bedömargruppen uppfattar som något av ett utvecklingsområde.

Forskarutbildningsmiljön följs systematiskt upp för att säkerställa hög kvalitet. Resultatet av uppföljningen omsätts vid behov i kvalitetsutvecklande åtgärder och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Självvärderingen ger intryck av att forskarutbildningsmiljön ses inom lärosätet som ett viktigt inslag i verksamheten att bevaka, vilket sker exempelvis genom årliga doktorandkonferenser. En alumnenkät har sänts till dem som disputerat under perioden 2006-2016 och resultatet från den visar att i stort sett alla doktoranderna genomgående varit nöjda med arbetsmiljön. Samverkan med det omgivande samhället beskrivs i enkätsvaren som god och något som genomsyrar forskarutbildningen vid Karlstads universitet. Doktoranderna får som en naturlig del av sina pågående avhandlingsprojekt möjlighet att presentera sin forskning för externa aktörer inom kommun och landsting och/eller för försvarsmakten.

Uppföljningen av själva utbildningsprocessen - i vilken forskarutbildningsmiljön ingår som en väsentlig del - sker delvis via individuella studieplaner och exempelvis doktoranders progression tas upp vid forskarutbildningskommitténs sammankomster. Kursvärderingar vid slutet av alla forskarutbildningskurser görs som nämnts också och bland annat sådana resultat från dem som är av relevans för forskarutbildningsmiljön rapporteras till forskarutbildningskommittén.

Det finns behov av fortsatt systematisk uppföljning av forskarutbildningsmiljön. Doktoranderna är utspridda och miljön kan se olika ut för olika doktorander. De har även olika villkor när det gäller medel för kurser och konferensdeltagande. Det finns således en risk för uppkomsten av två olika kategorier av doktorander, där den ena doktorandgruppen har bättre villkor än den andra. En

Datum
2018-03-21Reg.nr
411-00401-16

utmaning för lärosätet är att åstadkomma någorlunda lika villkor för alla doktorander och att integrera dem alla i forskarutbildningsmiljön. Bedömargruppen finner dock att ambitionsnivån hos lärosätet vad gäller forskarutbildningsmiljön är hög och att såväl uppföljningen av denna som samverkan inom och utom universitetet är tillfredsställande.

Aspektområde: Miljö, resurser och område**Sammanvägd bedömning av aspektområdet miljö, resurser och område**

Bedömning med motivering: *Aspektområdet miljö, resurser och område bedöms sammantaget vara tillfredsställande. Vad gäller aspekten forskarutbildningsmiljö ser bedömargruppen emellertid utvecklingsområden beträffande internationella utbyten och kontakter, samt beträffande lika villkor för olika doktorander avseende medelstilldelning och grad av integration i forskarutbildningsmiljön.*

Forskarutbildningen i psykologi vid Karlstads universitet är relativt liten och erbjuder inte full potentiell bredd i forskarutbildningsämnet. Inte desto mindre betraktar bedömargruppen avgränsningarna av forskarutbildningsämnet som adekvata och kopplade till vetenskaplig grund samt beprövad erfarenhet. Den sinsemellan olikartade bakgrunden hos doktoranderna medför att ett inrättande av ämnesfördjupande kurser i psykologi som är gemensamma för alla doktorander vore lämpligt, för att därigenom stärka forskarutbildningsämnets identitet.

Handledarkapaciteten måste bedömas som god och inte minst är handledningstiden per doktorand relativt omfattande. Det förefaller emellertid finnas vissa oklarheter gällande kompetensutvecklingen för externa handledare, liksom även gällande hur externa doktorander och samverkansdoktorander på bästa sätt ska integreras i forskarutbildningsmiljön. Bedömargruppens intryck är att uppföljning av såväl personalens kompetensutveckling som forskarutbildningsmiljön överlag sker på ett tillfredsställande vis, men det är inte helt tydligt i underlaget vilka slags kvalitetsutvecklande åtgärder som kan vidtas vid behov. Det är bedömargruppens uppfattning att ett införande av formella krav på genomgången handledarutbildning hos alla dem som handleder doktorander skulle inverka positivt på handledarnas kompetensutveckling och uppföljningen av densamma. Bedömargruppen vill inte desto mindre framhålla doktorandernas tillgång till flera tvärvetenskapliga forskningsmiljöer som ett gott exempel.

Forskarutbildningen i psykologi vid Karlstads universitet kan anses ha en sådan omfattning och kvalitet att den kan bedrivas på hög vetenskaplig nivå. Denna bedömning grundas inte minst på att det finns en rikligt stor doktorandgrupp med tillhörande handledargrupp. Inte minst bland de forskare som ingår i internationella forskningssamarbeten återfinns sammantaget en avsevärd bredd vad gäller kompetens inom olika empiriska forskningsfält. Antalet publikationer i internationella, referee-granskade tidskrifter är också tillfredsställande. Forskarutbildningen i psykologi uppvisar vidare en hög nivå av samverkan med det omgivande samhället på nationell nivå, vilket bland annat framgår av det förhållandevis stora antalet samverkansdoktorander. Internationell samverkan är dock som nämnts ett utvecklingsområde. Karlstads universitet har redan ett pågående arbete med att utveckla kontakter med olika aktörer i lärosätets omvärld, både i Sverige och utomlands. Förekomsten av sådana utbyten har betraktats som nödvändiga på grund av att forskarutbildningen i psykologi är tämligen liten. Ambitionsnivån förefaller således vara tämligen hög, men bedömargruppens uppfattning är att de internationella kontakterna skulle kunna utökas och fördjupas ytterligare.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat**Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen kunskap och förståelse**

Bedömning med motivering: *Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar bred kunskap och förståelse både inom forskarutbildningsämnet och för vetenskaplig metodik inom forskarutbildningsämnet.*

En viktig del i utbildningsprocessen vad gäller bred kunskap och förståelse är de kurser om totalt 90 högskolepoäng som doktoranderna ska läsa, varav 52,5 högskolepoäng är obligatoriska kurser. Vissa av dessa obligatoriska kurser är universitetsövergripande: Vetenskapernas filosofi och historia (7,5 högskolepoäng) och Att kommunicera vetenskap (4,5 högskolepoäng). De andra obligatoriska kurserna utgörs dels av ämnesspecifika metodkurser: Kvalitativ forskningsmetod (7,5 högskolepoäng), Parametrisk statistik och Icke-parametrisk statistik (vardera 7,5 högskolepoäng). Dessutom ingår i de obligatoriska kurserna en ämnesteoretisk fördjupning (15 högskolepoäng). Metodkurser som ges i samarbete med andra forskarutbildningsämnena kan ibland vara svåra att utforma så att de motsvarar en passande nivå för doktorander med olika förkunskaper och behov; här föreligger ett utvecklingsområde. Ytterligare en ämnesspecifik kurs som ingår i de obligatoriska kurserna är Genusperspektiv inom psykologin (3 högskolepoäng). Andra ämnesspecifika kurser väljs utifrån det egna avhandlingsområdet.

Bland de valbara kurserna kan nämnas Forskningsetik (4,5 högskolepoäng) och kurser med fokus på psyometri, biopsykologi och hälsa. Kursutbudet framstår överlag som adekvat utifrån forskarutbildningens inriktning och de befintliga kurserna främjar av allt att döma utvecklandet av bred kunskap och förståelse hos doktoranderna. Tillgången på kurser är emellertid begränsad, vilket i självvärderingen beskrivs som en utmaning som lärosätet försöker komma till rätta med genom samarbeten internt och externt. Doktoranderna uppmanas att söka relevanta kurser vid andra lärosäten och ett samarbete har initierats med Örebro universitet, men institutionen skulle gärna se ett utvidgat samarbete med fler lärosäten. Kurserna vid Karlstads universitet ges i de allra flesta fall som campuskurser, så snart det finns en liten grupp av doktorander som vill gå kursen i fråga.

De uppgifter om genomströmning som finns tillgängliga ligger i paritet med motsvarande för övriga landet, och föranleder därför inga särskilda frågor utöver hur lärosätet arbetar generellt för att doktorander ska slutföra sina utbildningar inom stipulerad tid.

Systematisk uppföljning görs av utbildningens utformning och genomförande i syfte att säkerställa måluppfyllelsen. Resultatet av uppföljningen omsätts i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Varje doktorand har en särskild examinator som inte är direkt involverad i doktorandens forskning och som bland annat avgör huruvida obligatoriska kurser kan bytas ut mot likvärdiga kurser vilka ges exempelvis vid andra lärosäten. Kurser väljs i samråd med handledare och examinator. Under hela forskarutbildningen sker en naturlig progression genom kurser, handledning och artikelskrivande på så vis att riktningen går från allmänna kurser till alltmer specifika sådana. I slutfasen av forskarutbildningen ingår även uppgiften att söka forskningsanslag, vilken i sig utgör en form av uppföljning och (så småningom) återkoppling med avseende på doktorandens kunskap och förståelse.

Halvtidsseminarier med extern granskning är obligatoriska och innebär värdefull återkoppling med

avseende på doktorandens måluppfyllelse. Den systematiska uppföljningen sker dock främst genom den individuella studieplanen och den årliga genomgången av denna i forskarutbildningskommittén samt av examinator. Individuella studieplaner följer en utförlig mall i vilken såväl planering av doktorandens fortsatta studiegång och redovisning av utförda aktiviteter ingår. Den ska hållas uppdaterad av doktoranden för att fungera som ett stöd under utbildningsprocessen. Rutinen vad avser denna uppföljning beskrivs på ett tillfredsställande sätt i självvärderingen. Emellertid är underlaget något otydligt kring hur olika slags förändringar och problem kan hanteras och vid behov omsättas i åtgärder. Bedömargruppens intryck är likväldigt att uppföljning och återkoppling med avseende på doktorandernas måluppfyllelse sker på lämpligt vis.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat**Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen färdighet och förmåga**

Bedömning med motivering: *Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar förmåga att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar samt såväl i nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet kan presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt. Doktoranderna visar också förutsättningar för att såväl inom forskning och utbildning som i andra kvalificerade professionella sammanhang bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande.*

Planering och genomförande av egna projekt är centrala uppgifter för en forskare och redan vid antagning kommuniceras vikten av planering och av att hålla deadline. Arbetet med att utforma doktorandens individuella studieplan ska vara avslutat sex månader efter påbörjad forskarutbildning och den individuella studieplanen innehåller många moment där genomtänkt och tidsmässigt rimlig planering är i fokus. Denna planering gäller såväl handledning som doktorandens kurser, forskning och eventuella undervisning. Den individuella studieplanen ska fortsättningsvis hållas uppdaterad av doktoranden och följas upp minst en gång per år, samt justeras utifrån aktiviteterna under året som gått.

I planeringen av forskning ingår utöver själva tidsplaneringen även metod- och teorival samt etiska överväganden. Färdigheter i att presentera och diskutera forskningsresultat kan doktoranden tillägna sig bland annat under två gemensamma forskarutbildningskurser där vetenskaplig kommunikation finns med som teman, varav den ena (Att kommunicera vetenskap) är obligatorisk. Examinationerna i dessa och andra kurser innehåller många moment där doktoranderna får visa olika relevanta färdigheter: skrivande, kritisk granskning, metod och teori. Dessutom aktualiseras doktorandens färdigheter i att skriftligt presentera forskning i dialog med vetenskapssamhället vid arbetet med att redovisa egna forskningsresultat i form av tidskriftsartiklar. Den manual som utarbetats av APA (American Psychological Association) används i undervisningen som modell och för att öva skrivandet.

Vid licentiatseminarier får en doktorand på ungefär samma nivå i utbildningen fungera som junioropponent och i samarbete med den externa huvudopponenten planera hur seminariet ska läggas upp och vilka kritiska frågor som ska ställas. Bedömargruppen ser positivt på detta inslag i forskarutbildningen, vilket är av relevans för doktorandens förmåga att muntligt diskutera forskning i dialog med vetenskapssamhället. Muntlig presentation av forskningsresultat är en färdighet som doktoranderna även får öva i samband med olika slags kurser och examinationer, men också vid seminarier och konferenser. Deltagande i internationella konferenser betraktas av lärosätet som en

Datum
2018-03-21Reg.nr
411-00401-16

del av forskarutbildningen vid Karlstads universitet, men även deltagande i nationella konferenser uppmuntras. Eftersom flera doktorander är samverkansdoktorander är presentationer och diskussion av forskning med olika samhällsrepresentanter betydelsefulla inslag i forskarutbildningen och något som doktoranderna får möjlighet att göra inom ramen för sina avhandlingsprojekt. Flera moment i forskarutbildningen är också inriktade mot populärvetenskaplig kommunikation.

Systematisk uppföljning görs av utbildningen för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande är av hög kvalitet och att doktoranderna uppnår målen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Doktorandens egen pedagogiska utveckling är viktig för att kunna vara ett stöd i andras utveckling och lärande, vilket föranleder att pedagogisk utveckling lämpligen examineras i någon form under forskarutbildningen. Detta är därmed att betrakta som ett utvecklingsområde. Under forskarutbildningen får doktorander inte desto mindre möjlighet att träna och utveckla sina färdigheter genom egen undervisning i ordinarie kurser för studenter på grundnivå och avancerad nivå. Återkoppling på doktorandens förmåga att stödja andras lärande sker i form av de kursvärderingar som görs av studenterna efter avslutade kurser.

Systematisk uppföljning sker dock främst genom den individuella studieplanen och den årliga genomgången av denna i forskarutbildningskommittén samt av examinator. Individuella studieplaner följer en utförlig mall i vilken såväl planering av doktorandens fortsatta studiegång och redovisning av utförda aktiviteter ingår. Den ska hållas uppdaterad av doktoranden för att fungera som ett stöd under utbildningsprocessen. Rutinen vad avser denna uppföljning beskrivs på ett tillfredsställande sätt i självvärderingen. Emellertid är underlaget något otydligt kring hur olika slags förändringar och problem kan hanteras och vid behov omsätts i åtgärder. Bedömargruppens intryck är likvärt att uppföljning och återkoppling med avseende på doktorandernas måluppfyllelse sker på lämpligt vis.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat

Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt

Bedömning med motivering: *Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar intellektuell självständighet och vetenskaplig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar. Doktoranden har också nått fördjupad insikt om vetenskapens och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används.*

Vid Karlstads universitet är enligt självvärderingen kritiskt och självständigt tänkande ett centralt inslag i forskarutbildningen och doktoranderna ges kontinuerligt möjligheter att träna sig i detta under utbildningens gång. Ett viktigt moment i denna träning utgörs av arbetet med att publicera resultat i kvalitetsgranskade tidskrifter (peer review). Dialog med och feedback från tidskrifter ger såväl återkoppling som träning vad avser doktorandernas intellektuella självständighet. Det är också vanligt att doktoranden beskriver med vilken grad av självständighet som de färdiga artiklarna i avhandlingen har författats, vilket innebär en form av examination av intellektuell självständighet. Också kursexaminationer och ämnesspecifika seminarier ger en inblick i hur doktorandernas intellektuella självständighet utvecklas över tid. Junioropponentskapet i samband med licentiatseminarium är ett bra exempel på moment i forskarutbildningen där doktoranders intellektuella självständighet visas och ges återkoppling på.

Datum
2018-03-21Reg.nr
411-00401-16

Forskningsetiska bedömningar i samband med avhandlingsprojekt diskuteras först inom forskarlaget och vid behov görs en ansökan till Karlstads universitets forskningsetiska nämnd, samt till etikprövningsnämnden i Uppsala. De tidigare nämnda diskussionerna och presentationerna av forskningsresultat för olika samhällsrepresentanter - som framför allt samverkansdoktorander men också övriga doktorander får genomföra vid olika tillfällen - medför också insikter i vetenskapens roll i samhället och i många fall även vad gäller människors ansvar för hur den används. Dessutom finns det en valbar kurs i Forskningsetik (4,5 högskolepoäng), men det är bedömargruppens uppfattning att denna kurs bör bli obligatorisk.

Systematisk uppföljning görs av utbildningen för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande är av hög kvalitet och att doktoranderna uppnår målen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Viss återkoppling med avseende på värderingsförmåga och förhållningssätt sker i samband med ovan nämnda inslag i forskarutbildningen. Systematisk uppföljning sker dock främst genom den individuella studieplanen och den årliga genomgången av denna i forskarutbildningskommittén samt av examinator. Individuella studieplaner följer en utförlig mall i vilken såväl planering av doktorandens fortsatta studiegång och redovisning av utförda aktiviteter ingår. Den ska hållas uppdaterad av doktoranden för att fungera som ett stöd under utbildningsprocessen. Rutinen vad avser denna uppföljning beskrivs på ett tillfredsställande sätt i självvärderingen. Emellertid är underlaget något otydligt kring hur olika slags förändringar och problem kan hanteras och vid behov omsättas i åtgärder. Bedömargruppens intryck är likväldigt att uppföljning och återkoppling med avseende på doktorandernas måluppfyllelse sker på lämpligt vis.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat**Sammanvägd bedömning av aspektområdet utformning, genomförande och resultat**

Bedömning med motivering: *Aspektområdet utformning, genomförande och resultat bedöms sammantaget vara tillfredsställande. Vad gäller aspekten kunskap och förståelse ser bedömargruppen styrkor beträffande det befintliga kursutbudet som främjar måluppfyllelsen och den samverkan med andra lärosäten som sker för att tillhandahålla ett än bredare kursutbud.*

Kursutbudet framstår överlag som adekvat utifrån forskarutbildningens inriktning och de befintliga kurserna främjar av allt att döma utvecklandet av bred kunskap och förståelse hos doktoranderna. Kurser väljs i samråd med handledare och examinator. Under hela forskarutbildningen sker en naturlig progression genom kurser, handledning och artikelskrivande på så vis att riktningen går från allmänna kurser till alltmer specifika sådana. Måluppfyllelsen vad avser kunskap och förståelse förefaller kunna säkerställas på ett fullgott vis, bland annat genom de rutiner som präglar den årliga uppföljningen av doktorandens individuella studieplan.

I den planering av den egna forskningen som utgör ett viktigt inslag i doktorandens individuella studieplan ingår utöver själva tidsplaneringen även metod- och teorival samt etiska överväganden. Färdigheter i att presentera och diskutera forskningsresultat kan doktoranden tillägna sig bland annat genom forskarutbildningskurser och genom att medverka vid såväl vetenskapliga nationella eller internationella konferenser som i mer populärvetenskapliga sammanhang, där forskningsresultat presenteras i dialog med olika aktörer i samhället. Vid licentiatseminarier får en doktorand på ungefär samma nivå i utbildningen fungera som junioropponent och i samarbete med den externa huvudopponenten planera hur seminariet ska läggas upp och vilka kritiska frågor som ska ställas.

Bedömargruppen vill framhålla detta med junioropponentskapet som ett gott exempel på främjande av måluppfyllelse beträffande såväl förmåga att diskutera forskning i dialog med vetenskapssamhället som förmåga till intellektuell självständighet.

I den egna forskningen - bland annat i arbetet med att publicera resultat i kvalitetsgranskade tidskrifter - tränas doktorandens förmåga till intellektuell självständighet. Bland annat doktorandernas medverkan i populärvetenskapliga sammanhang medför dessutom insikter i vetenskapens roll i samhället och i många fall även vad gäller människors ansvar för hur den används. Beträffande måluppfyllelse vad avser förmågan att göra forskningsetiska bedömningar, ser bedömargruppen dock utvecklingsmöjligheter så till vida att den valbara kursen i forskningsetik lämpligen skulle kunna bli obligatorisk. Sammanfattningsvis är bedömargruppens intryck att måluppfyllelsen avseende de tre kunskapsformerna är väl tillgodosedd.

Perspektiv

Arbetslivets perspektiv

Bedömning med motivering: *Utbildningen är användbar och förbereder doktorander för ett föränderligt arbetsliv.*

Samverkan mellan forskarutbildningen i psykologi vid Karlstads universitet och det omgivande samhället har från början varit mycket tät, dels till följd av en tradition av nära anknytning till lärosätets nära omvärld och dels på grund av att en stor andel av doktoranderna i psykologi har varit så kallade samverkansdoktorander. Majoriteten av doktoranderna är verksamma inom externfinansierade projekt. Ett gott samarbete med det omgivande samhället (t.ex. kommun och landsting) kan rentav sägas utgöra basen för forskarutbildningen i ämnet. När ett företag eller organisation finansierar forskarutbildning, sker detta genomgående utifrån en plan om att den forskarutbildade ska bidra till kunskapsutveckling vid den egna arbetsplatsen. Det innebär att planering vad avser utbildningens innehåll, avhandlingsprojektets inriktning, syfte och forskningsfrågor från början är föremål för samverkan mellan den arbetsplats som finansierar forskarutbildningen och universitetet med dess akademiska kvalitetskrav. Detta slag samverkan med aktörer i lärosätets omvärld utgör i sig en god förutsättning för doktoranders förberedelser inför ett utom-akademiskt arbetsliv.

Undervisning ses å andra sidan som en betydelsefull del av forskarutbildningen vad avser doktoranders förberedelse inför en akademisk karriär. Bedömargruppens intryck är emellertid att samverkansdoktoranderna har svårare att få möjlighet till sådan undervisningserfarenhet. Analys av den senaste alumnenkäten ger vid handen att detta är att betrakta som ett utvecklingsområde. Alumnenkäten inger även bedömargruppen ett intryck av att det finns risk för att den förutsättningslösa forskningen kan komma i skymundan då så pass starka ekonomiska incitament ligger till grund för samverkan med näringsliv och myndigheter.

Utbildningen ger goda förutsättningar för att vara användbar och förbereda doktorander för ett föränderligt arbetsliv. Bedömargruppen ser styrkor hos forskarutbildningen i form av en tämligen stor bredd i forskarutbildningsämnet men med ett fokus på vissa starka inriktningar, mångfald i doktorandgruppen, samarbete med regionen, doktoranders undervisning och goda möjligheter till deltagande i tvärvetenskapliga miljöer. Dock kan det som nämnts bli problematiskt om såväl planeringen av forskarutbildningens innehåll och inriktning som avhandlingsprojektens syfte och frågeställningar från början är föremål för samverkan. Det är viktigt att fri forskning och kritiskt tänkande även i samverkansprojekt kan säkerställas, liksom även att också externa doktorander och

Datum
2018-03-21Reg.nr
411-00401-16

samverkansdoktorander får möjlighet att delta i undervisning.

Utbildningens utformning och genomförande följs systematiskt upp för att säkerställa att den är användbar och förbereder för arbetslivet. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

I självvärderingen beskrivs hur en fortlöpande dialog försiggår mellan universitetet och de aktörer i lärosätets omvärld med vilka samverkan kring forskarutbildningen sker. I dessa dialoger ådagaläggs behov hos samverkansparterna vilka på sikt kan generera nya forskningsprojekt. Vid olika lokala konferenser och andra gemensamma fora återkopplas även forskningsresultat till intressenterna varvid presentationer genomförs av doktorander, vilket i sig medför goda förberedelser för arbetslivet. Kontakterna med samverkansparterna utgör således i sig själva ett säkerställande av att forskarutbildningen förbereder väl för arbetslivet. Därutöver utgör de alumnenkäter som sänds till före detta doktorander ett värdefullt instrument för uppföljning av de arbetslivsförberedande inslagen i forskarutbildningen. Bedömargruppens uppfattning är att uppföljning, åtgärder och återkoppling med avseende på arbetslivets perspektiv förefaller ske på ett tillfredsställande sätt.

Sammantaget bedöms arbetslivets perspektiv vara tillfredsställande.

Perspektiv

Doktoranders perspektiv

Bedömning med motivering: *Utbildningen verkar för att doktoranderna tar en aktiv del i arbetet med att utveckla utbildningen och läroprocesser.*

Doktoranderna är representerade i de organ där beslut fattas kring frågor som rör forskarutbildningen. Med tanke på att de flesta doktorander studerar på halvfart, är det viktigt att det finns flera fora där doktorander samlas för att ledningen ska kunna fånga upp samtliga doktoranders synpunkter. I ljuset av detta ser bedömargruppen positivt på att det anordnas doktorandträffar och doktorandseminarier flera gånger per termin samt att det även avkrävs doktoranderna att opponera på andras presentationer, eftersom dessa tillfällen innebär att alla doktoranderna samlas. Bedömargruppen ser det även som positivt att det finns en relativt hög andel obligatoriska kurser, då de obligatoriska kurserna bidrar till förhållandevis hög närvaro på institutionen.

Bedömargruppen vill lyfta fram den egeninitierade workshop vilken doktoranderna genomfört som ett gott exempel på hur doktorandernas egna initiativ uppmuntras och även getts tillfälle att realiseras i praktiken.

Utbildningen följs systematiskt upp för att säkerställa att doktorandinflytandet används i kvalitetssäkring och utveckling av utbildningen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

En form av uppföljning och doktorandinflytande utgörs av alumnuundersökningar och kursvärderingar. Det framgår även av självvärderingen att handledarna har i uppgift att stämma av med doktoranderna huruvida de anser att handledningen fungerar väl vad gäller form och innehåll. Doktoranderna har som nämnts även en examinator som inte är direkt involverad i forskningen. Bedömargruppen anser att inrättandet av en särskild examinator är positivt och att denna utgör en viktig del av doktorandernas studiesituation. Det ställer dock krav på att examinatorerna är lyhörda och gör

rättvisa bedömningar.

Integrering av externa doktorander och samverkansdoktorander i forskarutbildningsmiljön är ett utvecklingsområde och det behöver närmare undersökas vilka eventuella särskilda behov de har av stöd från universitetet. Doktoranderna finns utspridda på flera arbetsplatser och har olika stor tillgång till resurser, så till vida att vissa är externt finansierade med anslag medan andra finansieras av fakultetsanslag utan några egna medel. Den senare gruppen är mer beroende av att söka anslag för kostnader vid konferensresor och för att läsa kurser utanför Karlstads universitet. Detta beskrivs i självvärderingen inte som något stort problem för närvarande, men det finns en risk för orättvisor här som bör bevakas.

Sammantaget bedöms doktoranders perspektiv vara tillfredsställande

Perspektiv

Jämställdhetsperspektivet

Bedömning med motivering: *Ett jämställdhetsperspektiv är integrerat i utbildningens utformning och genomförande.*

Ett uttryck för att jämställdhetsperspektivet integreras i forskarutbildningen är den obligatoriska kursen Genusperspektiv inom psykologin och bedömargruppen skulle vilja lyfta denna kurs som ett gott exempel på integration av ett jämställdhetsperspektiv i forskarutbildningen. Kursen syftar till att ge kunskap om genusperspektivets utveckling inom psykologin utifrån en vetenskapsteoretisk och vetenskapshistorisk belysning. Inom ramen för denna kurs utvecklar doktorander sin förmåga till kritisk granskning ur ett genusteoretiskt perspektiv.

I självvärderingen och vid intervjuerna beskrivs jämställdhetsarbetet som en långsiktig strategi för att i görligaste mån utjämna eventuella könsskillnader bland doktorander och bland lärare med avseende på möjligheter att komma till tals och att få sina behov tillgodosedda. I dagsläget är könsfördelningen jämn både bland lärare och doktorander.

Systematisk uppföljning görs inte för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande främjar jämställdhet.

I självvärderingen nämns i princip ingenting om uppföljning och återkoppling med avseende på jämställdhetsperspektivets integrering i forskarutbildningen. Universitetet har en lärosätesövergripande plan för att främja lika villkor för män och kvinnor inom forskarutbildningen - och sådana måldokument är nödvändiga för att därigenom ha något att utvärdera verksamheten gentemot - men arbetet för jämställdhet behöver enligt självvärderingen diskuteras och planläggas på ett medvetet och strategiskt sätt. En ökad kunskap och medvetenhet inom områdena genus och intersektionalitet vore önskvärd bland handledarna för att dessa ska kunna bistå doktoranderna på bästa sätt. Uppföljning med avseende på jämställdhetsperspektivet framstår för bedömargruppen som ett utvecklingsområde.

Den jämna könsfördelningen bland doktorander och lärare samt det goda exemplet i form av forskarutbildningskursen Genusperspektiv inom psykologin gör tillsammans att bedömargruppen likväl finner att jämställdhetsperspektivet kan sägas vara integrerat i utbildningens utformning och genomförande.

Sammantaget bedöms jämställdhetsperspektivet vara tillfredsställande.

Aspektområde: Uppföljning, åtgärder och återkoppling

Sammanvägd bedömning av aspektområdet uppföljning, åtgärder och återkoppling

Bedömning med motivering: *Aspektområdet uppföljning, åtgärder och återkoppling bedöms sammantaget vara tillfredsställande. Vad gäller jämställdhetsperspektivet ser bedömggruppen ett utvecklingsområde beträffande en mer systematisk och strategisk uppföljning av dess integrering i forskarutbildningen.*

Det finns även ett behov av fortsatt systematisk uppföljningen av forskarutbildningsmiljön, inte minst för att i görligaste mån kunna åstadkomma lika villkor för alla doktorander inklusive samverkansdoktoranderna och att integrera dem alla i forskarutbildningsmiljön. Doktoranderna är utspridda och miljön kan se olika ut för olika slags doktorander, exempelvis när det gäller medel för kurser och konferensdeltagande. Det är betydelsefullt att motverka uppkomsten av olika kategorier av doktorander där den ena kategorin har bättre villkor än den andra och i denna strävan är uppföljning av forskarutbildningsmiljön ett betydelsefullt moment. Bedömggruppen uppfattning är dock att rutinerna för uppföljning av handledarnas kompetens är väl utarbetade, då både forskarutbildningskommittén och institutionens prefekt gör en återkommande översyn av personalens kompetensutveckling.

Uppföljning och återkoppling vad avser doktorandernas måluppfyllelse genom de individuella studieplanerna förefaller fungera väl. Emellertid är underlaget otydligt kring hur eventuella problem som uppdagas i samband med uppföljningen kan hanteras och vilka slags åtgärder som vid behov kan komma att vidtas. Uppföljning med avseende på förmågan att stödja andras lärande ser bedömggruppen som ett utvecklingsområde, så till vida att något krav om genomgången kurs i högskolepedagogik för doktorander inte verkar finnas. Examinationen i samband med en sådan kurs skulle innebära en uppföljning av och återkoppling på doktorandernas förmåga att stödja andras lärande. Den uppföljning av måluppfyllelse avseende inte minst färdighet och förmåga som sker i samband med de olika slags seminarierna anser bedömarna dock utgör ett positivt inslag i återkopplingshänseende.

Beträffande arbetslivets perspektiv, så sker uppföljningar i form av bland annat alumnenkäter. Återkoppling avseende doktorandens färdigheter exempelvis i att kommunicera forskningsresultat sker även i samband med konferensmedverkan exempelvis i populärvetenskapliga sammanhang. Bedömggruppen vill framhålla de återkommande doktorandträffarna som ett bra sätt att stärka forskarutbildningsmiljön med avseende på dels dess psykosociala aspekter och dels den möjlighet till mer informell uppföljning som dessa sammankomster innebär. Trots att det föreligger ett utvecklingsområde beträffande uppföljning av jämställdhetsperspektivets integrering, vittnar bland annat den befintliga kursen om genusperspektiv inom psykologin om att jämställdheten ingalunda åsidosätts inom lärosätet.

Datum
2018-03-21Reg.nr
411-00401-16**Samlat omdöme:** Hög kvalitet**Bedömning med motivering:** *Sammantaget visar underlagen att utbildningen håller hög kvalitet.*

Även om forskarutbildningen i psykologi vid Karlstads universitet är relativt liten och inte erbjuder full potentiell bredd i ämnet psykologi, betraktar bedömaregruppen avgränsningarna av forskarutbildningsämnet som adekvata och kopplade till vetenskaplig grund.

Forskarutbildningskommittén framstår som ett väl fungerande forum för personalens kompetensutveckling. Forskarutbildningsmiljön präglas av goda möjligheter till tvärvetenskapliga samarbeten, vilket bedömaregruppen ser som positivt. Internationella nätverk och samarbeten framstår dock som ett utvecklingsområde, liksom även samverkansdoktorandernas integrering i forskarutbildningsmiljön.

Karlstads universitet samverkar med andra lärosäten om doktorandkurser och det förefaller finnas planer på att utveckla denna samverkan ytterligare, både nationellt och internationellt. Bedömaregruppens intryck är att de 60 högskolepoäng obligatoriska kurser som ingår i forskarutbildningen sammantagna säkerställer att doktoranden vid examen har tillägnat sig bred teoretisk och metodologisk kunskap. Den planering som sker inom ramen för den individuella studieplanen gäller såväl handledning som doktorandens kurser, forskning och eventuella undervisning. Doktorandens progression vad gäller olika slags färdigheter och förmågor säkerställs således genom bland annat de seminarier och olika typer av presentationer som stipuleras i den individuella studieplanen. Junioropponentskapet i samband med licentiatseminarium är ett bra exempel på moment i forskarutbildningen där doktoranders intellektuella självständighet visas och ges återkoppling på.

Forskarutbildningen präglas av goda förutsättningar till förberedelser för arbetslivet efter disputation i det att en utvecklad samverkan sker med olika slags aktörer i universitetets omvärld och ett flertal doktorander har hittills varit samverkansdoktorander. Dock är bedömaregruppens uppfattning att det kan bli problematiskt utifrån den fria forskningens synvinkel om såväl planeringen av forskarutbildningens innehåll och inriktning som avhandlingsprojektens syfte och frågeställningar från början är föremål för samverkan, inte minst med tanke på den styrning av forskningen som de ekonomiska incitamenten kan utöva.

Bedömaregruppen ser positivt på att det anordnas doktorandträffar och doktorandseminarier flera gånger per termin, inte minst då flera doktorander studerar på halvfart och deras integration i forskarutbildningsmiljön därför är angelägen.

En särskild forskarutbildningskurs med fokus på jämställdhetsfrågor som är obligatorisk och en utpräglat jämn könsfördelning både bland doktorander och bland handledare ser bedömarna som positiva inslag i forskarutbildningen i jämställdhetshänseende. Detta trots att det föreligger ett utvecklingsområde beträffande uppföljningen av jämställdhetsperspektivets integrering i forskarutbildningens utformning och genomförande.

Det finns även ett behov av fortsatt systematisk uppföljningen av forskarutbildningsmiljön, inte minst för att i görligaste mån kunna åstadkomma lika villkor för alla doktorander inklusive samverkansdoktoranderna och att integrera dem alla i forskarutbildningsmiljön. Uppföljning och återkoppling vad avser doktorandernas måluppfyllelse genom de individuella studieplanerna förefaller dock fungera väl, fastän exempel på åtgärder som kan komma att vidtas vid behov inte ges i

underlaget. Bedömaregruppen vill framhålla de återkommande doktorandträffarna som ett bra sätt att stärka forskarutbildningsmiljön med avseende på dels dess psykosociala aspekter och dels den möjlighet till mer informell uppföljning som dessa sammankomster innebär.

Linköpings universitet

Lärosäte	Forskarutbildningsämne	ID-nr
Linköpings universitet	Psykologi - licentiat- och doktorsexamen	A-2016-10-4089
<p>Aspektområde: Miljö, resurser och område</p> <p>Aspekt: Forskarutbildningsämne</p> <p>Bedömning med motivering: <i>Avgränsningen av forskarutbildningsämnet och dess koppling till den vetenskapliga grunden och beprövad erfarenhet är välmotiverad och adekvat.</i></p> <p>Forskarutbildningen i psykologi vid Linköpings universitet anordnas av institutionen för beteendevetenskap och lärande där forskarutbildning finns i psykologi, pedagogik, sociologi och handikappvetenskap. Vid institutionen finns sju olika forskarutbildningar med totalt 70 forskarstuderande och av dessa är 21 inskrivna i psykologi. Ansvaret för forskarutbildningar ligger på den lokala forskarutbildningsnämnden som ansvarar för alla sju utbildningarna. I den allmänna studieplanen för psykologi är målet med utbildningen att den studerande ska "förvärva förmåga att självständigt och kritiskt planlägga och genomföra en kvalificerad forskningsinsats samt att presentera och sprida sina forskningsresultat och kunskaper nationellt och internationellt, inom och utanför akademien". Dessa ambitioner speglas i upplägget av utbildningen. Psykologiämnet vid Linköpings universitet verkar präglas av både bredd och djup. Bredden föreligger dels i form av grundforskning inom exempelvis utvecklingspsykologi och kognitionsforskning, dels i form av mer tillämpad forskning där klinisk psykologi och terapiforskning verkar ha en framträdande roll sett utifrån antal publikationer och doktorander. Det finns även andra avdelningar vid universitetet som bedriver psykologisk forskning. Vidare påvisas en stor variation och bredd i de metoder som används, inklusive kvantitativa såväl som kvalitativa metoder samt även avancerade neurofysiologiska metoder (hjärnnavbildning).</p> <p>För doktoranden blir en obligatorisk breddkurs en introduktion till ämnets bredd. Det framgår även av självvärderingen att forskarutbildningens bredd tillgodoses via bland annat seminarier och dessutom anordnas workshops för att ge en spridning av erfarenheter och ämnesrelevant bredd i utbildningen. Vid Linköpings universitet finns en övervikt av tillämpade frågeställningar, även om viss grundforskning också bedrivs. Detta syns både i forskarutbildningen och i avhandlingar vid lärosätet. Sammanfattningsvis framstår avgränsningen av forskarutbildningsämnet som väl beskriven och dess koppling till den vetenskapliga grunden som välmotiverad och adekvat. Bedömargruppen finner att forskningen uppehåller sig vid adekvata områden inom psykologiämnet och tillgodoser kraven för både bredd och djup.</p>		
<p>Aspektområde: Miljö, resurser och område</p> <p>Aspekt: Personal</p> <p>Bedömning med motivering: <i>Antalet handledare och lärare och deras sammantagna kompetens är adekvat och står i proportion till utbildningens innehåll och genomförande.</i></p> <p>I självvärderingen beskrivs handledarna och deras kompetens. Handledarkompetensen är god i det att gruppen av handledare består av fyra professorer och sex docenter med kompetens för att vara huvudhandledare. Till detta finns ytterligare nio forskarutbildade i personalen som kan gå in som biträdande handledare. Ytterligare resurser finns inom andra ämnen på avdelningen, bland annat handikappvetenskap som har åtta stycken lärare med kompetens inom psykologi. Det bör även nämnas att det i personalen finns handledare med externa handledaruppdrag vid andra lärosäten,</p>		

både nationellt och internationellt. På motsvarande vis finns det vid andra lärosäten externa biträdande handledare som har uppdrag inom psykologiämnet vid Linköpings universitet. Antalet handledare är väl dimensionerat till antalet doktorander. God spridning i ålder bland handledarna och inom forskarutbildningsmiljön överlag ger ett intryck av hållbarhet gällande rekrytering och tillgång till handledare, vilket är särskilt viktigt då behov av handledarbyte uppstår.

Tio av dem i personalen som har kompetens att handleda doktorander (varav sex män) har varit huvudhandledare under perioden. I självvärderingen noteras att en tämligen hög andel biträdande handledare befinner sig utanför Linköpings universitet (sammanlagt 13 stycken). Detta i sig behöver dock inte vara ett problem, särskilt inte då det totala antalet handledare är så pass stort. Det nämns också i självvärderingen att en utmaning är att hantera pensionsavgångar och att en professor i klinisk psykologi nyligen har pensionerats, medan en professor i utvecklingspsykologi närmar sig pension. Vidare noteras att majoriteten av professorerna vid avdelningen är män (fyra män med professorstitel och två kvinnor med titeln biträdande professor). De flesta handledare har svenska som modersmål men färdigheter i engelska varierar från god till mycket god i handledargruppen, vilket borgar för god kvalitet i handledningen av de huvudsakligen engelskspråkiga avhandlingarna.

Många institutioner inom psykologiämnet runt om i Sverige finns representerade inom handledargruppen, vilket torde innebära ett gott inspel av olika slags särskilda kompetenser. Huvudhandledaren i samtliga fall är dock anställd vid Linköpings universitet. Sammantaget ger detta underlag för en mycket god handledningskapacitet, både avseende bredd och specifik kompetens.

Handledarnas och lärarnas sammantagna kompetens och kompetensutveckling följs systematiskt upp i syfte att främja hög kvalitet i utbildningen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Huvudansvaret för att tillgodose att det finns adekvat kompetens vid avdelningen ligger på avdelningschefen. Denne gör kontinuerligt kompetensanalyser och återkopplar till forskningsledaren, prefekt, institutionsstyrelsen och anställningsnämnden.

Uppföljningen av handledarnas kompetens sker dels via de årliga medarbetarsamtalen samt via kollegiala erfarenhetsutbyte som åstadkoms genom att studierektor för forskarutbildningen vid institutionen kallar till ett årligt möte, där frågor kring handledning och forskarutbildning diskuteras. Frågor som tagits upp är bland annat regelverk och den personliga upplevelsen att handleda. Handledarnas forskningskompetens upprätthålls via att de är aktiva forskare och att de samarbetar med andra. Detta redovisas årligen via den "annual report" där antalet publikationer redovisas. I självvärderingen framhålls även att det kan finnas skillnader i forskningshänseende mellan biträdande handledare med olika anställningsformer och faser i karriären. Ett aktivt arbete pågår för att avdelningens disputerade lärare ska meritera sig till att bli docenter och därmed kunna vara huvudhandledare. Lärare som inte är docenter uppmuntras till att bli biträdande handledare för att därigenom få handledningserfarenhet. Ett aktivt arbete har bedrivits för att öka extern finansiering och därmed möjligheten för lärare till meritering och således till att bli behöriga att handleda doktorander. För att kunna meritera sig till docent krävs också genomgången handledarutbildning.

Aspektområde: Miljö, resurser och område

Aspekt: Forskarutbildningsmiljö

Bedömning med motivering: *Forskningen vid lärosätet har en sådan kvalitet och omfattning att*

Datum
2018-03-21Reg.nr
411-00401-16

utbildning på forskarnivå kan bedrivas på en hög vetenskaplig nivå och med goda utbildningsmässiga förutsättningar i övrigt. Relevant samverkan sker med det omgivande samhället både nationellt och internationellt.

Forskningen i psykologi uppvisar en mycket hög produktivitet i form av ett stort antal publiceringar (cirka 100 peer review-granskade artiklar per år) och likaledes hög kvalitet som bland annat medfört att institutionen framgångsrikt har erhållit externa forskningsmedel från Vetenskapsrådet, Forte och EU. Totalt uppgår för närvarande forskningsmedlen till 21,5 miljoner, med 15 miljoner i externa medel och 6,5 miljoner i fakultetsmedel. Vidare uppvisas bredd i forskningen då det finns ett flertal produktiva grupper med olika inriktningar, vilket tillsammans borgar för goda förutsättningar för att bedriva forskarutbildning av hög kvalitet. Viktigt blir dock att en sammanhållen struktur för doktorandgruppen som helhet finns, för att kunna skapa en gemensam forskarutbildningsmiljö för doktoranderna. Bedömargruppen har intrycket att tillhörighet till någon av de befintliga forskargrupperna är betydelsefull för doktoranderna och att en doktorand som bytt handledare möjligen kan bli förhållandevis ensam i forskarutbildningsmiljön.

Det är bedömargruppens uppfattning att en betydelsefull del av forskarutbildningsmiljön utgörs av doktoranderna själva, då det kollegiala utbytet dem emellan kan vara en viktig förutsättning för uppkomsten av hög kvalitet i utbildningen. Hösten 2016 fanns 21 aktiva doktorander i psykologi, varav tio kvinnor och elva män. En majoritet är forskarstuderande inom klinisk psykologi (16 stycken), två i socialpsykologi och tre i kognitionspsykologi. Tio av dem har eller har haft en doktorandanställning och elva är avtalsdoktorander. Utmaningar med att vissa doktorander inte finns kontinuerligt i miljön lyfts fram i självvärderingen. Ett sätt att hantera dessa utmaningar är att doktoranderna i fråga ska ha en arbetsplats vid avdelningen samt full tillgång till elektroniska resurser, vilket de enligt självvärderingen också har.

Samverkan med flera olika nationella och internationella nätverk är väl utvecklad och doktoranderna ges goda möjligheter till samarbete med andra doktorander och forskare. Detta sker genom besök av internationella forskare, publikationer och deltagande vid internationella konferenser. Det framstår dock som något oklart i vilken utsträckning som doktoranderna är delaktiga i sådan samverkan och hur denna i så fall finansieras. I självvärderingen framhålls att en stor del av forskningen har betydelse för - och sker i samverkan med - det omgivande samhället. Detta i och med att betydande delar av forskningen har implikationer för behandling och då sker i samverkan med vårdgivare.

Till detta kommer återkommande inbjudna föreläsare till de seminarier som ges. Detta gäller både inbjudna forskare samt kliniskt verksamma psykologer. Ytterligare beskrivs etablerade kontakter med andra aktörer som till exempel Statens beredning för medicinsk och social utvärdering, Socialstyrelsen och Sveriges Kommuner och Landsting. Väl etablerade kontakter med landstinget på lokal nivå framhålls även i självvärderingen.

Bedömargruppens uppfattning är sammanfattningsvis att forskarutbildningsmiljön är av mycket god kvalitet och att utbildningen följaktligen kan bedrivas på en hög vetenskaplig nivå. Inte minst sker också en med avseende på forskarutbildningen relevant samverkan med det omgivande samhället.

Forskarutbildningsmiljön följs systematiskt upp för att säkerställa hög kvalitet. Resultatet av uppföljningen omsätts vid behov i kvalitetsutvecklande åtgärder och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Datum
2018-03-21Reg.nr
411-00401-16

Det finns ett väl utvecklat system för hur forskarutbildningsmiljön följs upp, vilket sker på flera nivåer. Kontinuerliga handledarsamtal med doktoranderna förs, förutom de årliga tillfällen då den individuella studieplanen följs upp och revideras. Vidare har avdelningschefen årliga medarbetarsamtal med alla anställda. En återkommande uppföljning är (vartannat år) doktorandundersökningen vid Linköpings universitet. Det pågår dessutom en kontinuerlig översyn av personalbehov på avdelningsnivå, men det framgår dock inte av underlaget hur denna översyn praktiskt går till. Ansvaret för forskningsmiljön ligger på forskningsledaren, men ansvaret för den psykosociala arbetsmiljön ligger på avdelningschefen. Dock sker detta arbete i nära dialog med forskningsledaren. Överlag är systematiken i kvalitetsarbetet mycket god och borgar för en mycket hög nivå på forskarutbildningen. Bedömargruppens har intrycket att forskningsmiljön följs upp på ett systematiskt sätt och att det vid behov sätts in adekvata åtgärder.

Aspektområde: Miljö, resurser och område**Sammanvägd bedömning av aspektområdet miljö, resurser och område**

Bedömning med motivering: *Aspektområdet miljö, resurser och område bedöms sammantaget vara tillfredsställande. Vad gäller aspekten personal ser bedömargruppen styrkor beträffande både antalet kompetenta handledare vid institutionen, närheten till potentiella handledare inom lärosätet som kan nyttjas samt de nationella och internationella kontakterna.*

Forskarutbildningsämnet kan sägas ha en tämligen bred avgränsning, då det vid institutionen bedrivs forskning såväl inom utvecklingspsykologi och kognitionsforskning som inom mer tillämpade områden som till exempel klinisk psykologi och terapiforskning. Det kan också framhållas att både kvalitativ och kvantitativ metodik tillämpas inom institutionens forskning.

Handledarkompetensen är god så till vida att det inom forskarutbildningsämnet finns fyra professorer och sex docenter med kompetens för att vara huvudhandledare. Dessutom finns ytterligare nio forskarutbildade i personalen som kan gå in som biträdande handledare. Tillämpade frågeställningar dominerar inom institutionens forskning, men också grundforskning bedrivs.

Forskarutbildningsmiljön bedöms hålla en hög nivå med många forskningsprojekt av hög kvalitet som bedrivs i nära samverkan med det omgivande samhället. Den följs också systematiskt upp, bland annat genom ett nära samarbete mellan forskningsledaren och avdelningschefen. Bedömargruppen vill särskilt lyfta de möjligheter som den dynamiska forskningsmiljön med både nationella och internationella kontakter innebär för doktoranderna. Det kan möjligen finnas en fara med de etablerade forskargrupperna, så till vida att enskilda doktorander kan komma att bli tämligen ensamma vid exempelvis handledarbyten eller liknande situationer. På ett liknande sätt förefaller det finnas utvecklingsmöjligheter beträffande detta att avtalsdoktorander inte finns kontinuerligt i miljön.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat**Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen kunskap och förståelse**

Bedömning med motivering: *Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar bred kunskap och förståelse både inom forskarutbildningsämnet och för vetenskaplig metodik inom forskarutbildningsämnet.*

Doktoranderna läser minst 60 högskolepoäng kurser inom ramen för sin forskarutbildning. I dem ingår en obligatorisk breddkurs i psykologi: Avancerad psykologi (15 högskolepoäng). Examinationen av denna kurs omfattar exempelvis följande lärandemål: 1) ha utvecklat en fördjupad kunskap vad gäller

teori, metod och empiriska fynd inom psykologin, 2) kunna beskriva och problematisera kring begrepp som används inom de olika områdena och 3) kunna förstå och tillämpa forskningsfynd inom psykologins olika områden. Breddkursen ges regelbundet, vilket bedömargruppen ser som positivt då det innebär att doktoranderna kan ha med sig denna initialt i sin utbildning. Kompetensen inom institutionen är också som nämnts god och borgar för kurser av hög kvalitet.

Utöver denna grundkurs ingår tre obligatoriska kurser: Kvalitativ metod (7,5 högskolepoäng), Kvantitativ metod (7,5 högskolepoäng) samt Vetenskapsteori och forskningsetik (7,5 högskolepoäng). Exempel på lärandemål som examineras i dessa kurser är 1) presentera, granska och värdera kvalitativa forskningsresultat, 2) redogöra för ett flertal kvalitativa forskningsmetoder och deras likheter och skillnader, 3) identifiera och formulera kvantitativa frågeställningar och 4) välja och använda adekvata grundläggande statistiska metoder för att analysera data. Dessa kurser ger kunskap och förståelse i vetenskaplig metodik inom psykologi. Under senare år har metodkurserna utvecklats på ett sådant sätt att de ges på två olika nivåer, för att härigenom bättre kunna motsvara sinsemellan olika förkunskaper hos doktoranderna. Kurserna ges tillsammans med de sex andra forskarutbildningar som finns inom institutionen för beteendevetenskap och lärande. Samundervisningen möjliggör att dessa kurser kan ges kontinuerligt, vilket underlättar för doktoranderna att passa in dem i sin individuella studieplan. Valbara fördjupningskurser ges även och dessutom uppmuntras doktoranderna att läsa kurser som ges vid andra lärosäten.

En regelbunden seminarieverksamhet finns, där möjligheter ges för doktoranderna att fördjupa och bredda sina kunskaper. Seminarierna är indelade i tre olika nivåer: arbetsseminarier, högre seminarier och avstämningsseminarier. I synnerhet genom avstämningsseminarierna sker en naturlig progression med avseende på doktorandernas kunskap och förståelse. Doktoranderna deltar även i internationella konferenser. Dessa fungerar som ett säkerställande av att doktorandernas metodkunskap och teoretiska kunskap håller en internationell nivå. Bedömargruppens uppfattning är sammanfattningsvis att forskarutbildningen i psykologi vid Linköpings universitet väl främjar doktorandernas måluppfyllelse med avseende på kunskap och förståelse. De uppgifter om genomströmningen som finns tillgängliga ligger väl inom ramen för den stipulerade tiden (nettotid 3,6 år), vilket förstärker den bilden.

Systematisk uppföljning görs av utbildningens utformning och genomförande i syfte att säkerställa måluppfyllelsen. Resultaten av uppföljningen omsätts i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

I självvärderingen beskrivs hur forskarutbildningen följs upp systematiskt via kursvärderingar, systematisk kvalitetsutveckling av seminarieverksamheten och uppföljning av individuella studieplaner. Kursvärderingar sammanställs och återkopplas till kursansvarig. Som ett resultat av denna uppföljning i form av kursvärderingar uppkom beslutet att dela in metodutbildningen i två nivåer. Seminarierna är centrala för kvalitetsutvecklingen i forskarutbildningen och i synnerhet vid avstämningsseminarierna sker en uppföljning av inte minst doktorandens kunskap och förståelse. I självvärderingen identifieras en utmaning i att hitta seminariegrupper för samtliga doktorander samt att antalet tillfällen upprätthålls. Också denna utmaning har identifierats som ett resultat av den fortlöpande uppföljning och kvalitetsutveckling som äger rum vid institutionen.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat**Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen färdighet och förmåga**

Bedömning med motivering: *Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar förmåga att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar samt såväl i nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet kan presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt. Doktoranderna visar också förutsättningar för att såväl inom forskning och utbildning som i andra kvalificerade professionella sammanhang bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande.*

De individuella studieplanerna blir viktiga instrument för att säkerställa att studenterna kan planera och följa givna tidsramar. Dessa revideras i samband med den årliga uppföljning av dem som sker i samråd mellan handledare och doktorand. En plan för hela utbildningen preciseras redan vid det första fastställandet av den individuella studieplanen, vilken bland annat innehåller planerade tidpunkter för färdigställande av olika moment under forskarutbildningen. Löpande sker sedan utvärdering och revidering. Planeringen granskas av forskarutbildningens studierektor samt forskarutbildningsnämnden vid institutionen för beteendevetenskap och lärande. I händelse av större avvikelser från den planerade studiegången involveras fakultetsnämnden. Den individuella studieplanen säkerställer att progression nås rörande examensmål och lärandemål genom lärandeaktiviteter samt examination och den är därmed central för forskarutbildningens kvalitet.

Kunskaper om adekvata metoder ges dels genom de obligatoriska och valbara kurserna. Under forskarutbildningens gång granskas också dessa kunskaper i samband med de olika seminarierna (i synnerhet arbets- och avstämningsseminarier) samt i samband med publicering av artiklar. Att studenterna ges möjlighet att muntligt och skriftligt presentera sin forskning bland annat inom ramen för seminarieverksamheten gör att de tränas i dessa färdigheter. Dessutom tränas dessa färdigheter i samband med olika slags konferenser och det finns ett krav om att doktoranden ska presentera sin forskning vid minst en konferens (som inkluderas i den individuella studieplanen). En nyutvecklad kurs i forskningskommunikation (7,5 högskolepoäng) ger ytterligare möjligheter till träning vad avser förmågan att muntligt och skriftligt presentera forskning i dialog med bland annat vetenskapssamhället. Inrättandet av denna kurs ser bedömargruppen som ett gott exempel på främjande av måluppfyllelse vad avser färdighet och förmåga.

Större delen av avhandlingsprojekten är väl förankrade i samhällsrelevanta frågeställningar och cirka 50 procent av doktoranderna är externfinansierade, vilket mestadels innebär att dessa forskningsprojekt har stor samhällsrelevans och ofta omsätts resultaten i praktiken redan under forskarutbildningstiden. Vidare erbjuds alla studenter möjligheten att undervisa och inför undervisningen genomgår de en kurs i högskolepedagogik. Sammantaget ger självvärderingen bedömargruppen intrycket att utbildningen säkerställer att doktoranderna tillförsäkras sig en god förmåga att planera och bedriva forskning på en hög internationell nivå, samt kommunicera denna i dialog med det omgivande samhället.

Systematisk uppföljning görs av utbildningen för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande är av hög kvalitet och att doktoranderna uppnår målen. Resultaten av uppföljningen omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

I självvärderingen beskrivs hur doktoranderna uppnår examensmålen för forskarutbildningen främst

via den individuella studieplanen. Denna utgör ett centralt verktyg för kvalitetsarbetet, främst för uppföljning av den enskilda doktorandens måluppfyllelse men även för utvärdering av själva forskarutbildningsmiljön. Som en del i den fortlöpande kvalitetsutvecklingen genomfördes nyligen en revidering av mallen för de individuella studieplanerna. Det finns en väl utvecklad systematik i hur uppföljningen av måluppfyllelse sker med insyn och granskning på flera olika nivåer. Ett exempel på detta är den workshop som studierektor bjuder in till, där doktoranderna kan få tillfälle att diskutera sin individuella studieplan utan handledare. Bedömargruppen ser denna workshop med studierektor som ett gott exempel på återkoppling på uppföljningen av doktorandens måluppfyllelse.

Till detta genomför Linköpings universitet medarbetarundersökningar, vilka används inom ramen för institutionens kvalitetsarbete. Dessa genomförs vartannat år och som ett exempel på att kvalitetsarbetet ger resultat nämns i självvärderingen att de sämre resultaten 2013 medförde efterföljande åtgärder, vilka ledde till ett bättre utfall i medarbetarundersökningen 2015. Dock föreligger viss oklarhet i underlaget beträffande vilka åtgärder som vidtogs. Bedömargruppen anser sammanfattningsvis att en väl utvecklad systematik finns för uppföljning av forskarutbildningen och doktorandernas progression, samt att lämpliga åtgärder sätts in vid behov.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat

Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt

Bedömning med motivering: *Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar intellektuell självständighet och vetenskaplig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar. Doktoranden har också nått fördjupad insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används.*

Det finns ett antal moment i forskarutbildningen som bidrar till att säkerställa intellektuell självständighet hos doktoranden. Dels ges olika kurser med examinationer vid vilka den forskarstuderandes självständighet prövas. Avstämningsseminarieerna utgör ytterligare moment där doktoranderna tränas i att självständigt kunna försvara sin forskning. Även deltagandet i konferenser innebär tillfälle till träning med avseende på denna förmåga.

Ofta redovisas doktorandernas forskning i form av sammanläggningsavhandlingar. Policyn är då att den forskarstuderande ska stå som huvudförfattare till minst två av fyra artiklar, det vill säga minst hälften. Kappan till sammanläggningsavhandlingen - eller hela monografin - är alltid författad enskilt av doktoranden. Slutligen utgör disputationen en examination av doktorandens intellektuella självständighet. Självvärderingen lyfter fram en problematik förknippad med att en del doktorander (del)finansieras med hjälp av externa bidrag och därmed arbetar inom ramen för ett fördefinierat forskningsprojekt. I samband med detta beskrivs att det emellertid alltid ställs krav på självständigt formulerade frågeställningar och metodöverväganden med mera, vilket medför att alla doktorander "självständigt formulerar delfrågor inom ramen för projektet eller självständigt blir ansvarig för någon specifik metod som används inom projektet".

Vetenskaplig redlighet och forskningsetik utvecklas bland annat under den obligatoriska kursen Vetenskapsteori och forskningsetik (7,5 högskolepoäng). Dessutom kräver flertalet forskningsprojekt etikgranskning, i vilken doktoranden involveras i samband med skrivandet av ansökan. Peer review-förfarandet i samband med publicering anförs i självvärderingen som ett ytterligare moment för extern kontroll. De nämnda avstämningsseminarieerna är för övrigt av relevans också för doktorandens

Datum
2018-03-21Reg.nr
411-00401-16

insikter vad gäller vetenskapens roll i samhället och människors ansvar för hur den används, i synnerhet då det är externfinansierade avhandlingsprojekt som behandlas. Bedömagruppen ser positivt på detta att kursen Vetenskapsteori och forskningsetik är obligatorisk, eftersom måluppfyllelse vad gäller bland annat förmågan att göra forskningsetiska bedömningar därmed främjas hos samtliga doktorander. Sammantaget anser bedömagruppen att utbildningen väl säkerställer examensmålen gällande värderingsförmåga och förhållningssätt.

Systematisk uppföljning görs av utbildningen för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande är av hög kvalitet och att doktoranderna uppnår målen. Resultaten av uppföljningen omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Genom kurser och seminarier är uppföljningen god. Dessutom deltar doktoranderna i kursvärderingar, där kvalitetsarbetet får en systematisk utvärdering. Som ett exempel på detta anförs i självvärderingen vissa justeringar som nyligen gjorts för att förtydliga etikmomentet i kursen Vetenskapsteori och forskningsetik.

Avstämningsseminarier utgör viktiga stationer för granskning av forskarstuderandes arbeten gällande såväl intellektuell självständighet, vetenskaplig redlighet, forskningsetik som forskningens roll i samhället och dess tillämpning. Institutionen strävar efter att som till dessa avstämningsseminarier anlita granskare med docentkompetens från andra lärosäten. Detta gynnar kollegialt kompetens- och erfarenhetsutbyte. Sammantaget är bedömagruppens uppfattning att doktorandernas måluppfyllelse vad avser värderingsförmåga och förhållningssätt säkerställs, att lämpliga åtgärder vid behov sätts in och att återkoppling till relevanta intressenter sker.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat**Sammanvägd bedömning av aspektområdet utformning, genomförande och resultat**

Bedömning med motivering: *Aspektområdet utformning, genomförande och resultat bedöms sammantaget vara tillfredsställande. Vad gäller aspekten måluppfyllelse av kunskapsformen färdighet och förmåga ser bedömagruppen en styrka beträffande den nyutvecklade forskarutbildningskursen i forskningskommunikation, vilken torde starkt bidra till främjandet av doktoranders förmåga att diskutera forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt.*

Doktoranderna ges goda förutsättningar att nå bred kunskap i psykologi genom kursverksamheten och genom de olika slags seminarier som anordnas vid institutionen. Detta gäller även adekvat kunskap i lämpliga och aktuella metoder. Det ges särskilda kurser i såväl kvalitativ som kvantitativ forskningsmetodik.

Den individuella studieplanen utgör ett viktigt verktyg för att doktoranderna ska kunna uppvisa förmåga att kunna planera och genomföra sina forskningsprojekt inom de givna tidsramarna. Systematiken i uppföljningen av dessa anser bedömagruppen vara god. Bedömagruppen anser vidare att utbildningen säkerställer doktorandernas förmåga att kommunicera sina resultat såväl inom forskarvärlden som till det omgivande samhället. Det finns även en väl utvecklad systematik i uppföljningen av doktorandernas måluppfyllelse med avseende på olika slags färdigheter och förmågor, med kontrollstationer i form av bland annat avstämningsseminarier med externa granskare.

De flesta avhandlingsprojekten uppehåller sig vid samhällsrelevanta frågeställningar, vilka medför att frågor kring vetenskapens roll i samhället och människors ansvar för hur den används adresseras

naturligt under forskarutbildningens gång. Beträffande forskningsetik kan särskilt den obligatoriska kursen Vetenskapsteori och forskningskritik framhållas som betydelsefull för doktorandernas måluppfyllelse vad gäller förmåga att göra forskningsetiska bedömningar.

Perspektiv

Arbetslivets perspektiv

Bedömning med motivering: *Utbildningen är användbar och förbereder doktorander för ett föränderligt arbetsliv.*

Samtliga doktorander erbjuds en kurs i karriärplanering. Denna kurs innehåller information både av allmän karaktär kring olika karriärvägar för forskare, samt även mer specifik information om hur ansökan om forskningsfinansiering görs på lämpligt sätt. Även de kommersiella sidorna av vetenskaplig verksamhet berörs.

Likaså erbjuds samtliga doktorander goda möjligheter till att undervisa, vilket innebär goda förutsättningar för viktiga förberedelser inför en akademisk karriär. Ett lärosätesövergripande Junior Faculty finns också som ett kollegialt stöd efter disputation.

Beträffande förberedelser inför ett utom-akademiskt arbetsliv har institutionen etablerade kontakter med Socialstyrelsen, Sveriges Kommuner och Landsting, Statens beredning för medicinsk och social utvärdering och olika patientorganisationer. På lokal nivå finns bland annat ett samarbete med landstinget i Östergötland.

Ovanstående innebär sammantaget en forskarutbildningsmiljö som förbereder doktoranden väl för det kommande arbetslivet. Dels förbereds doktoranderna för en fortsatt karriär inom akademien, vare sig den innebär fortsatt forskning eller att delta i undervisningen och dels förbereds de väl för ett arbete utanför akademien, exempelvis inom myndigheter eller näringsliv. Särskilt kursen i karriärplanering kan framhållas som ett gott exempel vad gäller förberedelser inför doktorandens inträde i arbetslivet efter forskarutbildningens slutförande.

Utbildningens utformning och genomförande följs systematiskt upp för att säkerställa att den är användbar och förbereder för arbetslivet. Resultaten av uppföljningen omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Medarbetarundersökningen kan ge en indikation på hur väl forskarutbildningen förbereder för tiden efter disputationen och resultat från den ger enligt underlaget vid handen att de flesta doktorander ser positivt på det framtida arbetslivet. Examinationen på kursen i högskolepedagogik som studenter ska läsa inför det att de undervisar på grundnivå och avancerad nivå innebär en uppföljning av en del sådana färdigheter och förmågor som är av relevans för en fortsatt akademisk karriär. De kursvärderingar som doktorander gör vid slutet av denna forskarutbildningskurs - liksom även vid slutet av den nämnda kursen i karriärplanering - innebär även en återkoppling på den förberedelse för en fortsatt akademisk karriär som denna kurs utgör. Resultat av dessa kursvärderingar förmedlas till kursansvarig, i de fall då denne inte svarar för undervisningen själv.

Sammantaget bedöms arbetslivets perspektiv vara tillfredsställande.

Perspektiv**Doktoranders perspektiv**

Bedömning med motivering: *Utbildningen verkar för att doktoranderna tar en aktiv del i arbetet med att utveckla utbildningen och lärprocesser.*

Doktorandinflytandet åstadkoms genom att de finns representerade i beslutande organ på flera nivåer. På lokal nivå ser bedömagruppen det som positivt att doktoranderna uppmuntras till att samverka i ett lokalt doktorandråd. I självvärderingen framkommer det emellertid att doktorandernas engagemang i doktorandrådet har fluktuerat över tid.

Det framgår inte av underlaget huruvida resultat av utvärderingar och synpunkter från doktoranderna som grupp på ett systematiskt sätt används för att säkerställa kvalitetssäkring och utveckling av utbildningen. Bedömagruppen ser det som viktigt att samverkan och engagemang i doktorandfrågor lyfts fram och att det skapas en kultur där det ses som naturligt att engagera sig i utbildningen och i de egna lärprocesserna. Det bör inte desto mindre framhållas att bedömagruppen vid intervjuerna har uppfattat en hög ambitionsnivå från institutionens sida beträffande doktorandernas involvering i forskarutbildningens utformning och genomförande, samt i uppföljningen av denna. De kontinuerliga samtal mellan den individuella doktoranden och handledaren som förs borgar också för att doktoranderna har ett fullgott inflytande över den egna forskarutbildningens planering och utformning.

Utbildningen följs systematiskt upp för att säkerställa att doktorandinflytandet används i kvalitetssäkring och utveckling av utbildningen. Resultaten av uppföljning omsätts inte vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling även om återkoppling sker till relevanta intressenter.

Det framgår av självvärderingen att reguljära medarbetarundersökningar genomförs och följs upp. Medarbetarundersökningarna innehåller bland annat frågor vilka är direkt kopplade till doktoranderna och deras tillvaro i forskarutbildningsmiljön. En resultatredovisning från dessa speciellt riktade frågor saknas emellertid i underlaget, vilket bedömagruppen ser negativt på. Det framgår inte heller hur resultaten av medarbetarundersökningarnas utvärdering följs upp på lokal nivå eller i vad mån de omsätts i åtgärder vid behov. Tidsaspekten med två års mellanrum följt av utvärdering efter två år ter sig dessutom ur ett doktorandperspektiv som alltför lång. Uppföljningen av doktorandinflytandet är således att betrakta som ett utvecklingsområde, även om medarbetarundersökningarna innebär ett mått av systematik i den uppföljning som sker.

Sammantaget bedöms doktoranders perspektiv vara tillfredsställande.

Perspektiv**Jämställdhetsperspektivet**

Bedömning med motivering: *Ett jämställdhetsperspektiv är integrerat i utbildningens utformning och genomförande.*

Självvärderingen ger intryck av att det sker en rad olika åtgärder för främjandet av jämställdhet vid Linköpings universitet och institutionen för beteendevetenskap och lärande. Det finns vid lärosätet en strategigrupp som bedriver arbete för lika villkor. Detta lärosätesövergripande arbete inkluderar upprättandet av handlingsplaner för lika villkor vid institutionerna, däribland institutionen för beteendevetenskap och lärande. Lika lön tillämpas enligt en etablerad lönestege för doktorander. Också i handledarutbildningen ingår moment med fokus på genus och jämställdhet. Det framhålls i

Datum
2018-03-21Reg.nr
411-00401-16

självvärderingen att jämställdhet ingår i seminarieverksamheten som ett integrerat tema, samt att det är naturligt i det vetenskapliga samtalet att anlägga ett genusmedvetet och normkritiskt perspektiv på forskarstudierna.

Det finns en policy om att ha både en manlig och en kvinnlig handledare, även om denna målsättning inte alltid praktiseras. Dock måste alltid ett frångående av den policyn motiveras. I betygsnämnder och på kurser eftersträvas en jämn könsfördelning. Andelen doktorander är jämnt fördelad, men av professorer är fler män än kvinnor. Det har uppdagats upplevd diskriminering i samband med medarbetarundersökningar, men denna har inte gått att specifikt härleda till forskarutbildningen.

Systematisk uppföljning görs för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande främjar jämställdhet. Resultaten av uppföljning omsätts inte vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling även om återkoppling sker till relevanta intressenter.

Medarbetarundersökningen utgör en viktig del av utvärderingen av lärosätets verksamhet och används bland annat som grund för handlingsplaner gällande jämställdhet och likabehandling. Det är dock något oklart i vilken utsträckning som resultaten av medarbetarundersökningarnas utvärdering följs upp på lokal nivå eller i vad mån de omsätts i åtgärder vid behov. Det finns likväl vid institutionen en grupp bestående av prefekt, avdelningschef, forskningsledare, HR-konsult, ombud för lika villkor och arbetsmiljöombud som har till uppgift att tillsammans arbeta med arbetsmiljön och att tillse att bland annat jämställdhetsperspektivet är integrerat i forskarutbildningen.

Det lärosätesövergripande arbetet för integrering av jämställdhetsperspektivet i verksamheten förefaller således vara förankrat på lokal nivå inom universitetet. Även om medarbetarundersökningen äger rum bara vartannat år, sker uppföljning av jämställdhetsperspektivets integrering i verksamheten likväl med viss systematik och den nämnda arbetsmiljögruppens övervakning av verksamheten är i sig också en form av återkommande uppföljning av verksamheten.

Sammantaget bedöms jämställdhetsperspektivet vara tillfredsställande.

Aspektområde: Uppföljning, åtgärder och återkoppling**Sammanvägd bedömning av aspektområdet uppföljning, åtgärder och återkoppling**

Bedömning med motivering: *Aspektområdet uppföljning, åtgärder och återkoppling bedöms sammantaget vara tillfredsställande. Vad gäller doktoranders perspektiv ser bedömargruppen ett utvecklingsområde i uppföljningen av doktorandinflytandet och av doktoranders engagemang i utvärderingen av forskarutbildningen.*

Det finns ett väl utvecklat system för hur forskarutbildningsmiljön följs upp, vilket sker på flera nivåer. Kontinuerliga handledarsamtal med doktoranderna förs, förutom de årliga tillfällena då den individuella studieplanen följs upp och revideras. Vidare har avdelningschefen årliga medarbetarsamtal med alla anställda. Det pågår dessutom en kontinuerlig översyn av personalbehov på avdelningsnivå, även om det inte framgår klart i underlaget hur denna översyn sker.

Doktoranderna uppnår examensmålen för forskarutbildningen främst via årlig uppföljning av den individuella studieplanen. Som en del i den fortlöpande kvalitetsutvecklingen genomfördes nyligen en revidering av mallen för de individuella studieplanerna. Studierektor bjuder även in till en workshop, där doktoranderna kan få tillfälle att diskutera sin individuella studieplan utan handledare. Vidare sker

Datum
2018-03-21Reg.nr
411-00401-16

bland annat avstämningsseminarier där forskarstuderandes arbeten granskas med avseende på bland annat intellektuell självständighet, vetenskaplig redlighet och forskningsetiska överväganden. Såväl mer färdighetsinriktade som teoretiska kurser avslutas med att doktorander får göra en kursvärdering, vars resultat omhändertas av kursansvarig. En fullgod återkoppling med avseende på de olika examensmålen förefaller således ske.

Förutom att en översyn torde ske av huruvida doktoranderna ger kursspecifik återkoppling på utbildningens utformning och genomförande, är bedömargruppens intryck som nämnts att någon mer systematisk uppföljning med avseende på doktorandinflytandet som sådant inte tycks ske på institutionsnivå. Stark representation av doktorander finns dock i samtliga beslutande organ och en hög ambition rörande involvering och uppföljning finns. Kursen i karriärplanering vill bedömargruppen lyfta fram som ett gott exempel på hur arbetslivets perspektiv tillgodoses i forskarutbildningen. Uppföljning av i vilken utsträckning som forskarutbildningen förbereder för arbetslivet sker exempelvis i form av de kursvärderingar som doktoranderna gör vid slutet av den kursen samt den högskolepedagogiska kurs som de ska genomgå före det att de börjar undervisa studenter. Beträffande jämställdhetsperspektivet bedriver lärosätet en universitetsgemensam verksamhet bland annat i form av strategigruppen för lika villkor, men också genom de lokala handlingsplaner med specifika utvärderingsbara åtgärder som upprättas. Policyn om jämn könsfördelning bland annat i betygsnämnder och att doktorander ska ha både en kvinnlig och en manlig handledare ser bedömargruppen positivt på även om målsättningen inte alltid realiseras, i det att ett frångående av jämställdhetsprincipen alltid måste motiveras. Dessa inslag av jämställdhet i verksamheten är också lätta att följa upp.

Samlat omdöme: Hög kvalitet

Bedömning med motivering: *Sammantaget visar underlagen att utbildningen håller hög kvalitet.*

Efter att ha gått igenom samtliga underlag finner bedömargruppen att forskarutbildningen i psykologi vid Linköpings universitet håller hög kvalitet. Forskarutbildningsämnet präglas av både bredd och djup. Bredden föreligger dels i form av grundforskning inom exempelvis utvecklingspsykologi och kognitionsforskning, dels i form av mer tillämpad forskning där klinisk psykologi och terapiforskning verkar ha en framträdande roll sett utifrån antal publikationer och doktorander. Vidare är bedömargruppens uppfattning att handledargruppen har tillräckligt bred och djup kompetens. Det pågår dessutom ett aktivt arbete för att avdelningens lektorer ska kunna meritera sig till att bli docenter och få handledningserfarenhet. Forskarutbildningsmiljön är av hög kvalitet, så till vida att den inhyser flera framgångsrika forskargrupper som har ett stort antal publikationer och som ofta erhåller externa medel. Det finns en utvecklad samverkan med både nationella och internationella nätverk, vilket innebär goda förutsättningar för doktoranderna att verka i en dynamisk forskningsmiljö av hög kvalitet. Det är dock viktigt att det finns en gemensam och central översyn för att fånga upp doktorander som inte uppvisar progression i tillräcklig grad.

Utbudet av forskarutbildningskurser är genomtänkt med en obligatorisk breddkurs som introduktion, samt obligatoriska kurser i såväl kvalitativ som kvantitativ metodik, vetenskapsteori och forskningsetik. Vidare så framgår att forskarutbildningens bredd tillgodoses genom bland annat seminarier och workshops anordnas för att ge en spridning av erfarenheter och ämnesrelevant bredd i utbildningen. Forskningen sker ofta i nära samarbete med det omgivande samhället då den i flera fall har implikationer för exempelvis behandling och genomförs i samarbete med vårdgivare.

Det finns flera olika åtgärder för att förbereda doktoranderna för en karriär efter doktorandtiden. Bedömaregruppen vill särskilt lyfta upp kursen i karriärplanering och den Junior Faculty som ger kollegialt stöd efter disputationen. Utbildningen gör doktoranderna väl förberedda för en karriär efter disputation.

Överlag sker ett fullgott kvalitetsarbete med ett ansvar för forskningsmiljön som ligger på forskningschefen, medan den psykosociala miljön ansvaras för av avdelningschefen. Eftersom återkommande doktorandundersökningar sker bara vartannat år, blir de årliga samtalen med avdelningschefen viktiga för uppföljning av den psykosociala arbetsmiljön. Vartannat år är en relativt lång tid ur ett doktorandperspektiv. Det framgår i självvärderingen att även om doktoranderna finns representerade i beslutande organ på flera nivåer, så har doktorandernas engagemang fluktuerat över tid. Bedömaregruppen ser det som viktigt att samverka och engagemang i doktorandfrågor lyfts fram och att det skapas en kultur i vilken det ses som naturligt att engagera sig i utbildningen och i de egna lärprocesserna. Det är utbildningens ansvar att se till att förutsättningar finns för en engagerad och aktiv doktorandgrupp, samt att resultat från utvärderingar och synpunkter från doktoranderna tas om hand och bidrar till kvalitetsutveckling av utbildningen. Bedömaregruppen ser detta som ett utvecklingsområde.

Det finns en rad olika åtgärder inom lärosätet för främjande av jämställdhet i verksamheten. Bland annat har en strategigrupp inrättats bestående av prefekt, avdelningschef, forskningsledare, HR-konsult, ombud för lika villkor och arbetsmiljöombud vilken har till uppgift att tillsammans åstadkomma en god arbetsmiljö och att verka för integrering av jämställdhetsperspektivet i forskarutbildningen. I handledarutbildningen ingår även moment med fokus på genus och jämställdhet. Bedömaregruppen vill särskilt framhålla policyn att ha både en manlig och en kvinnlig handledare som ett gott exempel i jämställdhetshänseende.

Uppföljning och återkoppling sker på ett överlag fullgott vis, men ett utvecklingsområde föreligger när det gäller uppföljning av doktorandinflytandet i forskarutbildningen. Det framstår också i vissa fall som oklart vilka slags åtgärder som kan komma att vidtas i händelse av att i olika avseenden negativa resultat från uppföljningsverksamhet framträder. De individuella studieplanerna förefaller dock fungera väl och det sker även en kvalitetsutveckling vad gäller deras utformning, varför bedömaregruppens uppfattning är att en fullgod uppföljning av doktorandernas måluppfyllelse sker.

Linnéuniversitetet

Lärosäte Linnéuniversitetet	Forskarutbildningsämne Psykologi - licentiat- och doktorsexamen	ID-nr A-2016-10-4090
---------------------------------------	---	--------------------------------

Aspektområde: Miljö, resurser och område

Aspekt: Forskarutbildningsämne

Bedömning med motivering: *Avgränsningen av forskarutbildningsämnet och dess koppling till den vetenskapliga grunden och beprövad erfarenhet är inte väl motiverad och adekvat.*

Forskarutbildningen innefattar ett antal olika områden och handledning erbjuds inom bland annat social-, arbets- och organisationspsykologi, utvecklings- och hälsopsykologi, klinisk psykologi, neuropsykologi och utbildningspsykologi. Därmed kan utbildningen anses falla klart inom ramen för forskarutbildningsämnet psykologi. En doktorand inom det förstnämnda området fokuserar i sitt avhandlingsarbete på missbruk, medan två doktorander inom det utvecklings- och hälsopsykologiska området inriktar sig mot barns utsatthet och en annan ägnar sig åt sportpsykologi. Det finns också en doktorand inom området neuropsykologi. Slutligen ägnas två doktoranders avhandlingsarbeten åt dyslexi och läsandets psykologi. Totalt är åtta doktorander inskrivna på forskarutbildningen med en tjänstgöringsgrad om mellan 50 procent och 80 procent av heltid.

Antagningskraven utesluter inte att sökande utan en grundutbildning i psykologi kan antas. Den allmänna studieplanen anger som särskilt behörighetskrav minst 90 högskolepoäng i psykologi "eller i ämnen som anknyter till utbildningen på forskarnivå i psykologi". Detta medför höga krav på forskarutbildningen när det gäller att tillhandahålla såväl bredd som djup inom ämnet psykologi. I den allmänna studieplanen adresseras dock inte den här problematiken och det tydliggörs där inte vad som krävs av doktoranden för att kunna tillgodogöra sig utbildningen och kunna utveckla fördjupad kunskap i psykologisk teori. Detta kompliceras ytterligare av det faktum att mycket få forskarutbildningskurser i ämnet erbjuds vid lärosätet. Doktoranderna får då i stället läsa fakultetsövergripande kurser, specifika kurser som ges inom andra delar av lärosätet eller sådana som erbjuds genom Nationalkommittén för psykologi.

Forskarutbildningsämnets koppling till den vetenskapliga grunden är i självvärderingen inte tydligt beskriven, vilket bedömaregruppen ser negativt på. En viss förankring gentemot den vetenskapliga grunden kan möjligen sägas föreligga genom att handledarna och lärarna har stor kompetens inom psykologiämnet.

En särskild utmaning för lärosätet är enligt bedömaregruppen detta att sökande kan antas till forskarutbildningen utan en grundläggande examen i ämnet psykologi, samt att samtliga handledare inte heller har en examen på grundnivå i psykologi och att det inte erbjuds några fördjupande forskarutbildningskurser i ämnet vid institutionen. Det förefaller heller inte finnas någon strategi för att säkerställa att samtliga nyantagna doktorander får de nödvändiga förkunskaperna i ämnet. Flera doktorander har förvisso en bakgrund inom psykologi samt är i vissa fall legitimerade psykologer och för dem utgör bristen på forskarutbildningskurser i psykologi inte något problem, men det skulle kunna uppstå svårigheter för doktorander med en ämnesmässig bakgrund som bara "anknyter till utbildningen på forskarnivå i psykologi". Sammanfattningsvis framstår för bedömaregruppen forskarutbildningsämnets koppling till den vetenskapliga grunden inte som adekvat.

Datum
2018-03-21Reg.nr
411-00401-16**Aspektområde: Miljö, resurser och område****Aspekt: Personal**

Bedömning med motivering: *Antalet handledare och lärare och deras sammantagna kompetens är inte adekvat och står inte i proportion till utbildningens innehåll och genomförande.*

Varje doktorand har en huvudhandledare och en biträdande handledare. Docentur erfordras för att få handleda doktorander. För närvarande finns det tre professorer och två docenter som kan vara huvudhandledare. Det finns ytterligare tre lektorer som är biträdande handledare. Personalen utvecklar sin handledarkompetens genom att lära av rutinerade handledare; de blir först biträdande handledare och skaffar sig ytterligare kompetens genom att ta intryck av den mer erfarna huvudhandledarens arbete med handledningen.

Av de 15 handledare som anges i underlaget tillhör 8 institutionen och 2 av dessa är anställda på 35 procent respektive 50 procent av heltid. Ingen av de sistnämnda är huvudhandledare. Sju av handledarna är således externa och tre av dem fungerar som huvudhandledare. Dessa externa handledare är antingen anställda eller på annat sätt anknutna till andra lärosäten men det finns inte några fastställda rutiner för att säkerställa att de har erforderlig kompetens eller kompetensutveckling. De externa handledare - varav fyra är professorer och tre är docenter - kommer från svenska universitet: Lunds universitet, Karlstads universitet och Linköpings universitet. Det är förvisso positivt att nära samverkan sker med kollegor vid andra svenska lärosäten, men det stora antalet externa handledare är oroande. Det faktum att tre av de externa handledarna också är huvudhandledare väcker frågor om huruvida doktoranderna i fråga är enbart formellt inskrivna vid Linnéuniversitetet, medan de i realiteten bedriver sina forskarstudier på annan ort.

Detta att alla handledare inte har sin huvudsakliga anställning vid Linnéuniversitetet och att några av dem företrädesvis är anknutna till andra lärosäten får bedömargruppen att ställa sig undrande till hur pass integrerade dessa är i miljön vid lärosätet. De forskningsarbeten med lärosätet som dessa handledare ingår i behöver förvisso inte innebära att de i nämnvärd utsträckning ingår i den lokala forskningsmiljön vid Linnéuniversitetet. Information kring rutiner och regler vid lärosätet delges de externa handledarna, men det är oklart i vilken utsträckning de verkligen sätter sig in i dessa. De inbjuds att delta i handledarkollegiet, men alla gör inte det. Externa handledare som bor i närheten deltar regelbundet, men handledare som befinner sig längre bort gör inte det i samma utsträckning. Var och en av doktoranderna har åtminstone en handledare vid Linnéuniversitetet som deltar i handledarkollegiet, men det mer sällsynta deltagandet av de externa handledarna torde innebära en utmaning när det kommer till att följa doktorandernas progression utifrån olika synvinklar. Dessutom framgår det av de insända individuella studieplanerna att några av de biträdande handledarna har mycket litet kontakt med doktoranderna i fråga.

Samtliga handledare är inte filosofie doktorer i psykologi. En handledare är medicine doktor, en har pedagogik som forskningsämne och två har sin doktorsexamen inom den mer specifika inriktningen medicinsk psykologi. Dessa handledare fungerar som bihandledare, förutom en av de två med doktorsexamen i medicinsk psykologi som är huvudhandledare. Detta kan orsaka problem med tanke på att samtliga doktorander inte behöver ha en bakgrund i ämnet psykologi, att det saknas obligatoriska kurser i allmän psykologisk teori och att det förefaller saknas kompetensuppföljning för externa handledare.

Varje doktorand har en examinator som är anställd vid institutionen, med funktionen att särskilt ge akt

Datum
2018-03-21Reg.nr
411-00401-16

på progressionen under den senare delen av avhandlingsarbetet. Examinator ger bland annat klartecken då det är dags för mittseminarium och anmälan till disputation med mera. Tillsammans med huvudhandledaren fattar de även beslut om vilka forskarutbildningskurser som kan tillgodoräknas. Doktoranden och examinatorn är således mestadels inte i nära kontakt med varandra, utan mycket av kommunikationen dem emellan sker via handledaren. Det framgår inte tydligt vare sig i intervjun med lärosätet eller i självvärderingen vad den här speciella rollen som examinatorn innehar egentligen tillför forskarutbildningen.

Av underlaget framgår det att åtta doktorander i psykologi (varav en för närvarande är tjänstledig) är inskrivna vid lärosätet och att tre av dem är "externa". Antalet handledare är således adekvat i förhållande till doktorandgruppens storlek. Det framstår för bedömargruppen emellertid som problematiskt att så pass många av handledarna är externa och att samtliga inte har psykologi som forskningsämne.

Ett annat problem förknippat med detta att antalet handledare inom institutionen är förhållandevis litet är att handledarbyten kan bli svåra att åstadkomma på grund av få alternativa handledare. Några rutiner för handledarbyte är heller inte fastställda, fastän byte av handledare kan bli särskilt känsligt för de inblandade i en så pass liten miljö. Av de insända individuella studieplanerna framgår det att det inte desto mindre har förekommit problem med handledningen. Huvudhandledaren har behövt bytas hos två av totalt tre doktorander som bytt handledare och hos den tredje doktoranden har bihandledaren blivit utbytt. Två av handledarbytena har skett på grund av att handledaren har lämnat lärosätet, medan ett handledarbyte ägde rum för att doktoranden så önskade.

Det låga antalet handledningskompetenta medarbetare gör miljön sårbar och i självvärderingen tillkännages att rekryteringar av kompetent personal är en framtida utmaning. Även kursutbudet och forskningen påverkas då möjligheter till ömsesidigt erfarenhetsutbyte och samarbete begränsas. Det finns emellertid en medvetenhet om problemet och rekrytering pågår.

Flertalet handledare publicerar sig flitigt i svenska och internationella peer review-granskade tidskrifter. I underlaget framgår att det råder olika vetenskaplig nivå bland handledarna, då några har ett anseende antal publikationer i internationella tidskrifter medan andra har betydligt färre sådana. Två handledare verkar inte ha några publikationer eller konferensbidrag under perioden 2012-2016, att döma av underlaget.

Handledarnas och lärarnas sammantagna kompetens och kompetensutveckling följs inte systematiskt upp i syfte att främja hög kvalitet i utbildningen.

På grund av den tämligen påtagliga uppdelningen av handledarna i externa och "egna" handledare är det svårt för bedömargruppen att avgöra i vilken utsträckning som kompetensen och kompetensutvecklingen följs upp. Institutionens egna handledare får dock fortbildning och det framträder i underlaget en medvetenhet om betydelsen av att nyanställda får tillfälle att utveckla sin handledningskompetens genom att ta intryck av de mer erfarna medarbetarnas handledning av doktorander. Det saknas emellertid i underlaget en beskrivning av hur individuella handledares handledningskompetens följs upp och säkerställs, liksom huruvida åtgärder vidtas om det vid uppföljning framgår att vissa handledare inte har någon forskningsaktivitet.

Som ett led i tillgodoseendet av handledarnas kompetensutveckling finns tid avsatt för egen

Datum
2018-03-21Reg.nr
411-00401-16

forskning, men i vilken utsträckning som förkovran vad gäller pedagogiska aspekter av handledningen säkerställs och följs upp framstår för bedömarna som oklart. Vid intervjuerna framgick det att genomgången universitetsgemensam handledarutbildning krävs för att få handleda doktorander, men det förefaller inte finnas någon fortbildning vad gäller handledningskompetens för handledarna. Tiden för kompetensutveckling varierar bland handledarna mellan 10 procent och 93 procent av heltid.

Ett handledarkollegium sammanträder en gång i månaden som en del i kompetensutvecklingen. Handledares kompetensutveckling diskuteras i handledarkollegiet. För externa handledare är det dock mer komplicerat. Det kan inte säkerställas att handledare tillhöriga andra lärosäten får erforderlig kompetensutveckling och att denna följs upp vid de andra lärosätena. Denna osäkerhet blir än mer kännbar då de externa handledarna inte regelbundet deltar i handledarkollegiets möten, där viss uppföljning av handledarkompetensen äger rum.

Tjänstefördelningen diskuteras årligen i handledarkollegiet, bland annat i syfte att tillse att doktorander har den handledare som är bäst lämpad för avhandlingsprojektet i fråga. Också i detta avseende föreligger en problematik beträffande det förhållandevis stora antalet externa handledare, vilka ofta inte deltar i dessa diskussioner. Handledarkollegiet är den instans som kan vidta kvalitetsutvecklande åtgärder utifrån resultaten av uppföljningar. Genom doktorandrepresentanterna i handledarkollegiet återkopplas fattade beslut om eventuella åtgärder till doktoranderna

Handledarkollegiets sammankomster innebär tillfällen för att följa upp och säkerställa verksamheten. Det är även handledarkollegiet som kan initiera förändringar i utbildningen utifrån resultaten av uppföljningar. Sammanfattningsvis är likväl bedömargruppens uppfattning att det kan ifrågasättas huruvida handledarnas förmåga att handleda på ett bra sätt säkerställs.

Aspektområde: Miljö, resurser och område**Aspekt: Forskarutbildningsmiljö**

Bedömning med motivering: *Forskningen vid lärosätet har inte en sådan kvalitet och omfattning att utbildning på forskarnivå kan bedrivas på en hög vetenskaplig nivå och med goda utbildningsmässiga förutsättningar i övrigt.*

Det finns för närvarande åtta doktorander på forskarutbildningen. De bedriver sina forskarstudier på deltid och fem av de i dagsläget aktiva sju doktoranderna har en aktivitetsgrad om 50 procent av heltid. Fem av doktoranderna är män. Samtliga skriver sina avhandlingar på engelska. Två ytterligare doktorander har rekryterats 2017 och de kommer att bedriva sina forskarstudier på heltid.

Nästan alla doktorander är legitimerade psykologer och arbetar antingen på deltid inom undervisningen vid lärosätet eller vid andra lärosäten. Av de nuvarande sju aktiva doktoranderna har fem sina arbetsplatser i Växjö, tillsammans med handledare och övrig personal. Återstoden har sina huvudsakliga arbetsplatser på andra orter, med sina huvudhandledare där. Detta att doktorander som är externa i förhållande till lärosätet också har externa huvudhandledare väcker frågor om huruvida de kan sägas vara integrerade i miljön vid Linnéuniversitetet.

År 2016 gav doktoranderna uttryck för viss oro beträffande forskarutbildningsmiljön. Synpunkter framlades både direkt till ledningen och i Doktorandbarometern. Som ett resultat av detta planeras återkommande doktorandmöten och seminarier i större utsträckning än tidigare för att genom dessa

Datum
2018-03-21Reg.nr
411-00401-16

uppmuntra doktorander att ta aktiv del i forskarutbildningsmiljön.

Den låga aktivitetsgraden innebär problem för doktorander så till vida att de måste sammanjämka sitt "dagliga arbete" med sitt ansvar att bli klara med forskarutbildningen i tid. För doktorander som är deltidsanställda vid universitetet kan det uppstå problem vad gäller deras roll i miljön: När är de doktorander och när är de medarbetare? För doktorander som har anställning på annan ort finns det en problematik beträffande deras bristande integrering i miljön vid Linnéuniversitetet, så till vida att de kanske inte riktigt är engagerade i verksamheten där. Det har varit problem med dålig närvaro på seminarier. Lärosätet har försökt att motivera doktoranderna till att engagera sig mer genom att integrera halvvägsseminariet i den allmänna seminarieserien och doktorander kan också få högskolepoäng genom sitt aktiva deltagande i seminarier. Det hävdas i självvärderingen att deltagandet numera är bättre, men några explicita strategier för att engagera externa doktorander mer är dock svåra att utläsa i underlaget.

Seminarierna fokuserar forskarnas och doktorandernas forskning. De syftar till att uppmuntra till öppna diskussioner, att lära deltagarna att vara mottagliga för kritik och att säkerställa forskningens kvalitet. Vid seminarier presenterar forskare eller doktorander sin forskning och en opponenter kritiserar deras arbete. Också doktorander kan vara opponenter och måste agera opponenter vid åtminstone ett seminarietillfälle och även själva lägga fram sitt arbete till diskussion minst en gång för att kunna erhålla högskolepoäng för seminariedeltagande. Det förväntas att doktorander presenterar en egen text på något seminarium minst en gång per år. Det är att döma av individuella studieplaner, självvärderingen och intervjuerna dock oklart i vilken utsträckning detta också sker.

Relevant samverkan sker med det omgivande samhället, både nationellt och internationellt. Vid Linnéuniversitetet är forskningsprojekt väl integrerade såväl inom lärosätet som i omgivande samhället. Flera avhandlingsprojekt är finansierade av Ingvar Kamprad-stiftelsen, som ställer krav på att samverkan med aktörer i omgivande samhället ska ske inom ramen för projektet. Samverkan sker dels via media och dels genom kurser och seminarier på uppdrag av olika intressenter i lärosätets omvärld.

Doktorander uppmuntras till att delta i nationella och internationella konferenser. Av doktorandernas publikationslistor framgår det att så också sker. Forskarna har väl utvecklade internationella nätverk, särskilt i USA. Också doktoranderna har tillgång till dessa nätverk och de kan exempelvis vistas en tid vid de lärosäten som ingår i nätverken och representanter för dessa internationella samverkansparter besöker även Linnéuniversitetet.

Utbildningen erbjuder en förhållandevis liten forskningsmiljö med ett ganska litet antal handledare. Forskning sker med olika kontakter i samhället vilket kan öka forskningens relevans, men möjligen också utmana kvaliteten på forskningen. Även om vissa forskargrupper kan erbjuda god tillgänglighet för doktorander, kan den bristfälliga "kritiska massan" var problematisk. Såväl den sneda könsfördelningen som de externa doktoranderna ställer särskilda krav på en gynnsam forskarutbildningsmiljö. Det finns en medvetenhet vid lärosätet om denna problematik och olika lösningar diskuteras som till exempel industridoktorander och lärosätet erbjuder sig att stå för en tredjedel av kostnaden för en doktorand om handledare kan erhålla två tredjedelar från andra finansierare. Inte desto mindre är antalet doktorander fortfarande tämligen litet. Ett särskilt problem med fåtaliga doktorander på forskarutbildningen är att det kan bli svårt att erbjuda olika utbildningsaktiviteter som till exempel kurser, workshops och seminarier samt att skapa en aktiv

doktorandmiljö.

Några av doktoranderna är involverade i befintliga forskningsprojekt vilket är positivt, men andra doktorander arbetar själva och forskarutbildningen kan för dem bli en ensam upplevelse. Detta gäller i synnerhet då doktorandmiljön inte är särskilt stark, med doktorander och även handledare spridda över landet.

Doktoranderna har tillgång till intranät, forskningssekreterare, personalkonsulent, arkivarie och IT-stöd. Det ges även språkstöd i akademisk engelska. Doktorander har samma tillgång till stödfunktioner som den tillsvidareanställda personalen och stödet är enligt vad bedömargruppen erfar av hög kvalitet.

Fastän det finns en hel del positiva inslag i forskarutbildningsmiljön i form av olika slags faciliteter som doktoranderna har tillgång till, är bedömargruppens uppfattning sammanfattningsvis att det inte föreligger "kritisk massa" i tillräckligt hög utsträckning. Denna uppfattning kommer sig inte minst av det förhållandevis stora antalet externa doktorander, vilka inte har någon arbetsplats vid lärosätet.

Forskarutbildningsmiljön följs systematiskt upp för att säkerställa hög kvalitet. Resultatet av uppföljningen omsätts vid behov i kvalitetsutvecklande åtgärder och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Handledarkollegium och studierektor ansvarar för att följa utbildningen och förändra rutiner utefter vad som framkommer vid uppföljningar. Systematiska uppföljningar görs genom allmän och individuell studieplan, kursvärderingar och granskning i samband med seminarier med mera. Det finns ett tydligt system och en klar ansvarsfördelning, vilket underlättar arbetet. Handledarkollegiets roll är likaså klart beskriven. Fastän flera av de här nämnda uppföljningstillfällena primärt handlar om återkoppling med avseende på doktoranders olika slags måluppfyllelse, kan information gällande också forskarutbildningsmiljön framkomma vid dessa uppföljningar.

Ett problem är de externa doktoranderna, det vill säga de tre doktorander som arbetar på annat håll. Det kan vara en utmaning att följa deras arbete och att säkerställa på individuell nivå att de har en god forskarutbildningsmiljö. Externa placeringar kan erbjuda intressanta möjligheter, samtidigt som ifrågasvarande miljöer kan präglas av andra traditioner och förståelser vilka strider mot utbildningsmålen. Det är därför av största vikt att externa doktorander följs upp för att säkerställa deras miljö. Det förefaller dock inte finnas några explicita strategier, utifrån vad som framgår i självvärdering och vid intervjuerna, för att följa upp de externa doktorandernas forskarutbildningsmiljö. Detta är ett problem, vilket får ökad tyngd av detta att dessa doktorander också har handledare som är likaledes externa.

Aspektområde: Miljö, resurser och område

Sammanvägd bedömning av aspektområdet miljö, resurser och område

Bedömning med motivering: *Aspektområdet miljö, resurser och område bedöms inte vara tillfredsställande.*

Det är huvudsakligen tre problem som är orsaken till detta omdöme:

Vad gäller aspekterna forskarutbildningsämne bedöms säkerställandet av en gedigen kunskapsbas i

Datum
2018-03-21Reg.nr
411-00401-16

psykologi hos samtliga doktorander inte vara tillfredsställande och vad gäller personal är det faktum att samtliga handledare inte har psykologi som forskningsämne likaledes problematiskt. Detta kan ifrågasättas särskilt då den allmänna studieplanen medger att sökande utan tidigare högskolepoäng i ämnet psykologi kan antas. Det förefaller ges god utbildning i metodik, men det finns en avsaknad av bredd inom psykologiämnet rent generellt.

Det finns inte någon "kritisk massa" när det gäller den handledande personalen. Utbildningen började 2011 och är fortfarande i viss mån under uppbyggnad. Inom programmet finns tre professorer och två docenter som säkerställer en grundläggande kompetens för utbildningen. Det förhållandevis stora antalet externa handledare och det faktum att några av handledarna inte är disputerade i psykologi ser bedömargruppen negativt på, även om de aktuella huvudhandledarna att döma av underlaget har doktorsexamen i psykologi eller (i ett fall) den specifika inriktningen medicinsk psykologi. Då lärarkåren är begränsad till antalet och en del har relativt blygsamma forskningsmeriter, kan även en brist på kompetenta handledare och lärare komma att uppstå. Vidare kan det vara svårt att erbjuda bredd och djup i utbudet av forskarutbildningsaktiviteter såsom workshops, seminarier och framför allt kurser. Slutligen kan det vara mycket svårt att åstadkomma eventuella handledarbyten. Det råder oklarhet, såväl i självvärderingen som vid intervjuerna, kring vad som händer om handledarkollegiet inte kan finna adekvat handledningskompetens.

Av de i dagsläget sju aktiva doktoranderna är tre placerade externt. Av självvärderingen framgår att utbildningen strävar efter att hålla en hög nivå och utnyttjar samarbetet med andra aktörer för att delvis säkerställa kvaliteten. Det stora problemet är emellertid de fåtaliga doktoranderna, av vilka nästan hälften inte förefaller ha en nära relation till universitetet. Den relativt låga aktivitetsgraden utgör också en utmaning. Doktoranderna arbetar på annan ort eller vid universitetet och frågan kan då ställas huruvida det egentligen existerar en reell doktorandmiljö.

Sammanfattningsvis utgör utbildningens ringa storlek ett problem och det är den huvudsakliga orsaken till bedömargruppens negativa omdöme vad gäller aspektområdet miljö, resurser och område.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat**Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen kunskap och förståelse**

Bedömning med motivering: *Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar bred kunskap och förståelse både inom forskarutbildningsämnet och för vetenskaplig metodik inom forskarutbildningsämnet.*

Utbildningen främjar måluppfyllelse på flera sätt särskilt när det gäller forskningsmetodik. Ett viktigt inslag i utbildningen är en obligatorisk kursdel i vetenskaplig metodik som omfattar 30 högskolepoäng. Dessutom krävs 60 högskolepoäng som kan vara fördjupningskurser inom det egna forskningsområdet eller kurser som breddar kunskapen och förståelsen. Det är ett gediget kursutbud som med måtta svarar mot målet. Vetenskapsteori motsvarar 7,5 högskolepoäng och kurserna i metod uppgår till 22,5 högskolepoäng.

En utmaning är inte desto mindre att faktiskt kunna erbjuda kurserna med relativt få doktorander i utbildningen. Ytterligare en utmaning är balansen mellan vanliga kurser och "läskurser" inom doktorandens forskningsområde. I ljuset av fåtaliga doktorander och de följdenliga svårigheterna att anordna specifika kurser, erbjuds doktorander även att läsa kurser genom Nationalkommittén för

psykologi.

Vid intervjuerna framgick det att doktorander får tillgodoräkna sig högskolepoäng från genomgångna kurser på avancerad nivå. Bedömargruppen ser dock negativt på att doktoranderna inte har obligatoriska kurser inom allmän psykologisk teori, med tanke på att samtliga doktorander inte behöver ha en bakgrund inom psykologiämnet och med tanke på att alla handledare inte heller har disputerat i psykologi.

De uppgifter om genomströmning som finns tillgängliga ligger i paritet med motsvarande för övriga landet, och föranleder därför inga särskilda frågor utöver hur lärosätet arbetar generellt för att doktorander ska slutföra sina utbildningar inom stipulerad tid.

Systematisk uppföljning görs av utbildningens utformning och genomförande i syfte att säkerställa måluppfyllelsen. Resultaten av uppföljning omsätts i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Progression vad gäller kunskap och förståelse säkerställs genom kurser, seminarier och aktivt deltagande i nationella och internationella konferenser. Forskningskompetens i termer av vetenskaplig och kritisk analys tillförsäkras sig doktoranderna genom det dagliga avhandlingsarbetet: datainsamling och analys, samt skrivande av vetenskapliga artiklar med mera.

Uppföljningen sker genom examinationen inom de olika kurser som doktoranderna läser. Därutöver följer handledare samt examinator doktorandens progression.

Kursdeltagande följs upp i den individuella studieplanen, vilken skrivs under av doktoranden och handledarna samt diskuteras i handledarkollegiet. En årlig revidering av den individuella studieplanen är det huvudsakliga instrumentet för uppföljning. Vissa problem kan dock förekomma. Det kan vara svårt att bedöma kunskap och inte minst förståelse enbart utifrån den individuella studieplanen. Medan examinationer kan ge viktig information i kurserna, är den individuella studieplanen ett trubbigt instrument för bedömning vad gäller avhandlingsarbetet och bred förståelse inom forskarutbildningsämnet. Årliga genomgångar kan vara adekvata i vissa avseenden, men det blir lång tid emellan vilket väcker behov av mer kontinuerliga uppföljningar.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat

Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen färdighet och förmåga

Bedömning med motivering: *Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar förmåga att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar samt såväl i nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet kan presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt. Doktoranderna visar också förutsättningar för att såväl inom forskning och utbildning som i andra kvalificerade professionella sammanhang bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande.*

Doktoranderna deltar i obligatoriska kurser som delvis säkerställer förmågan att bedriva forskning och andra kvalificerade uppgifter med adekvata metoder. Omsättningen av kunskaperna sker i avhandlingsarbetet där doktoranden även får träna sin förmåga att planera sin forskning och genomföra denna inom givna tidsramar. Att tidsplaneringen är rimlig och att tidsangivelserna för

studierna hålls säkerställs genom de ramar som vetenskapliga tidskrifter ställer, samt genom uppföljningen av den individuella studieplanen. Pedagogiken härvidlag utgörs av att handledaren ger omfattande stöd vid första artikeln, varpå doktoranden får ta allt större ansvar för de andra artiklarna. En högskolepedagogisk kurs finns som valbar kurs inom forskarutbildningen och denna bidrar till måluppfyllelse vad gäller förmågan att stödja andras lärande. Samverkan med olika aktörer i universitets omvärld sker på både internationell och nationell nivå, vilket tillsammans med olika slags konferensmedverkan främjar måluppfyllelse med avseende på förmågan att bidra till samhällets utveckling och även förmågan att muntligt presentera forskningsresultat. Sammantaget är således bedömargruppens intryck att måluppfyllelsen av kunskapsformen färdighet och förmåga är tillfredsställande.

Det framgår emellertid inte av beskrivningen i underlaget hur måluppfyllelse säkerställs inom ramen för avhandlingsarbetet. Det klargörs att doktoranderna har möjlighet att presentera sin forskning vid externa seminarier, men det är oklart i vilken utsträckning som detta sker. Dock vore det möjligt att föra in också sådant i den individuella studieplanen. Doktoranderna förväntas lägga fram sitt arbete vid interna seminarier åtminstone en gång om året, men också när det gäller detta är det oklart i vilken utsträckning det faktiskt sker. Ett stort ansvar för måluppfyllelsen förefaller åläggas handledaren, vilket kan resultera i ojämna villkor för doktoranderna. Detta kan bli problematiskt särskilt då externa handledare i begränsad utsträckning deltar i handledarkollegiet.

Systematisk uppföljning görs av utbildningen för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande är av hög kvalitet och att doktoranderna uppnår målen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Uppföljning sker främst i form av årliga genomgångar av den individuella studieplanen, vilken ses över mer kontinuerligt bland annat genom handledarkollegiets arbete. I händelse av att problem uppstår, så diskuteras de i handledarkollegiet där exempelvis diskussioner med doktorander om att avhålla sig från andra uppdrag vid sidan om forskarutbildningen (som till exempel egna företag, undervisning och administrativa uppgifter) kan föreslås.

En annan form av uppföljning sker i samband med publiceringen av artiklar. Produktiviteten vad gäller publicerade artiklar måste bedömas som tillfredsställande. Under de fem och ett halvt år som forskarutbildningen varit igång, har 20 publikationer åstadkommit av tio doktorander. Det förväntas att doktorander har tre publicerade artiklar eller bokkapitel i antologier, eller att dessa är accepterade för publikation. Vid intervjuerna framkom också att doktoranden ska stå som förste författare i tre av de i avhandlingen ingående artiklarna eller bokkapitlen. Om avhandlingen innehåller fyra eller fler artiklar, så behöver bara tre av dem ha doktoranden som förste författare. Tidskriftsartiklar ska vara publicerade - eller accepterade för publikation - i välrenommerade tidskrifter.

En utmaning för utbildningen är en mer kontinuerlig och sensitiv metod för att följa doktorandernas utveckling när det gäller kunskapsformen färdighet och förmåga. Återkoppling i form av intervjuer eller enkäter skulle exempelvis kunna ge viktig information i detta hänseende. I underlaget beskrivs inte någon rutin för att omsätta resultaten av uppföljningar i åtgärder. Den individuella studieplanen skulle kunna betraktas som ett potentiellt viktigt instrument för bedömning av huruvida studenten utvecklar olika slags färdigheter och förmågor, men den förefaller inte användas på ett effektivt sätt i detta avseende.

Fastän bedömargruppen sammanfattningsvis ser positivt på den uppföljning som sker, finns det utrymme för förbättringar i form av en mer fortlöpande uppföljning och ett bättre användande av den individuella studieplanen.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat

Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt

Bedömning med motivering: *Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar intellektuell självständighet och vetenskaplig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar. Doktoranden har också nått fördjupad insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används.*

Utbildningen säkerställer måluppfyllelse vad avser detta aspektområde genom kurser såväl som genom praktiska tillämpningsuppgifter. Inom de obligatoriska kurserna finns moment som behandlar forskningsetik och till viss del även vetenskaplig redlighet. Dessutom ingår dessa frågor i dialoger med seniora forskare och aktörer i det omgivande samhället. Det handlar om att doktoranden får arbeta med etiska frågor rörande deras forskningsarbete, samt föra en dialog med forskningsteamet och andra. En utmaning är dock examinationen när det gäller lärande genom dialog.

Systematisk uppföljning görs inte av utbildningen för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande är av hög kvalitet och att doktoranderna uppnår målen.

Uppföljningen sker genom årliga genomgångar av den individuella studieplanen samt vid mitt- och slutseminariet. Examinationen på de kurser där etik och redlighet ingår är ytterligare en form av uppföljning. En utmaning är att utforma ett system som kan identifiera svagheter i värderingsförmåga och förhållningssätt så tidigt som möjligt hos en individuell doktorand. Varken i självvärderingen eller vid intervjuerna framställs det tydligt hur eventuella problem tas upp eller behandlas; det råder oklarheter kring hur resultaten omsätts i åtgärder.

Handledarkollegiet studerar individuella studieplaner och ger förslag på åtgärder i händelse av att problem identifieras. Av de insända individuella studieplanerna framgår emellertid att vissa svagheter finns när det gäller dem. De individuella studieplanerna innehåller information om avhandlingsämnet, det gångna årets arbete och planer för det kommande året tillsammans med översikter av andra slag. De innehåller även uppgifter om arbetsfördelningen mellan handledarna och de ger möjlighet för doktorander och handledare att lämna kommentarer gällande avhandlingsarbetets fortskridande och gällande handledningens kvalitet. Få av de individuella studieplanerna innehåller emellertid särskilt mycket information och flera fält lämnas tomma. Vissa av dem har inte ens blivit underskrivna och bedömargruppen har intrycket att de individuella studieplanerna inte till fullo används på avsett vis.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat

Sammanvägd bedömning av aspektområdet utformning, genomförande och resultat

Bedömning med motivering: *Aspektområdet utformning, genomförande och resultat bedöms sammantaget vara tillfredsställande.*

Utbildningen hanterar merparten av aspektområdet på ett till synes gediget sätt. Det förefaller finnas tydliga rutiner för att säkerställa måluppfyllelse och dessa visar på en genomtänkt strategi.

Vad gäller progressionen, så ser bedömargruppen emellertid utvecklingsmöjligheter beträffande de individuella studieplanerna. Fastän den individuella studieplanen är mycket detaljerad, framstår den som mer av en ifyllningsövning med många delar som dock inte har fyllts i. Det gäller särskilt de delar av dokumentet som föranleder reflektioner hos doktoranden. Det skulle kunna göras mer för att åstadkomma en fortlöpande översyn av studentens framsteg, i syfte att kunna tillhandahålla adekvat stöd i händelse av att behov uppstår.

Bedömargruppen rekommenderar att Linnéuniversitetet inrättar obligatoriska ämneskurser i psykologi på forskarnivå antingen externt eller internt, för att säkerställa måluppfyllelse vad gäller bred kunskap och förståelse inom forskarutbildningsämnet.

Perspektiv

Arbetslivets perspektiv

Bedömning med motivering: *Utbildningen är användbar och förbereder doktorander för ett föränderligt arbetsliv.*

Flertalet av de forskarstuderande har en fast anställning utanför lärosätet och forskar på halvtid. Anställningsbarheten torde därför kunna betraktas som god. Doktoranderna förbereds väl för en fortsatt anställning inom lärosätet. Möjlighet finns att läsa den högskolepedagogiska kurs som är obligatorisk för behörighet som universitetslektor, det vill säga att läsa den som valbar kurs inom forskarutbildningen. Forskarutbildningen är fortfarande tämligen nyinrättad och endast två doktorander har hittills tagit doktorsexamen och en har tagit licentiatexamen. De har alla fått anställning efter disputation.

Begreppet "ett föränderligt arbetsliv" bör beaktas ytterligare. Det framgår inte i underlaget hur doktoranderna förbereds för ett annat möjligt arbetsliv än det nuvarande eller tilltänkta - som heltidsforskare eller som anställd inom näringsliv eller myndigheter. Utgångspunkten förefaller vara den kompetens doktoranden har med sig in i utbildningen, utan att det efterfrågas i någon nämnvärd utsträckning att studenten omprövar denna situation. Detta skulle kunna leda till att den fria tanken där doktoranden inte är fast i tidigare lojaliteter inte får möjlighet att utvecklas till fullo.

Utbildningens utformning och genomförande följs inte systematiskt upp för att säkerställa att den är användbar och förbereder för arbetslivet.

Någon tydlig uppföljning, analys och utvärdering av förberedelsen inför arbetslivet beskrivs inte i underlaget.

Forskarutbildningen är ung. Ett organiserat utbyte med alumner bör påbörjas så snart en kritisk massa av före detta doktorander har uppnåtts. I den individuella studieplanen får doktoranden ange huruvida karriärvägledning ägt rum, men flera doktorander anger att så inte är fallet. En del av de här svagheterna skulle kunna ha förtydligats i de individuella studieplanerna, men dessa är mycket summariskt ifyllda.

Sammanfattningsvis har denna ganska nystartade utbildning närbildningar med arbetslivet genom att alla doktorander har yrkesutbildningar och ett arbete utanför doktorandtjänsten. Ändå finns anledning att utveckla perspektivet för att erbjuda doktoranderna karriärutvecklingsmöjligheter och en bredd vad gäller arbete efter disputationen.

Sammantaget bedöms arbetslivets perspektiv vara tillfredsställande.

Perspektiv**Doktoranders perspektiv**

Bedömning med motivering: *Utbildningen verkar för att doktoranderna tar en aktiv del i arbetet med att utveckla utbildningen och läroprocesser.*

I självvärderingen framhålls att doktoranderna finns representerade på flera nivåer inom universitetet, samt att sådan representation ersätts i form av förlängd anställning. Vid intervjuerna framkom dock att ersättningen för sådant deltagande inte var helt känd för doktoranderna själva. Doktoranderna har även representation på institutionsnivå i handledarkollegiets möten. Minnesanteckningar från handledarkollegiets möten förmedlas till doktoranderna. Bedömargruppen ser det som positivt att studierektorn, sedan 2016, anordnar möten med doktoranderna ett par gånger per termin för att säkerställa tvåvägskommunikation med doktorandgruppen.

I självvärderingen lyfts det även fram att det funnits problem med doktorandernas arbetssituation och arbetsmiljö, samt att detta lett till att en ny allmän studieplan upprättats. Vidare har ett arbete för att utveckla och förbättra seminariernas struktur bedrivits.

Bedömargruppen ser det som positivt att det finns en medvetenhet kring problemen, samt att det skett ett arbete för att i möjligaste mån åtgärda identifierade arbetsmiljöproblem som till exempel att forskarutbildningsmiljön blir lidande av att en del doktorander inte har någon arbetsplats vid universitetet, samt att det kan bli en ensam tillvaro för de doktorander som inte genomför sitt avhandlingsarbete inom ramen för befintliga forskningsprojekt. Det anges i självvärderingen att doktoranderna blivit mer positiva till sin situation, men exempel på hur saknas i texten.

Utbildningen följs systematiskt upp för att säkerställa att doktorandinflytandet används i kvalitetssäkring och utveckling av utbildningen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

I underlaget nämns inte särskilt mycket om uppföljning av just doktorandinflytandet som sådant, även om det ges flera exempel på hur doktorander kan utöva inflytande över verksamheten. Emellertid genomförs då och då den lärosätesövergripande Doktorandbarometern, där en viss uppföljning också av doktorandinflytandet förefaller ske. Som ett resultat bland annat av sådan kritik som framkom från doktoranderna i samband med den senaste Doktorandbarometern, inrättades kontinuerliga doktorandmöten där problem och företeelser av olika slag kan dryftas. Denna åtgärd för ett utökat doktorandinflytande vidtogs alltså som ett resultat av Doktorandbarometern, varför denna kan sägas utgöra ett slags uppföljning av att doktorandinflytandet används i kvalitetssäkring av forskarutbildningen

Sammantaget bedöms doktorandernas perspektiv vara tillfredsställande.

Perspektiv**Jämställdhetsperspektivet**

Bedömning med motivering: *Ett jämställdhetsperspektiv är integrerat i utbildningens utformning och genomförande.*

Utbildningen säkerställer perspektivet genom ett systematiskt arbete på lärosätesövergripande nivå, samt i någon mån på institutionsnivå.

En tydlig policy och plan för lika villkor finns sedan 2016 och rekrytering av personal, doktorander samt opponenter/sakkunniga sker ur det perspektivet. För närvarande är det en tämligen jämn könsfördelning i doktorandgruppen med fem kvinnor och tre män. Det är däremot fler män än kvinnor bland handledarna; fyra professorer och fyra docenter är män, medan tre professorer och en docent är kvinnor. Strategier för att i någon mån motverka den manliga dominansen bland handledarna skulle kunna inrättas, till exempel att anlita kvinnor som externa handledare eller att särskilt inbjuda kvinnor som presentatörer vid seminarier.

Vid intervjuerna framkom det att en manlig sökande valdes ut till forskarutbildningen då det var två sökande med lika goda kvalifikationer, till följd av att kvinnor är i majoritet bland doktoranderna.

Någon större aktivitet på jämställdhetsarbetet framkommer emellertid inte i självvärderingen. Det framhålls att det bedrivs forskning inom jämställdhetsområdet, men på vilket sätt jämställdhetsperspektivet integreras i forskarutbildningen (bland doktorander och handledare) och i olika slags kurser är mer oklart. Det framgår exempelvis inte huruvida jämställdhet avspeglas i den litteratur som ingår i forskarutbildningens kurser. Inom detta område finns således en utvecklingspotential.

Systematisk uppföljning görs inte för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande främjar jämställdhet.

Något uppföljningsarbete med avseende på jämställdhetsperspektivet beskrivs inte i underlaget, endast att det borde göras. Det framgår vidare att det inte finns uppföljningar av exempelvis mäns och kvinnors psykiska hälsa under forskarutbildningen eller av vilka som får tjänster efter examen.

Uppföljning i form av statistik över könsfördelningen inom olika personalkategorier finns, men det redovisas inte någon plan för hur utbildningen fortsättningsvis ska kunna ha en jämn könsfördelning bland doktoranderna annat än att en sökande som representerar det kön som är i minoritet ska väljas till forskarutbildningen i sådana fall då två sökande är lika väl kvalificerade.

Sammantaget bedöms jämställdhetsperspektivet vara tillfredsställande.

Aspektområde: Uppföljning, åtgärder och återkoppling

Sammanvägd bedömning av aspektområdet uppföljning, åtgärder och återkoppling

Bedömning med motivering: *Aspektområdet uppföljning, åtgärder och återkoppling bedöms vara tillfredsställande. Vad gäller aspekten personal ser bedömargruppen ett utvecklingsområde beträffande fortbildning för handledare som har gått den obligatoriska, universitetsgemensamma högskolepedagogiska kursen.*

Bedömargruppen vill framhålla att framsteg har gjorts när det gäller utvecklandet av klara och transparenta strukturer sedan forskarutbildningen startade 2011. År 2016 identifierades problem och vidtogs åtgärder för att komma till rätta med dessa. Det är dock ännu för tidigt för att kunna avgöra huruvida dessa åtgärder har gett önskat resultat i form av förbättringar. Strategier för att i högre grad ta hänsyn till doktoranders olikartade bakgrund skulle kunna tas under övervägande.

Datum
2018-03-21Reg.nr
411-00401-16

Fastän det finns lärosätessövergripande mål för jämställdhet, är det för bedömarna oklart hur dessa mål omsätts i praktiskt handlande för att utveckla kvaliteten på forskarutbildningen.

Samlat omdöme: Ifrågasatt kvalitet

Bedömning med motivering: *Sammantaget visar underlagen att utbildningens kvalitet är ifrågasatt.*

Miljön är sårbar på grund av det förhållandevis stora antalet handledare som är externa, samt på grund av de fåtaliga doktoranderna av vilka några är likaledes externa. Detta skapar problem när det gäller anordnandet av kurser som är integrerade i forskarutbildningen, vilka skulle kunna medge att doktorander kan läsa kursen i fråga vid en tidpunkt då det är lämpligt med avseende på doktorandens lärande.

Ett av de stora problemen vad gäller forskarutbildningen i psykologi vid Linnéuniversitetet gäller doktoranders och handledares ämnesmässiga bakgrund. Doktorander behöver inte ha någon bakgrund inom psykologiämnet och samtliga handledare har inte heller det - eller har en begränsad sådan exempelvis inom medicinsk psykologi. Detta väcker således frågor kring handledarnas kompetens att handleda doktorander i psykologi, vilket kan utgöra ett problem särskilt med tanke på att det inte erbjuds några fördjupande kurser i psykologisk teori.

Doktorander har tillgång till samma stödfunktioner som den övriga personalen som till exempel bibliotek och IT-stöd, vilket är positivt. Det är däremot en brist att externa doktorander inte har en arbetsplats vid universitetet.

Detta att tre av åtta doktorander inte under dagarna befinner sig vid Linnéuniversitetet och dessutom har externa handledare som själva i begränsad utsträckning är integrerade i forskningsmiljön vid lärosätet väcker frågor om i vilken utsträckning dessa doktorander är delaktiga i verksamheten vid Linnéuniversitetet och huruvida de får en positiv upplevelse av forskarutbildningen. Bedömargruppen ser detta som problematiskt. Fastän vissa ansträngningar har gjorts för att råda bot på problemet med bristande integration vad gäller dessa doktorander, vill bedömargruppen rekommendera lärosätet att ompröva sin policy beträffande att ha externa doktorander med likaledes externa handledare.

Sökande som antas till forskarutbildningen i psykologi behöver enligt den allmänna studieplanen inte ha en grundläggande examen i psykologi. Detta föranleder en problematik så till vida att det endast finns obligatoriska forskarutbildningskurser i metod och vetenskapsteori. Det ges som nämnts inte några fördjupande kurser inom psykologisk teori. En obligatorisk kursdel om forskningsmetodik, publicering av artiklar i vetenskapliga tidskrifter och avhandlingsarbetet som sådant främjar dock måluppfyllelse av kunskapsformen färdighet och förmåga. Samverkan med det omgivande samhället sker också, såväl internationellt som nationellt. En valbar kurs i högskolepedagogik och doktorandernas medverkan i olika typer av konferenser bidrar också till förmågan att stödja andras lärande och till förmågan att muntligt presentera forskning i olika sammanhang. Bland annat obligatoriska kursmoment om forskningsetik och det dagliga arbetet i forskningsmiljön säkerställer måluppfyllelse av kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt. Aspektområdet utformning, genomförande och resultat bedöms således sammantaget vara tillfredsställande.

Nuvarande doktorander har mestadels en anställning utanför universitetet och Linnéuniversitetet är angeläget om att anställa dem efter disputation. Frågan infinner sig vad lärosätet gör för att förbereda doktoranderna för olikartade, föränderliga karriärer. Av intervjuerna, självvärderingen och insända

individuella studieplaner framgår att det inte verkar vidtas några konkreta åtgärder för att förbereda doktoranderna för ett föränderligt arbetsliv.

Utbildningen verkar för att doktoranderna tar en aktiv del i arbetet med att utveckla utbildningen och läroprocesserna. Bedömargruppen ser det som positivt att doktoranderna finns representerade på flera nivåer inom universitetet. Vidare ser bedömargruppen det som positivt att det finns en medvetenhet kring brister i arbetsmiljön, samt att det skett ett arbete med att förbättra arbetsmiljön för doktoranderna.

Det finns en lärosätesövergripande strategi för jämställdhet i verksamheten, men det är för bedömargruppen oklart i vilken utsträckning som denna omsätts i konkret handling på institutionsnivå. Det ges inte några övertygande exempel på egna initiativ för att säkerställa en jämn könsfördelning bland doktorander och handledare eller för att integrera jämställdhetsperspektivet i utbildningens utformning och genomförande.

Doktoranders måluppfyllelse följs upp bland annat vid halvvägs- och slutseminarier, i samband med presentationer inom ramen för den allmänna seminarieserien och genom internationella konferenser samt publikationer. Inte desto mindre skulle den kontinuerliga uppföljningen kunna förbättras. Fastän den individuella studieplanen av lärosätet betraktas som ett viktigt redskap för uppföljning av måluppfyllelse, så framgår det av insända individuella studieplaner att de inte förefaller användas på det sättet i någon större utsträckning. Det sker därutöver en övergripande uppföljning som omfattar ett flertal inslag och procedurer genom bland annat handledarkollegiets verksamhet. De externa huvudhandledarna utgör härvidlag en utmaning så till vida att en del av dem i begränsad utsträckning deltar i handledarkollegiets sammankomster och de biträdande handledarna till de externa huvudhandledarnas doktorander är sannolikt inte heller i så hög grad involverade i den fortlöpande handledningen av dem. Kontrollstationer i form av halvvägs- och slutseminarier med mera är värdefulla, men också fortlöpande stöd och insyn från handledares sida är önskvärd.

Lunds universitet

Lärosäte	Forskarutbildningsämne	ID-nr
Lunds universitet	Miljöpsykologi - licentiat- och doktorsexamen	A-2016-10-4099
<p>Aspektområde: Miljö, resurser och område</p> <p>Aspekt: Forskarutbildningsämne</p> <p>Bedömning med motivering: <i>Avgränsningen av forskarutbildningsämnet och dess koppling till den vetenskapliga grunden och beprövad erfarenhet är välmotiverad och adekvat.</i></p> <p>Forskarutbildningsämnet miljöpsykologi vid Lunds universitet, Lunds tekniska högskola (LTH) ligger under institutionen för arkitektur och byggd miljö. Miljöpsykologi beskrivs av lärosätet som ett i grunden tvärvetenskapligt ämne som uppkommit genom samarbeten mellan bland annat psykologi, arkitektur, geografi, biologi och miljövetenskap. Som forskarutbildningsämne har miljöpsykologi vuxit fram vid lärosätet sedan 1960-talet och är resultatet av ett samarbete mellan psykologiska institutionen och institutionen för arkitektur. En tvärvetenskaplig forskargrupp knöts till arkitektur och Rikard Küller, sedermera den första professorn i miljöpsykologi i Lund, var en av doktoranderna. Hans avhandling 1973 var också internationellt en av de första inom området. 1980 blev miljöpsykologi en egen enhet vid institutionen för arkitektur och också ett eget forskarutbildningsämne. Kännetecknande för forskarutbildningsämnet miljöpsykologi i Lund är att verksamheten hela tiden har varit förlagd till Lunds tekniska högskola och dess institution för arkitektur - numera institutionen för arkitektur och byggd miljö. Miljöpsykologi vid LTH har ett samverkansavtal med institutionen för psykologi vid Lunds universitet som omfattar forskarutbildningskurser, seminarieverksamhet, lärarutbyte samt "delhandledning". Det finns idag tre aktiva doktorander och genom åren har sju doktorander disputerat. Tio doktorander får "delhandledning". Bedömargruppen ser positivt på det existerande samarbetsavtalet med institutionen för psykologi vid Lunds universitet, men ser gärna att detta avtal utvecklas utöver rätten att läsa kurser.</p> <p>Forskarutbildningsämnet miljöpsykologi definieras som människans inverkan på miljön samt miljöns inverkan på människan. Det är en del av den tillämpade psykologin, men ämnet har samtidigt en egen teoretisk och metodologisk utveckling. Den fysiska miljön har en framträdande roll inom ämnet och studeras utifrån interaktionen människa-miljö och då med avseende på både fysisk och social miljö. Ämnet behandlar både miljöns inverkan på människan och effekter på miljön av människans beteenden. Miljöfaktorer som ljus, färg och ljud studeras enskilt samt avseende deras samverkande effekter i olika kontexter. Fysiska miljöer som studeras inom ämnet vid lärosätet kan vara inomhusmiljöer (bostäder, skolor, arbetsplatser), stadsmiljöer, landskap och olika naturmiljöer samt den globala miljön. Miljöpsykologiämnet vid lärosätet bygger således på en bred teoretisk bas om samspelet mellan människa och miljö, med inslag från perceptionspsykologin och socialpsykologin. Den miljöpsykologiska forskningen i Lund beaktar den fysiska och sociala miljön, de aktiviteter som individen är engagerad i samt individens personliga förutsättningar utifrån ett övergripande teoretiskt ramverk (Human-Environment Interaction Model; Küller, 1991). Enskilda forskningsområden och avhandlingsarbeten utgår likväl från för forskningsfrågan relevant psykologisk teori. Nästan 100 procent av forskningen som bedrivs är externfinansierad forskning och har en tvärvetenskaplig ansats med nära samverkan med andra discipliner, universitet och myndigheter.</p> <p>Forskarutbildningen i miljöpsykologi vid lärosätet anges syfta till att utveckla doktorandernas kreativitet och självständighet samt förmåga att formulera kvalificerade problemställningar, lösa</p>		

Datum
2018-03-21Reg.nr
411-00401-16

problem, att planera, genomföra och utvärdera projekt inom begränsade tidsramar. Dessutom ska doktoranderna ha tillförskansat sig en förändringsberedskap. Vidare betonas betydelsen av att doktoranderna skaffar sig ett personligt nätverk (såväl nationellt som internationellt) ökad social kompetens och kommunikationsförmåga, pedagogisk förmåga, innovationsförmåga samt erfarenheter av ledar- och entreprenörskap.

Bedömargruppen anser att det finns goda förutsättningar för doktoranderna att få en adekvat koppling till den vetenskapliga grunden, arbetsprocessen samt beprövad erfarenhet. Dock ställer den sig något frågande till konsekvenserna av att forskarutbildningen i miljöpsykologi sker inom en forskargrupp som i sin verksamhet utgår från ett visst teoretiskt ramverk. Även om enskilda avhandlingsprojekt torde utgå från adekvat teori, ser bedömargruppen en risk för att forskarutbildningen inte motsvarar en sådan bred kunskap och förståelse som examensmålet åsyftar utan resulterar i alltför avgränsade kunskaper inom forskarutbildningsämnet.

Aspektområde: Miljö, resurser och område**Aspekt: Personal**

Bedömning med motivering: *Antalet handledare och lärare och deras sammantagna kompetens är adekvat och står i proportion till utbildningens innehåll och genomförande.*

Den miljöpsykologiska forskargruppen vid institutionen för arkitektur och byggd miljö består av två professorer, en gästprofessor, en docent, två filosofie doktorer, samt två postdoktorer. Av sammanlagt tio personer är sex kvinnor. Då det krävs minst docentkompetens för att handleda doktorander, är det följaktligen inom miljöpsykologigruppen tre forskare som kan vara huvudhandledare. I relation till de tre heltidsdoktoranderna och tio doktorander med delhandledning från lärosätet, anser bedömargruppen att antalet handledare och deras sammanlagda kompetens är adekvat.

Handledare vid lärosätet erbjuds goda möjligheter till vidareutveckling. Detta kan ske via högskolepedagogiska kurser vid Genombrottet (LTH:s gemensamma pedagogiska stöd- och utvecklingsenhet). Vidare är LTH:s pedagogiska akademi en instans som bedömer pedagogisk meritering. På lärosätetsnivå finns avdelningen för högskolepedagogisk utveckling som anordnar högskolepedagogiska kurser och ett seminarium som rör forskarutbildningshandledning. Dessutom finns forskarutbildningsnätverket Syd som är ett forum för tvärvetenskapliga möten på alla nivåer. Handledarnas och lärarnas vetenskapliga och pedagogiska kompetensutveckling sker även genom den egna forskningen och genom erfarenheter som gästlärare utomlands.

Handledarbyte kan ske genom skriftlig anhållan hos prefekt, utan krav på motivering. Ett sådant eventuellt ärende hanteras av institutionens studievägledare i samverkan med LTH:s forskarutbildningsnämnd. Inom institutionen för arkitektur och byggd miljö finns det flera anställda med sådan kompetens att de med stöd av externa bihandledare skulle kunna bli huvudhandledare i händelse av handledarbyte.

Handledarnas och lärarnas sammantagna kompetens och kompetensutveckling följs inte systematiskt upp i syfte att främja hög kvalitet i utbildningen.

Bedömargruppen ser positivt på de möjligheter som erbjuds vid lärosätet men ser utifrån underlagen vissa brister i rutinerna för en systematisk uppföljning av kompetensutvecklingen. Det finns dock krav

om fem veckors högskolepedagogik för docentbefordran och tio veckors för professorsbefordran. Vid uppföljning av den individuella studieplanen sker viss återkoppling från doktoranden på handledningen och det är också möjligt för doktoranden att diskutera eventuella problem gällande handledning med studierektor för forskarutbildning. I självvärderingen konstateras att alla handledare har pedagogisk utbildning från Genombrottet, men det beskrivs där inte någon mer systematisk uppföljning av personalens kompetens och kompetensutveckling utan bara en mer sporadisk sådan.

Aspektområde: Miljö, resurser och område**Aspekt: Forskarutbildningsmiljö**

Bedömning med motivering: *Forskningen vid lärosätet har en sådan kvalitet och omfattning att utbildning på forskarnivå kan bedrivas på en hög vetenskaplig nivå och med goda utbildningsmässiga förutsättningar i övrigt. Relevant samverkan sker med det omgivande samhället både nationellt och internationellt.*

Forskargruppen bedriver som nämnts forskning som till stor del är externfinansierad och som sker i samverkan med andra discipliner, universitet och myndigheter. Bland annat publikationslistorna ger belägg för att forskningen vid lärosätet har sådan kvalitet och omfattning att utbildning på forskarnivå kan bedrivas på en hög vetenskaplig nivå med goda förutsättningar i övrigt. Miljöpsykologiämnet har stöd från LTH:s kansli och olika nämnder. Frågor som rör forskarutbildning behandlas i LTH:s forskarutbildningsnämnd där fem forskarutbildningsledare, en LTH-gemensam studierektor, samt tre doktorander och tjänstemän finns representerade. Forskarutbildningsnämnden är vid sidan om Ledningsgruppen för jämställdhet, lika behandling och mångfald och Genombrottet (LTH:s gemensamma pedagogiska stöd- och utvecklingsenhet) viktiga instanser i strukturen vid LTH. Universitetets personalavdelning är behjälpliga vid rekrytering, bland annat genom att bistå med genomförandet av psykologiska tester av de sökande för att ge en bild av hur den sökande kommer att fungera i gruppen.

Bedömargruppen ser vissa risker för att forskarutbildningen i miljöpsykologi kan komma att få begränsat utrymme i relation till de mer traditionellt tekniska forskarutbildningsämnena som företräds i LTH:s forskarutbildningsnämnd. Likaså uppfattar bedömargruppen att det kan finnas en problematik i relation till rekryteringsprocessen av doktorander vid lärosätet. Det är oklart vem som utför det första urvalet av ansökningar och det kan finnas en risk för homogenisering av gruppen genom de psykologiska tester av de sökande som utförs av lärosätet. Dessa tester torde förvisso inte vara ensamt utslagsgivande vid rekrytering, men eventuellt skulle de kunna medföra en personlighetsmässig likriktning bland de antagna doktoranderna vilket skulle kunna få negativa effekter på forskningens kvalitet och de utbildningsmässiga förutsättningarna i övrigt.

Forskarutbildningens målsättningar är enligt självvärderingen att erbjuda högkvalitativ handledning och god studiesocial situation i en kreativ miljö, en god avvägning mellan grundläggande och tillämpad forskning med öppenhet mot det omgivande samhället och ett kvalificerat utbud av forskarutbildningskurser på såväl institutionsbasis som på fakultetsnivå. Vidare eftersträvas en god balans mellan kurser och avhandlingsarbete, att erhålla forskningsresultat presenteras vid nationella och internationella konferenser och att dessa publiceras i internationellt erkända tidskrifter för att säkerställa en bred exponering och spridning. Lärosätet har även som mål att erbjuda doktoranderna möjligheter att vistas i internationella forskningsmiljöer under kortare eller längre perioder. Inom miljöpsykologi säkerställs detta genom medverkan i större externfinansierade forskningsprojekt, utbudet av forskarutbildningskurser, vetenskapliga konferenser och deltagande i avnämarnätverk.

Datum
2018-03-21Reg.nr
411-00401-16

Bedömargruppen ser avnämarnätverken som en styrka hos forskarutbildningen.

Forskarutbildningsmiljön följs systematiskt upp för att säkerställa hög kvalitet. Resultatet av uppföljningen omsätts inte vid behov i kvalitetsutvecklande åtgärder även om viss återkoppling sker till relevanta intressenter.

Huruvida forskarutbildningsmiljön systematiskt följs upp är enligt bedömargruppen svårt att utläsa från självvärderingen. Det framgår att forskargruppen har dagliga morgonmöten för att fånga upp relevanta och aktuella frågor, samt veckomöten för arbete med vision, kursutveckling och specifika forskningsfrågor. Därutöver sker även viss uppföljning av forskarutbildningsmiljön i samband med uppföljning av den individuella studieplanen, förutom den översyn av forskarutbildningsmiljön som de olika nämnderna vid LTH torde ha.

Bedömargruppen ser de nämnda morgon- och veckomötena som positiva inslag av uppföljning, men ser svagheter gällande hur resultat av förekommande uppföljning omsätts i kvalitetsutvecklande åtgärder och hur återkoppling sker till relevanta intressenter. Bedömargruppen ser således behov av mer tydliga strukturer kring uppföljning, åtgärder och återkoppling som går utöver den betydelse av extern kollegial granskning av manuskript och forskningsansökningar som skrivs fram av lärosätet.

Aspektområde: Miljö, resurser och område

Sammanvägd bedömning av aspektområdet miljö, resurser och område

Bedömning med motivering: *Aspektområdet miljö, resurser och område bedöms sammantaget vara tillfredsställande. Vad gäller aspekten forskarutbildningsämne ser bedömargruppen ett utvecklingsområde beträffande säkerställandet av att forskarutbildningen ger den bredd inom miljöpsykologiämnet som examensmålen stipulerar och av att en inte alltför snäv avgränsning av ämnet sker i praktiken.*

Bedömargruppen anser att det finns goda förutsättningar för doktoranderna att få en adekvat koppling till den vetenskapliga grunden, arbetsprocessen samt beprövad erfarenhet. Vidare är bedömargruppen positiv till det existerande samarbetsavtalet med institutionen för psykologi vid Lunds universitet, men ser gärna en utveckling av rådande avtal utöver rätten att läsa kurser. Bedömargruppen ser det vara styrkt att forskningen vid lärosätet har sådan kvalitet och omfattning att utbildning på forskarnivå kan bedrivas på en hög vetenskaplig nivå med goda förutsättningar i övrigt.

Vad gäller aspekten forskarutbildningsmiljö ser bedömargruppen styrkor i de möjligheter till medverkan i större externfinansierade forskningsprojekt och till vistelser i internationella forskningsmiljöer som erbjuds doktoranderna. Bedömargruppen anser dock att det finns viss risk för att de personlighetstester som genomförs av central personalenhet av de sökande till doktorandtjänster kan komma att homogenisera doktorandgruppen, vilket kan få negativa effekter på forskningens kvalitet och de utbildningsmässiga förutsättningarna i övrigt. De avnämarnätverk som finns utgör enligt bedömargruppen en styrka hos forskarutbildningen.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat

Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen kunskap och förståelse

Bedömning med motivering: *Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar bred kunskap och förståelse både inom forskarutbildningsämnet och för vetenskaplig metodik inom forskarutbildningsämnet.*

Datum
2018-03-21Reg.nr
411-00401-16

Forskarutbildningen i miljöpsykologi styrs av Lunds universitets föreskrifter för utbildning på forskarnivå, den allmänna studieplanen för forskarutbildning i miljöpsykologi samt den individuella studieplanen. Den består av 90 högskolepoäng kurser samt 150 högskolepoäng avhandlingsarbete, vilket vanligtvis består av en sammanläggningsavhandling med tre till fyra artiklar och en kappa. Det framgår av underlaget att tillgodoräknande av relevanta kurser på avancerad nivå är möjligt till en omfattning av 45 högskolepoäng, i samband med antagning till forskarutbildning.

Den allmänna studieplanen för miljöpsykologi specificerar endast en obligatorisk kurs: Miljöpsykologisk orientering (7,5 högskolepoäng). Skälet till att endast en kurs är obligatorisk anses vara ämnets tvärvetenskapliga karaktär och att doktorander som antas har stor variation i bakgrundskunskaper, både ämnesmässigt och metodologiskt. Därutöver erbjuds löpande ytterligare två forskarutbildningskurser i miljöpsykologi: Miljöpsykologisk historia (7,5 högskolepoäng) som är teoriinriktad och Miljöpsykologisk forskningsdesign och metod (7,5 högskolepoäng) som är metodfokuserad. Dessa kurser söks och läses också av doktorander från bland annat andra institutioner vid LTH, Sveriges lantbruksuniversitet och Malmö universitet. Den obligatoriska kursen Miljöpsykologisk orientering utgörs av en seminarier serie där doktoranderna kan presentera och diskutera det egna arbetet i en vidare krets. I övrigt kan utläsas ur självvärderingen att doktoranderna från utbildningens första dag ges tid till inhämtande av ämneskunskaper, samt att innehållet anpassas till avhandlingsarbetets ämne och doktorandens bakgrund i form av litteraturstudier och olika slags valbara ämneskurser. Utöver kurser och avhandlingsarbete anses deltagande i seminarier och konferenser vara en viktig del i att säkerställa kunskap och förståelse. Konferenser som anges i självvärderingen är SAGEP (en nationell konferens inom specialområdet), Young researchers workshop (IAPS) samt någon internationell konferens i miljöpsykologi. De seminarier som pekas ut är främst mittseminariet (år två eller tre av utbildningen) och slutseminariet, där en extern granskare deltar.

Bedömargruppen finner det svårt att utifrån underlaget avgöra huruvida det kan sägas säkerställas att doktoranden, när examen utfärdas, visar bred kunskap och förståelse inom forskarutbildningsämnet och för vetenskaplig metodik. Oklarheter råder kring vilka kurser doktoranderna läser förutom den enda obligatoriska kursen. Likaså anser bedömargruppen att det föreligger en viss risk vad gäller progression förknippad med möjligheten att tillgodoräkna sig upp till 45 högskolepoäng från avancerad nivå. Bedömargruppens uppfattning är således att det finns behov av att skapa en tydligare struktur för att säkerställa en gemensam kompetensbredd och nivå för samtliga doktorander, som också går att bedöma. Detta bör ske genom att utveckla den individuella studieplanen, där det i nuläget är svårt att utläsa hur progressionen ser ut och att få en överblick över doktorandernas arbete.

De uppgifter om genomströmning som finns tillgängliga ligger i paritet med motsvarande lärosäten för övriga landet, och föranleder därför inga särskilda frågor utöver de rutiner kring systematisk uppföljning som finns vid lärosätet angående hur de arbetar generellt för att doktoranderna ska slutföra sina utbildningar inom stipulerad tid.

Systematisk uppföljning görs av utbildningens utformning och genomförande i syfte att säkerställa måluppfyllelsen. Resultaten av uppföljning omsätts i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

De kvalitetsutvecklande åtgärder som omnämns i självvärderingen bygger generellt på informella

strukturer. Informella möten med handledare i den dagliga samvaron på arbetsplatsen såväl som formella handledningsmöten nämns, liksom delaktighet i forskargruppen som ett redskap för att följa upp doktorandens utveckling och identifiera behov av åtgärder för att kunna fullgöra forskarutbildningen. Forskargruppens tvärvetenskapliga sammansättning betraktas också som ett förstärkande verktyg, så till vida att doktorandens behov kan matchas med befintlig kompetens inom gruppen. Mer formella strukturer för uppföljning utgörs att döma av underlaget av den årliga översynen av den individuella studieplanen, forskarutbildningskurser (där examinationen utgör en form av uppföljning) och möjligheten att ta in externa handledare med specialkompetens vid behov.

Bedömargruppen ser de nämnda informella och formella strukturerna för uppföljning som positiva, men ser svagheter gällande systematiken i hur resultat av förekommande uppföljning omsätts i kvalitetsutvecklande åtgärder. Bedömargruppen ser således behov av mer tydliga strukturer kring uppföljning, åtgärder och återkoppling inte minst i form av en mer utvecklad individuell studieplan som förtydligar doktorandens progression med avseende på examensmålen.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat**Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen färdighet och förmåga**

Bedömning med motivering: *Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar förmåga att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar samt såväl i nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet kan presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt. Doktoranderna visar också förutsättningar för att såväl inom forskning och utbildning som i andra kvalificerade professionella sammanhang bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande.*

Bedömargruppen anser att utbildningen säkerställer förmågan att planera och bedriva forskning i nationella och internationella sammanhang, att presentera forskningsresultat muntligt och skriftligt, samt i viss utsträckning stödja andras lärande. Doktoranden deltar i den övergripande projektplaneringen, vilken följs av detaljplanering inför specifika empiriska studier och uppgifter. Externfinansierad forskning sätter vissa ramar, men inom dem får doktoranden möjlighet att forma innehållsriktning och studiedesign. Kursen Miljöpsykologisk forskningsdesign och metod stödjer särskilt denna aspekt.

Doktoranderna tränas tidigt i att presentera sin egen forskning såväl muntligt som skriftligt. Forskarutbildningskurserna i miljöpsykologi samt de LTH-gemensamma kurserna är uppbyggda så att doktoranderna aktivt får träna på att presentera sitt forskningsområde och sitt avhandlingsarbete. De får även tillfälle att utveckla denna förmåga i Genombrottets forskarutbildningskurs Communicating science. Förmågan till muntlig och skriftlig kommunikation med forskarsamhället utvecklas även genom Genombrottets kurs i akademiskt skrivande, deltagande i internationella forskarkurser, samt i nationella och internationella konferenser. Författande av vetenskapliga bidrag till tidskrifter med vetenskaplig granskning utgör en central uppgift för doktoranden från mitten till slutet av avhandlingsarbetet. Motsvarande förmåga till kommunikation med samhället i övrigt utvecklas i det empiriska arbetet vilket i regel genomförs tillsammans med intressenter i samhället, exempelvis kommuner och/eller företag. Doktorander tränas i att ha dialog med olika aktörer i planering, genomförande och rapportering av projekten. De kommunicerar även forskningsresultat populärvetenskapligt till deltagare i de empiriska studierna, samt uppmuntras att kommunicera resultaten till media.

Datum
2018-03-21Reg.nr
411-00401-16

Förmågan att stödja andras lärande säkerställs genom att doktoranderna uppmanas att läsa någon av LTH:s högskolepedagogiska grundkurser. Undervisningen inom miljöpsykologi på grundnivå och avancerad nivå är begränsad, men doktorander medverkar i de interna och externa utbildningar som genomförs. Vanligtvis har doktoranderna institutionstjänstgöring mellan 5-10 procent (max 20 procent) vilket inkluderar undervisning, administrativa uppgifter, medverkan i datainsamling i pågående projekt, samt konferensarrangemang. Forskargruppen har nyligen utvecklat en ny distanskurs i miljöpsykologi: e-environmental psychology. Denna kurs utvecklades gemensamt i gruppen som ett projektarbete. Hela forskargruppen har efter intresse och kompetens medverkat i utveckling och genomförande av kursen.

Systematisk uppföljning görs av utbildningen för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande är av hög kvalitet och att doktoranderna uppnår målen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Bedömargruppen noterar att strukturerna är mer av informell karaktär. En grundtanke inom forskargruppen är att tillit och förtroende ska råda mellan doktorand och handledare. Doktoranderna ska känna sig trygga med att de har frihet, men också att handledarna ska reagera om de bedömer att avhandlingsarbetet inte håller gängse kvalitetsmått inom forskningsfältet. Därutöver utgör konferenspresentationer, peer review-förfarandet vad gäller vetenskapliga artiklar, halvtids- och slutseminarium viktiga formella kontrollstationer. Dessa följs upp med samtal mellan handledare och doktorand, samt eventuellt tillfrågade forskare och experter. Bedömargruppen anser att förekommande mer informella utvärderingar är bra, men att en större systematik och regelbundenhet i uppföljning, åtgärder och återkoppling vore lämplig.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat**Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt**

Bedömning med motivering: *Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar intellektuell självständighet och vetenskaplig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar. Doktoranden har också nått fördjupad insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används.*

Bedömargruppen noterar att en fördjupad insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används främst säkerställs via doktorandernas reflektion över litteratur. Intellektuell självständighet förväntas uppnås genom inläsning, reflektion och integration av litteratur i förhållande till doktorandens unika frågeställning. I självvärderingen hävdas vidare att detta även sker genom diskussioner under individuell handledning och att de etablerade normerna i forskargruppen kring noggrannhet och kvalitet genomsyrar allt från hur data granskas till hur artiklar skrivs. Veckomötena utgör också ett viktigt forum för den sortens diskussioner. Forskargruppens och ämnets multidisciplinära karaktär torde bidra till att kvaliteten kan kontrolleras från många perspektiv och ger doktorander trygghet i att diskutera sitt avhandlingsarbete mellan discipliner. Också etiska frågor diskuteras kontinuerligt vid forskargruppens veckomöten.

Bedömargruppen ser det som en styrka att doktoranderna deltar i forskargruppens gemensamma diskussioner där teorier, metoder och etiska överväganden granskas kritiskt. De tar del av seniora forskares förhållningssätt och värderingskriterier, i början mer lyssnande men senare som aktiva deltagare i diskussionen. Doktoranderna tillförskansar sig på så sätt ett forskningsetiskt

Datum
2018-03-21Reg.nr
411-00401-16

förhållningssätt som inkluderar god forskningssed och de lär sig att kunna värdera sitt eget och andras arbeten. Bedömargruppen uppfattar dock att informella strukturer dominerar och ser en risk med att förlita sig på en norm, eller snarare kulturellt arv, som grund för att säkerställa god värderingsförmåga och förhållningssätt. Fastän det finns en fakultetsgemensam forskarutbildningskurs med fokus på etik, vore en mer formell struktur för säkerställande av måluppfyllelsen att föredra rent generellt.

Systematisk uppföljning görs av utbildningen för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande är av hög kvalitet och att doktoranderna uppnår målen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Det som nämns i självvärderingen kring uppföljning är forskargruppens veckomöten, seminariekulturen med återkommande diskussioner, kursuppgifter och egna instuderingsuppgifter vilka antas ge förutsättningar för att följa upp doktorandens värderingsförmåga och förhållningssätt samt därmed säkerställa den nivå som krävs för doktorsexamen. Bedömargruppen ser vissa brister i hur systematiska uppföljningar genomförs för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande är av hög kvalitet och att doktoranderna uppnår målen gällande värderingsförmåga och förhållningssätt. Exempelvis skulle den individuella studieplanen kunna vara mer utförlig vad gäller måluppfyllelse med avseende på examensmålen och med avseende på progression.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat**Sammanvägd bedömning av aspektområdet utformning, genomförande och resultat**

Bedömning med motivering: *Aspektområdet utformning, genomförande och resultat bedöms sammantaget vara tillfredsställande. Vad gäller aspekten värderingsförmåga och förhållningssätt ser bedömargruppen styrkor beträffande detta att doktoranderna deltar i forskargruppens gemensamma diskussioner där teorier, metoder och etiska överväganden granskas kritiskt.*

Bedömargruppen ser utvecklingsmöjligheter beträffande säkerställandet av att doktoranderna har en bred och gemensam ämneskompetens vid forskarutbildningens slut. Lärosätet kan utveckla tydligare rutiner och information kring vilka kunskaper doktorander med eller utan psykologibakgrund behöver tillförskansa sig i form av valbara kurser. Dessutom uppfattar bedömargruppen att det föreligger en viss risk förknippad med möjligheten att tillgodoräkna sig upp till 45 högskolepoäng från avancerad nivå, så till vida att progressionen från avancerad nivå till forskarnivå vad gäller bred kunskap och förståelse kan bli otydlig.

Förmågan till muntlig och skriftlig kommunikation med forskarsamhället utvecklas dels genom olika slags kurser och dels genom deltagande i nationella och internationella konferenser.

Bedömargruppen ser positivt på att doktoranderna deltar i den övergripande projektplaneringen i de forskningsprojekt i vilka de ingår. Förmågan att stödja andras lärande säkerställs genom deltagande i LTH:s högskolepedagogiska grundkurser och genom undervisning på grundnivå och avancerad nivå. Doktorander tränas i att ha dialog med olika aktörer i lärosätets omvärld i samband med planering och genomförande av forskningsprojekten. De gör även populärvetenskapliga presentationer av sina forskningsresultat. Bedömargruppen finner att måluppfyllelsen vad gäller färdighet och förmåga är väl tillgodosedd.

Intellektuell självständighet främjas bland annat genom diskussioner under individuell handledning genom de etablerade normerna i forskargruppen kring noggrannhet och kvalitet. Insikter om

Datum
2018-03-21Reg.nr
411-00401-16

vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används förefaller dock främst infinna sig via reflektion över litteratur. Det finns en fakultetsgemensam forskarutbildningskurs med fokus på etik, men bedömargruppen uppfattar att vetenskaplig redlighet främst bibringas doktoranderna via informella strukturer och ser en risk med att förlita sig på befintliga normer som grund för att säkerställa värderingsförmåga och goda förhållningssätt. Måluppfyllelsen vad gäller denna kunskapsform förefaller inte desto mindre vara tillgodosedd, inte minst genom doktorandernas aktiva deltagande i forskargruppens arbete.

Perspektiv**Arbetslivets perspektiv**

Bedömning med motivering: *Utbildningen är användbar och förbereder doktorander för ett föränderligt arbetsliv.*

Det finns en lång tradition av samarbeten med olika aktörer såväl inom som utanför LTH och samverkan är ofta ett krav för finansiering av forskningsprojekt och därmed även av forskarutbildningen. Detta innebär att doktorander i miljöpsykologi på olika sätt måste kontakta och direkt kommunicera med tredje part. Detta är en viktig del i förberedelser, planering och utförande av det empiriska avhandlingsarbetet. Forskningen vid lärosätet är av en tillämpad karaktär vilket medför att forskning och forskningsresultat ständigt konfronteras mot omvärlden. Det tvärvetenskapliga ämnet och forskargruppens sammansättning tränar således doktorander att arbeta över ämnesgränser och med människor med olika kulturell och akademisk bakgrund. Forskningsprojekten bygger på samverkan med externa parter inom både den offentliga och privata sektorn, vilket gör att doktoranderna får möjlighet att ta del av olika slags nätverk utanför akademien.

Det finns vid avdelningen en gedigen strävan att balansera olika förekommande aktiviteter inom forskarutbildningen i relation till avhandlingsarbetets innehåll, så att externa aktiviteter inte stör fokus eller leder till långa avbrott i avhandlingsarbetet. Bedömargruppen vill framhålla denna strävan som ett gott exempel på förberedelser för ett föränderligt arbetsliv som tar hänsyn till doktorandernas situation.

Dock noterar bedömargruppen att doktoranderna tenderar att bli kvar inom akademien (inte minst vid Lunds universitet) efter examen. Detta faktum upphöjs i underlaget till något som är bra, vilket kan diskuteras. Då denna specifika forskarutbildning delvis definieras som en tilläggsutbildning ovanpå en rad olika grundutbildningar, ställer sig bedömargruppen frågan om branschefterfrågan felbedömts. Bedömargruppen konstaterar emellertid att det faktum att de disputerade kan konkurrera om akademiska tjänster indikerar en god akademisk nivå på utbildningen. Introduktionen till det akademiska arbetslivet förefaller således vara god. Doktoranderna är genom att de tränats i samarbete inom bland annat den egna forskargruppen väl förberedda att skriva ansökningar och söka egna forskningsmedel med goda resultat. Högskolepedagogiska kurser, medverkan i kursutveckling samt undervisning som kursassistenter och föreläsare gör doktoranderna förberedda för en vidare akademisk karriär. Synbarligen finns det inom det utom-akademiska arbetet ett stort intresse för avdelningens forskning, då en hel del externa forskningsmedel tilldelas avdelningen. Det är dock bedömargruppens uppfattning att arbetslivsperspektivets inflytande på forskarutbildningen borde formaliseras mer än vad som nu är fallet, bland annat genom ett mer strukturerat uppföljningssystem.

Utbildningens utformning och genomförande följs systematiskt upp för att säkerställa att den är

Datum
2018-03-21Reg.nr
411-00401-16

användbar och förbereder för arbetslivet. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Bedömargruppen noterar att ingen systematisk uppföljning sker av alumners verksamhet. Mötena om den individuella studieplanen utgör den främsta uppföljningen i förhållande till doktorandernas engagemang i olika externa aktiviteter, varvid ömsesidig återkoppling mellan doktorand och handledare sker. Resultaten av uppföljningen förefaller att vid behov omsättas i åtgärder för kvalitetsutveckling. Det finns gott om organisatoriska och individuella kontakter som tydliggör krav och därmed förutsättningar för kvalitetssäkring och utveckling. Däremot ser bedömargruppen att systematiken i uppföljningsarbetet är mindre utvecklad, så till vida att systematiska alumnundersökningar förefaller saknas och att den individuella studieplanen kunde vara tydligare disponerad med avseende på bland annat de examensmål som är av relevans för arbetslivets perspektiv.

Sammantaget bedöms arbetslivets perspektiv vara tillfredsställande.

Perspektiv

Doktoranders perspektiv

Bedömning med motivering: *Utbildningen verkar för att doktoranderna tar en aktiv del i arbetet med att utveckla utbildningen och lärprocesser.*

Forskarutbildningen vid lärosätet har en bred och öppen allmän studieplan som skräddarsys genom den individuella studieplanen, med forskarutbildningskurser som är upplagda så att doktoranderna deltar aktivt och ansvarar för sitt eget lärande. Doktoranderna har också goda möjligheter att delta i internationella kurser och utbyten. Bedömargruppen anser dock att det faktum att det läggs ett stort ansvar på doktoranderna för upplägget av utbildningen - bland annat vad gäller vilka kurser som ska läsas - kan medföra problem gällande huruvida avgränsningen av forskarutbildningsämnet och dess koppling till den vetenskapliga grunden och beprövad erfarenhet kan säkerställas. Miljöpsykologi är i sig självt redan en avgränsning i relation till psykologi och bedömargruppen finner det problematiskt om doktorandernas forskarutbildning skulle komma att avgränsas än mer. Bedömargruppen ställer sig frågan om det finns tillräckligt tydliga ramar för att säkerställa en likvärdig kvalitet/kompetens hos samtliga doktorander vid lärosätet.

Formulär för utvärdering av handledningssituationen finns framtagna och en rak och öppen kommunikation mellan doktorand och handledare eftersträvas. Doktoranden beskrivs i underlaget som en kollega i forskargruppen. Kontinuerlig dialog i vardagspraktiken är en målsättning vid lärosätet. En sådan ansats ser bedömargruppen som positiv, men vill dock betona vikten av att inse att doktoranden ändå alltid befinner sig i en ojämn maktrelation under forskarutbildningen.

Doktorander finns representerade i samtliga beslutande organ och omfattas av arbetsmiljölagstiftningen, vilken inkluderar både den fysiska och den psykosociala miljön (med ansvar hos prefekt via skyddsombud). Doktoranderna har egna rum, placerade så att de ligger i anslutning till handledarnas och de andra doktorandernas rum. De doktorander som i huvudsak arbetar från annan ort får en egen arbetsplats under de perioder som de är på institutionen. Alla doktorander har fri tillgång till forskargruppens mätinstrument och laboratorielokal. Den psykosociala miljön torde kunna säkerställas genom dagliga informella samtal med handledarna, genom forskargruppens sammansättning (olika disciplinär bakgrund och erfarenheter) som möjliggör att deltagarna lär av

Datum
2018-03-21Reg.nr
411-00401-16

varandra. En stödjande kultur inom gruppen där hänsyn tas till livssituation bidrar även till den goda psykosociala miljön. På formell nivå diskuteras doktorandens psykosociala situation som anställd i utvecklingssamtal med prefekt eller ställföreträdande prefekt, och som doktorand i samtal med studierektor.

Utbildningen följs systematiskt upp för att säkerställa att doktorandinflytandet används i kvalitetssäkring och utveckling av utbildningen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Åtgärder som nämns i sammanhanget är flera till antalet. Den lärosätesövergripande LU-barometern samlar in doktoranders och alumners (och handledares) synpunkter på forskarutbildningen, vilka sammanställs av avdelningen Kvalitet och utvärdering vid Lunds universitet. Vid fakulteten görs sedan en uppföljande doktorandenkät. Ansvariga för utformning och analys är fakultetens studierektor för forskarutbildning, kvalitetssamordnare och forskarutbildningsnämnden. Representanter från Teknologkårens doktorandsektion deltar också aktivt i arbetet. Resultatet från den senaste av LTH:s doktorandundersökningar 2014-2015 används som diskussionsunderlag i LTH:s forskningsnämnder, studierektorsgrupp för forskarutbildning, doktorandintroduktioner, handledarutbildningar och docentkurser. Bedömargruppen noterar även att en mer systematisk utvärdering av den psykosociala arbetsmiljön vid institutionen håller på att tas fram.

Forskarutbildningskurser utvärderas av doktoranderna skriftligt och anonymt, vilket vanligtvis sker vid den sista fysiska träffen och med en efterföljande diskussion för dem som vill lyfta frågor direkt i gruppen. Resultatet sammanställs därefter tillsammans med reflektioner från de undervisande forskarna och sparas så att det blir tillgängligt för bland annat doktorandgruppen och kan användas vid utformandet av nästa kursomgång, oavhängigt undervisande person. Denna form av kursvärdering ser bedömargruppen som mycket positiv, och alltför ovanlig vid landets lärosäten. Bedömargruppen noterar dock att det inte sker någon formell uppföljning av alumner. Vid intervjun framkom emellertid att forskargruppen har behållit kontakten med de flesta som disputerat, vilket ter sig naturligt då flertalet stannat kvar inom akademien och vid lärosätet.

Bedömargruppen konstaterar att de flesta formella system för uppföljning ligger på en högre nivå än på avdelningsnivå, vilket skulle kunna anses vara på en alltför övergripande nivå. På avdelningsnivå är systemen mer informella, vilket kan vara bra så länge allt fungerar. Däremot kan detta medföra en risk för att eventuella problem inte hanteras på lämpligt sätt. Det medför även att det är svårt för bedömarna att avgöra huruvida resultat av mer specifikt miljöpsykologiorienterade uppföljningar faktiskt omsätts i åtgärder och huruvida de återkopplas till relevant part. Bedömargruppen anser som nämnts att den individuella studieplanen är i behov av utveckling. Den saknar struktur och möjlighet till god överblick, samt är i dagsläget mycket svårnavigerad.

Sammantaget bedöms doktoranders perspektiv vara tillfredsställande.

Perspektiv

Jämställdhetsperspektivet

Bedömning med motivering: *Ett jämställdhetsperspektiv är integrerat i utbildningens utformning och genomförande.*

Bedömargruppen konstaterar att miljöpsykologigruppen har både en man och en kvinna anställda

Datum
2018-03-21Reg.nr
411-00401-16

som professorer, samt att doktoranderna både har manliga och kvinnliga handledare och lärare på forskarutbildningskurser. Stor vikt läggs på jämlikhetsaspekter i val av granskare vid slutseminarium samt opponent och betygsnämnd vid disputation. En av de behöriga huvudhandledarna har gått Lunds universitets så kallade AKKA-program, vilket är ett ledarskapsprogram med jämställdhets- och mångfaldsperspektiv.

Både centralt vid LTH och på institutionsnivå finns grupper som arbetar med jämställdhetsfrågor och i dessa grupper finns doktorandrepresentation. Vid institutionen för arkitektur och byggd miljö har gruppen regelbundna möten och arbetar för närvarande med en lokal handlingsplan. Institutionen har också bland annat arbetat med könsfördelningen bland professorer och undervisande lärare, vilket resulterat i en Lise Meitner-professur vid institutionen. LTH har centralt upprättat en guide om diskriminering, trakasserier och kränkande särbehandling som riktar sig både till personal och studenter på alla utbildningsnivåer.

Doktorander introduceras i jämställdhetsfrågor inom ramen för kursen Introduktionskurs för nyantagna doktorander. Bedömaregruppen noterar att introduktionskursen inte är obligatorisk utan valbar, vilket inte säkerställer att samtliga doktorander får en introduktion i jämställdhetsperspektivet. Här ser bedömaregruppen en utvecklingsmöjlighet. En medvetenhet om kön och jämställdhet verkar vara rådande, men det framgår inte tydligt hur lärosätet arbetar med dessa frågor förutom att öppet diskutera frågan och synliggöra problematiken. Bedömaregruppen ser det som positivt att det nu pågår en diskussion om hur institutionen ska få kvinnor att stanna inom akademien för att meritera sig. Frågan kan dock ställas om det är ett arbete som främst inriktas mot just att få kvinnor att vilja stanna kvar, eller mot att öka möjligheterna för dem att *kunna* stanna kvar.

Systematisk uppföljning görs för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande främjar jämställdhet. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

LTH följer kontinuerligt upp könsfördelningen i olika personalkategorier och åtgärder har vidtagits centralt för att stärka framför allt kvinnors forskarkarriär. Integreringen av jämställdhetsperspektiv i forskningsprojekten utvärderas främst genom den externa granskning som sker i samband med ansökningar till externa forskningsfinansiärer. Bedömaregruppen ser positivt på att jämställdhet till synes finns med som perspektiv i forskningsansökningar, men ställer sig frågande till i vilken utsträckning som resultatet av dessa externa utvärderingar omsätts i någon form av åtgärder. Bedömaregruppen finner att det saknas tydlig information om hur en systematisk uppföljning görs, hur åtgärder sätts in vid behov samt om och hur återkoppling sker. Tydliga rutiner inom detta område efterfrågas.

Sammantaget bedöms jämställdhetsperspektivet vara tillfredsställande.

Aspektområde: Uppföljning, åtgärder och återkoppling**Sammanvägd bedömning av aspektområdet uppföljning, åtgärder och återkoppling**

Bedömning med motivering: *Aspektområdet uppföljning, åtgärder och återkoppling bedöms sammantaget vara tillfredsställande.*

Vid uppföljning av den individuella studieplanen sker viss återkoppling från doktoranden på handledningen och det är också möjligt för doktoranden att diskutera eventuella problem gällande

Datum
2018-03-21Reg.nr
411-00401-16

handledning med studierektor för forskarutbildning, men det förefaller inte ske någon mer systematisk uppföljning av personalens kompetensutveckling. Bedömargruppen betraktar de morgon- och veckomöten som hålls inom forskargruppen som ett positivt inslag av informell uppföljning med avseende på forskarutbildningsmiljön, men det framstår som oklart huruvida resultaten av denna fortlöpande uppföljning omsätts i kvalitetsutvecklande åtgärder och hur återkoppling sker till relevanta intressenter. Bedömargruppen ser således ett behov av mer tydliga strukturer kring uppföljning, åtgärder och återkoppling.

Beträffande utformning, genomförande och resultat konstaterar bedömargruppen att de kvalitetsutvecklande åtgärder som omnämns i självvärderingen generellt bygger på informella strukturer. Informella möten med handledare i den dagliga samvaron på arbetsplatsen såväl som formella handledningsmöten nämns som möjligheter till uppföljning, liksom även doktorandens delaktighet i forskargruppen. Bedömargruppen ser vissa brister i hur systematiska uppföljningar genomförs för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande är av hög kvalitet och att doktoranderna uppfyller de olika examensmålen. Exempelvis skulle den individuella studieplanen kunna vara mer utförlig vad gäller måluppfyllelse med avseende på examensmålen och med avseende på progression, då denna i nuläget är tämligen svagt strukturerad och dessutom svårnavigerad.

Mötena om den individuella studieplanen utgör den främsta uppföljningen i förhållande till doktorandernas engagemang i olika externa aktiviteter, men bedömargruppen finner att systematiken i uppföljningsarbetet är mindre utvecklad så till vida att systematiska alumnundersökningar förefaller saknas och att den individuella studieplanen kunde vara tydligare disponerad. Bedömargruppen vill lyfta fram den välplanerade rutinen för återkoppling av kursvärderingsresultat som ett gott exempel på hur doktoranders perspektiv kan tillgodoses inom ramen för uppföljning av forskarutbildningen. De flesta formella system för uppföljning förefaller ligga på en högre nivå än på enhetsnivå, medan uppföljningen på avdelningsnivå är mer informell. Bedömargruppen rekommenderar att ett större inslag av systematik och regelbundenhet i uppföljning, åtgärder och återkoppling införs.

Samlat omdöme: Hög kvalitet

Bedömning med motivering: *Sammantaget visar underlagen att utbildningen håller hög kvalitet.*

Bedömargruppen anser att det finns goda förutsättningar för doktoranderna att få en adekvat koppling till den vetenskapliga grunden, arbetsprocessen samt beprövad erfarenhet. Dock ställer den sig något frågande till konsekvenserna av att forskarutbildningen i miljöpsykologi sker inom ramen för en forskargrupp, närmare bestämt en forskargrupp med ett tydligt teoretiskt ramverk som utgångspunkt. Bedömargruppen ser en risk för att forskarutbildningen inte ger den bredd inom miljöpsykologiämnet som examenstillståndet innefattar utan resulterar i en alltför avgränsad del av miljöpsykologin. I relation till de tre heltidsdoktoranderna och tio doktorander med delhandledning från lärosätet, anser bedömargruppen att antalet handledare och deras sammanlagda kompetens är adekvat. Handledare vid lärosätet erbjuds goda möjligheter till kompetensutveckling. Forskningen vid lärosätet har sådan kvalitet och omfattning att utbildning på forskarnivå kan bedrivas på en hög vetenskaplig nivå med goda utbildningsmässiga förutsättningar i övrigt.

Den allmänna studieplanen för miljöpsykologi specificerar endast en obligatorisk kurs om 7, 5 högskolepoäng och det råder oklarhet kring vilka kurser doktoranderna läser förutom denna kurs.

Likaså anser bedömargruppen att det föreligger viss risk vad gäller progression förknippad med

möjligheten att tillgodoräkna sig upp till 45 högskolepoäng från avancerad nivå. Bedömargruppens uppfattning är således att det finns behov av att skapa en tydligare struktur för att säkerställa en gemensam kompetensbredd och nivå för samtliga doktorander. Bedömargruppen anser att utbildningen säkerställer förmågan att planera och bedriva forskning i nationella och internationella sammanhang, att presentera forskningsresultat muntligt och skriftligt samt i viss utsträckning stödja andras lärande. Undervisningen inom miljöpsykologi på grundnivå och avancerad nivå är begränsad, men doktorander medverkar i de interna och externa utbildningar som genomförs. Förmåga till kommunikation med samhället i övrigt utvecklas i samband med populärvetenskapliga presentationer och i det empiriska avhandlingsarbetet vilket i regel genomförs tillsammans med intressenter i samhället, exempelvis kommuner och/eller företag. Intellectuell självständighet förväntas uppnås genom inläsning, reflektion och integration av litteratur i förhållande till doktorandens unika frågeställning. Doktoranderna tillförsäkras sig genom deltagande i forskargruppens gemensamma diskussioner ett forskningsetiskt förhållningssätt som inkluderar god forskningssed och de lär sig därigenom att kunna värdera sitt eget och andras arbeten. Bedömargruppen uppfattar dock att informella strukturer dominerar och ser en risk med att förlita sig på befintliga normer som grund för att säkerställa god värderingsförmåga och förhållningssätt. Måluppfyllelsen förefaller inte desto mindre vara tillgodosedd, inte minst genom doktorandernas aktiva deltagande i forskargruppens arbete.

Forskningen vid lärosätet är av en tillämplig karaktär vilket medför att forskning och forskningsresultat ständigt konfronteras mot omvärlden. Forskningsprojekten bygger således på samverkan med externa parter inom både den offentliga och privata sektorn, vilket gör att doktoranderna får möjlighet att ta del av olika slags nätverk utanför akademien. Det finns vid avdelningen samtidigt en genuin strävan att balansera olika förekommande aktiviteter inom forskarutbildningen i relation till avhandlingsarbetets innehåll, så att externa aktiviteter inte stör fokus eller leder till långa avbrott i avhandlingsarbetet. Bedömargruppen vill framhålla denna strävan som ett gott exempel på förberedelser för ett föränderligt arbetsliv som tar hänsyn till doktorandernas situation.

Forskarutbildningen är upplagd så att doktoranderna deltar aktivt i bland annat valet av forskarutbildningskurser och ansvarar för sitt eget lärande, vilket är positivt. Det faktum att det läggs ett stort ansvar på doktoranderna för upplägget av utbildningen kan emellertid medföra problem gällande huruvida avgränsningen av forskarutbildningsämnet och dess koppling till den vetenskapliga grunden och beprövad erfarenhet kan säkerställas. Bedömargruppen ställer sig frågan om det finns tillräckligt tydliga ramar för att säkerställa en likvärdig kvalitet/kompetens hos samtliga doktorander i miljöpsykologi vid lärosätet. Doktoranden beskrivs i underlaget som en kollega i forskargruppen och en kontinuerlig dialog i vardagspraktiken är en målsättning vid lärosätet, vilket bedömargruppen ser som positivt.

Både centralt vid Lunds tekniska högskola och på institutionsnivå finns grupper som arbetar med jämställdhetsfrågor och i dessa grupper finns doktorandrepresentation. Vid institutionen för arkitektur och byggd miljö har gruppen regelbundna möten och arbetar för närvarande med en lokal handlingsplan. En medvetenhet om kön och jämställdhet verkar vara rådande, men det framgår inte tydligt hur lärosätet arbetar med dessa frågor förutom att öppet diskutera frågan och synliggöra problematiken. En utvecklingsmöjlighet är att introduktionskursen för nyantagna doktorander - där bland annat jämställdhetsfrågor introduceras - skulle kunna göras obligatorisk, då denna i dagsläget bara är valbar.

Vid uppföljning av den individuella studieplanen sker viss återkoppling från doktoranden på handledningen och det är också möjligt för doktoranden att diskutera eventuella problem gällande handledning med studierektor för forskarutbildning, men det förefaller inte ske någon mer systematisk uppföljning av personalens kompetensutveckling. Den individuella studieplanen skulle kunna vara mer utförlig vad gäller måluppfyllelse med avseende på examensmålen och med avseende på progression, då denna i nuläget är ganska svagt strukturerad och tämligen svårnavigerad. Mötena om den individuella studieplanen utgör den främsta uppföljningen av doktorandernas engagemang i olika externa aktiviteter, men systematiska alumnundersökningar förefaller saknas. Bedömagruppen konstaterar att de flesta formella system för uppföljning ligger på en högre nivå än på avdelningsnivå, där uppföljningen är av mer informell karaktär. En större systematik och regelbundenhet i uppföljning, åtgärder och återkoppling vore lämplig. De morgon- och veckomöten som hålls inom forskargruppen är inte desto mindre ett positivt inslag av informell uppföljning av forskarutbildningsmiljön.

Lärosäte Lunds universitet	Forskarutbildningsämne Psykologi - doktorsexamen	ID-nr A-2016-10-4091
<p>Aspektområde: Miljö, resurser och område Aspekt: Forskarutbildningsämne Bedömning med motivering: <i>Avgränsningen av forskarutbildningsämnet och dess koppling till den vetenskapliga grunden och beprövad erfarenhet är välmotiverad och adekvat.</i></p> <p>Psykologiämnet definieras genom en tematisk indelning av ämnet som återspeglas i sex olika avdelningar vid institutionen. Dessa teman är väl förankrade inom forskarutbildningsämnet psykologi och består av klinisk psykologi, social- och personlighetspsykologi, kognitiv psykologi, neuropsykologi, utvecklingspsykologi, samt arbets- och organisationspsykologi. Varje avdelning har egna forskargrupper och dessa publicerar sig i väl ansedda tidskrifter. Samverkan med andra institutioner inom lärosätet sker i stor utsträckning, på grund av att psykologiämnet som här antyds är vittfamnande till sitt innehåll. Den intellektuella miljön vidgas härmed, både för handledare och doktorander. Detta gäller såväl för handledning som för kursverksamhet. Antalet aktiva forskare och mängden publikationer indikerar en livaktig och produktiv forskningsmiljö.</p> <p>Fastän beskrivningen av forskarutbildningsämnet i självvärderingen är synnerligen kortfattad, finner bedömargruppen att allt tyder på att dess avgränsning och koppling till den vetenskapliga grunden är välmotiverad och adekvat.</p>		
<p>Aspektområde: Miljö, resurser och område Aspekt: Personal Bedömning med motivering: <i>Antalet handledare och lärare och deras sammantagna kompetens är adekvat och står i proportion till utbildningens innehåll och genomförande.</i></p> <p>Varje avdelning vid institutionen leds av en föreståndare. Fyra av dessa är professorer, en är docent och en är lektor. Mellan tolv och tjugofyra forskare är knutna till vardera avdelningen och flera forskare ingår i flera avdelningar. På senare år har flera seniora forskare med stark vetenskaplig bakgrund från andra institutioner anställts. Det framhålls också att externa handledarresurser används vid behov, till exempel då speciella metodologiska eller teoretiska kunskaper krävs. Detta att inom nätverket och i närmiljön kunna anlita specialistkompetenser ser bedömargruppen som en styrka. Exempelvis har doktorander inom klinisk psykologi mestadels handledare med såväl klinisk kompetens som psykolog- och psykoterapeutkompetens, samt erfarenhet av att praktiskt genomföra randomiserade kontrollerade studier och longitudinella studier. Därmed kan de anses ha kompetenser i relevanta teoretiska fält och inom berörda metoder. Handledarna bedriver egen forskning och leder ofta egna grupper eller projekt, fungerar som redaktörer, opponenter och betygsnämnsledamöter samt publicerar sig i internationella tidskrifter. Samtliga handledare genomgår fakultetens handledarutbildning vilket borgar för adekvat kompetens och förtrogenhet med handledarskapet.</p> <p>Huvudhandledare är alltid verksamma vid institutionen och de flesta biträdande handledare är anställda vid Lunds universitet. De flesta handledare hanterar även svenska och engelska utan större problem. Erfarenheter av externa handledare, både nationella och internationella (till exempel från Norge och Storbritannien) har varit positiva. Dock påpekas i självvärderingen vikten av att huvudhandledare finns vid institutionen. En medvetenhet finns om sned könsfördelning bland</p>		

Datum
2018-03-21Reg.nr
411-00401-16

handledarna. Det arbetas därför aktivt med att stödja yngre forskare och lektorer att meritera sig för att bli handledarkompetenta.

I samband med antagning av doktorander inventerar studierektor för forskarutbildningen och prefekten de tillgängliga resurserna vad gäller handledningskompetens. Om egna handledarresurser saknas kompletteras dessa och om så inte skulle vara möjligt är de återhållsamma vid antagningen. I självvärderingen pekar lärosätet på svårigheten för forskare och lärare att få möjlighet att fungera som handledare till följd av få antagna doktorander. Detta beror på minskade fakultetsanslag och är en ny problematik. Med färre antal handledare, blir också handledarbyten mer utmanande. Institutionen har dock hittills hanterat dylika situationer ad hoc. Oavsett dessa eventuella framtida utmaningar anser bedömargruppen att antalet handledare och lärare och deras sammantagna kompetens i dagsläget är adekvat och står i proportion till utbildningens innehåll och genomförande.

Handledarnas och lärarnas sammantagna kompetens och kompetensutveckling följs systematiskt upp i syfte att främja hög kvalitet i utbildningen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Handledarnas kompetens och kompetensutveckling följs upp kontinuerligt av institutionsledningen för att säkerställa hög kvalitet. Genom egen forskning tar forskaren ansvar för sin egen kompetensutveckling och publikationslistorna visar att de har goda och relevanta kunskaper i ämnet psykologi. Handledarkompetensen måste bedömas som hög både vad gäller teoretisk kunskap och metodkunskap. En systematisk strategi som lyfts fram är prioritering och kvalitetssäkring av forsknings- och kompetensutvecklingstid för institutionens forskare. Alla medarbetare som har forskning i sin tjänst ska identifiera mål för den egna forskningen och kompetensutvecklingstiden i samband med medarbetarsamtal och dessa följs upp årligen av prefekt/biträdande prefekt.

För att säkerställa kvaliteten på handledningen finns ett antal kontrollstationer. Handledarutbildning är en sådan. Den individuella studieplanen är en annan, vilken ger besked om handledningens omfattning och kvalitet (300 timmar per doktorand). Vid betydande avvikelser från den individuella studieplanen görs en uppföljning av studierektor och/eller prefekt. Handledningsfrågor diskuteras också i handledarkollegiet och följs på förekommen anledning upp i uppföljande samtal med studierektor och/eller prefekt. Frågor om handledning tas även upp i fakultetens forskarutbildningsråd. Yngre forskare uppmanas att bli docenter för att kunna handleda. När det gäller disputerad personals kompetensutveckling i tjänsten, så ingår det i denna att följa relevant samhällsutveckling. Också denna sorts kompetensutveckling följs upp, i samband med medarbetarsamtal.

Ett gott exempel på åtgärder för kompetensutveckling är en skrivargrupp som utvecklats efter en tidigare seminarier om akademiskt skrivande. Ytterligare exempel är en workshop för forskare om publiceringsstrategier och skrivande med en erfaren redaktör som genomfördes hösten 2016. Därtill finns även en rad olika pedagogiska seminarier/utbildningar vid fakulteten.

Aspektområde: Miljö, resurser och område**Aspekt: Forskarutbildningsmiljö**

Bedömning med motivering: *Forskningen vid lärosätet har en sådan kvalitet och omfattning att utbildning på forskarnivå kan bedrivas på en hög vetenskaplig nivå och med goda utbildningsmässiga förutsättningar i övrigt. Relevant samverkan sker med det omgivande samhället både nationellt och internationellt.*

Datum
2018-03-21Reg.nr
411-00401-16

Handledarna är aktiva forskare och doktoranderna ingår vanligen i deras projekt, forskargrupper och nätverk. Flera exempel på multi- och interdisciplinära forskningsmiljöer ges där doktorander deltar. Ett exempel på multidisciplinära miljöer som är knutna till institutionen är Cognition, Communication and Learning (CCL). CCL ger även möjlighet för andra än dem som är direkt knutna till forskningsmiljön att delta i seminarier, workshops och skrivkurser. Det finns i denna miljö även en koppling till internationella forskare och den tillhandahåller doktoranderna därmed en kontaktyta till andra forskningsmiljöer än den egna. Inte minst de sex avdelningarnas föreståndare publicerar sig flitigt i internationella tidskrifter, vilket indikerar en hög kvalitet på den forskning som bedrivs vid institutionen.

Bredden på forskarutbildningsämnet och utbildningen framhålls i underlaget som potentiellt problematisk då många olika forskningsinriktningar konkurrerar om begränsade institutionsmedel och doktorandschabloner. Specifikt lyfts fram att detta påverkar kursutbudet då antalet doktorander är litet och då de dessutom har olika forskningsinriktningar. En lösning är samarbete med andra institutioner och att doktoranderna tar del av relevanta kurser där. Vidare nämns i självvärderingen att det har föreslagits samarbete med andra lärosäten om att skapa forskarutbildningskurser i psykologi, men detta är ännu på diskussionsstadiet. Samläsning sker med studenter på avancerad nivå för att få en kritisk massa av kursdeltagare på ett effektivt sätt. Antagningen av doktorander är rigorös och innehåller extern granskning, vilket borgar för objektiva tillsättningar. Kravet för att antas är genomgången masternivå. Redan vid antagningen görs en gallring för att inte anta doktorander som inte kan få lämplig handledare. Vid utannonsering av tjänster är intresset stort och därmed är möjligheterna för institutionen att finna lämpliga kandidater god.

Varje forskningsavdelning ska ha minst två möten per termin, enligt en forskningsstrategisk plan. Vid institutionen finns tjugofyra inskrivna doktorander. Femton har doktorandtjänst, sex har annan anställning och de resterande tre en kombination av tjänster. Åtta doktorander antogs mellan 2012 och 2016, under 2010-2011 antogs elva doktorander och övriga är antagna tidigare än så. Femton av doktoranderna är kvinnor och nio är män. Idag är tre doktorander internationella och övriga är svenska doktorander. Drygt hälften är verksamma vid institutionen dagligen. Vidare är doktorandgruppen en heterogen grupp med avseende på ålder och därmed livssituation. Detta ställer höga krav på handledarna.

Några doktorander är knutna till sjukhus och i de fallen läggs vinn om att det ska finnas en forskningsaktiv lokal miljö där de vistas. De flesta befinner sig dock nära institutionen geografiskt och kan delta i seminarier med mera och därmed ingå som en del i institutionens forskningsmiljö.

Forskarutbildningsmiljön följs systematiskt upp för att säkerställa hög kvalitet. Resultatet av uppföljningen omsätts vid behov i kvalitetsutvecklande åtgärder och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Kvalitetskontrollen av miljön är ett område som har utvecklats och förbättrats. I självvärderingen framhålls särskilt ett förbättrat samarbete mellan studierektor och de två examinatorerna (två professorer som årligen tilldelas 150 klocktimmar vardera för uppdraget). De bägge examinatorerna följer varje doktorand genom kontrollstationer (till exempel planerings-, halvtids- och slutseminarium). Likaså är det examinatorerna som avgör huruvida kurser som doktoranden vill inkludera i forskarutbildningen kan godkännas. Ett gemensamt ansvar vilar på examinatorerna och studierektor för att följa upp varje doktorands progression och identifiera eventuella mer strukturella problem på vägen. Detta framstår för bedömargruppen som ett bra system. I den nya forskningsstrategiska

Datum
2018-03-21Reg.nr
411-00401-16

planen kommer varje forskningsavdelning som nämnts ha minst två möten per termin. Detta framhålls som viktigt för att skapa en större forskningsgemenskap för doktoranden utöver den med handledaren. Bedömargruppen uppfattar detta som en lämplig kvalitetsåtgärd för att skapa en god forskningsmiljö.

Aspektområde: Miljö, resurser och område**Sammanvägd bedömning av aspektområdet miljö, resurser och område**

Bedömning med motivering: *Aspektområdet miljö, resurser och område bedöms sammantaget vara tillfredsställande. Vad gäller aspekten personal ser bedömargruppen en styrka beträffande de möjligheter som finns att i närmiljön anlita externa handledarresurser vid behov, så att doktorander kan få tillgång till specialistkompetens om sådan inte skulle finnas inom den egna avdelningen.*

Forskarutbildningsämnet psykologi är vid Lunds universitet organiserat utifrån en tematisk indelning som motsvaras av sex avdelningar: klinisk psykologi, social- och personlighetspsykologi, kognitiv psykologi, neuropsykologi, utvecklingspsykologi, samt arbets- och organisationspsykologi. De sex avdelningarna leds av en professor eller person med kompetens inom det ämne som avdelningen representerar. Forskarutbildningsämnets avgränsning genom den tematiska indelningen framstår för bedömargruppen som adekvat.

Handledarna ingår alla i dessa avdelningar. De bedriver egen forskning och leder ofta egna forskargrupper eller projekt. Dessutom fungerar de som redaktörer, opponenter och betygsnämnsledamöter samt publicerar sig i internationella tidskrifter. De bedöms ha goda och relevanta kunskaper både gällande teori och metod för att handleda doktorander till doktorsexamen. På senare år har också flera seniora forskare med stark vetenskaplig bakgrund anställts, vilket har stärkt handledarkompetensen. När så erfordras anlitas externa handledare. Samtliga handledare genomgår fakultetens handledarutbildning och lektorer stöds för att erhålla docentkompetens. Den fortsatta rekryteringen av doktorander och möjligheten för personalen att skaffa sig handledarerfarenhet är en utmaning som identifieras i självvärderingen. Inte desto mindre finner bedömargruppen att den goda handledarkompetensen är att betrakta som en styrka.

I institutionens forskarutbildningsmiljö ingår olika multidisciplinära forskargrupper, vilka även har internationell anknytning. Utifrån publikationslistorna kan konstateras att handledarna publicerar sig flitigt i internationella tidskrifter, vilket indikerar en hög vetenskaplig nivå på deras forskning. Vanligtvis ingår antagna doktorander i handledarens forskargrupp och projekt. Vid rekrytering av doktorander tillses att endast sådana doktorander antas som har möjlighet att få en lämplig handledare. Doktorandgruppen är heterogen med avseende på ålder och livssituation och det finns även några internationella doktorander vid institutionen. Antagningen av doktorander är för övrigt rigorös och innehåller extern granskning, vilket borgar för objektiva tillsättningar. Begränsade institutionsmedel och doktorandschabloner har kommit att inverka negativt på kursutbudet då antalet doktorander är litet och då de har sinsemellan olika forskningsinriktningar. Sammantaget anser bedömargruppen likväl att forskarutbildningsmiljön är av en så pass god kvalitet att utbildning på forskarnivå kan bedrivas på en hög vetenskaplig nivå.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat**Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen kunskap och förståelse**

Bedömning med motivering: *Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar bred kunskap och förståelse både inom*

forskarutbildningsämnet och för vetenskaplig metodik inom forskarutbildningsämnet.

För närvarande ingår en kursdel omfattande 90 högskolepoäng i forskarutbildningen, medan resterande högskolepoäng motsvaras av avhandlingsarbetet. Innehållet i dessa kurser varierar mycket mellan doktorander då dessa i stor utsträckning väljer kurser i samråd med handledare, baserat på det egna forskningsområdet. Kurserna ska dock godkännas av examinator. Obligatoriskt är att delta i den samhällsvetenskapligt inriktade introduktionskursen "Kickstart to Academic Life" (7,5 högskolepoäng) som ges vid fakulteten samt i den allmänna seminarierien vid institutionen (7,5 högskolepoäng), vilken har ett brett utbud av olika teman. Det allmänna seminariet vid institutionen har som mål att ge en bred kunskapsöversikt samt färdigheter som att kritiskt granska, reflektera och diskutera egen forskning liksom kollegors. Aktivt deltagande krävs vid 20 seminarier under doktorandtiden och dessutom krävs en skriftlig redogörelse av utvalt seminarium. Bedömargruppen ser positivt på att deltagande i det allmänna seminariet är obligatoriskt, då det torde vara betydelsefullt för doktorandernas breda kunskapsinhämtande. Vidare nämns i den allmänna studieplanen att kurser om minst 45 högskolepoäng ska inhämtas utanför avhandlingsområdet men dock inom ämnet psykologi, i syfte att bredda doktorandernas ämnesmässiga kompetens. Detta sammantaget anser bedömargruppen innebär hög måluppfyllelse vad gäller bred kunskap och förståelse inom forskarutbildningsämnet.

Värt att notera är att det vid institutionen inte finns några kurser i kvalitativ metod, vilket bedömargruppen ser som ett utvecklingsområde. Enligt lärosätet finns möjlighet att läsa kvalitativ metod inom andra ämnen, men intresset för detta har varit lågt. Bedömargruppen rekommenderar att åtminstone en elementär kurs i kvalitativ metod anordnas vid institutionen, för att doktoranderna ska kunna klara framtida peer review-arbete, opponering och liknande sysslor.

Få doktorander antas varje år på institutionsmedel, vilket som nämnts gör det problematiskt att utforma ett heltäckande kursutbud. Ett sätt att eventuellt komma till rätta med denna problematik är att aktivt arbeta mot externfinansiering, samt att kanske snäva in antalet forskningsprofiler. Ett förslag som läggs fram i självvärderingen är att samarbeta med andra lärosäten kring kurser, där respektive lärosäte kan bidra med specialistkompetens. Detta skulle även innebära ökade möjligheter för doktorander att utvidga sitt nätverk. Bedömargruppen uppfattar detta som en intressant strategi för att i framtiden kunna ge kurser av hög kvalitet.

En aktuell fråga som diskuteras i självvärderingen är att minska kurspoängen från 90 till 75 eller 60 högskolepoäng, eftersom doktorander har påtalat att själva avhandlingsarbetet är viktigare för kunskapsutvecklingen än kursdelen. Beslut kring detta är dock inte fattat. Värt att notera är att det krävs masterexamen för att bli antagen till forskarutbildning vid lärosätet och att kurspoäng från mastern inte får tillgodoräknas, vilket bedömargruppen ser positivt på.

De uppgifter om genomströmning som finns tillgängliga ligger i paritet med motsvarande för övriga landet, och föranleder därför inga särskilda frågor utöver hur lärosätet arbetar generellt för att doktorander ska slutföra sina utbildningar inom stipulerad tid.

Systematisk uppföljning görs av utbildningens utformning och genomförande i syfte att säkerställa måluppfyllelsen. Resultaten av uppföljning omsätts i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Uppföljning sker främst vid de kontrollstationer som är obligatoriska (planerings-, halvtids- och slutseminarium). Planeringsseminariet sker vanligen efter cirka ett år och doktoranden lägger då fram konkreta, teoretiskt underbyggda forskningsfrågor med explicita design, analysstrategier och metodval för avhandlingsarbetets inledningskede. Examinator bedömer här om doktoranden uppfyller examensmålet "att visa förtrogenhet med vetenskaplig metodik i allmänhet och med det specifika forskningsområdet i synnerhet". I samband med dessa seminarier bedöms till exempel förtrogenhet med aktuella metoder eller teoretisk förankring. Här bedöms även om tidsplaneringen är relevant och tillgängliga resurser är tillräckliga. Den individuella studieplanen är ett annat medel för uppföljning av doktorandens måluppfyllelse. Bedömargruppens uppfattning är att den uppföljning som sker är tillräcklig för att säkerställa måluppfyllelse vad avser bred kunskap och förståelse inom forskarutbildningsämnet.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat**Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen färdighet och förmåga**

Bedömning med motivering: *Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar förmåga att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar samt såväl i nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet kan presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt. Doktoranderna visar också förutsättningar för att såväl inom forskning och utbildning som i andra kvalificerade professionella sammanhang bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande.*

Redan vid antagningen läggs stor vikt vid doktorandernas forskningsplan och att avhandlingsarbetet kommer att bedrivas med adekvata metoder. Samspelet mellan handledare och doktorand är viktigt under utbildningen. Varje doktorand tilldelas 300 handledningstimmar, vilket är jämförbart med andra lärosäten och torde ge goda möjligheter till kvalificerad handledning för att säkerställa att doktoranden klarar att slutföra avhandlingsarbetet inom de givna tidsramarna. Träning genom bland annat presentationer i allmänna seminarier, den obligatoriska fakultetskursen och minst en presentation på en internationell konferens med peer review-förfarande ger goda möjligheter till måluppfyllelse när det gäller förmågan att muntligt framföra och kommunicera forskning. Konferensdeltagandet finansieras av institutionen. Institutionen rekommenderar starkt att doktorander skriver sammanläggningsavhandlingar, då publiceringsprocessen innebär att insikter vad gäller vetenskapssamhällets bedömning utvecklas hos doktoranden liksom även förmågan att bemöta och ta till sig kritik. Bedömargruppens uppfattning är att utbildningen främjar måluppfyllelse vad avser förmågan att skriftligt och muntligt presentera forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället.

Utbildningen karaktäriseras också av ett tämligen omfattande praktiskt lärande, såsom programmering och dataanalys men även bemästrandet av oväntade situationer vid datainsamling med mera. Detta innebär en varierad läroprocess som gör att doktoranderna når god måluppfyllelse också i relation till examensmålen om att kunna bidra till samhällets utveckling och att kunna stödja andras lärande. Doktoranderna rekommenderas att undervisa som del av sin institutionstjänstgöring. Det krävs då att de har genomgått en högskolepedagogisk introduktionskurs. Sammantaget är bedömargruppens intryck att utbildningens utformning säkerställer måluppfyllelse vad gäller kunskapsformen färdighet och förmåga.

Systematisk uppföljning görs av utbildningen för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande är av hög kvalitet och att doktoranderna uppnår målen. Resultaten av uppföljning

omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Det finns ett antal kontrollstationer där bland annat tidsplaneringen för avhandlingsarbetet följs upp, vilka även bidrar till doktorandens lärande. Halvtidsseminariet med externa bedömare lyfts i självvärderingen fram som ett centralt lärandetillfälle. Slutseminariet har också externa bedömare, vilka kan ge feedback på avhandlingsarbetet innan disputation. I samband med doktorandernas undervisning på grundnivå och avancerad nivå sker en uppföljning av deras förmåga att stödja andras lärande, i form av studenternas kursvärderingar. De som undervisar får genomgå en högskolepedagogisk introduktionskurs, där förmågan att stödja andras lärande också examineras.

Kombinationen av aktivt deltagande i seminarier, internationella konferenser och kontrollstationerna under utbildningens gång då examinatorerna ger återkoppling på doktorandernas prestationer utgör enligt bedömargruppen en systematisk uppföljning av doktorandernas färdigheter och förmågor. Denna uppföljning kan också - tillsammans med uppföljningen av de individuella studieplanerna - anses innebära en återkoppling på huruvida utbildningens utformning är av tillräcklig kvalitet för att doktoranderna ska kunna nå måluppfyllelse.

I självvärderingen nämns att vissa doktorander uppvisar en svag progression med avseende på olika examensmål och det förs där en diskussion om tänkbara mer strukturella åtgärder för att komma till rätta med detta problem. Bedömargruppen finner dock inte att detta kan betraktas som belägg för att forskarutbildningens utformning inte skulle vara av hög kvalitet, utan ser det snarare som en indikation på att uppföljningen av doktorandernas prestationer förefaller fungera väl och att det finns en beredskap för kvalitetsutvecklande åtgärder.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat

Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt

Bedömning med motivering: *Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar intellektuell självständighet och vetenskaplig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar. Doktoranden har också nått fördjupad insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används.*

I introduktionskursen som ges av fakulteten finns avsnitt som handlar om akademisk integritet och forskningsetik diskuteras ofta vid institutionens seminarier. Från våren 2017 ges också en kurs i forskningsetik för doktorander inom fakulteten (3 högskolepoäng), vilken ytterligare torde främja deras förmåga att göra forskningsetiska bedömningar. Doktorandernas avhandlingsprojekt genomgår etikprövning om så behövs, men det är dock oklart för bedömargruppen hur aktiva doktoranderna själva är i den processen.

Detta att doktoranderna skriver sammanläggningsavhandlingar - då ett peer review-förfarande föregår publicering av de i avhandlingen ingående artiklarna - bidrar till måluppfyllelse vad gäller vetenskaplig redlighet. Doktoranden ska stå som första författarnamn på minst två arbeten i doktorsavhandlingen, vilket indikerar att måluppfyllelse beträffande intellektuell självständighet också sker. Dessutom innebär formulerandet av kappan till sammanläggningsavhandlingen ett prov på doktorandens intellektuella självständighet.

När det gäller måluppfyllelse vad avser insikter om vetenskapens möjligheter och begränsningar,

dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används så kan denna påvisas i doktorandernas avhandlingsarbeten. I självvärderingen nämns som exempel kliniska avhandlingar där svåra avväganden gällande behandlingar med mera ingår. Genom att de allra flesta avhandlingarna innefattar empiriska undersökningar av mer eller mindre stor samhällsrelevans, framstår det för bedömarna som uppenbart att insikter kring exempelvis vetenskapens möjligheter och begränsningar främjas genom själva avhandlingsarbetet. Bedömargruppens intryck är sammanfattningsvis att utbildningens utformning säkerställer måluppfyllelse vad gäller kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt.

Systematisk uppföljning görs av utbildningen för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande är av hög kvalitet och att doktoranderna uppnår målen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Kontrollstationerna i form av planerings-, halvtids- och slutseminarium är viktiga tillfällen till återkoppling på doktorandens prestationer och fungerar även som en uppföljning av huruvida utbildningens utformning bidrar till måluppfyllelse. Inte minst examineras doktorandens intellektuella självständighet vid framför allt de senare kontrollstationerna. Sammanläggningsavhandlingen med den självständigt formulerade kappan och med de peer review-granskade artiklarna utgör också ett prov på doktorandens intellektuella självständighet och ofta även på doktorandens insikter i vetenskapens möjligheter och begränsningar. Det sker ett flertal granskningar av avhandlingsarbetet under forskarutbildningens gång och här är inte minst de två examinatorerna viktiga för kvalitetsuppföljningen.

Nydisputerade doktorander har fått flera konkurrensutsatta forskningsmedel vilket kan betraktas som ett bevis på god forskarutbildning. Kvalitetsutvecklande åtgärder sker genom revidering av den individuella studieplanen, via kontrollstationerna och genom samtalen mellan doktoranden och handledare, examinator samt studierektor. Bedömargruppen kan inte finna några systematiska brister i uppföljningen och återkopplingen när det gäller kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt, men utvecklingspotential finns i form av den planerade digitaliseringen av de individuella studieplanerna vilken torde underlätta uppföljningar. Den individuella studieplanen är ett viktigt instrument både för att följa upp doktorandens måluppfyllelse samt progression och för att följa upp huruvida handledningen är effektiv. Sammanfattningsvis anser bedömargruppen att uppföljning och återkoppling vad avser värderingsförmåga och förhållningssätt förefaller fungera väl.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat

Sammanvägd bedömning av aspektområdet utformning, genomförande och resultat

Bedömning med motivering: *Aspektområdet utformning, genomförande och resultat bedöms sammantaget vara tillfredsställande. Vad gäller aspekten måluppfyllelse av kunskapsformen kunskap och förståelse ser bedömargruppen dock ett utvecklingsområde beträffande detta att det vid institutionen inte ges någon forskarutbildningskurs i kvalitativ metod.*

Bedömargruppen ser positivt på att deltagande i det allmänna seminariet är obligatoriskt, samt att kurser om minst 45 högskolepoäng ska inhämtas utanför avhandlingsområdet men dock inom ämnet psykologi. Detta främjar måluppfyllelse vad avser bred kunskap och förståelse inom forskarutbildningsämnet. Dock föreligger en problematik i det faktum att minskade fakultetsmedel i förlängningen medför att det blir svårt att upprätthålla ett heltäckande kursutbud. En utvecklingsmöjlighet i detta sammanhang kan vara att ingå samarbeten med andra lärosäten kring

kurser av olika slag.

Presentationer i allmänna seminarier, den obligatoriska fakultetskursen och minst en presentation på en internationell konferens med peer review-förfarande ger goda möjligheter till måluppfyllelse när det gäller förmågan att muntligt framföra och kommunicera forskning. Doktorandens avhandlingsskrivande medför måluppfyllelse vad gäller förmåga att skriftligt kommunicera forskning, samt att genomföra forskning inom givna tidsramar. Bedömarens uppfattning är således att utbildningen främjar måluppfyllelse vad avser förmågan att hålla givna tidsramar, samt att skriftligt och muntligt presentera forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället. Doktorandernas undervisning på grundnivå och avancerad nivå samt deras empiriska undersökningar inom ramen för avhandlingsarbetet främjar måluppfyllelse vad gäller förmågan att bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande.

Detta att doktoranderna skriver sammanläggningsavhandlingar - då ett peer review-förfarande föregår publicering av de i avhandlingen ingående artiklarna - bidrar till måluppfyllelse vad gäller vetenskaplig redlighet. Genom att de allra flesta avhandlingarna innefattar empiriska undersökningar av mer eller mindre stor samhällsrelevans, torde enligt bedömarna insikter kring vetenskapens möjligheter och begränsningar samt människors ansvar för hur den används främjas genom själva avhandlingsarbetet. Doktoranden ska stå som första författarnamn på minst två arbeten i doktorsavhandlingen, vilket indikerar att måluppfyllelse också beträffande intellektuell självständighet sker.

Perspektiv

Arbetslivets perspektiv

Bedömning med motivering: *Utbildningen är användbar och förbereder doktorander för ett föränderligt arbetsliv.*

Information från alumner förefaller användas frekvent i olika sammanhang vid institutionen, bland annat som erfarenhetsbas i de samtal som prefekt och studierektor för med doktoranderna och i studierektors introduktionsmöten med nya doktorander. Alumner medverkar även i de postdoktorala karriärdagar som anordnats vid institutionen, vilka sedermera kommit att bli fakultetsarrangemang där studierektor tillsammans med prodekan bjuder in yrkesverksamma från olika sektorer i samhället och även representanter från forskningsfinansiärer som till exempel Vetenskapsrådet. Dessa postdoktorala karriärdagar liksom överlag den goda kontakten som verkar finnas mellan institutionen och dess alumner vill bedömarens grupp lyfta fram som ett gott exempel på förberedelser för ett föränderligt arbetsliv i forskarutbildningen. I självvärderingen framkommer inte desto mindre att institutionen avser att ytterligare utveckla samarbetet med olika avnämare, vilket bedömarens grupp ser mycket positivt på.

Detta att flera före detta doktorander har fått attraktiva tjänster inom och utom landet samt inom privat verksamhet efter examen kan ses som en indikation på att utbildningen utifrån arbetslivets perspektiv är av hög kvalitet. Karriärplanering förekommer rentav vid de nyantagna doktorandernas allra första möten med studierektor och prefekt. Så gott som alla doktorander deltar enligt självvärderingen i institutionens undervisning på lägre utbildningsnivå, vilket medför goda förberedelser inför en fortsatt akademisk karriär. Det omnämns i självvärderingen även en framväxande samverkansstrategi där industridoktorander och kombinationstjänster diskuteras, vilka skulle kunna utveckla utbildningens användbarhet och förberedelser för arbetslivet ytterligare. Sammantaget ger detta bedömarens grupp

intrycket att utbildningen väl förbereder doktoranderna för ett föränderligt arbetsliv.

Utbildningens utformning och genomförande följs systematiskt upp för att säkerställa att den är användbar och förbereder för arbetslivet. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Återkoppling från alumner på forskarutbildningens utformning och genomförande är som nämnts något som används framgångsrikt i utbildningen och som även tagit form av specifika inslag i forskarutbildningen. Dock har institutionen förlitat sig på informella kontakter med alumner och andra yrkesverksamma, men det finns en strävan om att inrätta mer formaliserade och strukturerade alumnundersökningar som en mer systematisk form av uppföljning av utbildningen utifrån arbetslivets perspektiv. Arbetslivsperspektivets inflytande på utbildningen skulle dock kunna formaliseras ytterligare, exempelvis i form av inslag i den individuella studieplanen och i form av systematiska uppföljningar av den karriärplanering som sker under forskarutbildningen.

Bedömningen är att utbildningen följs upp för att säkerställa att den är användbar för arbetslivet framför allt genom informella alumnundersökningar och att återkoppling sker till såväl doktorander som personal vid institutionen.

Sammantaget bedöms arbetslivets perspektiv vara tillfredsställande.

Perspektiv

Doktoranders perspektiv

Bedömning med motivering: *Utbildningen verkar för att doktoranderna tar en aktiv del i arbetet med att utveckla utbildningen och lärprocesser.*

Det ges goda möjligheter för doktoranderna att vara aktiva i utvecklingen av utbildningen. De deltar i institutionens arbete genom att vara representerade i institutionsstyrelsen. Likaså deltar de i arbetet med att utveckla utbildningen genom att ha representanter i forskarutbildningskollegiet där det förs diskussion kring progression och planering av kurser. En doktorand medverkar också vid antagningen. Medarbetarsamtal med prefekt genomförs och där diskuteras bland annat roller och tjänster inom institutionen. Doktorander har sin arbetsplats på institutionen med egen dator och de får tidigt information om vilka rättigheter och skyldigheter doktoranderna har vid institutionen.

Doktorandgruppen träffar prefekt och studierektor ett par gånger per termin och det genomförs även regelbundna möten med examinatorerna, vilket bedömargruppen ser som ett gott exempel på doktorandinflytande. Medarbetarsamtalen äger rum varje år. En fakultetsgemensam introduktionsdag anordnas och alla doktorander bjuds in till informationsmöten och personaldagar med mera. Överlag är bedömargruppens uppfattning att det finns goda möjligheter för doktoranderna att vara med och påverka sina studier och sin arbetsmiljö.

Utbildningen följs systematiskt upp för att säkerställa att doktorandinflytandet används i kvalitetssäkring och utveckling av utbildningen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Doktoranderna deltar som nämnts i institutionens arbete genom att vara representerade i institutionsstyrelsen och forskarutbildningskollegiet, varvid doktoranders synpunkter på utbildningen

via representanterna kan återkopplas till ansvarig personal. Också medarbetarsamtalen utgör tillfällen till återkoppling på forskarutbildningen från doktorander. Flera exempel ges på åtgärder baserade på inspel från doktoranderna, såsom tydliggörande av uppdragsbeskrivningar inom institutionen. När det gäller ett mer strukturerat arbete med doktorandinflytandet, har institutionen nyligen genomfört en arbetsmiljöundersökning och på lärosätetsnivå genomförs bland annat doktorandbarometrar.

Sammantaget bedöms doktoranders perspektiv vara tillfredsställande.

Perspektiv

Jämställdhetsperspektivet

Bedömning med motivering: *Ett jämställdhetsperspektiv är integrerat i utbildningens utformning och genomförande.*

Det finns en universitetsgemensam plan för jämställdhet, likabehandling och mångfald. Institutionen strävar efter att följa denna plan. Det framkommer i självvärderingen att män dominerar bland seniora forskare och att det kommer att förbli så vid pensionsavgångar. Institutionen arbetar emellertid aktivt för att få i synnerhet yngre kvinnliga lektorer att bli docenter och i underlaget framträder tydligt en medvetenhet om den skeva könsfördelningen bland forskarna och om jämställdhetsperspektivets betydelse i forskarutbildningen överlag. En jämställdhetskommitté finns vid institutionen och detta är en viktig inrättning för arbetet med att uppfylla universitetets jämställdhetsplan. Det framhålls i självvärderingen att frågor kring jämställdhet och likabehandling tas upp i medarbetarsamtal. En handlingsplan för att förebygga kränkande behandling och diskriminering har tagits fram och i likhet med alla handlingsplaner följs denna upp.

Bedömargruppens intryck utifrån självvärdering och intervjuerna är dock att jämställdhetsfrågor inte förefaller ha särskilt hög prioritet inom forskarutbildningen i psykologi. Det ges i underlaget inte några specifika exempel på konkreta åtgärder för att verkställa planen för jämställdhet, likabehandling och mångfald. Professorstjänster verkar i första hand utlysas och tillsättas i konkurrens, vilket framstår som en rimlig princip. Därmed begränsas emellertid meriteringsmöjligheterna för kvinnliga docenter vid institutionen, trots att lärosätet har ambitionen att utjämna snedfördelningen av professorer. Bedömargruppens uppfattning är överlag att institutionens jämställdhetsarbete skulle behöva synliggöras tydligare.

Systematisk uppföljning görs för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande främjar jämställdhet. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Olika slags enkäter och en årlig psykosocial skyddsround är viktiga instrument för att följa upp och i förlängningen åtgärda eventuella brister i jämställdhetshänseende. Aktiviteten i jämställdhetskommittén innebär en möjlighet till återkoppling från bland annat doktoranderna på integreringen av ett jämställdhetsperspektiv i utbildningen till berörd personal. Också medarbetarsamtalen utgör tillfällen till informell återkoppling där även jämställdhetsfrågor kan tas upp.

Sammantaget bedöms jämställdhetsperspektivet vara tillfredsställande.

Aspektområde: Uppföljning, åtgärder och återkoppling**Sammanvägd bedömning av aspektområdet uppföljning, åtgärder och återkoppling**

Bedömning med motivering: *Aspektområdet uppföljning, åtgärder och återkoppling bedöms sammantaget vara tillfredsställande. Vad gäller arbetslivets perspektiv ser bedömargruppen en styrka beträffande det organiserade användandet av återkoppling från alumner i form av bland annat postdoktorala karriärdagar.*

För att säkerställa kvaliteten på handledningen finns ett antal kontrollstationer i form av planerings- halvtids- och slutseminarier, vilka utgör tillfällen till uppföljning också av handledningens kvalitet. Uppföljningen av den individuella studieplanen ger också besked om handledningens omfattning och kvalitet och ger möjlighet till årliga justeringar.Handledningsfrågor tas även upp i handledarkollegiet och i fakultetens forskarutbildningsråd. Personalens kompetensutveckling i övrigt följs upp av institutionsledningen. I den nya forskningsstrategiska planen kommer varje forskningsavdelning som nämnts ha minst två möten per termin, vilket innebär regelbundna tillfällen till uppföljning med avseende på forskarutbildningsmiljön överlag.

Två examinatorer, tillika professorer, följer varje doktorands progression i detalj från start inklusive godkänner kurser som doktorander tar. Detta torde vara ett nationellt sett unikt arbetssätt och bedömargruppen vill särskilt framhålla det som ett gott exempel på kvalitetsbefrämjande uppföljning av doktoranders måluppfyllelse. Den individuella studieplanen är ett annat medel för uppföljning av måluppfyllelse med avseende på olika kunskapsformer. Kombinationen av aktivt deltagande i seminarier, internationella konferenser och kontrollstationerna under utbildningens gång då examinatorerna ger återkoppling på doktorandernas prestationer utgör enligt bedömargruppen en systematisk uppföljning av doktorandernas färdigheter och förmågor. Kvalitetsutvecklande åtgärder sker genom revidering av den individuella studieplanen, via kontrollstationerna och genom samtalen mellan doktoranden och handledare, examinator samt studierektor.

Vid sidan om det goda exemplet om tillvaratagandet av alumners återkoppling på forskarutbildningen i form av bland annat postdoktorala karriärdagar skulle arbetslivsperspektivets inflytande på utbildningen kunna formaliseras ytterligare, exempelvis i form av inslag i den individuella studieplanen. De alumnuundersökningar som gjorts har hittills varit av informell karaktär, men det finns vid institutionen en strävan mot att inrätta mer systematiska alumnstudier.

Doktoranderna deltar som nämnts i institutionens arbete genom att vara representerade i institutionsstyrelsen och forskarutbildningskollegiet, varvid doktoranders synpunkter på utbildningen via representanterna kan återkopplas till ansvarig personal. Också medarbetarsamtalen utgör tillfällen till återkoppling på forskarutbildningen från doktorander. På lärosätetsnivå genomförs strukturerade arbetsmiljöundersökningar och doktorandbarometrar.

Olika slags enkäter och en årlig psykosocial skyddsround är viktiga instrument för att följa upp och i förlängningen åtgärda eventuella brister i jämställdhetskänseende. Jämställdhetskommitténs arbete och medarbetarsamtalen innebär också olika former av återkoppling på jämställdhetsaspekter av forskarutbildningen.

Samlat omdöme: Hög kvalitet

Bedömning med motivering: *Sammantaget visar underlagen att utbildningen håller hög kvalitet.*

Forskarutbildningsämnet psykologi är vid Lunds universitet organiserat utifrån en tematisk indelning som motsvaras av sex avdelningar: klinisk psykologi, social- och personlighetspsykologi, kognitiv psykologi, neuropsykologi, utvecklingspsykologi, samt arbets- och organisationspsykologi. Dess avgränsning genom denna tematiska indelning framstår för bedömargruppen som adekvat. Handledarkompetensen är god och står i proportion till utbildningens innehåll. Särskilt ser bedömargruppen en styrka beträffande de möjligheter som finns att i närmiljön anlita externa handledaresurser vid behov, så att doktorander kan få tillgång till specialistkompetens om sådan inte skulle finnas inom den egna avdelningen. I institutionens forskarutbildningsmiljö ingår olika multidisciplinära forskargrupper, vilka även har internationell anknytning. Utifrån publikationslistorna kan konstateras att handledarna publicerar sig flitigt i internationella tidskrifter, vilket indikerar en hög vetenskaplig nivå på deras forskning. Bedömargruppens uppfattning är således att forskarutbildningsmiljön är av en så pass god kvalitet att utbildning på forskarnivå kan bedrivas på en hög vetenskaplig nivå.

Bedömargruppen ser positivt på att deltagande i det allmänna seminariet är obligatoriskt, samt att kurser om minst 45 högskolepoäng ska inhämtas utanför avhandlingsområdet men dock inom ämnet psykologi. Detta främjar måluppfyllelse vad avser bred kunskap och förståelse inom forskarutbildningsämnet. Dock ser bedömargruppen ett utvecklingsområde i detta att det vid institutionen inte ges någon forskarutbildningskurs i kvalitativ metod. Presentationer i allmänna seminarieserien, den obligatoriska fakultetskursen och minst en presentation på en internationell konferens med peer review-förfarande ger goda möjligheter till måluppfyllelse när det gäller förmågan att muntligt framföra och kommunicera forskning. Doktorandernas undervisning på grundnivå och avancerad nivå samt deras empiriska undersökningar inom ramen för avhandlingsarbetet främjar måluppfyllelse vad gäller förmågan att bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande. Detta att doktoranderna skriver sammanläggningsavhandlingar - då ett peer review-förfarande föregår publicering av de i avhandlingen ingående artiklarna - bidrar till måluppfyllelse vad gäller vetenskaplig redlighet. Doktoranden ska stå som första författarnamn på minst två arbeten i doktorsavhandlingen, vilket bedömargruppen ser som en indikation på att måluppfyllelse också beträffande intellektuell självständighet sker.

Flera före detta doktorander har fått attraktiva tjänster inom och utom landet samt inom privat verksamhet efter examen, vilket kan ses som en indikation på att utbildningen utifrån arbetslivets perspektiv är av hög kvalitet. Så gott som alla doktorander deltar enligt självvärderingen i institutionens undervisning på lägre utbildningsnivå, vilket medför goda förberedelser inför en fortsatt akademisk karriär. De postdoktorala karriärdagar som anordnas då alumner och inbjudna andra yrkesverksamma medverkar - liksom överlag den goda kontakten som verkar finnas mellan institutionen och dess alumner - vill bedömargruppen lyfta fram som ett gott exempel på förberedelser för ett föränderligt arbetsliv i forskarutbildningen.

Doktorandgruppen träffar prefekt och studierektor ett par gånger per termin och det genomförs även regelbundna möten med examinatorerna, vilket bedömargruppen ser som ett gott exempel på doktorandinflytande. Doktoranderna är representerade i institutionsstyrelsen och i forskarutbildningskollegiet, där de för diskussioner kring bland annat progression och planering av kurser. Överlag är bedömargruppens uppfattning att det finns goda möjligheter för doktoranderna att

vara med och påverka sina studier och sin arbetsmiljö.

Det finns en universitetsgemensam plan för jämställdhet, likabehandling och mångfald. Institutionen strävar efter att följa denna plan och en jämställdhetskommitté finns vid institutionen, vilket är en viktig inrättning för arbetet med att uppfylla jämställdhetsplanen. Det framhålls i självvärderingen att frågor kring jämställdhet och likabehandling även tas upp i medarbetarsamtal. Bedömargruppens intryck är att jämställdhetsfrågor inte förefaller ha särskilt hög prioritet vid lärosätet. Det är bedömargruppens uppfattning att jämställdhetsarbetet skulle behöva synliggöras tydligare.

Uppföljningen av den individuella studieplanen ger också besked om handledningens omfattning och kvalitet och ger möjlighet till årliga justeringar.Handledningsfrågor tas även upp i handledarkollegiet och i fakultetens forskarutbildningsråd, medan personalens kompetensutveckling överlag följs upp av institutionsledningen. Två utsedda examinatorer, tillika professorer, följer varje doktorands progression i detalj från start inklusive godkänner kurser som doktorander tar. Bedömargruppen vill framhålla detta förfarande som ett gott exempel på kvalitetsbefrämjande uppföljning av doktoranders måluppfyllelse. Kvalitetsutvecklande åtgärder sker i övrigt genom revidering av den individuella studieplanen, via kontrollstationerna i form av planerings-, halvtids- och slutseminarium och genom samtalen mellan doktoranden och handledare, examinator samt studierektor. Vad gäller arbetslivets perspektiv ser bedömargruppen en styrka vad gäller det organiserade tillvaratagandet av återkoppling från alumner i form av bland annat postdoktorala karriärdagar. På lärosätetsnivå genomförs strukturerade arbetsmiljöundersökningar och doktorandbarometrar, vilka utgör en uppföljning av doktorandinflytandet. Doktoranders inflytande sker i på sedvanligt vis genom deras representation i institutionsstyrelsen och forskarutbildningskollegiet, samt på individuell nivå genom medarbetarsamtal. Enkäter, en årlig psykosocial skyddsround, jämställdhetskommitténs arbete och medarbetarsamtalen utgör olika former av återkoppling på jämställdhetsaspekter av forskarutbildningen. Bedömargruppen finner sammantaget att uppföljning och återkoppling sker vid institutionen på ett adekvat sätt.

Mittuniversitetet

Lärosäte Mittuniversitetet	Forskarutbildningsämne Psykologi - licentiat- och doktorsexamen	ID-nr A-2016-10-4092
<p>Aspektområde: Miljö, resurser och område Aspekt: Forskarutbildningsämne Bedömning med motivering: <i>Avgränsningen av forskarutbildningsämnet och dess koppling till den vetenskapliga grunden och beprövad erfarenhet är välmotiverad och adekvat.</i></p> <p>I den allmänna studieplanen beskrivs målen för forskarutbildningen i psykologi vid Mittuniversitetet bland annat: vara "... att bedriva självständiga forskningsinsatser inom psykologi, kritiskt värdera och förmedla och tillämpa psykologisk kunskap inom olika områden...". I självvärderingen finns en tydlig beskrivning av hur Mittuniversitetet strategiskt arbetat med att utforma ett forskarutbildningsämne i psykologi med en viss inriktning på utbildningen. Forskarutbildningen startade 2007 med antagning av doktorander samma år. Ett generellt tema formulerades i form av ett fokus på emotionspsykologiska perspektiv och tre breda forskningsområden finns inom detta tema: emotions- och kognitionsforskning, klinisk psykologi samt social- och organisationspsykologi. Det är inom dessa områden som doktoranderna för närvarande finns. Ambitionen har varit att skapa en miljö där det kan "påvisas såväl teoretisk som empirisk evidens" inom de nämnda forskningsområdena.</p> <p>Såväl grundforskning som tillämpad forskning bedrivs inom dessa områden med olika metoder alltifrån laboratorieexperiment till interventionsstudier. I självvärderingen tillkännages att utannonseringen av doktorandtjänster är i psykologi - och alltså inte med någon uttalad inriktning av psykologiämnet - för att doktoranderna ska kunna påverka inriktningen på området för avhandlingen. Utifrån beskrivningen i underlaget finner bedömargruppen att forskarutbildningen i psykologi vid Mittuniversitetet bedrivs inom adekvata områden av psykologiämnet, och den förefaller tillgodose de krav som kan ställas både med avseende på bredd och djup.</p> <p>Den sammanhållna profileringen av forskning och forskarutbildning kring tre forskningsområden med aktiva forskare ser bedömargruppen som en styrka. Bedömargruppens intryck är att forskarutbildningsämnet och dess koppling till den vetenskapliga grunden är välmotiverad och adekvat.</p>		
<p>Aspektområde: Miljö, resurser och område Aspekt: Personal Bedömning med motivering: <i>Antalet handledare och lärare och deras sammantagna kompetens är adekvat och står i proportion till utbildningens innehåll och genomförande.</i></p> <p>I självvärderingen beskrivs handledarsituationen för de åtta aktiva doktorander som i dagsläget finns i utbildningen. I dagsläget är nio personer aktiva som handledare: två professorer, fyra lektorer med docentkompetens och tre övriga lektorer - totalt sex män och tre kvinnor. Tre av handledarna är externa, två av dessa har tidigare varit anställda vid avdelningen (varav en endast har bytt avdelning inom Mittuniversitetet) och en har hela tiden haft sin anställning på annat lärosäte. Handledningsresursen är 85 timmar handledning per år och doktorand, vilket får anses vara normalt. Antalet handledare och lärare framstår som tillräckligt för storleken på den nuvarande forskarutbildningen, men det är ändå en liten gruppering som därmed är sårbar för personalförändringar. De externa handledarna bidrar med kompetens och bredd och de utgör förvisso</p>		

en resurs som är positiv för forskarutbildningen, men den handledarkompetenta personalen vid avdelningen bör utökas. En kompetensförsörjningsplan för detta är också framtagen där de tre forskningsområdena nämns som "plattformar" och där ett helhetstänkande finns kring rekrytering. Arbete pågår exempelvis i form av meriteringsprogram för lärare. I dagsläget bedrivs också samarbeten - nationella och internationella sådana - som ett sätt att kompensera för den mindre numerären. Bedömargruppen anser att detta torde vara lämpliga vägar att gå och ser detta som ett utvecklingsområde.

Beskrivningen av handledarnas meriter i självvärderingen liksom även deras publikationslistor indikerar att de har den vetenskapliga kompetens som krävs. Samtliga har dessutom genomgått handledarutbildning. Detta att övriga lektorer vid lärosätet har påbörjat eller genomfört handledarutbildningen är också positivt, så till vida att förutsättningarna för att öka antalet handledare i gruppen därmed ökar.

Handledarnas och lärarnas sammantagna kompetens och kompetensutveckling följs systematiskt upp i syfte att främja hög kvalitet i utbildningen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Uppföljning av lärarnas kompetensutveckling sker enligt självvärderingen i olika steg: Avdelningschefen ansvarar för enskilda medarbetares individuella kompetensutveckling och genomför samtal med alla medarbetare. Karriärplaner upprättas vid dessa samtal.

Rådet för utbildning på forskarnivå initierar fakultetsövergripande uppföljningar av olika aspekter av forskarutbildningen. År 2015 genomfördes ett meriteringsprogram för yngre forskare som resulterade i tre postdoktor-positioner för yngre forskare i psykologi. I satsningen ingick även en utbildning för forskningsledare som var obligatorisk för deltagare i meriteringsprogrammet men även öppen för andra forskare. Utbildningen innehöll bland annat hur det går till att söka forskningsmedel, hur en god forskningsmiljö skapas, samt etik och juridik. Fakulteten anordnar handledarutbildning en gång per år och samtliga handledare har genomgått sådan utbildning liksom flertalet övriga lektorer. Andra forum för kompetensutveckling är seminarieriet med seminarium två gånger per månad, där doktorander och lärare ska avrapportera sin forskning regelbundet. Vid avdelningen för psykologi finns även så kallade expertgrupper, exempelvis för metod- och uppsatsfrågor och för utvecklingspsykologi. I dem ingår både forskare och lärare och syftet är att säkerställa kvaliteten i kursplaner och kurser på grundutbildningsnivå, men dessa grupper utgör även forum för vetenskapligt och pedagogiskt kunskapsutbyte.

Rådet för utbildning på forskarnivå har tagit initiativ till att kriterier och rutiner för uppföljning av de individuella studieplanerna tydliggjorts. Kompetensen kring varje doktorand diskuteras regelbundet i forskarkollegiet där man också beslutar om handledarbyten. Efter att de årliga presentationerna av de antagna doktorandernas arbeten börjat går det också att diskutera handledningssituationen och eventuella behov av byten. Bedömargruppens intryck är att personalens kompetens och kompetensutveckling följs upp på ett systematiskt sätt och vill lyfta fram det centralt initierade meriteringsprogrammet för lärare som ett gott exempel på åtgärder för kvalitetsutveckling vidtagna som resultat av den uppföljning av handledares kompetens som skett.

Aspektområde: Miljö, resurser och område**Aspekt: Forskarutbildningsmiljö**

Bedömning med motivering: *Forskningen vid lärosätet har en sådan kvalitet och omfattning att utbildning på forskarnivå kan bedrivas på en hög vetenskaplig nivå och med goda utbildningsmässiga förutsättningar i övrigt. Relevant samverkan sker med det omgivande samhället både nationellt och internationellt.*

Forskarutbildningen i psykologi vid Mittuniversitetet har för närvarande tio doktorander antagna. Under höstterminen 2016 var två temporärt inaktiva, beroende på föräldraledighet. Av dessa tio personer bedriver de flesta sina studier på halvfart. Alla utom två har sin arbetsplats vid campus Östersund. Två doktorander är anställda vid Högskolan i Gävle och har sin huvudhandledare där, samt en biträdande handledare vid Mittuniversitetet. Deras anknytning till forskningsmiljön vid Mittuniversitetet sker genom deltagande i seminarier, och deras huvudhandledare deltar ibland vid forskarkollegiets möten. Detta gör att gruppen på plats i Östersund är liten. Samtliga är eller har varit anställda som doktorander med fakultetsmedel. Gruppen består av fyra män och fyra kvinnor.

Inom vart och ett av de tre forskningsområdena strävar lärosätet efter att ha minst två doktorander, en post dok, en lektor (med 20-30 procents tjänstgöring) en docent samt en professor. Två doktorander per forskarutbildningsämne bekostas av fakultetsmedel, men finansiering behöver även sökas genom externa medel för att utöka antalet doktorander på sikt. Samverkan med Landstinget har också påbörjats och kan komma att resultera i en samverkansdoktorand. Alla doktorander knyts till något av de tre forskningsområdena och forskarna formerar ett nätverk kring varje doktorand och handledare.

Publikationslistorna ger vid handen att flertalet handledare publicerar sig flitigt i internationella tidskrifter, vilket indikerar en hög kvalitet på den forskning som bedrivs vid institutionen.

För att stärka miljön är samarbete och kontakter som nämnts mycket betydelsefulla. Avdelningens nätverk med andra institutioner bedöms vara väl utvecklat, med en rad olika konkreta samarbeten. Bland dessa nämns Uppsala universitet, Malmö högskola, Umeå universitet, Örebro universitet, Karolinska Institutet, University of Melbourne, Leiden University, University of Granada, ISCTE i Lissabon, University of Essex, Doshisha University och Oslo universitet. I tillägg nämns regionala samarbeten kring den kliniska forskningen inom till exempel psykiatri, förlossningsvård och onkologi. Sammantaget ger detta bilden av väl utvecklade nätverk för doktoranderna att verka i och samarbeta med. Det nämns i underlaget också att doktoranderna uppmuntras att läsa kurser vid andra lärosäten och så har också skett vid Stockholms universitet, Karolinska Institutet, Uppsala universitet och Lunds universitet men även utomlands (Aarhus, Porto och Stanford). De insända individuella studieplanerna bekräftar också att flertalet doktorander läser vissa kurser utomlands. Doktoranderna har ett individuellt anslag för detta ändamål som nyligen höjts från 10 000 kronor till 15 000 kronor. Önskemål finns inte desto mindre om ytterligare internationalisering genom till exempel en internationellt rekryterad post dok. Samverkan med det omgivande samhället i övrigt sker också, i synnerhet då forskningsprojekt genomförs av en företagsdoktorand - vilket en doktorand varit hittills.

Sammantaget är bedömargruppens uppfattning att forskarutbildningsmiljön är liten och hämtar extra styrka både genom internt samarbete på lärosätet och genom nationellt samt internationellt samarbete. En fördel med en mindre miljö är att doktoranderna har utbyte och kontakt med doktorander i andra ämnen och att beslut och informations spridning sker smidigt. Nära samarbeten mellan doktorander och övrig personal präglar forskarutbildningsmiljön. Doktoranderna får god

kännedom om pågående projekt och det bidrar till att stimulera dem till att successivt bli en del av forskargruppen. Samtliga disputerade ingår i avdelningens forskarkollegium. Bedömargruppens uppfattning är att utbildningen till såväl kvalitet som omfattning bedrivs på en hög vetenskaplig nivå och med goda förutsättningar i övrigt, givet de begränsade resurser som föreligger.

Forskarutbildningsmiljön följs systematiskt upp för att säkerställa hög kvalitet. Resultatet av uppföljningen omsätts vid behov i kvalitetsutvecklande åtgärder och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Doktorandernas individuella studieplaner ska följas upp en gång per år och doktoranden för själv in överenskomna aktiviteter och tidsplan efter samråd med handledare. Forskarkollegiet gör en regelbunden genomgång av alla individuella studieplaner och sedan 2016 bjuds doktoranderna in till ett forskarkollegium för att berätta om sina studier. Utifrån den samlade informationen föreslås vid behov åtgärder som till exempel byte av handledare eller tilldelning av ytterligare forskningstid. Dessa utvärderingar kan också leda till förändringar i former och rutiner för utbildningen. En sådan åtgärd är att halvtidsseminariet numera ska ske efter halva studietiden och inte när avhandlingsarbetet kommit halvvägs. Bakgrunden var att det tog förhållandevis lång tid fram till halvtidsseminariet med den tidigare modellen, vilket också återkopplades till kollegiet.

Också Rådet för utbildning på forskarnivå följer upp de individuella studieplanerna och föreslår åtgärder vid behov. Exempelvis har rådet som nämnts tydliggjort kriterier och rutiner för avdelningarnas uppföljning av individuella studieplaner, vilket var en åtgärd framsprungen ur uppföljningen på fakultetsnivå.

Aspektområde: Miljö, resurser och område**Sammanvägd bedömning av aspektområdet miljö, resurser och område**

Bedömning med motivering: *Aspektområdet miljö, resurser och område bedöms sammantaget vara tillfredsställande. Vad gäller aspekten forskarutbildningsämne ser bedömargruppen en styrka i dels den sammanhållna profileringen av forskning och forskarutbildning kring tre områden inom det generella temat emotionspsykologiska perspektiv och dels det forskarkollegium som kontinuerligt träffas och diskuterar bland annat hur miljöerna kring doktoranderna kan utvecklas.*

Forskarutbildningsämnet präglas av ett generellt fokus på emotionspsykologiska perspektiv och tre breda forskningsområden finns inom detta: emotions- och kognitionsforskning, klinisk forskning samt sociala och organisationspsykologiska frågeställningar. Alla doktorander anknyts till något av de tre forskningsområdena och forskarna formerar ett nätverk kring varje doktorand och handledare. Forskarutbildningsämnets avgränsning framstår för bedömargruppen som adekvat.

Antalet handledare och lärare framstår som tillräckligt i relation till antalet doktorander, men det är en liten gruppering och den handledarkompetenta personalen vid avdelningen bör utökas. Detta ser bedömargruppen som ett utvecklingsområde. Anlitande av externa handledare och ingående av nationella och internationella samarbeten utgör olika sätt att kompensera för den mindre numerären. Publikationslistor indikerar att handledarna inte desto mindre har den vetenskapliga kompetens som krävs och samtliga har genomgått handledarutbildning. Bedömargruppens uppfattning är således att handledarnas kompetens är adekvat i förhållande till den forskarutbildning som bedrivs.

Forskarutbildningsmiljön är liten, men hämtar extra styrka både genom internt samarbete på lärosätet

och genom nationellt samt internationellt samarbete. En fördel med den lilla miljön är att doktoranderna får riklig kontakt med doktorander i andra ämnen och att bland annat handledarbyten underlättas då alla i personalen är välinformerade om doktorandernas projekt. Flertalet handledare publicerar sig flitigt i internationella tidskrifter och avdelningens nätverk med andra institutioner och lärosäten framstår som väl utvecklat. Bedömarens uppfattning är att utbildningen till såväl kvalitet som omfattning bedrivs på en hög vetenskaplig nivå och med goda förutsättningar i övrigt, givet de begränsade resurser som föreligger.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat**Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen kunskap och förståelse**

Bedömning med motivering: *Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar bred kunskap och förståelse både inom forskarutbildningsämnet och för vetenskaplig metodik inom forskarutbildningsämnet.*

Forskarutbildningen i psykologi omfattar 240 högskolepoäng av vilka avhandlingen ska motsvara minst 120 högskolepoäng och kursdelen minst 90 högskolepoäng. Behörighetskraven för att antas är examen på avancerad nivå och minst 90 högskolepoäng i psykologi eller näraliggande områden. Av kursdelen ska minst 30 högskolepoäng utgöra metodkurser (varav 15 högskolepoäng är obligatoriska) och ämneskurser ska utgöra minst 60 högskolepoäng. Några tillgodoräkningen av masterkurser har inte skett. I de fakultetsövergripande forskarutbildningskurserna finns allmänt vetenskapliga kurser och bland dessa är "Vetenskapsteori" och "Forskningsetik" (7,5 högskolepoäng vardera) obligatoriska, liksom även kurser i kvantitativ respektive kvalitativ metodik. Detta fakultetsgemensamma upplägg ger en grundläggande kompetens, men en del psykologidoktorander tycker att metodkurserna är på en för låg nivå. Avdelningen för psykologi bygger successivt upp egna kurser vilka är anpassade efter den egna forskningen, exempelvis "Affektiv neurovetenskap och psykofysiologi" (15 högskolepoäng), "Design och metod" I respektive II (vardera 7,5 högskolepoäng), "Relational Frame Theory" (7,5 högskolepoäng), "Klinisk psykologi" (7,5 högskolepoäng) och "Modern genuspsykologi - konsekvenser för arbete, organisation, och hälsa" (7,5 högskolepoäng). Inga gemensamma ämnesteoritiska kurser ingår utan dessa är valbara - förutom metodkurserna. Doktoranderna uppmuntras att läsa kurser vid andra institutioner och andra lärosäten och det är också vanligt att doktorander gör det. Detta sammantaget ger bedömarens intryck att det föreligger en god grund för måluppfyllelse vad avser bred kunskap och förståelse och att det totala kursutbudet är av hög kvalitet. Examinationerna är i seminarieform eller individuella skriftliga uppgifter, vilka ofta är kopplade till det egna avhandlingsarbetet.

Den individuella studieplanen är ett viktigt redskap för att följa progressionen i utbildningen. Kurser och aktiviteter planeras för att successivt vara allt mer avancerade. Forskarutbildningskurserna vid Mittuniversitetet ges emellertid ganska sällan och inte regelbundet, varför doktorander måste passa på att läsa dem just då de för tillfället ges. Bedömarens uppfattning är att detta för en del doktorander kan bli problematiskt och att handledarna ibland måste använda sina externa nätverk för att bistå doktorander när det gäller kursdelen.

Genomströmningen har varit låg med tre disputationer sedan starten fram till och med 2016. Flertalet doktorander arbetar på deltid. Åtgärder har vidtagits för att öka genomströmningen, till exempel genom att tidigarelägga halvtidsseminariet till halva studietiden istället för till den tidpunkt då halva avhandlingen blivit klar. Det är bedömarens uppfattning att vidare åtgärder kring att nästan hälften av doktoranderna inte är klara i tid likväl bör diskuteras. Årliga uppföljningar av individuella

studieplaner för samtliga doktorander i forskarkollegiet genomförs för att diskutera åtgärder vid försening eller problem av något slag.

Systematisk uppföljning görs av utbildningens utformning och genomförande i syfte att säkerställa måluppfyllelsen. Resultaten av uppföljning omsätts i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Uppföljning sker förutom via den individuella studieplanen i samband med tre obligatoriska seminarier: planerings-, halvtids- och slutseminarium. Särskilt stor vikt läggs vid halvtidsseminariet där tre personer utses som granskare, varav en ska vara externt rekryterad. Doktoranden presenterar sitt arbete dittills med en muntlig och/eller skriftlig "kappa" och en plan för fortsättningen av arbetet. De utsedda granskarna ger rekommendationer som till exempel kan gälla om avhandlingen ska innehålla fyra eller tre delstudier, om metodvalet behöver breddas eller vilka kurser som doktoranden kan behöva läsa för att nå tillräckligt bred kunskap och förståelse. Vidare är den nyligen tillagda årliga presentationen av doktorandernas studier inför forskningskollegiet en bra åtgärd för att både stämma av hur doktoranderna ligger till i sina studier men även för att ge doktorander ett tillfälle till träning i att presentera sin forskning.

Beträffande genomströmningen, så har på fakultetsnivå Rådet för utbildning på forskarnivå initierat tydliga kriterier och rutiner för uppföljning av de individuella studieplanerna. Exempelvis ställs krav på åtgärder vid en differens på 30 högskolepoäng eller mer i eftersläpning. Bedömargruppen betraktar dessa tydliga kriterier för uppföljning av individuella studieplaner som ett gott exempel på uppföljning av relevans för såväl själva avhandlingsarbetets fortskridande som måluppfyllelse vad gäller de tre kunskapsformerna.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat

Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen färdighet och förmåga

Bedömning med motivering: *Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar förmåga att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar samt såväl i nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet kan presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt. Doktoranderna visar också förutsättningar för att såväl inom forskning och utbildning som i andra kvalificerade professionella sammanhang bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande.*

Färdigheter i analysmetod och skrivande ingår i kurserna och deras examination, samt i det fortskridande avhandlingsarbetet. För uppföljningen finns numera en utarbetad "mall" för hur avhandlingsarbetet kan disponeras. Denna har varit till hjälp för handledare och doktorander att planera och klara arbetet inom planerad tid och följa den individuella studieplanen, vilken är en nyckel för att planera och utvärdera progressionen. Inte minst den nämnda "mallen" förefaller bidra till måluppfyllelse vad gäller förmågan att bedriva forskning inom givna tidsramar, varför bedömargruppen vill framhålla användandet av denna som ett gott exempel på säkerställande av måluppfyllelse av kunskapsformen färdighet och förmåga.

Doktoranderna presenterar ofta sin forskning på internationella konferenser (minst en gång per år) och detta bedöms vara ett viktigt sätt för dem att delta i ett vetenskapligt utbyte och samtal. Det pågår även inom vissa forskningsprojekt ett nära samarbete med det omgivande samhället, till exempel med

vårdgivare. Doktoranderna deltar också i utåtriktade aktiviteter som till exempel populärvetenskapliga föreläsningar för praktiker och samhällsföreträdare, vilket främjar måluppfyllelse avseende förmågan att diskutera forskningsresultat i dialog med samhället i övrigt.

I grunden ingår 80 procent forskning och 20 procent undervisning i tjänsterna (för dem med 100 procent doktorandtjänst). Detta att undervisa och handleda på grundutbildningen bidrar på ett naturligt sätt till måluppfyllelse vad avser förmågan att bidra till andras lärande, men innebär även behövlig meritering och träning i att koppla samman teori och praktik. Sammantaget ger underlaget bedömargruppen intrycket att utbildningen främjar måluppfyllelse av kunskapsformen färdighet och förmåga.

Systematisk uppföljning görs av utbildningen för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande är av hög kvalitet och att doktoranderna uppnår målen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

De tre obligatoriska seminarierna ger goda tillfällen för doktoranderna att träna sin förmåga att diskutera forskning i dialog med vetenskapssamhället, vilken då även examineras. Granskarna vid halvtidsseminariet ger också rekommendationer inför doktorandens fortsatta avhandlingsarbete. Vidare diskuterar doktorand och handledare tillsammans den individuella studieplanen minst en gång per år, varvid doktorandens måluppfyllelse med avseende på olika examensmål följs upp. Forskarkollegiets uppföljningsdiskussioner är dessutom ett viktigt forum för erfarenhetsutbyte, vilket också fungerar som ett slags informell uppföljning av utbildningens utformning och genomförande.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat

Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt

Bedömning med motivering: *Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar intellektuell självständighet och vetenskaplig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar. Doktoranden har också nått fördjupad insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används.*

I självvärderingen lyfts slutseminariet fram som viktigt för att träna sig i att diskutera och försvara sin forskning, varvid doktoranden får tillfället att visa måluppfyllelse vad avser intellektuell självständighet. De obligatoriska halvtids- och slutseminariet innebär sammantagna - förutom tillfällen till träning i intellektuell självständighet - även ett åskådliggörande av progressionen när det gäller denna förmåga. Halvtids- och slutseminarierna utgör med andra ord ett test av den successivt ökande intellektuella självständigheten. Kappan som skrivs av doktoranden själv utgör underlaget för den slutliga examinationen beträffande denna förmåga.

Doktoranderna ges goda möjligheter att delta i internationella konferenser, vilka på ett naturligt sätt ger träning i kritisk granskning och vetenskapliga diskussioner. Det nämns i underlaget också att doktoranderna ibland framträder som föreläsare inför grupper i det omgivande samhället och att doktorandens forskningsprojekt i vissa fall genomförs inom ramen för samarbeten med externa intressenter. Dessa inslag i forskarutbildningen bidrar till att doktoranden får insikter i vetenskapens möjligheter och begränsningar samt dess roll i samhället.

De fakultetsgemensamma kurserna ger likaså en möjlighet att träffa andra forskningstraditioner med

olika synsätt och angreppssätt på forskning som ger perspektiv på den egna forskningens möjligheter och begränsningar. I den allmänna studieplanen framgår att avhandlingarnas ingående studier ska etikgranskas. Doktoranderna ges i den egna forskargruppen tillfälle till träning i att diskutera behovet av sådan granskning, eller så tränas förmågan att göra forskningsetiska bedömningar genom att skriva etikansökningar i den obligatoriska kursen i forskningsetik. Detta är ett bra exempel på ett viktigt kurselement som är kopplat direkt till doktorandernas forskning. Tillsammans utgör dessa inslag i forskarutbildningen enligt bedömargruppen olika bidrag till doktorandernas måluppfyllelse vad avser kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt.

Systematisk uppföljning görs av utbildningen för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande är av hög kvalitet och att doktoranderna uppnår målen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

I avhandlingsarbetets olika delarbeten förväntas doktoranden visa på ökad självständighet i skrivandet, vilket följs upp vid halvtids- och slutseminarier. Extern granskning ingår som ett led i den uppföljningen. Vid slutseminariet redovisar doktoranden avhandlingens kapp, varvid såväl intellektuell självständighet som förmåga att göra forskningsetiska bedömningar examineras. Återkoppling från olika intressenter i lärosätets omvärld när det gäller doktorandens insikter i vetenskapens möjligheter och begränsningar ges även i samband med bland annat framträdanden som populärvetenskaplig föreläsare.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat

Sammanvägd bedömning av aspektområdet utformning, genomförande och resultat

Bedömning med motivering: *Aspektområdet utformning, genomförande och resultat bedöms sammantaget vara tillfredsställande. Vad gäller aspekten måluppfyllelse av färdighet och förmåga ser bedömargruppen en styrka beträffande användandet vid uppföljning av den individuella studieplanen av en utarbetad "mall" för hur avhandlingsarbetet kan disponeras, vilket torde främja måluppfyllelse framgent vad avser förmågan att bedriva forskning inom givna tidsramar.*

Bedömargruppens intryck är att det föreligger en god grund för måluppfyllelse vad avser bred kunskap och förståelse och att det totala kursutbudet är av hög kvalitet. Kurser i såväl kvalitativ som kvantitativ metod och i bland annat forskningsetik är obligatoriska. Förutom fakultetsgemensamma kurser har avdelningen för psykologi egna kurser vilka är anpassade efter den egna forskningen. Forskarutbildningskurserna vid Mittuniversitetet ges emellertid ganska sällan och inte regelbundet, varför handledarna ibland måste använda sina externa nätverk för att bistå doktorander när det gäller kursdelen.

Färdigheter i analysmetod och skrivande ingår i kurserna och deras examination, samt i det fortskridande avhandlingsarbetet. Doktoranderna presenterar ofta sin forskning på internationella konferenser och i mer populärvetenskaplig form för praktiker och samhällsföreträdare, vilket främjar måluppfyllelse avseende förmågan att diskutera forskningsresultat i dialog med samhället i övrigt. Vidare bidrar doktorandernas undervisning på grundutbildningen till måluppfyllelse vad avser förmågan att bidra till andras lärande. Sammantaget är bedömargruppens uppfattning att utbildningen främjar måluppfyllelse av kunskapsformen färdighet och förmåga.

De obligatoriska halvtids- och slutseminarierna innebär sammantagna ett åskådliggörande av progressionen när det gäller intellektuell självständighet. Kappan som skrivs av doktoranden själv

utgör underlaget för den slutliga examinationen beträffande denna förmåga. Doktorandens föreläsningar inför grupper i det omgivande samhället och genomförandet av forskningsprojekt i samverkan med olika intressenter utanför lärosätet bidrar till insikter i vetenskapens möjligheter och begränsningar. Måluppfyllelse vad gäller förmågan till forskningsetiska bedömningar säkerställs bland annat genom deltagandet i den obligatoriska kursen "Vetenskapsteori och forskningsetik".

Perspektiv**Arbetslivets perspektiv**

Bedömning med motivering: *Utbildningen är användbar och förbereder doktorander för ett föränderligt arbetsliv.*

Den förberedelse för arbetslivet som hänvisas till i underlaget förefaller framförallt vara en förberedelse för arbetet som lärare vid Mittuniversitetet. Doktoranderna arbetar oftast med undervisning och får lönepåslag om de går kursen i högskolepedagogisk utbildning. I självvärderingen nämns möjlighet att få arbete också inom näraliggande ämnen och deltagande i utåtriktade aktiviteter av olika slag. Något tydligt samarbete med det lokala eller nationella näringslivet eller olika myndigheter förefaller inte finnas. Forskningskontakter av olika slag via handledaren och medarbetarsamtal då bland annat karriärplanering diskuteras utgör exempel på inslag under forskarutbildningen vilka förbereder för ett fortsatt akademiskt arbetsliv. Doktorandernas deltagande i undervisningen förbereder för lärarverksamhet inom högskola och universitet. Under 2016 ordnades en uppskattad karriärdag för doktorander med inbjudna företag från regionen, men insatserna för att förbereda för karriärvägar utanför högskolevärlden framstår överlag som mer oklara och bedömargruppen uppfattar dem som ett utvecklingsområde. Det finns dock en ambition om att i större utsträckning knyta forskarutbildade praktiker som är verksamma i regionen till avdelningen, både för undervisning och forskning.

Utbildningens utformning och genomförande följs systematiskt upp för att säkerställa att den är användbar och förbereder för arbetslivet. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker inte till relevanta intressenter.

Någon systematisk uppföljning av doktorandernas arbeten efter examen nämns inte i underlaget, kanske på grund av att antalet disputerade är så pass litet. Två av de tre doktorander som disputerat är kvar på universitetet, medan den tredje idag arbetar med forskning och utveckling inom en kommun. Karriärplanering ingår som en del i årliga utvecklingssamtal med avdelningschefen för all personal.

Sammantaget bedöms arbetslivets perspektiv vara tillfredsställande.

Perspektiv**Doktoranders perspektiv**

Bedömning med motivering: *Utbildningen verkar för att doktoranderna tar en aktiv del i arbetet med att utveckla utbildningen och lärprocesser.*

Doktoranderna finns representerade i beslutande organ på flera nivåer. Bedömargruppen ser positivt på att doktoranderna ges ersättning i form av fem procents utrymme i sin tjänst för sådan medverkan, då det kan stimulera till engagemang. Forskarkollegiet har en doktorandrepresentant som utses av doktoranderna själva.

I självvärderingen lyfts det fram att doktorandgruppen utifrån strukturen med små ämnesavdelningar som basorganisation blivit splittrad och därmed haft svårt att göra sin röst hörd. Det faktum att många är deltidsdoktorander är också negativt med avseende på doktorandinflytandet. I underlaget framkommer att initiativ tagits för att åtgärda eller kompensera för denna ur doktorandinflytandets synvinkel något fragmentiserade doktorandmiljö, till exempel genom en tydligare struktur på och uppföljning av den individuella studieplanen. Bedömargruppen vill framhålla betydelsen av samverkan och engagemang i doktorandfrågor och att det skapas en kultur där det ses som naturligt att engagera sig i utbildningen och i de egna lärprocesserna.

Utbildningen följs systematiskt upp för att säkerställa att doktorandinflytandet används i kvalitetssäkring och utveckling av utbildningen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Det framgår i självvärderingen att reguljära medarbetarsamtal genomförs, men det framgår inte hur resultaten av de regelbundet återkommande medarbetarenkäterna har utvärderats och följts upp. Bedömargruppens uppfattning är att frånvaron i underlaget av information kring hur doktorandinflytandet som sådant följs upp indikerar att sådan uppföljning är ett utvecklingsområde.

Sammantaget bedöms doktoranders perspektiv vara tillfredsställande, även om det skulle behöva förstärkas ytterligare.

Perspektiv

Jämställdhetsperspektivet

Bedömning med motivering: *Ett jämställdhetsperspektiv är integrerat i utbildningens utformning och genomförande.*

En ledarutbildning för avdelningschefer med fokus på genus, mångfald och makt ges regelbundet. Lika villkorsplaner upprättas och redovisas varje år. En utredning har gjorts av osynliga maktstrukturer som missgynnar kvinnliga forskare, vilken är att betrakta som ett gott exempel på hur ett jämställdhetsperspektiv kan beaktas i lärosätets verksamhet. Vidare har kursen "Modern genuspsykologi - konsekvenser för arbete, organisation, och hälsa" utvecklats. I självvärderingen ges exempel på inslag i lika villkorsarbetet som kan vara av betydelse för doktorander som exempelvis hur arbetstiden ska förläggas, hur möten läggs och hur ansvar fördelas mellan män och kvinnor. Det råder en jämn könsfördelning bland doktoranderna men inte i handledargruppen.

Huruvida ett jämställdhetsperspektiv är integrerat i exempelvis forskarutbildningskursers innehåll utöver den valbara kursen i genuspsykologi eller om det avspeglas i litteraturlistor ger inte underlaget någon information om, varför bedömargruppen ser detta som ett utvecklingsområde.

Systematisk uppföljning görs för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande främjar jämställdhet. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

I självvärderingen nämns att lika villkorsarbetet bland annat ska innefatta uppföljning av fördelning av arbetsplatser i relation till kön, ålder och tjänstekategori. Likaså ska uppföljning av forsknings- och forskarutbildningsaktiviteter kunna ske könsuppdelat. Varje år väljs vid Mittuniversitetet någon eller några punkter från varje område av lärosätets verksamhet ut för att särskilt beaktas i

uppföljningshänseende. Beträffande forskning och forskarutbildning fokuserades 2016 bland annat den reella tillgången till handledning i perspektiv av eventuell ojämlikhet.

Sammantaget bedöms jämställdhetsperspektivet vara tillfredsställande, även om det finns utrymme för förbättringar.

Aspektområde: Uppföljning, åtgärder och återkoppling

Sammanvägd bedömning av aspektområdet uppföljning, åtgärder och återkoppling

Bedömning med motivering: *Aspektområdet uppföljning, åtgärder och återkoppling bedöms sammantaget vara tillfredsställande. Vad gäller aspekten måluppfyllelse av kunskapsformen kunskap och förståelse ser bedömargruppen en styrka beträffande de på fakultetsnivå framtagna kriterierna för uppföljning av individuella studieplaner, vilka bland annat föreskriver krav på åtgärder vid en differens på 30 högskolepoäng eller mer i eftersläpning.*

Uppföljning av lärarnas kompetensutveckling sker bland annat genom samtal mellan avdelningschefen och alla medarbetare, varvid karriärplaner upprättas. Rådet för utbildning på forskarnivå initierar också fakultetsövergripande uppföljningar av bland annat handledarkompetens. Bedömargruppens intryck är att personalens kompetens och kompetensutveckling följs upp på ett systematiskt sätt och vill lyfta fram meriteringsprogrammet för lärare som ett gott exempel på åtgärder för kvalitetsutveckling. Forskarkollegiet gör en regelbunden genomgång av alla individuella studieplaner och doktoranderna bjuds in till ett forskarkollegium för att ge återkoppling på sina studier. Utifrån denna information föreslås vid behov olika typer av åtgärder. Forskarutbildningsmiljön förefaller följas upp på ett överlag förtjänstfullt sätt.

Uppföljning av doktoranders måluppfyllelse sker förutom via den individuella studieplanen i samband med tre obligatoriska seminarier: planerings-, halvtids- och slutseminarium. Granskarna vid halvtidsseminariet ger också rekommendationer inför doktorandens fortsatta avhandlingsarbete. Forskarkollegiets uppföljningsdiskussioner är dessutom ett viktigt forum för erfarenhetsutbyte, vilket också fungerar som ett slags informell uppföljning av utbildningens utformning och genomförande. Vid slutseminariet redovisar doktoranden avhandlingens kapp, varvid såväl intellektuell självständighet som förmåga att göra forskningsetiska bedömningar examineras. Återkoppling från olika intressenter i lärosätets omvärld när det gäller doktorandens insikter i vetenskapens möjligheter och begränsningar ges även i samband med bland annat framträdanden som populärvetenskaplig föreläsare. Bedömargruppens intryck är att uppföljning och återkoppling vad gäller doktorandernas måluppfyllelse fungerar väl.

Någon systematisk uppföljning av doktorandernas arbeten efter examen nämns inte i underlaget, men karriärplanering ingår som en del i årliga utvecklingssamtal med avdelningschefen för all personal. Det framgår i självvärderingen att reguljära medarbetarsamtal genomförs, men det framgår inte hur resultaten av de regelbundna medarbetarenkätorna har utvärderats och följts upp. Uppföljning av doktorandinflytandet som sådant framstår för bedömargruppen som ett utvecklingsområde. Lika villkorsarbetet vid lärosätet ska bland annat innefatta uppföljning av fördelning av arbetsplatser i relation till kön och uppföljning av forsknings- och forskarutbildningsaktiviteter ska kunna ske könsuppdelat. Någon uppföljning av jämställdhetsperspektivets integrering i forskarutbildningens själva innehåll förefaller inte ske, vilket är att betrakta som ett utvecklingsområde.

Samlat omdöme: Hög kvalitet

Bedömning med motivering: *Sammantaget visar underlagen att utbildningen håller hög kvalitet.*

Forskarutbildningsämnet präglas av ett generellt fokus på emotionspsykologiska perspektiv och tre breda forskningsområden finns inom detta: emotions- och kognitionsforskning, klinisk forskning samt sociala och organisationspsykologiska frågeställningar. Forskarutbildningsämnets avgränsning framstår för bedömargruppen som adekvat. Antalet handledare och lärare framstår som tillräckligt, men det är en liten gruppering och den handledarkompetenta personalen vid avdelningen bör utökas. Detta ser bedömargruppen som ett utvecklingsområde. Publikationslistor indikerar att handledarna inte desto mindre har den vetenskapliga kompetens som krävs och samtliga har genomgått handledarutbildning. Forskarutbildningsmiljön är liten, men hämtar extra styrka både genom internt samarbete på lärosätet och genom nationellt samt internationellt samarbete. Bedömargruppens uppfattning är att utbildningen till såväl kvalitet som omfattning bedrivs på en hög vetenskaplig nivå och med goda förutsättningar i övrigt, givet de begränsade resurser som föreligger.

Bedömargruppens intryck är att det föreligger en god grund för måluppfyllelse vad avser bred kunskap och förståelse och att det totala kursutbudet är av hög kvalitet. Kurser i såväl kvalitativ som kvantitativ metod och i bland annat forskningsetik är obligatoriska. Bedömargruppen vill framhålla användandet vid uppföljning av individuella studieplaner av en mall för hur avhandlingsarbetet kan disponeras som ett gott exempel på säkerställande av måluppfyllelse av kunskapsformen färdighet och förmåga, då denna torde bidra till måluppfyllelse vad avser förmågan att bedriva forskning inom givna tidsramar. De obligatoriska halvtids- och slutseminarierna innebär sammantagna ett åskådliggörande av progressionen när det gäller intellektuell självständighet. Kappan som skrivs av doktoranden själv utgör underlaget för den slutliga examinationen beträffande denna förmåga. Måluppfyllelse vad gäller förmågan till forskningsetiska bedömningar säkerställs bland annat genom deltagandet i den obligatoriska kursen "Vetenskapsteori och forskningsetik". Sammantaget är bedömargruppens uppfattning att utbildningen främjar måluppfyllelse av de tre kunskapsformerna.

Den förberedelse för arbetslivet som hänvisas till förefaller framförallt vara en förberedelse för arbetet som lärare vid Mittuniversitetet. Något tydligt samarbete med det lokala eller nationella näringslivet eller olika myndigheter förefaller inte finnas. Doktorandernas deltagande i undervisningen förbereder för lärarverksamhet inom högskola och universitet, men insatserna för att förbereda för karriärvägar utanför högskolevärlden framstår överlag som mer oklara och bedömargruppen uppfattar dem som ett utvecklingsområde.

Doktoranderna finns representerade i beslutande organ på flera nivåer. Forskarkollegiet har en doktorandrepresentant som utses av doktoranderna själva. I självvärderingen lyfts det fram att doktorandgruppen utifrån strukturen med små ämnesavdelningar som basorganisation blivit splittrad och därmed haft svårt att göra sin röst hörd. Det faktum att många är deltidsdoktorander är också negativt med avseende på doktorandinflytandet. Bedömargruppen vill framhålla betydelsen av samverkan och engagemang i doktorandfrågor och att det skapas en kultur där det ses som naturligt att engagera sig i utbildningen och i de egna lärprocesserna.

En ledarutbildning för avdelningschefer med fokus på genus, mångfald och makt ges regelbundet. Kursen "Modern genuspsykologi - konsekvenser för arbete, organisation, och hälsa" ingår i utbudet av forskarutbildningskurser vid avdelningen. Det råder en jämn könsfördelning bland doktoranderna men inte i handledargruppen. Huruvida ett jämställdhetsperspektiv är integrerat i exempelvis

forskarutbildningskursers innehåll utöver den valbara kursen i genuspsykologi eller om det avspeglas i litteraturlistor ger inte underlaget någon information om, varför bedömargruppen ser detta som ett utvecklingsområde.

Uppföljning av lärarnas kompetensutveckling sker bland annat genom samtal mellan avdelningschefen och alla medarbetare, varvid karriärplaner upprättas. Forskarkollegiet gör en regelbunden genomgång av alla individuella studieplaner och doktoranderna bjuds in till ett forskarkollegium för att ge återkoppling på sina studier. Forskarutbildningsmiljön förefaller följas upp på ett överlag förtjänstfullt sätt. Bedömargruppen vill som ett gott exempel på uppföljning lyfta fram de på fakultetsnivå framtagna kriterierna för uppföljning av individuella studieplaner, vilka bland annat föreskriver krav på åtgärder vid en differens på 30 högskolepoäng eller mer i eftersläpning. Uppföljning av doktoranders måluppfyllelse sker förutom via den individuella studieplanen i samband med tre obligatoriska seminarier: planerings-, halvtids- och slutseminarium. Forskarkollegiets uppföljningsdiskussioner är dessutom ett viktigt forum för erfarenhetsutbyte, vilket också fungerar som en informell uppföljning av utbildningens utformning och genomförande. Bedömargruppens intryck är att uppföljning och återkoppling vad gäller doktorandernas måluppfyllelse fungerar väl. Någon systematisk uppföljning av doktorandernas arbeten efter examen nämns inte i underlaget, men karriärplanering ingår som en del i årliga utvecklingssamtal med avdelningschefen för all personal. Uppföljning av doktorandinflytandet som sådant framstår för bedömargruppen som ett utvecklingsområde. Inte heller förefaller någon uppföljning av jämställdhetsperspektivets integrering i forskarutbildningens själva innehåll ske, vilket därför också det är att betrakta som ett utvecklingsområde.

Stockholms universitet

Lärosäte Stockholms universitet	Forskarutbildningsämne Psykologi - licentiat- och doktorsexamen	ID-nr A-2016-10-4093
<p>Aspektområde: Miljö, resurser och område Aspekt: Forskarutbildningsämne Bedömning med motivering: <i>Avgränsningen av forskarutbildningsämnet och dess koppling till den vetenskapliga grunden och beprövad erfarenhet är välmotiverad och adekvat.</i></p> <p>Psykologiska institutionen vid Stockholms universitet är en del av den samhällsvetenskapliga fakulteten och psykologi som forskarutbildningsämne har funnits vid lärosätet sedan 1930-talet. I självvärderingen definieras disciplinen psykologi som "det systematiska utforskandet av människors beteenden, tankar, känslor och samspel med andra", det vill säga en adekvat men också relativt traditionell precisering av forskarutbildningsämnet. Det framhålls också att forskarutbildningsämnet berör ett "brett fält av frågor om mänskligt beteende med utgångspunkt i biologiska, fysiologiska, kognitiva, utvecklings-, sociala, kulturella och organisatoriska processer." Samtliga dessa delar tycks vara väl representerade vid institutionen. När det gäller ämnets bredd och avgränsning hänvisar självvärderingen vidare till en nationellt överenskommen beskrivning, utarbetad av Nationalkommittén för psykologi vid Kungl. Vetenskapsakademien.</p> <p>Forskning och forskarutbildning bedrivs inom sex mer specialiserade avdelningar, vilka inkluderar flera framstående seniora forskare samt aktiva doktorander. Doktoranderna är vanligtvis knutna till samma avdelning som huvudhandledaren, men kan också vara verksamma inom en eller flera andra avdelningar. På avdelningarna finns fördjupad kompetens inom vad som kan betraktas som klassiska delområden inom psykologiämnet. Sammanfattningsvis framstår avgränsningen av forskarutbildningsämnet som tydlig och klar.</p> <p>Forskarutbildningsämnets koppling till vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet förefaller även den vara tydlig och klar. Beträffande denna koppling hänvisas i självvärderingen till den omfattande kompetens som institutionens stora forskarkollegium representerar, vilken doktorander också har tillgång till både genom handledning och i det dagliga utbytet med kollegor. Det framhålls även att kopplingen till vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet säkerställs genom att institutionens avhandlingar med få undantag är av sammanläggningstyp, det vill säga bestående av en kappa med ett antal internationellt publicerade delarbeten. Sammantaget är avgränsningen av forskarutbildningsämnet välmotiverad och det finns en stark koppling till den vetenskapliga grunden.</p>		
<p>Aspektområde: Miljö, resurser och område Aspekt: Personal Bedömning med motivering: <i>Antalet handledare och lärare och deras sammantagna kompetens är adekvat och står i proportion till utbildningens innehåll och genomförande.</i></p> <p>Forskarutbildningen präglas att döma av självvärderingen av en god tillgång till handledare och lärare. Dessutom visar självvärderingen på hög kompetens hos personalen när det gäller det praktiska genomförandet av utbildningen. Psykologiska institutionen har med avseende på personalen med god marginal "kritisk massa" nog för att framgångsrikt kunna bedriva forskarutbildning.</p>		

Utbildningen har ett för psykologiämnet nationellt sett ovanligt stort antal lärare/handledare, hela 51 stycken. Det innebär ett förhållande mellan antal handledare och antal doktorander motsvarande ungefär 3:1, vilket bedöms vara en fullgod fördelning. Doktorander har två handledare varav en huvudhandledare som alltid är professor eller docent. Bredd i handledarkompetensen säkerställs dels genom att handledarna och doktoranderna fördelas över de olika forskningsavdelningarna och dels genom detta att samtliga doktorander har minst två handledare. För cirka en fjärdedel av institutionens doktorander förstärks även handledarkompetensen på så vis att de utöver sin huvudhandledare har både en intern och en extern handledare. Dessa handledare är mycket kompetenta ur vetenskaplig synvinkel då de publicerar frekvent och medverkar i en mängd olika forskningsprojekt med ofta förekommande internationella samarbeten. Tack vara tillgänglighet till ett flertal handledare kan handledarbyten ske snabbt.

Handledares kompetens och handledningens kvalitet säkerställs genom handledarnas kompetensutveckling, vilken innebär att handledare har tillgång till olika kurser, workshops och seminarier. Dessutom finns möjlighet för handledare att delta i olika internationella samarbeten. Bedömargruppen har ett överlag gott intryck av denna verksamhet, men ett område som skulle kunna förbättras är mer specifik kompetensutveckling gällande handledningspedagogik och handledningsprocessen. Utifrån de exempel som ges i självvärderingen förefaller de allra flesta kompetensutvecklande insatserna handla om utveckling i själva ämnet som till exempel fördjupning inom en viss teori eller i statistiska metoder, medan väldigt lite handlar om hur handledarna kan utveckla sin pedagogiska handledarkompetens. Sådan kompetensutveckling är viktig eftersom en stor del av utbildningen vilar på avhandlingsarbeten som styrs genom handledningen.

Handledarnas och lärarnas sammantagna kompetens och kompetensutveckling följs inte systematiskt upp i syfte att främja hög kvalitet i utbildningen. Resultaten av uppföljning omsätts inte vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker inte till relevanta intressenter.

Det framgår inte klart i självvärderingen vilka rutiner som finns vid institutionen för att följa upp de individuella handledarnas kompetens och eventuella behov av kompetensutveckling. Uppföljningen förefaller ske indirekt genom att forskarna arbetar i grupp, men bedömargruppen anser att uppföljning av handledarkompetens bör ske med större systematik om den ska kunna bidra till säkerställande av kompetensen hos enskilda handledare. Uppföljning och återkoppling avseende handledarnas och lärarnas kompetens och kompetensutveckling är således ett utvecklingsområde.

Emellertid finns det ett kvalitetssäkringsarbete rörande institutionens forskning, där exempelvis antal publikationer och erhållna forskningsanslag utgör parametrar. Denna uppföljning av forskningen kan anses ge vissa indikationer på handledarnas kompetens och resultatet av denna uppföljning återkopplas till avdelningsföreståndaren. Dessutom utvärderas forskarutbildningskurserna av doktoranderna efter avslutad kurs, vilket också det torde ge indikationer vad avser lärarnas och handledarnas kompetens.

Aspektområde: Miljö, resurser och område**Aspekt: Forskarutbildningsmiljö**

Bedömning med motivering: *Forskningen vid lärosätet har en sådan kvalitet och omfattning att utbildning på forskarnivå kan bedrivas på en hög vetenskaplig nivå och med goda utbildningsmässiga förutsättningar i övrigt. Relevant samverkan sker med det omgivande samhället både nationellt och internationellt.*

Som framgår av självvärderingen, den allmänna studieplanen och intervjuerna erbjuder utbildningen en omfattande och spännande forskarutbildningsmiljö med ett stort antal lärare samt doktorander. Det gör det möjligt att erbjuda ett relativt stort antal olika kurser och vetenskapliga aktiviteter såsom seminarier. Miljön karaktäriseras av en hög vetenskaplig produktion bland annat i form av många publicerade artiklar och externa forskningsanslag och tre forskarmiljöer har utsetts av den samhällsvetenskapliga fakulteten till starka forskningsmiljöer. Många av forskarna ingår i internationella forskarlag som möjliggör en mängd utbildningstillfällen för doktoranderna.

En positiv del av förutsättningarna för doktoranderna är ett anslag på 20 000 kronor som allokteras till varje doktorand. Med hjälp av dessa medel och andra sådana ges doktoranderna möjlighet att tillbringa forskningstid på andra universitet främst i Europa, Australien och USA. Detta förstärker ytterligare doktorandernas möjligheter att få delta i det internationella vetenskapssamhället.

Det är inte klart beskrivet i underlaget hur mycket de olika avdelningarna samarbetar med varandra. Ett utvecklingsområde kan vara att se över möjligheterna för doktoranderna att ha kontakt, formellt så väl som informellt, med forskare och doktorander tillhörande de andra avdelningarna än den egna.

Samverkan med det omgivande samhället finns det också vissa oklarheter kring i underlaget. Dock nämns att fem av institutionens 41 doktorander är samverkansdoktorander, vilket innebär att de bedriver en stor del av sin utbildning i en miljö utanför institutionen såsom Försvarshögskolan eller Arbetsgivarverket.

Forskarutbildningsmiljön följs systematiskt upp för att säkerställa hög kvalitet. Resultatet av uppföljningen omsätts inte vid behov i kvalitetsutvecklande åtgärder och återkoppling sker inte till relevanta intressenter.

Vid institutionen har sedan förra året ett kvalitetssäkringsarbete igångsatts där institutionens forskning bedöms utifrån kriterier som t.ex. antal publikationer, erhållna forskningsanslag, citeringar och konferensmedverkan. I självvärderingen omnämns även Nationalkommittén för psykologi som bland annat genomför nationella jämförelser av forskarutbildningsämnet vid olika lärosäten, samt den granskning av forskning som alltid sker i samband med insändande av artikelmanus till peer review-granskade tidskrifter. Särskilt det nämnda kvalitetssäkringsarbetet vid institutionen ger intryck av att en nyligen inrättad systematik i uppföljningen av forskningen föreligger. Systematisk uppföljning, återkoppling och åtgärder vad gäller de utbildningsmässiga förutsättningar överlag som forskarutbildningsmiljön inrymmer förefaller inte desto mindre vara något av ett utvecklingsområde.

Aspektområde: Miljö, resurser och område

Sammanvägd bedömning av aspektområdet miljö, resurser och område

Bedömning med motivering: *Aspektområdet miljö, resurser och område bedöms sammantaget vara tillfredsställande. Vad gäller aspekten forskarutbildningsmiljö ser bedömargruppen styrkor i det stora antalet handledare och det utvecklade internationella kontaktnät som finns vid institutionen.*

Självvärderingen beskriver på ett tydligt vis en adekvat men också relativt traditionell precisering av forskarutbildningsämnet och inom institutionens avdelningar finns fördjupad kompetens inom vad som kan betraktas som klassiska delområden inom psykologiamnet.

Det är bedömargruppens uppfattning att utbildningen erbjuder en mycket god forskningsmiljö för

doktoranderna. Bedömargruppen vill framhålla en hög vetenskaplig nivå på utbildningen samt de många möjligheter för doktoranderna som erbjuds genom ett stort antal handledare och mycket aktiva forskare. Utbildningen erbjuder av allt att döma bra handledning till doktoranderna och goda möjligheter för dem att ingå i en forskargrupp.

Utbildningen har en god kompetens inom lärarkåren, vilket säkerställer en hög nivå på forskarutbildningen. Eftersom utbildningen har ett stort antal doktorander såväl som lärare erbjuds ett förhållandevis stort antal kurser och andra forskningsaktiviteter som workshops, seminarier och liknande. Genom omfattande internationella kontakter erbjuder institutionen dessutom doktoranderna ytterligare möjligheter att fördjupa och förbättra sin forskarutbildning.

Bedömargruppen ser utvecklingsmöjligheter beträffande hur forskarutbildningen följs upp för att säkerställa dess kvalitet, eftersom mycket av det arbetet numera förefaller ske indirekt. Utbildningens kvalitet vilar på att handledarna är duktiga forskare samt att handledning i viss mån sker inom en forskargrupp. Dock utgör inte det ett säkerställande av att doktoranden får tillräckligt god handledning, varken vad gäller mängd eller kvalitet. Större möjligheter för handledarna att utveckla sin kompetens i handledningspedagogik skulle kunna förstärka kvaliteten hos utbildningen ytterligare. Dock utgör inte heller sådan kompetensutveckling i sig själv en garanti för hög kvalitet i handledningen. Det kvalitetssäkringssystem för uppföljning av forskningen som igångsatts är ett positivt inslag i institutionens verksamhet, men bedömargruppen efterlyser att även uppföljning bland annat vad avser mängd, frekvens och kvalitet med avseende på handledning sker.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat

Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen kunskap och förståelse

Bedömning med motivering: *Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar bred kunskap och förståelse både inom forskarutbildningsämnet och för vetenskaplig metodik inom forskarutbildningsämnet.*

Institutionen redovisar i självvärderingen samt vid intervjuerna en rad åtgärder för att säkerställa att doktoranderna når bred kunskap och förståelse inom forskarutbildningsämnet. En kursdel ingår med dels ett bredare, generiskt innehåll och dels med inriktning mot doktorandernas specifika forskningsområde. Kursdelen innefattar också en mängd möjliga metodkurser, där merparten av dessa tillhandahålls av institutionen. Det finns även möjlighet att genomföra så kallade läskurser. Vidare kan doktoranderna läsa kurser vid Stockholms universitet inom angränsande discipliner. Examinationsformerna för olika kurser omfattar skriftlig tentamen, muntliga rapporter, seminarieredovisningar och presentationer där doktoranderna får visa att de uppnått lärandemålen. Därutöver har institutionen en högre seminariereserie som hålls varje vecka, i vilken bland annat doktorandernas obligatoriska halvtidsseminarier ingår.

Bedömargruppen är tveksam till de formella kraven som finns vad gäller kursdelen av utbildningen. Totalt krävs 75 högskolepoäng i avklarade kurser och därav kan hela 60 högskolepoäng utgöras av kurser som doktoranden tidigare klarat av på avancerad nivå, vilket innebär att de oftast är kurser på mastersnivå. Medan sådana kurser förvisso kan vara relevanta, förefaller det inte finnas något slags system som kan säkerställa att dessa kurser har tillräckligt hög kvalitet för att vara lämpliga som kurser på forskarnivå. Eftersom kurserna ligger utanför utbildningen kan kvaliteten således variera och detta kan bli problematiskt eftersom det alltså kan gälla den största delen av kurserna. Detta är särskilt allvarligt då inte några kurser alls är obligatoriska, utan vilka kurser som ingår i utbildningen

bestäms i sin helhet i samråd med doktoranden och handledaren. Dessutom har det antal högskolepoäng som utgörs av kurser inom forskarutbildningen minskats under senare tid. I intervjuerna framgår det att det i utbildningen i stället läggs större vikt på avhandlingsarbetet. Dock förefaller kraven på avhandlingen inte ha ändrats nämnvärt. Sammanläggningsavhandlingar ska enligt självvärderingen innehålla minst tre delarbeten som ska vara publicerade i tidskrifter vilka sammanlagt ger två poäng i rankingssystemet The Norwegian Register for Scientific Journals, Series, and Publishers. Doktoranden ska också stå som förste författare på minst två delarbeten och på minst en av dem som är poänggivande enligt nämnda rankingssystem. Kombinationen av att kursdelen har minskat, att 60 av 75 högskolepoäng kan vara utanför själva forskarutbildningen (det vill säga på avancerad nivå) och att inte några kurser alls är obligatoriska äventyrar i vilket fall utbildningens måluppfyllelse vad gäller kunskap och förståelse. Kursdelen inom forskarutbildningen är därför i det nämnda avseendet att betrakta som ett utvecklingsområde.

Progression i studierna förekommer dels med avseende på kursernas innehåll och utformning, dels med avseende på enskilda doktoranders framsteg i enlighet med uppgjord individuell studieplan. Dock kan progression vara mycket svår att säkerställa i de fall då den största delen av kurserna redan är avklarade innan doktoranden påbörjar sin forskarutbildning.

De uppgifter om genomströmning som finns tillgängliga ligger i paritet med motsvarande för övriga landet, och föranleder därför inga särskilda frågor utöver hur lärosätet arbetar generellt för att doktorander ska slutföra sina utbildningar inom stipulerad tid.

Systematisk uppföljning görs av utbildningens utformning och genomförande i syfte att säkerställa måluppfyllelsen. Resultaten av uppföljning omsätts i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Alla metod- och teorikurser som ges har en formell kursplan vilken innefattar tydliga lärandemål, vilket utgör en god förutsättning för säkerställandet av måluppfyllelse hos doktoranden. Vad gäller de individuella läskurserna krävs en av studierektor godkänd kursplan där såväl litteratur som lärandemål ingår. I självvärderingen beskrivs tämligen utförligt exempel på examinationsformer som tillämpas inom ramen för kursdelen och dessa sammantagna bidrar också till måluppfyllelse hos den individuella doktoranden. Det görs även en systematisk uppföljning av doktorandens individuella studieplan och i samband med det ges återkoppling beträffande doktorandens progression med avseende på bland annat kunskap och förståelse. Dock föreligger som nämnts en svårighet i detta att en betydande del av kurserna ges på avancerad nivå, vilket försvårar en bedömning av doktorandens progression vad gäller examensmålen för doktorsexamen. Inte desto mindre är den till synes goda uppföljningen av måluppfyllelse bland annat i samband med examination av kurser ett skäl till att bedömargruppen finner aspekten måluppfyllelse av kunskapsformen kunskap och förståelse vara tillfredsställande, trots de svagheter som påtalats här ovan.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat

Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen färdighet och förmåga

Bedömning med motivering: *Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar förmåga att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar samt såväl i nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet kan presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt.*

Doktoranderna visar också förutsättningar för att såväl inom forskning och utbildning som i andra kvalificerade professionella sammanhang bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande.

Utbildningen innehåller flera olika slags hållpunkter med mera som bidrar till ett säkerställande av att samtliga examensmål uppfylls, bland annat genom många olika slags kurser. De ansvariga lärarna på kurserna är mycket kompetenta. Vid behov kan doktoranderna även delta i kurser på annat håll eller erbjudas så kallade läskurser för att tillgodose fördjupning inom sina respektive avhandlingsämnen. Institutionen organiserar också en omväxlande högre seminarieriserie, där seminarier av olika slag äger rum veckovis.

Vad gäller den enskilde doktorandens framsteg finns regler och rutiner. En viktig del av utbildningen är avhandlingen och det erbjuds formella såväl som informella diskussioner och stöd vad gäller de olika kvalitetskrav som gäller den. Den individuella studieplanen är ett verktyg för att säkerställa progression, liksom även det halvtidsseminarium alltid sker ett par år efter att doktoranden påbörjat forskarutbildningen. Det finns särskilda regler för skrivandet av kappan och det sker även diskussioner och avstämningar i samband med seminarier inför disputationen. Handledarna och forskargrupperna är viktiga diskussionspartners i avhandlingsarbetet och det framkommer i underlaget att doktoranderna som regel får frekvent handledning av god kvalitet. Forskargrupperna spelar en viktig roll då de tillsammans utgör en bredare diskussionsplattform än den som erbjuds inom ramen för den individuella handledningen.

Doktorander ges medel för att tillbringa forskningstid på andra universitet främst i Europa, Australien och USA. Det finns också ett krav på de i avhandlingen ingående artiklarna om att de ska vara publicerade i internationella, vetenskapliga tidskrifter. Förmågan att skriftligt diskutera forskning i dialog med vetenskapssamhället utvecklas bland annat genom doktorandens arbete med att få sina artiklar accepterade för publikation. Vetenskapligt skrivande och kommunikation examineras dessutom inom ramen för kursen "Forskningsmetodik 2", men denna kurs är i likhet med alla övriga forskarutbildningskurser inte obligatorisk.

Muntlig framställningsförmåga och förmågan att bidra till samhällets utveckling tränas i samband med doktorandernas medverkan i internationella konferenser och vid föredragningar hos externa aktörer av olika slag. Sådan konferensmedverkan med mera uppmuntras av institutionen. En kurs i grundläggande pedagogik erbjuds för de doktorander som vill arbeta som lärare och dessa får även undervisa som en del av sin institutionstjänstgöring. Denna kurs och den påföljande under visning som dessa doktorander utför bidrar till utvecklande av förmågan att stödja andras lärande, men inte heller denna kurs är alltså obligatorisk.

Systematisk uppföljning görs av utbildningen för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande är av hög kvalitet och att doktoranderna uppnår målen. Resultaten av uppföljning omsätts inte vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker inte till relevanta intressenter.

Bedömargruppen ser ett utvecklingsområde i uppföljningsarbetet. Att döma av de insända individuella studieplanerna och självvärderingen finns det inte något tydligt system för uppföljningar, utan handledaren verkar ansvara för mycket av det arbetet. Fastän individuell studieplan och bland annat halvtidsseminarium - där skriftlig återkoppling från opponenter föreskrivs - fungerar som uppföljning av vissa examensmål och inte minst kan säkerställa att doktoranden blir klar inom givna tidsramar,

kan det finnas risk för att problem i progressionen hos individuella doktorander avseende alla examensmålen inte upptäcks i tid. Därmed infinner sig kanske inte önskvärd progression vad avser vissa examensmål. Det är även oklart hur resultaten av uppföljningar kan omsättas i åtgärder. Forskarutbildningen skulle vinna på om ett system infördes för att återkoppla uppföljningarnas resultat till relevanta intressenter förutom doktoranden själv som till exempel kursansvarig och handledare.

Bedömggruppen ser som nämnts också ett problem när det gäller bedömning av progression i det att hela 60 högskolepoäng kan tillgodoräknas från doktorandens tidigare studier på avancerad nivå, vilket kan skapa svårigheter med säkerställandet av progression med avseende på olika examensmål.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat

Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt

Bedömning med motivering: *Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar intellektuell självständighet och vetenskaplig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar. Doktoranden har också nått fördjupad insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används.*

Forskarutbildningen är utformad så att doktoranderna fortlöpande tränas i att vara intellektuellt självständiga och uppvisa vetenskaplig redlighet. Ett antal olika formaliserade hållpunkter bidrar till ett säkerställande av att doktoranderna uppnår examensmålen. Doktoranderna får också kontinuerlig feedback från handledarna och forskarutbildningsmiljön i stort. Progression med avseende på intellektuell självständighet säkerställs genom olika typer av muntliga och skriftliga presentationer under forskarutbildningens gång, vilka på olika sätt ges återkoppling på utifrån vetenskaplig synvinkel. Den individuella studieplanen följs dessutom årligen upp, vilket ytterligare bidrar till säkerställandet av måluppfyllelse. Bedömningen av intellektuell självständighet kan emellertid kompliceras av det faktum att vissa handledare kan erbjuda väldefinierad forskning som redan är finansierad och igång, medan andra handledare startar nya forskningsprojekt i hög utsträckning tillsammans med doktoranden och då har denne med sig också i de tidiga faserna av forskningen. Särskilt med tanke på att bedömningen av också intellektuell självständighet ansvaras för av den egna handledaren utgör detta förhållande en problematik.

Vid halvvägsseminariet är en doktorand junioropponent, vid sidan om den seniora opponenter. Detta junioropponentskap är ett bra exempel på moment i forskarutbildningen där doktoranders intellektuella självständighet visas och ges återkoppling på. Beträffande vetenskaplig redlighet och forskningsetiska frågeställningar, så inkluderas sådana inslag i forskarutbildningens metodkurser. I självvärderingen framhålls kursen "Samhällsvetenskap i samhället - forskningsetik och forskningskommunikation" som betydelsefull för doktoranders utvecklande av förmågan till forskningsetiska bedömningar. Denna kurs är dock i likhet med alla övriga forskarutbildningskurser inte obligatorisk. Bedömggruppens uppfattning är att ett utvecklingsområde föreligger när det gäller måluppfyllelse vad avser vetenskaplig redlighet och förmågan till forskningsetiska bedömningar, i detta att det inte finns någon obligatorisk kurs i forskningsetik.

Systematisk uppföljning görs av utbildningen för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande är av hög kvalitet och att doktoranderna uppnår målen. Resultaten av uppföljning omsätts inte vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker inte till relevanta

intressenter.

En utmaning som bedömargruppen ser är att tillfällena för att säkerställa progression sker tidsmässigt långt från varandra. Enligt självvärderingen sker en första "kontroll" redan vid antagningen, så till vida att sökandens avhandlingsplan granskas utifrån en uppsättning definierade bedömningskriterier. Den granskningen kan dock inte anses vara av relevans för doktorandens progression vad avser måluppfyllelse under forskarutbildningen. Därefter dröjer det två år till halvtidsseminariet vilket är lång tid inte minst om det finns brister.

Till viss hjälp är den årliga uppföljningen av den individuella studieplanen. Vad gäller denna uppföljning föreligger dock en annan problematik i det att det inte verkar finnas ett system för hur handledarna ska bedöma måluppfyllelse med avseende på olika examensmål. Handledarna har ett ansvar för säkerställandet av att målen uppfylls och bedömargruppen efterfrågar en tydligare struktur för handledaren att utgå från i arbetet med detta. Det finns förvisso en av institutionen utarbetad mall för beräkning av progression, men den gäller endast progression i termer av avklarade avhandlings- och kurspoäng och är alltså inte utarbetad för att bedöma grad av måluppfyllelse.

Det faktum att en tydlig struktur för bedömningen av måluppfyllelse saknas - avseende såväl värderingsförmåga och förhållningssätt som de båda andra kunskapsformerna - kan medföra olikheter i termer av faktisk måluppfyllelse bland doktoranderna, eftersom olika handledare kan arbeta och göra bedömningar på olika sätt. Det är även oklart hur resultaten av uppföljningar kan omsättas i åtgärder, vilket bedömargruppen ser som en brist. Forskarutbildningen skulle vinna på om ett system infördes för att återkoppla uppföljningarnas resultat till relevanta intressenter förutom doktoranden själv som till exempel kursansvarig och handledare.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat

Sammanvägd bedömning av aspektområdet utformning, genomförande och resultat

Bedömning med motivering: *Aspektområdet utformning, genomförande och resultat bedöms sammantaget vara tillfredsställande.* Bedömargruppen ser dock utvecklingsmöjligheter beträffande kursdelen i forskarutbildningen, där inte någon kurs är obligatorisk och där en stor andel av kurserna kan tillgodoräknas från doktorandens tidigare studier på avancerad nivå.

Utbildningen har väldefinierade rutiner med formaliserade hållpunkter som bidrar till ett säkerställande av att doktoranderna uppfyller de olika examensmålen. Det finns flera olika teori- och metodkurser och även ett högre seminarium av mångskiftande karaktär. Examinationsformerna är varierande och forskarutbildningen erbjuder många tillfällen för doktoranderna att utveckla en hög vetenskaplig kvalitet bland annat i sitt skrivande och i sin förmåga att kommunicera sina forskningsresultat till andra. Ett professionellt forskningsklimat råder vid institutionen och inte minst intervjuerna visar att doktoranderna har stora möjligheter att bli duktiga forskare genom den stimulans och undervisning de får tillgång till.

När det gäller värderingsförmåga och förhållningssätt säkerställer utbildningen dessa mål främst genom kurser och avhandlingsarbete. Bedömningen av intellektuell självständighet skulle kunna förbättras, så till vida att denna idag bedöms huvudsakligen av den egna handledaren. Denna bedömning kompliceras också av att vissa handledare kan erbjuda väldefinierad forskning som redan är finansierad och igång, medan andra handledare startar nya forskningsprojekt i samband med att doktoranden påbörjar forskarutbildningen och då har doktoranden med sig också i de tidigare faserna

av forskningen. Det faktum att inte några kurser är obligatoriska gör det möjligt för en doktorand att genomgå utbildningen utan exempelvis en kurs i forskningsetik, vilket bedömargruppen betraktar som en brist. Eftersom dagens forskning blir allt mer krävande är det mycket aktuellt och viktigt att arbeta med frågor kring vetenskaplig redlighet.

Bedömargruppen ser dock uppföljningen av måluppfyllelse som ett utvecklingsområde när det gäller uppföljningen av resultaten. Handledarna får ett stort ansvar utan ett tydligt system för att stödja detta arbete. Eftersom hållpunkterna för uppföljningen är tämligen utspridda över utbildningen med långa perioder emellan, efterfrågar bedömargruppen en mer kontinuerlig och systematisk procedur för uppföljning av doktoranders måluppfyllelse. Mycket av bedömningen sker förstås i samband med den regelbundna handledningen, men doktorandernas måluppfyllelse skulle kunna säkerställas bättre om det exempelvis vid uppföljningen av de individuella studieplanerna funnes en mer systematisk koppling mellan olika inslag i forskarutbildningen och examensmålen. Även återkopplingen till doktoranderna torde kunna förbättras med en mer utvecklad struktur av det slaget.

Perspektiv

Arbetslivets perspektiv

Bedömning med motivering: *Utbildningen är användbar och förbereder doktorander för ett föränderligt arbetsliv.*

Bedömargruppen anser att forskarutbildningen förbereder doktoranderna väl för att ingå i en rad kvalificerade och professionella sammanhang i ett föränderligt arbetsliv. Genom kurser och i arbetet med avhandlingen tränas doktoranderna i sådant självständigt, reflekterande och analytiskt tänkande som krävs för att organisera och leda projekt av olika slag. Detta förstärks av god träning i metod och statistik, det vill säga i grundläggande vetenskaplig skicklighet. Doktorander får vidare träning i en rad andra färdigheter som är viktiga inför arbetslivet såsom muntlig och skriftlig kommunikation, att utveckla goda kontakter med myndigheter och andra organisationer samt att söka forskningsanslag.

En utmaning som bedömargruppen vill peka på är att erbjuda doktorander någon form av mera formell handledning i karriärplanering. Eftersom arbetsmarknaden är mycket föränderlig är det viktigt att doktoranderna är väl orienterade i de olika karriärmöjligheter som finns. Bedömargruppen anser att särskilda åtgärder behövs för att klargöra vilka andra möjligheter som finns i den växande arbetsmarknaden utanför högskolans gränser, vilket är viktigt inte minst för att alla doktorander inte kan räkna med att få tjänster inom akademien efter disputation. Därför ser bedömargruppen positivt på det erbjudande doktorander får om att träffa alumner. Det kan förvisso finnas inslag av karriärplanering också i exempelvis doktorandens individuella diskussioner med sin handledare, samt vid möten med andra kvalificerade rådgivare. Dock förefaller det inte finnas någon mer formaliserad verksamhet som är inriktad på doktorandens eventuella karriärvägar utanför akademien.

Utbildningens utformning och genomförande följs systematiskt upp för att säkerställa att den är användbar och förbereder för arbetslivet. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

En uppföljning sker efter det att doktoranderna har disputerat i form av en kartläggning vart femte år. Resultaten från 2005-2009 visar att en majoritet av de svarande arbetar som lärare eller forskare inom universitets- och högskolevärlden, medan något mindre än en fjärdedel är forskare inom andra organisationer. En mindre andel arbetar som psykologer eller inom andra slags verksamheter. I sin

helhet visar självvärderingen på att utbildningen inte bara förbereder för utan även leder till olika typer av arbete, vilket är berömvärt. För närvarande pågår ett utvecklingsarbete vid institutionen syftande till att med en större systematik kunna ta till vara alumners erfarenheter av forskarutbildningen och av sitt därpå följande arbetsliv. En mer informell återkoppling på forskarutbildningens förberedelser inför arbetslivet ges av sådana alumner som numera är verksamma inom universitets- och högskolevärlden och som institutionen har nära kontakter med.

Sammantaget bedöms arbetslivets perspektiv vara tillfredsställande.

Perspektiv

Doktoranders perspektiv

Bedömning med motivering: *Utbildningen verkar för att doktoranderna tar en aktiv del i arbetet med att utveckla utbildningen och läroprocesser.*

Institutionen gör ett gediget arbete med att inkludera doktoranders perspektiv på olika sätt. Ett exempel är att doktoranderna är väl representerade i olika organ alltifrån universitetsnivå till institutionsnivå. Doktoranderna erbjuds att delta i beredningsprocesser och i beslutande organ som exempelvis professorsgruppen, vilken bland annat bereder forskarutbildningsrelaterade frågor. De har även möjlighet att ventilera idéer med handledarna och studierektorn och det finns ett doktorandråd som för en kontinuerlig dialog med studierektor. Doktorander har en god ställning inom institutionen, med samma rättigheter som övrig personal på lärosätet. Bedömargruppen finner att det finns en god fysisk och psykosocial miljö inom institutionen och en låg sjukskrivningsnivå råder. Olika aktiviteter erbjuds som arrangeras av institutionen för att doktoranderna ska känna sig hemma på institutionen och komma igång med sin forskarutbildning. Ett exempel på det positiva arbetet vad gäller doktorandinflytande är innehållsrika introduktionsdagar för alla nya doktorander, då de viktiga nyckelpersonerna vid institutionen presenteras och då även bland annat arbetsmiljöaspekter på forskarutbildningen går igenom av expertis på området. Doktoranderna bjuds även på en introduktionsmiddag med doktorandrådet, vilket är ett bra initiativ som kan bidra till att stärka gemenskapen och den psykosociala miljön. Doktorandrådet fyller en viktig funktion vad gäller studentinflytandet så till vida att synpunkter från doktorander på bland annat kursutbud och kursers kvalitet vidarebefordras till studierektor via doktorandrådet.

Utbildningen följs systematiskt upp för att säkerställa att doktorandinflytandet används i kvalitetssäkring och utveckling av utbildningen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

En utmaning som bedömargruppen ser är uppföljning och utvärdering av forskarutbildningen ur doktorandernas perspektiv. Ett system för att ta reda på samtliga doktoranders synpunkter torde kunna utvecklas, vilket sträcker sig bortom de arbetsmiljöundersökningar som görs (där bland annat doktorander särredovisas) och de kursvärderingar som doktorander gör efter avslutade kurser. Det är även oklart hur synpunkter från doktorander återkopplas och används för att förbättra utbildningen. Något som också skulle kunna ytterligare förbättra forskarutbildningsmiljön och motverka att doktoranderna arbetar isolerat är att samarbetet mellan de olika forskargrupperna utökades. Det skulle kunna medföra ännu fler möjligheter till diskussion, stimulans och samarbete doktorander emellan. Dessutom skulle en mer kvalificerad informell uppföljning och återkoppling avseende olika inslag i forskarutbildningen då kunna ske.

Sammantaget bedöms doktoranders perspektiv vara tillfredsställande.

Perspektiv

Jämställdhetsperspektivet

Bedömning med motivering: *Ett jämställdhetsperspektiv är integrerat i utbildningens utformning och genomförande.*

Institutionen arbetar på ett systematiskt sätt för att integrera ett jämställdhetsperspektiv i utbildningens utformning och genomförande. Flera exempel illustrerar detta. Ett råd för arbetsmiljö och lika villkor (RALV) finns på både universitets- och institutionsnivå. Rådet vid institutionen handlägger arbetsmiljöfrågor, jämställdhetsfrågor, jämlikhetsfrågor och annat som har med lika villkor att göra. Det finns således såväl centrala som lokala resurser och aktiviteter vilka kontinuerligt bevakar och följer upp jämställdhetsfrågor.

Bedömargruppen ser en utmaning i att få en jämnare fördelning av kvinnor och män i utbildningens alla delar, vilket förvisso är en problematik som återfinns på flera håll i samhället. I forskarhandledargruppen finns för tillfället fler manliga än kvinnliga professorer, vilket självvärderingen gör gällande beror på pensionsavgångar som har decimerat antalet kvinnliga professorer. Könsfördelningen bland doktorander är dock jämn, vilket bedömargruppen ser positivt på. Dock finns en i viss mån ojämn könsfördelning när det gäller förhållandet handledare-doktorand. De kvinnliga medlemmarna i handledargruppen handleder mestadels kvinnliga doktorander, medan de manliga handledarna har både kvinnliga och manliga doktorander. Trots de utmaningarna som således finns arbetar institutionen till synes målinriktat med främjandet av jämställdhetsperspektivet i forskarutbildningen och balansen vad gäller antalet kvinnliga och manliga doktorander torde så småningom kunna bädda för en jämnare könsfördelning också bland annan personal, inklusive professorer.

Systematisk uppföljning görs för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande främjar jämställdhet. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Det finns som nämnts ett lokalt råd för lika villkor vid institutionen och där är även doktorander representerade. Rådet för lika villkor har ersatt tidigare arbetsgrupper vid institutionen, bland annat den före detta jämställdhets- och jämlikhetskommittén. På fakultetsnivå finns även en av fakultetsnämnden utsedd jämställdhetsgrupp, vilken bland annat anordnar halvdagsseminarier för erfarenhetsutbyte och spridning av goda exempel inom fakulteten. Sådant erfarenhetsutbyte är att betrakta som en mer informell uppföljning och återkoppling vad avser främjandet av jämställdhetsperspektivet i verksamheten och denna typ av uppföljning och återkoppling sker således på såväl universitetsnivå som på fakultets- och institutionsnivå.

Sammantaget bedöms jämställdhetsperspektivet vara tillfredsställande.

Aspektområde: Uppföljning, åtgärder och återkoppling

Sammanvägd bedömning av aspektområdet uppföljning, åtgärder och återkoppling

Bedömning med motivering: *Aspektområdet uppföljning, åtgärder och återkoppling bedöms sammantaget vara tillfredsställande. Vad gäller särskilt aspekterna måluppfyllelse av kunskapsformerna färdighet och förmåga respektive värderingsförmåga och förhållningssätt ser*

bedömargruppen utvecklingsmöjligheter beträffande uppföljningen, då det inte i individuella studieplaner finns någon systematisk koppling mellan olika inslag i forskarutbildningen och examensmålen.

Uppföljningen av personalens kompetens och kompetensutveckling förefaller främst ske indirekt genom att forskarna arbetar i grupp, men det finns ett mer systematiskt kvalitetssäkringsarbete rörande institutionens forskning som kan ge vissa indikationer på handledarnas kompetens. Resultatet av den uppföljningen återkopplas till avdelningsföreståndaren. Även återkopplingen i form av doktoranders kursvärderingar kan ge indikationer vad avser handledarkompetensen. Ett kvalitetssäkringsarbete gällande institutionens forskning har nyligen inrättats, men uppföljning och återkoppling beträffande de utbildningsmässiga förutsättningar överlag som forskarutbildningsmiljön inrymmer förefaller vara ett utvecklingsområde.

Alla metod- och teorikurser som ges har en formell kursplan vilken innefattar tydliga lärandemål, vilket utgör en god förutsättning för säkerställandet av måluppfyllelse vad avser kunskap och förståelse hos doktoranden. Dock föreligger en svårighet i att en betydande del av kurserna ges på avancerad nivå, vilket försvårar en bedömning av doktorandens progression vad gäller examensmålen för doktorsexamen. Dessutom är systematiken kring hur handledarna ska bedöma måluppfyllelse med avseende på olika examensmål ett utvecklingsområde, så till vida att det inte i individuella studieplaner finns någon tydlig koppling till de olika kunskapsformerna eller examensmålen. Detta berör samtliga tre aspekter som ingår i aspektområdet utformning, genomförande och resultat.

Alumnundersökningar sker vart femte år och det sker även en mer informell återkoppling från sådana alumner som är verksamma inom universitets- och högskolevärlden och som institutionen har kontakt med. Det finns ett aktivt doktorandråd och det sker både arbetsmiljöundersökningar där bland annat doktorander särredovisas samt kursvärderingar efter avslutade forskarutbildningskurser, varför olika slags återkoppling från doktoranderna kan anses ha möjlighet att äga rum. Hur synpunkter från doktorander används för att förbättra utbildningen är dock inte helt tydligt i underlaget. Såväl på institutionsnivå som på fakultets- och universitetsnivå sker en övervakning av verksamheten i syfte att främja integrering av ett jämställdhetsperspektiv i verksamheten.

Samlat omdöme: Hög kvalitet

Bedömning med motivering: *Sammantaget visar underlagen att utbildningen håller hög kvalitet.*

Utbildningen erbjuder en mycket god forskarutbildningsmiljö för doktoranderna. Bedömargruppen vill framhålla en hög vetenskaplig nivå på utbildningen samt de många möjligheter för doktoranderna som erbjuds genom ett stort antal handledare och mycket aktiva forskare. Forskarutbildningen vid Stockholms universitet erbjuder doktoranderna i psykologi en mycket bred utbildning som även ger goda möjligheter till fördjupning inom flera klassiska delområden inom forskarutbildningsämnet. Genom omfattande internationella kontakter erbjuder institutionen dessutom doktoranderna ytterligare tillfällen under forskarutbildningen till fördjupning inom sina respektive intresseområden.

Forskarutbildningen har väldefinierade rutiner med formaliserade hållpunkter som bidrar till ett säkerställande av att doktoranderna uppfyller de olika examensmålen. Det finns flera olika teori- och metodkurser och även ett högre seminarium av mångskiftande karaktär. Examinationsformerna är varierande och forskarutbildningen erbjuder många tillfällen för doktoranderna att utveckla en hög vetenskaplig kvalitet vad avser olika slags kunskap, färdigheter och förmågor. Det är dock

problematiskt att inte någon kurs är obligatorisk och att en stor andel av kurserna kan tillgodoräknas från doktorandens tidigare studier på avancerad nivå. Detta ser bedömargruppen som ett utvecklingsområde.

Bedömargruppen anser att forskarutbildningen förbereder doktoranderna väl för att ingå i en rad kvalificerade och professionella sammanhang i ett föränderligt arbetsliv. Genom kurser och i arbetet med avhandlingen tränas doktoranderna i sådant självständigt, reflekterande och analytiskt tänkande som krävs för att organisera och leda projekt av olika slag. Detta förstärks av god träning i metod och statistik, det vill säga i grundläggande vetenskaplig skicklighet. Dock anser bedömargruppen att särskilda åtgärder behövs för att klargöra för doktoranderna vilka andra möjligheter som finns i den växande arbetsmarknaden utanför högskolans gränser.

Doktoranderna är väl representerade i olika organ alltifrån universitetsnivå till institutionsnivå och de erbjuds att delta i beredningsprocesser och i beslutande organ som exempelvis professorsgruppen, vilken bland annat bereder forskarutbildningsrelaterade frågor. De har även möjlighet att ventilera idéer med handledarna och studierektorn och det finns ett doktorandråd som för en kontinuerlig dialog med studierektor. Doktorandrådet fyller en viktig funktion vad gäller studentinflytandet så till vida att synpunkter från doktorander på bland annat kursutbud och kursers kvalitet vidarebefordras till studierektor via doktorandrådet. Bedömargruppens intryck av doktorandrådet är att dess verksamhet skulle kunna framhållas som ett gott exempel på doktorandinflytande.

Lärosätet arbetar på ett systematiskt sätt för att integrera ett jämställdhetsperspektiv i utbildningens utformning och genomförande. Bland annat finns ett råd för arbetsmiljö och lika villkor (RALV) på både universitets- och institutionsnivå. Det finns även en jämställdhetsgrupp på fakultetsnivå. Bedömargruppen ser likväl en utmaning i att få en jämnare fördelning av kvinnor och män i olika sammanhang inom forskarutbildningen. Könsfördelningen bland doktorander är dock jämn, vilket bedömargruppen ser positivt på.

Det sker ett systematiskt kvalitetssäkringsarbete rörande institutionens forskning vilket även kan ge vissa indikationer på handledarnas kompetens liksom även på kvaliteten hos forskarutbildningsmiljön överlag. Uppföljning av handledarnas kompetens och eventuella kompetensutvecklingsbehov skulle dock kunna ske med ett större mått av systematik. Detta att alla metod- och teorikurser som ges har en formell kursplan vilken innefattar tydliga lärandemål vill bedömargruppen lyfta fram som ett gott exempel, då det utgör en god förutsättning för säkerställandet av måluppfyllelse vad avser kunskap och förståelse hos doktoranden. Systematiken kring hur handledarna ska bedöma måluppfyllelse med avseende på olika examensmål är dock enligt bedömargruppen ett utvecklingsområde, så till vida att det inte i individuella studieplaner finns någon tydlig koppling till de olika kunskapsformerna eller examensmålen. Alumnundersökningar äger rum vart femte år och arbetsmiljöundersökningar sker likaledes regelbundet. Kursvärderingar görs även av doktoranderna efter avslutade forskarutbildningskurser. En övervakning av verksamheten i syfte att främja integrering av ett jämställdhetsperspektiv i verksamheten sker även, på olika nivåer inom lärosätet. Aspektområdet uppföljning, åtgärder och återkoppling bedöms således som sammantaget tillfredsställande, men uppföljning och återkoppling vad gäller doktoranders olika slags måluppfyllelse är ett utvecklingsområde.

Umeå universitet

Lärosäte	Forskarutbildningsämne	ID-nr
Umeå universitet	Psykologi - doktorsexamen	A-2016-10-4094
<p>Aspektområde: Miljö, resurser och område Aspekt: Forskarutbildningsämne Bedömning med motivering: <i>Avgränsningen av forskarutbildningsämnet och dess koppling till den vetenskapliga grunden och beprövad erfarenhet är välmotiverad och adekvat.</i></p> <p>Forskarutbildningen bedöms ha god koppling till det akademiska ämnet psykologi. Avgränsningen av forskarutbildningsämnet och dess koppling till den vetenskapliga grunden och beprövad erfarenhet förefaller välmotiverad och adekvat. Inledningsvis i självvärderingen beskrivs vad som ingår i ämnet psykologi (individens handlingar, tankar, känslor och samspel med andra). Där återfinns även ett antal underområden, vilka alla är representerade vid institutionen. I självvärderingen beskrivs också mer tillämpade områden såsom hälso-, arbets-, organisations- och miljöpsykologi. Tillhörighet till ett av dessa profilområden är obligatorisk för forskarna och för doktoranderna.</p> <p>Institutionen för psykologi framstår i självvärderingen som en relativt forskningsintensiv institution, vilken utmärks av ett aktivt publicerande och erhållande av anslag i konkurrens. Den är indelad i så kallade profilområden, vilka nämnts ovan. Varje profilområde samlar forskare, lärare och doktorander som har gemensamma forsknings- och undervisningsprofiler i så kallade profilgrupper, vars uppgift är att diskutera och utveckla forskningen och undervisningen inom respektive område. Några forskare är med i flera profilområden. Grupperna fungerar som rådgivande och behandlande organ till grundutbildningsutskottet och forskningsutskottet, vilka i sin tur är de organ som bereder ärenden inför prefektbeslut. Det finns också ett forskarutbildningsutskott som samlar seniora forskare och doktorander och som bereder ämnen som rör forskarutbildningen inför prefektbeslut. Bedömargruppens uppfattning är att såväl strukturen i form av profilområdena som forskarutbildningsämnets avgränsning i förhållande till den vetenskapliga grunden är välmotiverad och rimlig.</p>		
<p>Aspektområde: Miljö, resurser och område Aspekt: Personal Bedömning med motivering: <i>Antalet handledare och lärare och deras sammantagna kompetens är adekvat och står i proportion till utbildningens innehåll och genomförande.</i></p> <p>Institutionen för psykologi hade under hösten 2016 sju professorer, 17 lektorer med docentkompetens, 20 lektorer och en adjunkt med grundutbildning i psykologi eller närstående ämnen. Av samtliga dessa anställda är 15 doktorandhandledare. Utöver dem finns även sju externa handledare. Varje doktorand har 60 klocktimmar per termin till förfogande för handledning vid heltidsstudier (480 klocktimmar för hela utbildningen). Minst en handledare i varje handledarkonstellation har docentkompetens. Det framgår dock inte i underlagen om det är huvudhandledaren eller biträdande handledaren som har docentkompetens. I normalfallet antas doktoranden med sin huvudhandledare befintlig inom institutionen, men undantag finns bland annat på grund av flytt till annat lärosäte. Samtliga handledare har genomgått handledarutbildning. Institutionen uppmantrar handledarna att delta i HandUm som är ett program anordnat av den universitetsgemensamma enheten Universitetspedagogik och lärandestöd, med seminarier som syftar till att stödja forskarhandledare. Vanligtvis arbetar doktoranden inom ett av handledaren lett,</p>		

externfinansierat projekt. En svaghet med att doktoranderna är knutna till projekt är att det är oklart vad som händer med doktorandens anställning om finansieringen tar slut. Projektmedlen utsträcker sig oftast till tre år. Vid intervjuerna framkom emellertid att institutionen i så fall bidrar med finansiering för att doktoranden ska kunna slutföra doktorandstudierna.

Bedömaregruppen ser ett utvecklingsområde med avseende på personalens kompetens i att inslagen om kvalitativ metod på forskarutbildningskurser verkar vara mycket begränsade, att döma av underlaget. I självvärderingen nämns inte något om kvalitativ metod, men en beskrivning av den obligatoriska kursen Vetenskapliga perspektiv och forskningsdesign går att nå via en länk och där framgår det att ett moment om "naturalistiska studier baserade på intervju och observation" ingår i kursen. Detta finner bedömaregruppen dock inte vara ett tillräckligt belägg för att kvalitativ forskningsmetodik finns representerad i nämnvärd utsträckning i forskningsmiljön eller utgör ett betydande inslag i handledarnas kompetens.

Handledarnas och lärarnas sammantagna kompetens och kompetensutveckling följs systematiskt upp i syfte att främja hög kvalitet i utbildningen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Bland annat i syfte att främja hög kvalitet i utbildningen sker årligen utvecklingssamtal mellan prefekt och forskare/lärare. Ett exempel på åtgärd för kvalitetsutveckling med avseende på handledarnas kompetens utgörs av sådan pedagogisk och vetenskaplig kompetensutveckling som sker genom kurser vid Universitetspedagogik och lärandestöd. Den pedagogiska utvecklingen äger rum främst i form av kurser, medan den vetenskapliga kompetensutvecklingen oftast sker genom forskarens/lärarens egen forskning och genom författande av artiklar och anslagsansökningar. I dessa sammanhang sker återkoppling på forskarens/lärarens kompetens och förmåga i form av kursvärderingar respektive peer review-granskning och forskningsfinansiärers utlåtanden.

Doktorandernas arbeten bedrivs inom forskningsprojekt som handledarna har erhållit medel för. Detta tillsammans med att handledarna får utbildning i doktorandhandledning och uppmuntras till att utveckla denna, kan anses borga för hög och relevant kompetens inom handledargruppen. Individuella studieplaner för doktoranderna följs upp varje år av studierektor och handledare, varvid viss återkoppling också på handledarens förmåga äger rum. I treåriga verksamhetsplaner diskuteras övergripande kvalitetsarbete vid institutionen. För närvarande diskuteras vad kvalitet i handledning är och hur den kan bedömas och säkerställas. Vid intervjun gjordes gällande att relationen mellan doktorand och handledare är essentiell och att denna därför tas upp och diskuteras vid varje årlig uppföljning av studierektorn för forskarutbildning.

Aspektområde: Miljö, resurser och område

Aspekt: Forskarutbildningsmiljö

Bedömning med motivering: *Forskningen vid lärosätet har en sådan kvalitet och omfattning att utbildning på forskarnivå kan bedrivas på en hög vetenskaplig nivå och med goda utbildningsmässiga förutsättningar i övrigt. Relevant samverkan sker med det omgivande samhället både nationellt och internationellt.*

Handledarna är alla aktiva forskare och doktoranderna ingår vanligen i deras projekt/grupper/forskarnätverk, nationellt och internationellt. En styrka är att doktoranderna inkluderas i handledarnas nätverk på olika sätt och att många av doktoranderna är anslutna till forskarskolor,

varigenom doktoranderna har tillgång till andra forskares erfarenheter och inte bara den egna handledarens. När det gäller hur samverkan med omgivande samhället bedrivs, så ges exempel på denna i självvärderingen. Den sker bland annat genom föreläsningar för allmänheten och till intresseföreningar. Det förs också diskussioner om att skapa en seminarierie där forskare presenterar sin forskning för allmänheten.

Av publikationslistorna framgår att forskarna under senare år publicerat sig rikligt i internationella, referee-granskade tidskrifter inom för forskarutbildningsämnet relevanta områden. Det är dessutom i enstaka fall fråga om mycket välrenommerade tidskrifter.

Vid intervjun framkom att de lärarledda forskarkurser som institutionen erbjuder samläses med studenter på avancerad nivå. Kursdeltagarna blir således fler, vilket i sin tur kan bidra till stimulerande diskussioner. Samma examinationskrav föreligger för båda grupperna. En möjlighet vore att skapa två spår bland annat i samband med examination, vilket kunde säkerställa en tydligare progression mellan avancerad nivå och forskarnivån.

Forskarutbildningsmiljön följs systematiskt upp för att säkerställa hög kvalitet. Resultatet av uppföljningen omsätts vid behov i kvalitetsutvecklande åtgärder och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Uppföljning sker genom företrädesvis tre kontrollstationer: planeringsseminarium, mittseminarium och slutseminarium. Vid mittseminariet medverkar två seniora granskare, varav en vanligen har sin anställning vid en annan institution. Slutseminariet genomförs med en senior och en junior forskare som granskare. Även doktorandens särskilt utsedde examinator deltar vid dessa seminarier. Den återkoppling på doktorandens prestationer som de externa granskarna bistår med kan i flera fall vara av relevans också för såväl handledningens kvaliteter som forskarutbildningsmiljön överlag.

Inför disputation får doktoranden en så kallad avgångsenkät där han/hon får beskriva upplevelsen av forskarutbildningsmiljön och av kvalitetsaspekter i utbildningen, i syfte att genom doktorandens återkoppling kunna fortsättningsvis garantera en god forskarutbildningsmiljö. Den individuella studieplanen är också ett viktigt utvärderingsinstrument som diskuteras årligen mellan handledare och doktorand, primärt för att följa upp forskarstudierna och planera för fortsättningen. I samband med uppföljningen av individuell studieplan sker som regel återkoppling avseende bland annat forskarutbildningsmiljön från doktorandens sida. Det sätts viss press på doktorander att följa tidsplaneringen och för att undvika åtgärder från institutionen ska doktoranden ha tagit minst 45 av 60 högskolepoäng per år. Doktoranders förmåga att uppfylla detta krav kan även betraktas som ett slags indikation på forskarutbildningsmiljöns kvalitet.

Självvärderingen gör också gällande att ett tecken på att forskarutbildningsmiljön är gynnsam är att genomströmningen är god. Av de doktorander som var registrerade under hösten 2016 är det två som ännu inte har disputerat inom utsatt tid, en som disputerade efter en kortare förlängning och en som disputerade inom avsatt tid med god marginal. Ett utvecklingsområde som självvärderingen utpekar består i att institutionen, trots goda handledarresurser, har färre doktorander än vad som vore önskvärt och att den främsta orsaken därtill är ekonomiska begränsningar.

Aspektområde: Miljö, resurser och område**Sammanvägd bedömning av aspektområdet miljö, resurser och område**

Bedömning med motivering: *Aspektområdet miljö, resurser och område bedöms sammantaget vara tillfredsställande.*

I självvärderingens beskrivning av forskarutbildningsämnet omnämns de tillämpade områdena hälso-, arbets-, organisations- och miljöpsykologi. Dessa är alla representerade vid institutionen och bedömarens uppfattning är att såväl strukturen i form av profilmrådena som forskarutbildningsämnets avgränsning i förhållande till den vetenskapliga grunden framstår som adekvat.

Det finns ett stort antal handledare och dessa är vanligtvis forskningsaktiva med externa forskningsanslag, vilket bedömarens menar torde säkerställa god kvalitet på forskningen och medföra en stimulerande forskningsmiljö för doktoranderna. Inrättningar såsom HandUm och enheten Universitetspedagogik och lärandestöd bidrar också till fortlöpande kompetensutveckling av personalen. Samtliga handledare har genomgått handledarutbildning, vilket är positivt.

De lärarledda kurser som institutionen erbjuder samläses med studenter på avancerad nivå med samma examinationskrav. Bedömarens efterlyser här en tydligare progression mellan avancerad nivå och forskarnivån, förslagsvis genom olika examinationsformer.

Samverkan med intressenter i universitetets omvärld förefaller vara väl utvecklad och sker bland annat i form av populärvetenskapliga föreläsningar hos exempelvis olika föreningar. Doktoranderna inkluderas i handledarnas olika slags nätverk och kommer därmed i kontakt med forskare utanför den egna forskarutbildningsmiljön, vilket bedömarens betraktar som en styrka.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat**Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen kunskap och förståelse**

Bedömning med motivering: *Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar bred kunskap och förståelse både inom forskarutbildningsämnet och för vetenskaplig metodik inom forskarutbildningsämnet.*

Forskarutbildningen består av 90 högskolepoäng kurser och 150 högskolepoäng avhandlingsarbete. Av kurserna är 30 högskolepoäng obligatoriska kurser i metod, forskningsdesign och statistik. 15 högskolepoäng består av institutionsspecifika kurser och 15 högskolepoäng utgörs av två kurser som ges gemensamt vid samhällsvetenskapliga fakulteten: "Quantitative Research Methods for the Social Sciences" (som ges varje hösttermin) och "Multivariate Analysis for the Social Sciences" (som ges varje vårtermin). Enligt självvärderingen är institutionens kurser på avancerad nivå också avsedda som forskarutbildningskurser och i dessa behandlas metodfrågor på olika sätt. De övriga 60 högskolepoängen som dedicerats åt kurser ägnas åt fördjupning inom forskarutbildningsämnet genom deltagande i olika fakultetsgemensamma kurser eller kurser vid andra lärosäten, alternativt genom individuella läskurser. Läskurserna föregås av att handledaren sätter ihop en kursplan i samråd med doktoranden. Examination på kurserna sker genom tentamen, hemtentamen, examinerande seminarier, presentationer och/eller självständiga arbeten. Någon kurs med särskilt fokus på kvalitativ metod ges att döma av underlaget inte vid institutionen. Vid intervjuerna framkom att de avhandlingsprojekt som bedrivs av doktoranderna är enbart kvantitativa varför behov av kvalitativ metod inte anses föreligga. Bedömarens anser att det ändå är viktigt att doktoranderna har

kunskaper också i kvalitativ metod för att klara framtida uppdrag som granskare, peer review-uppdrag med mera.

Bedömargruppen ställde sig till en början - mot bakgrund av vad som redogörs för i självvärderingen angående det begränsade antalet doktorander - frågande till hur doktoranderna antas och hur institutionen lyckas fylla kurserna med deltagare. Det fanns också andra frågor gällande vad som tas upp i självvärderingen, exempelvis huruvida studerande på avancerad nivå och forskarnivå (doktorander och mastersstudenter) samsas om kurser och i så fall vilken betydelse detta får för kursernas kravnivå. Det framkom vid intervjun att institutionens utbud av lärarledda forskarutbildningskurser samläses med studenter på avancerad nivå och det förklarar alltså att kurserna fylls med deltagare. Vid intervjun framkom det även att examinationen på forskarutbildningskurserna är densamma för båda grupperna. Bedömargruppen föreslår olika examinationsformer, vilka kunde säkerställa en tydligare progression mellan avancerad nivå och forskarnivå.

De uppgifter om genomströmning som finns tillgängliga ligger i paritet med motsvarande för övriga landet, och föranleder därför inga särskilda frågor utöver hur lärosätet arbetar generellt för att doktorander ska slutföra sina utbildningar inom stipulerad tid.

Systematisk uppföljning görs av utbildningens utformning och genomförande i syfte att säkerställa målpuppfyllelsen. Resultaten av uppföljning omsätts i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Progression med avseende på doktorandernas avhandlingsarbete visas genom planerings-, mitt- och slutseminarium. Vid den årliga uppföljningen av den individuella studieplanen görs en bedömning av huruvida varje doktorand har kommit så långt som det kan förväntas och huruvida doktoranden bedöms kunna disputera i tid. För att övervaka kopplingen mellan examensmål, lärandemål, lärandeaktiviteter och examination används en mall som visar hur examens- och lärandemålen relaterar till de olika examinationerna och övriga inslagen i kurserna. Denna mall används som ett komplement till den individuella studieplanen och bidrar till att lärare kan se om utbildningen uppfyller alla nationella lärandemål. Den har dock hittills endast använts på gruppnivå, vilket torde innebära att examensmålen inte diskuteras i större utsträckning i samband med uppföljning av doktorandens individuella studieplan. Det ges i självvärderingen viss information om hur resultaten av uppföljningen av den individuella studieplanen omsätts i åtgärder för kvalitetsutveckling samt på vilket sätt återkoppling kan ske till relevanta intressenter. Bland annat nämns här olika åtgärder som har till syfte att utveckla kvaliteten i avhandlingsarbetet som till exempel att doktoranden uppmuntras till att söka kontakt med andra forskare för att lära sig mer om exempelvis metod, statistik eller det egna avhandlingsämnet. Om problem av strukturell karaktär identifieras ska enligt självvärderingen dessa diskuteras i forskarutbildningsutskottet och uppföljningarna av individuella studieplaner rapporteras till fakulteten, både i en separat rapport och i verksamhetsberättelsen. Bedömargruppens intryck är dock att de relevanta intressenterna i detta sammanhang främst är doktoranden och handledaren, det vill säga att kvalitetsutvecklingen företrädesvis sker på individuell nivå.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat

Aspekt: Målpuppfyllelse av kunskapsformen färdighet och förmåga

Bedömning med motivering: *Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar förmåga att planera och med adekvata*

metoder bedriva forskning och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar samt såväl i nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet kan presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt. Doktoranderna visar också förutsättningar för att såväl inom forskning och utbildning som i andra kvalificerade professionella sammanhang bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande.

Under hela utbildningen tränas doktorandernas olika slags färdigheter och förmågor genom kurser i forskningsdesign, datainsamling, analys med mera och genom eget artikelskrivande. Sammanläggningsavhandling är den vanligaste formen för slutredovisning, där det krävs att minst ett av tre arbeten ska vara publicerade. Peer review-förfarandet ses som en viktig kvalitetsstämpel. Kappan redovisas vid slutseminarium och i samband med disputationen. I forskarutbildningen ingår även ett obligatoriskt halvtidsseminarium. Muntliga och skriftliga presentationer i dialog med vetenskapssamhället bland annat vid internationella konferenser ses också som en viktig del i forskarutbildningen. Dessutom förekommer det att doktorander skriver pressreleaser och håller olika typer av föreläsningar. Alla dessa moment sammantagna bidrar till säkerställandet av att doktorander utvecklar sådana färdigheter och förmågor som stipuleras i examensmålen.

Doktorandens erfarenhet av undervisning utgör en viktig del i säkerställandet av förmågan att i professionella sammanhang bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande. Tjugo procents institutionstjänstgöring erbjuds och det krävs att doktoranden genomgått grundläggande högskolepedagogisk utbildning för att få undervisa vid institutionen. Kursen i högskolepedagogik är obligatorisk för samtliga doktorander. Förmågan till muntlig och skriftlig kommunikation utvecklas i samband med seminarierna och vid konferenser där doktoranden presenterar egna forskningsresultat.

Systematisk uppföljning görs av utbildningen för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande är av hög kvalitet och att doktoranderna uppnår målen. Resultaten av uppföljning omsätts inte vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling även om återkoppling sker till relevanta intressenter.

I självvärderingen görs gällande att de årliga uppföljningarna av den individuella studieplanen säkerställer att doktoranden följer den takt som krävs för att genomföra forskarutbildningen inom de givna tidsramarna och proceduren vid dessa uppföljningar beskrivs. Om det finns problem diskuteras dessa varpå förslag till åtgärder läggs fram och om så behövs diskuteras problemen vidare med andra studierektorer samt med forskningsprefekt och prefekt. Åtgärderna skrivs in i den individuella studieplanen och följs därefter löpande upp genom täta samtal mellan doktoranden och handledaren. Självvärderingen gör gällande att om problem av strukturell karaktär identifieras så diskuteras dessa i forskarutbildningsutskottet, samt att uppföljningarna av individuella studieplaner rapporteras till fakulteten såväl i en separat rapport som i verksamhetsberättelsen. Bedömarens intryck är dock att uppföljningen av individuella studieplaner - utifrån hur denna beskrivs i självvärderingen - mest verkar handla om doktorandens och i viss mån handledarens prestationer, men inte i så mycket om forskarutbildningens utformning och kvalitet. På liknande sätt redovisas de kvalitetsutvecklande åtgärder som kan vidtas i samband med uppföljningen - samt hur återkoppling av dessa kvalitetsutvecklande åtgärder sker i syfte att säkra måluppfyllelsen - helt och hållet utifrån doktorandens perspektiv och inte primärt utifrån perspektivet av forskarutbildningens kvalitetsutveckling. Om det är så att uppföljningen av den individuella studieplanen inte i nämnvärd utsträckning används som ett led i kvalitetsutveckling vad avser forskarutbildningens utformning och

genomförande, betraktar bedömargruppen detta som ett utvecklingsområde.

Det framhålls i självvärderingen att kvalitet i handledningen handlar om att ha en levande dialog. Handledaren måste vara lyhörd för vad doktoranden behöver just för tillfället för att kunna utvecklas och höja kvaliteten i sitt arbete. Denna dialog och lyhördhet är dock svår att följa upp och säkerställa, men vid uppföljningen av den individuella studieplanen berörs alltid dessa kvaliteter hos handledningen muntligt. Forskarutbildningsutskottet har tagit initiativ till att diskutera frågor om vad kvalitet i handledningen är och hur uppföljning av handledningens kvalitet ska kunna utföras på ett bättre sätt. Några konkreta åtgärder för att förbättra handledningen nämns i underlaget, men de handlar primärt om doktoranden och inte om handledaren.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat

Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt

Bedömning med motivering: *Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar intellektuell självständighet och vetenskaplig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar. Doktoranden har också nått fördjupad insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används.*

Doktoranderna tränas i värderingsförmåga och förhållningssätt genom att successivt ta allt större ansvar för sin forskning - i design, analys av data och vetenskapligt skrivande. Forskningsetik tas upp inom ramen för den obligatoriska kursen "Vetenskapliga perspektiv och forskningsdesign" och forskningsetiska överväganden ingår i avhandlingen. Ett utvecklingsområde som självvärderingen utpekar gäller utrymmet i forskarutbildningen för moment som berör vetenskapens roll i samhället, vilket institutionen önskar vore större. Bedömargruppens uppfattning är dock att den samverkan som sker med intressenter i universitets omvärld och som också doktorander har möjlighet att delta i bidrar till måluppfyllelse vad avser vetenskapens roll i samhället. Kursutbudet och avhandlingsskrivandet bidrar till att doktoranden successivt tränas i kritiskt tänkande och värderande, problematiserande av fakta, finslipning av argument samt förmåga att dra egna självständiga och faktabaserade slutsatser. Utvecklingen av doktorandens intellektuella självständighet följs upp genom mittseminariet och slutseminariet med dess externa granskning och examineras slutligen i form av disputationen.

Det framhålls i självvärderingen att de forskningsetiska momenten borde ges något större utrymme. En svaghet är att samhällsvetenskapliga fakulteten vid Umeå universitet inte har någon särskild, fakultetsgemensam kurs i forskningsetik (men en diskussion förs om att skapa en sådan). Vid intervjun framkom att doktoranderna visserligen har en viss frihet att påverka forskningsdesignen inom sina avhandlingsprojekt, men det framgick inte hur just de etiska övervägandena beaktas i samband med framtagning av en eventuellt ny forskningsdesign. Under forskarutbildningens gång ges doktoranderna flera tillfällen till att träna - och i samband med examinerande moment uppvisa - sin förmåga till intellektuell självständighet och vetenskaplig redlighet. Således är bedömargruppens uppfattning att forskarutbildningens säkerställande vad avser värderingsförmåga och förhållningssätt är att betrakta som tillfredsställande.

Systematisk uppföljning görs av utbildningen för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande är av hög kvalitet och att doktoranderna uppnår målen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Progression med avseende på doktorandens intellektuella självständighet, vetenskapliga redlighet samt kunskap om vetenskapens begränsningar visas genom planerings-, mitt- och slutseminarium. Vid den årliga uppföljningen av den individuella studieplanen görs en bedömning av i vilken utsträckning doktoranden utvecklats på sätt som kan förväntas. För att övervaka kopplingen mellan examensmål, lärandemål, lärandeaktiviteter och examination används en mall som visar hur examens- och lärandemålen relaterar till de olika examinationerna och övriga inslagen i kurserna. Det ges i självvärderingen viss information om hur resultaten av den årliga uppföljningen omsätts i åtgärder för kvalitetsutveckling samt på vilket sätt återkoppling kan ske till relevanta intressenter. Emellertid är underlaget mycket knapphändigt när det kommer till uppföljning av värderingsförmåga och förhållningssätt. Självvärderingen hänvisar här till den redogörelse för uppföljning och återkoppling som lämnats avseende aspekten kunskap och förståelse. Dock torde förmågan till forskningsetiska bedömningar följas upp i samband med examinationen av kursen "Vetenskapliga perspektiv och forskningsdesign", där som nämnts moment om forskningsetik ingår.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat**Sammanvägd bedömning av aspektområdet utformning, genomförande och resultat**

Bedömning med motivering: *Aspektområdet utformning, genomförande och resultat bedöms sammantaget vara tillfredsställande. Vad gäller aspekten kunskap och förståelse ser bedömargruppen ett utvecklingsområde beträffande examinationen på kurser som läses av både studenter på avancerad nivå och doktorander. Likaså rekommenderas att det vid institutionen inrättas en forskarutbildningskurs med särskilt fokus på kvalitativ metod.*

Huvuddelen av forskarutbildningen utgörs av att producera en avhandling. För att följa doktorandernas arbeten och progression med avseende på olika slags måluppfyllelse finns ett antal kontrollstationer som stöd för både handledare och doktorand. Kontrollstationerna utgörs av planerings-, mitt- och ett slutseminarium innan disputation. Även uppföljningen av den individuella studieplanen utgör en form av kontroll då doktorand och handledare årligen går igenom hur avhandlingsarbetet fortskrider.

Kunskap och förståelse vad avser forskningsplanering, metod och design samt analys av data är viktiga fundament för avhandlingen, liksom specifika ämneskunskaper i relation till avhandlingsämnet. Totalt 90 högskolepoäng utgörs av kurser för att säkerställa att doktoranderna når lärandemålen för utbildningen, men de lärarledda forskarutbildningskurserna genomförs dock tillsammans med studenter på avancerad nivå vilket kan ifrågasättas.

Förutom i samband med olika slags obligatoriska seminarier, får doktoranderna visa sin förmåga till muntliga och skriftliga presentationer i dialog med vetenskapssamhället bland annat i samband med internationella konferenser. En kurs i högskolepedagogik är obligatorisk för samtliga doktorander och upp till 20 procents undervisning erbjuds doktoranderna, vilket borgar för att doktoranders förmåga att bidra till samhällets utveckling och att stödja andras lärande säkerställs.

Forskningsetiska bedömningar är en viktig förmåga som tränas och examineras inom ramen för olika moment under forskarutbildningen, men utrymmet för denna skulle kunna utökas ytterligare. Här finns således utvecklingsmöjligheter. Såväl vetenskaplig redlighet som intellektuell självständighet tränas och examineras emellertid i samband med olika moment under forskarutbildningens gång, vilket bidrar till bedömargruppens uppfattning att aspektområdet utformning, genomförande och resultat är tillfredsställande.

Perspektiv**Arbetslivets perspektiv**

Bedömning med motivering: *Utbildningen är användbar och förbereder doktorander för ett föränderligt arbetsliv.*

I självvärderingen framgår det inte klart i vilken mån utbildningen förbereder för verksamhet utanför akademien. Vid intervjun framkom det att detta är en fråga som institutionen "brottsas med". Behovet tycks emellertid vara begränsat, eftersom merparten av doktoranderna väljer att stanna kvar inom akademien. Den i olika avseenden gedigna forskarutbildningen verkar till stor del vara inriktad på akademins behov och doktorandernas eller samhällets syn på denna akademiska inriktning förefaller inte fästas särskilt stor uppmärksamhet vid. Undervisningen betraktas som en viktig del i förberedelserna för arbetslivet och doktorander kan som nämnts få 20 procent institutionstjänstgöring i form av undervisning. Samtal förs emellertid under sista året med forskningsprefekt och handledare varvid den framtida karriären såväl utanför som inom akademien diskuteras.

En brist är att det i självvärderingen inte framgår på vilka olika sätt institutionen avser att utveckla utbildningens användbarhet och förberedelser för ett föränderligt arbetsliv. Det är bedömargruppens intryck är att doktoranderna får träning i att möta det omgivande samhället, men det är oklart hur det utom-akademiska arbetslivet mer specifikt kommer in i forskarutbildningen. Särskilda karriärplaneringskurser finns förvisso inom andra delar av lärosätet och det är möjligt också för doktorander i psykologi att läsa dem. Bedömargruppen efterlyser likväl att institutionen tar fram en plan för att säkerställa att dess forskarutbildning i psykologi förbereder samtliga doktorander för arbetslivet, såväl inom som utanför universitets- och högskolevärlden. Förberedelserna för ett utom-akademiskt arbetsliv betraktar bedömargruppen således som ett utvecklingsområde. Bedömargruppen anser vidare att det är viktigt att samtliga doktorander skaffar sig kunskaper också i kvalitativ metod för att klara framtida uppdrag som granskare, peer review-uppdrag med mera.

Utbildningens utformning och genomförande följs systematiskt upp för att säkerställa att den är användbar och förbereder för arbetslivet. Resultaten av uppföljning omsätts inte vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling även om återkoppling sker till relevanta intressenter.

För att följa upp utbildningens användbarhet för arbetslivet genomförs en avgångsenkät och en alumnenkät vart femte år. Vid intervjun framkom en önskan från institutionens sida om att inte bara följa upp utan även stötta de nydisputerade även efter examen. Användbarhet kan också mätas i termer av doktorandernas fortsatta verksamhet. Det framkommer av alumnenkäter att många doktorander har fått arbete inom institutionen, alternativt befattningar vid andra institutioner, sökta i konkurrens. Av självvärderingen framgår att diskussioner pågår om hur utbildningen kan göras ännu bättre; bland annat diskuteras fördelningen mellan kurs- och avhandlingspoäng. Bredd visavi specialisering inom forskarutbildningen diskuteras också inom institutionen, för att i görligaste mån förbereda doktoranderna för ett arbete även utanför akademien.

Sammantaget bedöms arbetslivets perspektiv vara tillfredsställande.

Perspektiv**Doktoranders perspektiv**

Bedömning med motivering: *Utbildningen verkar för att doktoranderna tar en aktiv del i arbetet med att utveckla utbildningen och läroprocesser.*

Bedömningen är att utbildningen tycks verka för att doktoranderna tar aktiv del i arbetet med att utveckla både sin egen utbildning och den gemensamma utbildningen. Doktoranderna är representerade på alla nivåer vid Umeå universitet och erhåller ersättning i tid för deltagande i olika kommittéer och utskott. De kan därigenom påverka både forskarutbildningen och arbetsmiljön. Institutionen har även en egen doktorandgrupp där gemensamma frågor kan dryftas. Ordföranden i doktorandgruppen och en suppleant är representerade i forskarutbildningsutskottet. Dessa befattningar är ambulerande över tid. Doktorandgruppen har även ansvaret för att anordna en doktorandhandledardag varje hösttermin med olika aktuella teman.

Doktoranderna lyder under arbetsmiljölagen. Handledarens roll är att se till att doktorander har goda arbetsvillkor och detta följs upp årligen i samtal mellan studierektor, handledare och doktorand. Vid intervjun framkom att det även planeras så kallade "hälsosamtal" med samtliga doktorander. Bedömargruppen frågade sig efter läsning av självvärderingen hur fria och självständiga doktoranderna egentligen är med tanke på att merparten arbetar inom handledarnas forskningsprojekt, samt huruvida eventuella samverkansdoktoranders behov kan tillgodoses på lämpligt vis. Det framkom emellertid vid intervjun att doktoranderna i viss mån har möjlighet att påverka forskningsprojektens inriktning.

Utbildningen följs upp för att säkerställa att doktorandinflytandet används i kvalitetssäkring och utveckling av utbildningen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Medarbetarenkäter ger information om arbetsmiljön och diskuteras på institutionen, varpå åtgärder vidtas vid behov. Via alumnenkäten har det framkommit att mer än 75 procent av doktoranderna varit nöjda med sin forskarutbildning. Den individuella studieplanen är också ett viktigt instrument för att följa upp doktorandens situation. Vidare avslutas de läraleda kurserna alltid med kursvärderingar, vari doktorander kan ge återkoppling vad gäller den upplevda kvaliteten i kurserna. På dagordningen vid forskarutbildningsutskottets möten finns en stående punkt om frågor som väckts av doktorander och det anordnas även doktorand- och handledardagar där doktoranders olika slags synpunkter kan dryftas. Det kan enligt självvärderingen förekomma att synpunkter från doktorander som är av större betydelse för forskarutbildningens upplägg planeras in i verksamhetsplanen. Bedömargruppens intryck är sammantaget att det finns förhållandevis goda möjligheter till doktorandinflytande vad gäller kvalitetsutveckling av forskarutbildningen.

Sammantaget bedöms doktoranders perspektiv vara tillfredsställande.

Perspektiv

Jämställdhetsperspektivet

Bedömning med motivering: *Ett jämställdhetsperspektiv är integrerat i utbildningens utformning och genomförande.*

Av självvärderingen framgår det att könsfördelningen är relativt jämn både när det gäller handledare och doktorander. Till betygsnämnder tillsätts lika många män som kvinnor. Det förs i självvärderingen inte något resonemang kring jämställdhetsperspektivets integrering i utbildningens utformning och genomförande. Jämställdhet och likabehandling tas synbarligen inte upp i forskarutbildningskurser. Den universitetsgemensamma enheten Universitetspedagogik och lärandestöd anordnar som nämnts fortbildning i kursform för lärare och för doktorander men bedömargruppen har inte funnit att ett

jämställdhetsperspektiv präglar dessa kurser, åtminstone inte dem på nybörjarnivå som torde vara aktuella för doktorander att läsa. Dock förefaller jämställdhet i någon mån behandlas i handledarkursen "Forskarhandledning i praktiken" som ges för lärare, så till vida att kön vid sidan om andra diskrimineringsgrunder utgör ett inslag i kursens innehåll. Seminarieprogrammet HandUm som likaledes anordnas av enheten Universitetspedagogik och lärandestöd och som vänder sig till handledare har inte några påtagliga inslag av jämställdhetsperspektivet. Seminarierna där har ett särskilt tema för varje tillfälle, men inget tema sedan 2013 förefaller ha handlat om jämställdhet.

I universitetets lärosätesövergripande riktlinjer för utbildning på forskarnivå anges att Umeå universitet ska vara ett inkluderande universitet som arbetar för jämställdhet, samt att handledarna ska ha ett sådant förhållningssätt att jämställdhet främjas och diskriminering motverkas. Dessa riktlinjer är i likhet med de universitetsgemensamma fortbildningsmöjligheterna för handledare som nämnts ovan lärosätesövergripande inslag och det framstår för bedömargruppen som oklart i vilken utsträckning de inverkar på forskarutbildningen i psykologi. I ett av de profilmråden som finns vid institutionen för psykologi - "Arbete, organisation och hälsa" - förefaller emellertid genus ingå som en aspekt bland flera andra.

Intervjuerna med doktorander och lärosätesrepresentanter gav inte några ytterligare upplysningar kring huruvida ett jämställdhetsperspektiv är på något sätt integrerat i forskarutbildningens utformning och genomförande, vilket bedömargruppen finner anmärkningsvärt. Därför uppfattar bedömargruppen jämställdhetsperspektivets integrering i forskarutbildningen som ett utvecklingsområde.

Systematisk uppföljning görs inte för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande främjar jämställdhet.

Det verkar inte ske någon systematisk uppföljning av jämställdheten och inte heller av hur könsfördelningen ser ut inom forskarutbildningen. Någon jämställdhetskommitté eller motsvarande förefaller heller inte finnas vid institutionen, i vilken jämställdhetsfrågor skulle kunna diskuteras med representation av doktoranderna. Här finns således utrymme för förbättringar. Dock anordnas årliga doktorandhandledardagar av institutionens doktorandgrupp och doktoranderna är representerade vid forskarutbildningsutskottets möten. Likaså sker årliga samtal mellan studierektor, handledare och doktorand. Således finns det formella möjligheter till återkoppling från doktoranderna, även om det i underlaget är oklart huruvida jämställdhetsaspekter på forskarutbildningen brukar ingå i den återkopplingen. Också medarbetarenkäten utgör en möjlighet till återkoppling från doktoranderna med avseende på bland annat jämställdhetsfrågor.

Sammantaget bedöms jämställdhetsperspektivet vara tillfredsställande även om påtagliga brister finns.

Aspektområde: Uppföljning, åtgärder och återkoppling

Sammanvägd bedömning av aspektområdet uppföljning, åtgärder och återkoppling

Bedömning med motivering: *Aspektområdet uppföljning, åtgärder och återkoppling bedöms sammantaget vara tillfredsställande. Vad gäller jämställdhetsperspektivet ser bedömargruppen ett utvecklingsområde beträffande uppföljningen av dess integrering i forskarutbildningen.*

Personalens kompetensutveckling följs upp bland annat i samband med uppföljning av de treåriga verksamhetsplanerna och vid årliga utvecklingssamtal. Kurser vid enheten Universitetspedagogik och

lärandestöd syftar till att tillgodose personalens eventuella behov av kompetensutveckling. Uppföljning av forskarutbildningsmiljön sker bland annat genom en avgångsenkät till doktorander inför disputation och återkoppling från doktoranden vad avser forskarutbildningsmiljön delges handledaren i samband med uppföljningen av den individuella studieplanen. Den återkoppling som de externa granskarnas medverkan vid mitt- och slutseminarierna medför, är ofta av relevans också för handledningens kvaliteter och forskarutbildningsmiljön överlag.

Planerings-, mitt- och slutseminarium samt de olika kursernas examinationer följer upp doktorandens måluppfyllelse med avseende på både aspekten kunskap och förståelse och aspekten värderingsförmåga och förhållningssätt. Den årliga uppföljningen av den individuella studieplanen förefaller fungera väl som kontrollstation vad gäller doktorandernas måluppfyllelse. Det finns även en mall för hur examensmål och lärandemål kan relateras till olika moment i forskarutbildningen, men den verkar inte användas i nämnvärd utsträckning vid de individuella avstämningarna med doktoranderna. En obligatorisk högskolepedagogisk kurs och upp till 20 procents undervisning innebär - genom examination på kursen respektive studenters kursvärderingar - återkoppling till doktoranden vad avser förmågan att stödja andras lärande. Förmågan till forskningsetiska bedömningar examineras i viss mån i samband med en av de obligatoriska kurserna.

Förutom avgångsenkäten genomförs en alumnundersökning vart femte år, vilken ger en inblick i de före detta doktorandernas arbetsliv efter disputation. Det är dock oklart i vilken mån adekvata åtgärder vidtas för att stärka förberedelserna inför ett utom-akademiskt arbetsliv i forskarutbildningen, varför bedömargruppen ser detta som ett utvecklingsområde. Doktorandinflytandet följs upp i samband med de årliga avstämningarna av den individuella studieplanen, samt i form av en medarbetarenkät där bland annat arbetsmiljön fokuseras. Beträffande uppföljning av jämställdhetsperspektivets integrering i forskarutbildningen, så förefaller någon sådan inte göras. Dock genomförs medarbetarenkäter och årliga doktorandhandledardagar, förutom att doktorander är representerade vid forskarutbildningsutskottets möten. Således finns möjligheter till återkoppling från doktoranderna på forskarutbildningen, fastän det i underlaget är oklart i vilken utsträckning som jämställdhetsaspekter brukar ingå i sådan återkoppling.

Samlat omdöme: Hög kvalitet

Bedömning med motivering: *Sammantaget visar underlagen att utbildningen håller hög kvalitet.*

Bedömargruppens uppfattning är att såväl strukturen i form av olika profilområden som forskarutbildningsämnets avgränsning i förhållande till den vetenskapliga grunden är välmotiverad och rimlig. Forskarutbildningen vid Umeå universitet uppvisar hög kvalitet gällande aspekterna miljö, resurser och område. Handledarna är vanligtvis forskningsaktiva med externa forskningsanslag, vilket torde säkerställa god kvalitet på forskningen och ge en stimulerande forskningsmiljö för doktoranderna. Kontrollstationer såsom planerings - mitt och slutseminarium innebär att doktorandernas arbeten följs upp kontinuerligt med möjlighet till justeringar och förbättringar som är av relevans också för forskarutbildningsmiljön. Den individuella studieplanen är ett bra instrument för såväl handledare som doktorand och institutionsledning att följa utveckling och progression i sina respektive verksamheter. Pedagogisk utbildning och undervisning ger doktoranderna möjlighet att möta det omgivande samhället i form av föreläsningar, seminarier och konferensmedverkan. Vad gäller aspekten forskarutbildningsmiljö ser bedömargruppen dock ett utvecklingsområde i de lärarledda forskarutbildningskurserna, vilka samtliga läses tillsammans med studenter på avancerad nivå. Detta medför en risk för att en betydande del av forskarutbildningsmiljön kan komma att präglas

av en lägre utbildningsnivå än forskarnivån.

För att följa doktorandernas arbeten och för att justera och komplettera måluppfyllelsen där så finns ett antal kontrollstationer som stöd för både handledare och doktorand. 90 högskolepoäng utgörs av kurser för att säkerställa att doktoranderna når lärandemålen avseende kunskap och förståelse, samt i viss utsträckning även värderingsförmåga och förhållningssätt. Det ges dock inte någon forskarutbildningskurs med särskilt fokus på kvalitativ metod vid institutionen och bedömargruppen rekommenderar att en sådan inrättas. Forskningsetiska bedömningar är viktiga aspekter som tas upp inom kurserna, men dessa moment skulle kunna utökas ytterligare.

Undervisning ses som en viktig del i förberedelserna för det kommande arbetslivet och doktorander kan få 20 % institutionstjänstgöring i form av undervisning. Samtal förs sista året med forskningsprefekt och handledare då den framtida karriären inom eller utanför akademien diskuteras. För att följa upp utbildningen användbarhet för arbetslivet genomförs en avgångsenkät och en alumnenkät vart femte år. Det har framkommit i alumnenkäter att många doktorander har fått arbete inom institutionen, alternativt befattningar vid andra institutioner, sökta i konkurrens. Bedömargruppens intryck är att doktoranderna får träning i att möta det omgivande samhället, men det är oklart på vilket sätt det utom-akademiska arbetslivet mer specifikt kommer in i forskarutbildningen. Bedömargruppen ser således förberedelser för en utom-akademisk karriär som ett utvecklingsområde.

Doktoranderna tycks ta en aktiv del i arbetet med att utveckla både sin egen utbildning och den gemensamma utbildningen. Doktoranderna är representerade på alla nivåer vid Umeå universitet och erhåller ersättning i tid för deltagande i olika kommittéer och utskott. De kan således påverka både forskarutbildningen och arbetsmiljön. De har en egen doktorandgrupp för att dryfta gemensamma frågor. Ordföranden i doktorandgruppen och en suppleant är även representerade i forskarutbildningsutskottet. Doktoranderna har ansvaret för att anordna en doktorandhandledardag varje hösttermin med olika aktuella teman.

Könsfördelningen är relativt jämn både bland handledare och doktorander. Till betygsnämnder tillsätts lika många män som kvinnor. Det tycks inte ske någon systematisk uppföljning av jämställdheten och inte heller av hur könsfördelningen ser ut inom forskarutbildningen. Jämställdhet och likabehandling tas inte upp i forskarutbildningskurser. Inte heller finns det någon jämställdhetskommitté eller motsvarande vid institutionen där jämställdhetsfrågor kan diskuteras med representation av doktoranderna. Här finns således utrymme för förbättringar, även om jämställdhetsaspekter ingår i exempelvis universitetets fortbildning för handledare. I lärosätesövergripande riktlinjer anges att universitetet ska verka för jämställdhet och motverka diskriminering. Genus ingår också som en aspekt i ett av institutionens profilområden.

Personalens kompetensutveckling följs upp bland annat i samband med uppföljning av de treåriga verksamhetsplanerna och vid årliga utvecklingssamtal. Uppföljning av de individuella studieplanerna medför återkoppling från doktoranden på forskarutbildningsmiljöns kvaliteter, förutom att doktoranden får återkoppling avseende den egna måluppfyllelsen och progressionen. Olika examinationsformer bidrar tillsammans till att de olika examensmålen följs upp under forskarutbildningens gång. Medarbetarenkäter ger information om doktorandernas arbetsmiljö samt möjligheter till inflytande och diskuteras på institutionen varpå åtgärder vidtas om så behövs. Avgångsenkäter och alumnuundersökningar ger en viss uppföljning av forskarutbildningens förberedelser för det kommande

arbetslivet. Ett utvecklingsområde är systematisk uppföljning av hur jämställdhetsperspektivet integreras i forskarutbildningen, vilken verkar saknas. Medarbetarenkäter, årliga doktorandhandledardagar i regi av institutionens doktorandgrupp och doktorandrepresentation vid forskarutbildningsutskottets möten innebär dock möjligheter till återkoppling från doktorander vad avser olika aspekter på forskarutbildningen - däribland jämställdhetsaspekter. Sammantagna innebär dessa inslag av uppföljning och återkoppling att aspektområdet som helhet bedöms tillfredsställande.

Uppsala universitet

Lärosäte Uppsala universitet	Forskarutbildningsämne Psykologi - licentiat- och doktorsexamen	ID-nr A-2016-10-4095
--	---	--------------------------------

Aspektområde: Miljö, resurser och område
Aspekt: Forskarutbildningsämne

Bedömning med motivering: *Avgränsningen av forskarutbildningsämnet och dess koppling till den vetenskapliga grunden och beprövad erfarenhet är välmotiverad och adekvat.*

Forskarutbildningsämnet avgränsas såväl ämnesmässigt som metodologiskt. Det rör sig om en stor institution med avsevärd bredd och djup på forskningen: utvecklingspsykologi, klinisk psykologi, biologisk psykologi, kognitionspsykologi, perceptionspsykologi, socialpsykologi och personlighetspsykologi samt musikpsykologi. Inom dessa områden ordnas också ämneskurser för forskarutbildningen (förutom inom musikpsykologi).

En inblick i hur forskarutbildningsämnet avgränsas vid psykologiska institutionen ges av hur forskarutbildningen är inriktad med avseende på de kurser som ges. Fokus i de teoretiskt inriktade kurserna ligger på grundforskning mer än på tillämpad forskning och det är bedömargruppens uppfattning att ett kanske alltför starkt framhållande av grundforskning verkar prägla forskarutbildningskurserna, till nackdel för doktorandernas orientering vad gäller tillämpad forskning. Inom metodkurserna fokuseras kvantitativ metod. Möjlighet att välja kvalitativ metod ges inom ramen för andelen valbara kurser, men en svaghet är att kvalitativ metod i så fall måste läsas vid någon annan institution. En styrka är däremot att antagningskraven är höga (90 högskolepoäng psykologi), vilket innebär att forskarutbildningen avgränsas till en högre nivå än utbildningen på avancerad nivå.

Institutionen försöker knyta nya doktorander till någon av de forskargrupper som finns inom de nämnda respektive områdena. Sammanfattningsvis förefaller den vetenskapliga grunden vara välmotiverad och adekvat.

Aspektområde: Miljö, resurser och område
Aspekt: Personal

Bedömning med motivering: *Antalet handledare och lärare och deras sammantagna kompetens är adekvat och står i proportion till utbildningens innehåll och genomförande.*

Det råder ingen tvekan om att institutionen har ett tillräckligt antal handledare och lärare och att deras sammantagna kompetens är fullgod med avseende på utbildningens innehåll och genomförande. Vid institutionen finns 23 anställda forskare som fungerar som handledare varav åtta är professorer, nio är docenter och sex har titeln lektor eller forskare. Dessutom fungerar även tre professorer emeriti som handledare. I nuläget finns också 18 forskare som är anställda vid andra institutioner eller lärosäten vilka i de flesta fall är bihandledare. Antal doktorander per huvudhandledare varierar mellan en och fem. Bedömarna ser det som en styrka att handledarna genomgående har en solid forskningserfarenhet och hög kompetens visad i publiceringsfrekvens och framgång vid ansökningar om forskningsmedel, samt i utfallet vid de utvärderingar som gjorts av internationella kommittéer. Ett utvecklingsområde som nämns i självvärderingen rör kompetensutveckling för lärare och handledare. Likaså framkom vid intervjun med doktorander ett behov av en tydligare introduktion för nyanställda. Bedömargruppen har av intervjun med doktorander fått intrycket att det i hög grad är upp till handledaren att ge doktoranden den information som behövs. En mer utvecklad introduktion skulle

även kunna medföra ett stärkande av samhörigheten mellan de nyantagna vid institutionen.

En svaghet är att hälften av handledarna inte har handledarutbildning och det gäller även huvudhandledarna, fastän de uppmanas av institutionen att gå den handledarutbildning som ges vid fakulteten. Förutom de aktuella handledarna finns i nuläget åtta forskare med olika typer av anställning som medverkar i forskarutbildningens kurser. Åtminstone en av handledarna ska vara anställd vid institutionen. Vid pensionsavgångar utses en ny handledare, men kontinuiteten bevaras då genom bihandledaren. Handledarbyten är sällsynta även om de förekommer och en eventuell önskan om handledarbyte från den doktorandens sida kan framläggas vid de utvecklingssamtal som studierektor årligen har med alla doktorander. Det framhålls vid intervjun också att det är viktigt att eventuella handledarbyten inte görs "över huvudet" på doktoranden, det vill säga att bytet måste genomföras med delaktighet från doktoranden. I en situation då handledarbyte aktualiseras kan bihandledaren överta rollen som huvudhandledare eller, om detta inte är aktuellt, se till att handledningen i varje fall fortskrider i normal takt under det att ny huvudhandledare utses. Kön fördelningen bland handledarna är nuläget ojämn, då cirka en tredjedel av dem är kvinnor.

Handledarnas och lärarnas sammantagna kompetens och kompetensutveckling följs systematiskt upp i syfte att främja hög kvalitet i utbildningen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Anställda forskare vid institutionen har 20 procent utrymme i tjänsten för olika typer av förkovran. Självvärderingen gör gällande att handledningens kvalitet och omfattning kan bedömas i samband med att doktorander redovisar sitt arbete vid en obligatorisk halvtidskontroll, vilket också bedömargruppen finner rimligt att anta. Återkoppling angående eventuella brister i arbetet som kan hänföras till handledarens ansvar kan också ske vid det möte som hålls efter halvtidsseminariet då opponenter, handledaren och den studerande träffas. Fastän ett utvecklingsområde som nämnts är att endast cirka hälften av handledarna har genomgått handledarutbildning, framkom vid en doktorandundersökning som gjordes vid universitetet 2015 att en majoritet av dem som besvarade enkäten av institutionens doktorander var nöjda eller mycket nöjda med sin handledning.

Aspektområde: Miljö, resurser och område

Aspekt: Forskarutbildningsmiljö

Bedömning med motivering: *Forskningen vid lärosätet har en sådan kvalitet och omfattning att utbildning på forskarnivå kan bedrivas på en hög vetenskaplig nivå och med goda utbildningsmässiga förutsättningar i övrigt. Relevant samverkan sker med det omgivande samhället både nationellt och internationellt.*

Enligt olika utvärderingar som ägt rum har institutionen en fullgod forskarutbildningsmiljö, med forskning av hög kvalitet. Detta är också bedömargruppens intryck. Utöver forskarutbildningskurserna som institutionen strävar efter att ge vartannat år, så tillhör varje doktorand en forskargrupp som har en egen verksamhet (med seminarier och inbjudna gäster med mera). Bedömargruppens uppfattning är att institutionens storlek är en styrka, då denna ger goda förutsättningar för att hålla en hög nivå på seminarier och kurser. Institutionen erbjuder 45 högskolepoäng obligatoriska kurser, vilka tillsammans torde utgöra en god grund för fortsatt kunskapsinhämtande och utvecklande diskussioner.

Samverkan sker med det omgivande samhället både nationellt och internationellt genom forskargruppernas nätverk. Det finns i dagsläget få samverkansdoktorander, men institutionen menar

sig vara öppen för att anställa fler om efterfrågan finns. I självvärderingen framhålls en särskild typ av samverkan med det omgivande samhället i form av kontakterna mellan olika forskargrupper och deltagarna i de studier som genomförs (till exempel föräldrar och barn i utvecklingspsykologiska studier, medicinsk personal eller patienter som deltar i kliniska studier). Ett annat exempel på samverkan med det omgivande samhället är den årliga vetenskapsfestivalen där skolelever, lärare och allmänheten erbjuds prova på-aktiviteter inom Uppsala universitets alla vetenskapsområden.

Forskarutbildningsmiljön följs systematiskt upp för att säkerställa hög kvalitet. Resultatet av uppföljningen omsätts vid behov i kvalitetsutvecklande åtgärder och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Utvärderingar görs regelbundet, dels av forskningens kvalitet och dels av doktorandernas situation. Vid en arbetsmiljöenkät 2012 framkom önskemål om stärkt samhörighet mellan doktoranderna. Det är bedömargruppens uppfattning att de obligatoriska kurserna torde utgöra en möjlighet för alla doktorander att träffa varandra och lära känna varandra bättre. En kvalitetsutvecklande åtgärd som vidtagits är inrättandet av doktorandföreningen som 2015 blev ett officiellt organ inom institutionen och därmed också en viktig länk mellan doktoranderna och andra rådgivande eller beslutande organ.

Aspektområde: Miljö, resurser och område

Sammanvägd bedömning av aspektområdet miljö, resurser och område

Bedömning med motivering: *Aspektområdet miljö, resurser och område bedöms sammantaget vara tillfredsställande. Vad gäller aspekten personal ser bedömargruppen dock ett utvecklingsområde beträffande handledarnas kompetensutveckling, så till vida att hälften av handledarna inte har gått någon handledarutbildning.*

Forskarutbildningsämnet avgränsas på ett välmotiverat vis och det är väl tillgodosett med resurser. De sammanlagt sju inriktningar inom ämnet som finns vid institutionen representerar en avsevärd bredd inom forskarutbildningsämnet. Det är samtidigt en väl sammanhållen forskarutbildning, vilken åstadkoms genom att 45 högskolepoäng kurser i forskarutbildningsämnet och dess metoder är obligatoriska. Bedömargruppen ser positivt på den förhållandevis stora andelen obligatoriska kurser och att dessa ges vid den egna institutionen. Dock finns det utvecklingsmöjligheter beträffande kursutbudet som präglas av en ensidig betoning på grundforskning på bekostnad av tillämpad forskning, samt beträffande metodkurserna som är likaledes ensidigt inriktade mot kvantitativ metod. Kurser i kvalitativ metod ges förvisso inom lärosätet, men inte vid psykologiska institutionen.

Handledarna har genomgående en solid forskningserfarenhet och hög kompetens visad i bland annat publiceringsfrekvens och framgång vid ansökningar om forskningsmedel, vilket är en styrka.

Bedömargruppens uppfattning är således att institutionen har ett tillräckligt antal handledare och lärare och att deras sammantagna kompetens är adekvat med avseende på utbildningens innehåll och genomförande.

Det faktum att psykologiska institutionen är en stor institution som bedriver forskning av hög kvalitet utgör en god förutsättning för en stimulerande forskarutbildningsmiljö. Detta att varje doktorand knyts till någon av de specialiserade forskargrupper som finns vid institutionen och som har egna seminarieverksamheter vill bedömargruppen lyfta fram som ett gott exempel.

Aspektråde: Utformning, genomförande och resultat**Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen kunskap och förståelse**

Bedömning med motivering: *Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar bred kunskap och förståelse både inom forskarutbildningsämnet och för vetenskaplig metodik inom forskarutbildningsämnet.*

Den allmänna studieplanen förändrades 2016 efter en utvärdering, för att möjliggöra en högre genomströmning och bättre förutsättningar för doktoranderna att klara av forskarstudierna i tid. Kursdelen minskades då från 90 till 60 högskolepoäng och i motsvarande grad utökades avhandlingsdelen till 180 högskolepoäng. I samband med detta tydliggjordes också ämnets avgränsning och bredd genom en större andel obligatoriska kurser, där ämnes- och metodkurser tydligt återspeglar avgränsningen dels mot kvantitativ metod och dels i form av de sex inriktningar inom vilka doktoranderna ska välja tre ämneskurser. Det framgår av underlaget att obligatoriska kurser ska ges vartannat år men att avvikelser kan förekomma. En hög andel obligatoriska kurser (45 högskolepoäng) - i förhållande till hela kursdelen om 60 högskolepoäng - gör det möjligt att genom examinationerna följa samtliga doktoranders progression vad gäller måluppfyllelse avseende kunskap och förståelse. Halvtids- och slutseminarierna har samma funktion. Bedömargruppens uppfattning är att detta sammantaget är en fullgod utformning av forskarutbildningen för att säkerställa måluppfyllelse vad avser kunskap och förståelse, men ser ett utvecklingsområde i att det inte finns någon kurs i kvalitativ metod vid den egna institutionen.

Kravet på självständighet i avhandlingsarbetet säkerställs dels genom att det i en sammanläggningsavhandling ska ingå tre artiklar där doktoranden är förste författare till alla tre artiklarna, eller fyra artiklar där doktoranden är förste författare till minst två av artiklarna. Samtliga doktorander fyller tillsammans med handledaren årligen i en individuell studieplan där en individuell planering av samtliga delar i forskarutbildningen ska dokumenteras. De individuella studieplanerna granskas av studierektor för forskarutbildningen innan de skickas till fakulteten i slutet av varje läsår. Bedömargruppen ser positivt på att samtliga doktorander erbjuds årliga utvecklingssamtal med studierektorn för forskarutbildningen.

Den senaste förändringen av den allmänna studieplanen syftade bland annat till att öka genomströmningen. Emellertid ligger de uppgifter om denna som finns tillgängliga i paritet med motsvarande för övriga landet och föranleder därför inga särskilda frågor utöver hur lärosätet arbetar generellt för att doktorander ska slutföra sina utbildningar inom stipulerad tid.

Systematisk uppföljning görs av utbildningens utformning och genomförande i syfte att säkerställa måluppfyllelsen. Resultaten av uppföljning omsätts i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Institutionen arbetar till synes kontinuerligt med kvalitetsutvecklande åtgärder i syfte att säkra måluppfyllelse, men det ges emellertid inte så många exempel på detta i självvärderingen. Det har likväl genomförts en doktorandenkät och doktoranderna får göra kursvärderingar efter avslutade forskarutbildningskurser. Dessutom sker återkoppling från doktoranderna vid utvecklingssamtal med studierektor för forskarutbildningen. Också rutinerna kring de individuella studieplanerna innebär en uppföljning av doktorandernas grad av måluppfyllelse. Det pågår vidare ett kontinuerligt arbete med att revidera och förbättra den allmänna studieplanen. Rutinerna för uppföljning och kvalitetsutveckling av forskarutbildningen håller för närvarande på att ses över. Detta sammantaget gör att uppföljning

och återkoppling vad gäller forskarutbildningens utformning och genomförande enligt bedömargruppen verkar fungera väl.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat

Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen färdighet och förmåga

Bedömning med motivering: *Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar förmåga att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar samt såväl i nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet kan presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt. Doktoranderna visar också förutsättningar för att såväl inom forskning och utbildning som i andra kvalificerade professionella sammanhang bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande.*

Många olika slags färdigheter och förmågor tränas som en del av doktorandernas deltagande i obligatoriska kurser där det ingår färdighetsmoment i form av praktiska metoduppgifter inklusive muntlig och skriftlig presentation, samt i verksamheterna inom respektive forskargrupp. Seniora forskares granskning av manus till den blivande avhandlingens olika delar ger doktoranden återkoppling på sitt arbete, liksom aktiv medverkan i seminarier och konferensdeltagande. En särskild kurs finns i vetenskaplig framställning, där både muntlig och skriftlig färdighet tränas och examineras. Doktoranderna får delta i undervisning motsvarande upp till 20 procent av tjänstgöringstiden och uppmanas att presentera egna forskningsresultat vid konferenser. Det framgår i självvärderingen att doktorander tidigare erhållit medel för att medverka i internationella konferenser, men att dessa medel nu på grund av ekonomiska begränsningar dragits in. Numera belastar doktoranders konferensmedverkan i stället forskningsprojekten ekonomiskt, vilket förutom sämre förutsättningar för att kunna delta i konferenser också kan innebära att beroendet till projektledaren (som eventuellt är huvudhandledare) ökar. Hur kontakterna med samhället i övrigt ser ut och hur möjligheterna att "i andra kvalificerade professionella sammanhang bidra till samhällets utveckling" realiserar beror enligt självvärderingen på vilket område en doktorand arbetar inom. De doktorander som arbetar inom kliniska områden har exempelvis kontakter med olika kliniska grupper på sjukhus och inom primärvården. Hur det ligger till för de övriga doktorandernas del vad gäller deras möjligheter att utveckla förmågan att bidra till samhällets utveckling är oklart och detta framstår således som ett utvecklingsområde.

Systematisk uppföljning görs av utbildningen för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande är av hög kvalitet och att doktoranderna uppnår målen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Också när det gäller systematisk uppföljning av doktorandernas måluppfyllelse vad avser färdighet och förmåga hänvisar självvärderingen till forskargrupperna som en naturlig arena för att "stödja andras lärande", samt till de obligatoriska halvtids- och heltidsseminarierna. Enligt självvärderingen är det även praxis att doktoranderna undervisar under sin tid på forskarutbildningen och i anslutning till detta uppmanas de att genomgå universitetets högskolepedagogiska kurs, där doktoranderna får återkoppling på sina färdigheter av relevans för att kunna stödja andras lärande. Progression säkerställs främst genom att det under utbildningens gång ställs ökande krav på självständighet i det vetenskapliga arbetet samt genom ökande ansvar i doktorandernas roll som lärare, vilken löper parallellt med forskningsarbetet. Också rutinerna kring de individuella studieplanerna innebär en uppföljning av doktorandernas grad av måluppfyllelse.

Doktoranderna har fått möjlighet att ge återkoppling på forskarutbildningen genom enkäter från doktorandföreningen och utbildningens kvalitet bevakas löpande genom forskarutbildningsnämndens arbete. Ytterligare möjligheter till återkoppling erbjuds doktoranderna i form av de årliga medarbetarsamtalen med studierektorn för forskarutbildningen. Detta sammantaget gör att uppföljning och återkoppling vad gäller forskarutbildningens utformning och genomförande enligt bedömargruppen verkar fungera väl.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat**Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt**

Bedömning med motivering: *Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar intellektuell självständighet och vetenskaplig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar. Doktoranden har också nått fördjupad insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används.*

I självvärderingen görs gällande att doktoranderna får tillfälle att utveckla sin värderingsförmåga och sina förhållningssätt inom forskningsmiljöerna vid institutionen, där de utgör en del av det vardagliga arbetet. Efter den senaste förändringen av den allmänna studieplanen, har forskarutbildningen enligt självvärderingen kommit att utformas så att den förutsätter doktorandernas fortlöpande progression mot allt större intellektuell självständighet under forskarutbildningens gång. Detta har åstadkommit bland annat genom ökade krav på självständighet i avhandlingen jämfört med tidigare. Vidare syftar de obligatoriska metodkurserna till att göra doktoranderna kvalificerade inte bara för kvantitativ dataanalys utan även för att självständigt kunna planera egna forskningsprojekt. Bedömargruppen ser positivt på detta betonande av intellektuell självständighet i forskarutbildningens utformning och genomförande.

När det gäller säkerställande av doktorandens förmåga till forskningsetiska bedömningar utgör momentet "Introduktion till forskningsetik" en del av en obligatorisk metodkurs, där denna förmåga följaktligen tränas och examineras. Ett gott exempel på säkerställande av måluppfyllelse vad avser förmåga till forskningsetiska bedömningar utgör också den fakultetsgemensamma kursen "God och dålig vetenskap", där ett av kursmålen är att doktoranden vid avslutad kurs ska kunna skilja på god och dålig vetenskap ur ett forskningsetiskt perspektiv. I denna kurs ingår även momentet "Kunskapens roll i samhället och människors ansvar för hur den används", där doktoranden får möjlighet att fördjupa sina insikter beträffande just detta. I självvärderingen görs gällande att ett ansvar sist och slutligen vilar på handledare och forskargrupper för att doktorandens måluppfyllelse vad avser insikter om vetenskapens roll i samhället och människors ansvar för hur den används ska kunna säkerställas på ett rimligt sätt. Bedömargruppen ser det som en brist att det i underlaget inte framgår exakt hur detta säkerställande ska gå till, men finner heller inte någon anledning att ifrågasätta kvaliteten hos de inslag i forskarutbildningen som berör doktorandens måluppfyllelse avseende värderingsförmåga och förhållningssätt.

Systematisk uppföljning görs av utbildningen för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande är av hög kvalitet och att doktoranderna uppnår målen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

I självvärderingen hävdas att den systematiska uppföljning och det kvalitetssäkrande arbete som bedrivs inom de olika organ och instanser som är kopplade till utbildningen bidrar till ett

säkerställande av att doktoranderna vid examen uppfyller målen också vad gäller värderingsförmåga och förhållningssätt. Doktorandföreningen, forskarutbildningsnämnden och medarbetarsamtalen med studierektor för forskarutbildningen är inrättningar som följer upp forskarutbildningens utformning och genomförande med avseende på förutsättningarna för doktorandernas olika slags måluppfyllelse och de tillhandahåller även möjligheter till återkoppling på utbildningen från doktorandernas sida. Också rutinerna kring de individuella studieplanerna innebär en uppföljning av doktorandernas grad av måluppfyllelse. Detta sammantaget gör att uppföljning och återkoppling vad gäller forskarutbildningens utformning och genomförande enligt bedömargruppen verkar fungera väl.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat**Sammanvägd bedömning av aspektområdet utformning, genomförande och resultat****Bedömning med motivering:** *Aspektområdet utformning, genomförande och resultat bedöms*

sammantaget vara tillfredsställande. Vad gäller aspekten kunskap och förståelse ser bedömargruppen ett utvecklingsområde beträffande bred förståelse hos doktoranderna för vetenskaplig metodik inom forskarutbildningsämnet, närmare bestämt kvalitativ metodik.

Bedömargruppen ser positivt på den förhållandevis stora andel av forskarutbildningens kursdel som de obligatoriska kurserna utgör, då denna möjliggör uppföljning av samtliga doktoranders progression med avseende på de examensmål som gäller kunskap och förståelse. Dock saknas det en kurs i kvalitativ forskningsmetodik vid institutionen.

Måluppfyllelse vad avser muntliga färdigheter främjas genom doktoranders aktiva medverkan i seminarier och konferensdeltagande. Skriftlig förmåga utvecklas bland annat genom den återkoppling som seniora forskares granskning av doktorandernas texter innebär. Beträffande förmåga att stödja andras lärande, så förväntas att doktorander går universitetets högskolepedagogiska kurs i samband med att de ska undervisa på grundnivå och avancerad nivå. Vad gäller samtliga doktoranders förmåga att bidra till samhällets utveckling, så ser bedömargruppen ett utvecklingsområde i detta att vissa doktorander inte förefaller ha lika utvecklade kontakter med aktörer utanför universitetet som en del andra doktorander beroende på deras forskning inte innefattar klinisk verksamhet utanför institutionen.

Doktorandernas måluppfyllelse vad avser vetenskaplig redlighet och förmåga till forskningsetiska bedömningar främjas såväl på institutionsnivå som på fakultetsnivå, i form av kurser med betydande inslag av forskningsetik. Insikter i vetenskapens möjligheter och begränsningar samt människors ansvar för hur den används gör doktoranderna fortlöpande i det dagliga arbetet inom forskningsmiljöerna vid institutionen, men också i samband med ett inslag i en fakultetsgemensam kurs. Bedömargruppens intryck är att forskarutbildningen är av överlag hög kvalitet också vad gäller måluppfyllelse med avseende på värderingsförmåga och förhållningssätt.

Perspektiv**Arbetslivets perspektiv**

Bedömning med motivering: *Utbildningen är användbar och förbereder doktorander för ett föränderligt arbetsliv.*

Inledningsvis framhålls i självvärderingen examensmålen för forskarutbildningen som där anses i hög grad betona utveckling av vetenskapliga kompetenser vilka förbereder doktoranderna för en forskarkarriär. De flesta av institutionens doktorander är anställda inom befintliga forskningsprojekt

och därigenom får de redan från forskarutbildningens början erfarenheter av att arbeta inom ramen för anslagsfinansierade projekt. Ytterligare ett sätt att förbereda doktoranderna för arbetslivet är genom den undervisning som de får utföra (20 procent av arbetstiden). Stöd för en eventuell undervisningskarriär i form av uppmuntran till att inför den egna undervisningen genomgå universitetets högskolepedagogiska grundkurs (7,5 högskolepoäng), vilken även ges på engelska. Endast en fjärdedel av doktoranderna har emellertid gått kursen, vilket bedömargruppen tolkar som att de flesta i första hand siktar på en forskarkarriär.

I underlaget hävdas också att forskarutbildningen är användbar även för ett arbetsliv utanför akademien eftersom den utvecklar färdigheter som eftersträvas i flera yrken som till exempel projektledningsförmåga, administrativa förmågor, analytiskt och kritisk tänkande, samt färdighet i att snabbt och effektivt gå igenom texter för att extrahera och sammanfatta central information. En svaghet är dock att det inte förefaller finnas någon formaliserad verksamhet som rör så kallade alternativa karriärvägar, det vill säga en karriär utanför universitetet. Bland annat saknas arbetslivsperspektivet i den individuella studieplanen, vilken inte går att nämnvärt anpassa eftersom den har formateras av samhällsvetenskapliga fakulteten. Institutionen försöker emellertid komma till rätta med detta genom olika arrangemang, exempelvis en karriärdag för doktoranderna och de nyligen disputerade i februari 2017. Vidare har ett samarbete med institutionens alumniförening initierats för att utforska möjligheter att förstärka dialogen mellan institutionen, nuvarande doktorander och alumner.

Utbildningens utformning och genomförande följs inte systematiskt upp för att säkerställa att den är användbar och förbereder för arbetslivet.

Den årliga uppföljningen av den individuella utbildningsplanen innefattar inte explicit arbetslivets perspektiv. Viss kontakt med alumner utanför universitetet finns och det har anordnats en karriärdag för doktorander, men någon systematisk återkoppling på institutionens forskarutbildning från exempelvis dess alumners sida förefaller inte ske. Ett utvecklingsområde består således i att mer systematiskt fokusera den utvärdering och uppföljning av forskarutbildningen som bedrivs på arbetslivet, inklusive det utom-akademiska arbetslivet. Det framgår vid intervjun att det finns en medvetenhet om egna brister när det gäller detta, liksom även en önskan om att engagera sig mer i arbetslivsfrågor. Uppföljning och återkoppling vad gäller sådana generella färdigheter som föreskrivs av examensmålen och som kan sägas vara gångbara inom olika yrkesområden också utanför universitetet sker dock, bland annat i samband med uppföljning av den individuella studieplanen.

Sammantaget bedöms arbetslivets perspektiv vara tillfredsställande.

Perspektiv

Doktoranders perspektiv

Bedömning med motivering: *Utbildningen verkar för att doktoranderna tar en aktiv del i arbetet med att utveckla utbildningen och lärprocesser.*

Bedömargruppen finner att den allmänna studieplanen innehåller relevant information, i lagom mängd och med en tydlighet kring vad som förväntas av doktoranden. En styrka är också att kurserna och hur ofta de ges beskrivs i den allmänna studieplanen. Överlag verkar de insända individuella studieplanerna emellertid vara tämligen knapphändigt ifyllda. Detta gör det svårt för bedömargruppen att reflektera kring vad som förefaller fungera bra och vad som skulle kunna utvecklas. En stor

förändring för doktoranderna är i varje fall detta att kursdelen i forskarutbildningen nyligen minskats från 90 till 60 högskolepoäng. Höstterminen 2016 fanns på institutionen 39 aktiva doktorander (varav 19 var kvinnor). Aktivitetsgraden varierade mellan 16 och 100 procent, där merparten hade en aktivitetsgrad av 80 procent (eftersom flertalet doktorander har undervisning motsvarande 20 procent). Detta att aktivitetsgraden i något fall är så låg som 16 procent är oroande och bedömargruppen saknar en förklaring till den stora spridningen i aktivitetsgrad. I självvärderingen redovisas inte hur mycket handledningsresurser (i timmar) som tilldelas varje doktorand eller hur handledningen fungerar. Vidare framkom det vid intervjun att på grund av institutionens ekonomiska situation har stöd till doktoranders möjlighet att resa på internationella konferenser med mera minskat eller helt dragits in. En styrka är emellertid att doktoranderna uppenbarligen är väl integrerade i institutionen och att de har en representant i alla organ som behandlar frågor rörande doktorandernas arbetsvillkor och arbetsmiljö. En positiv förändring som framkommer vid intervjun är att doktorandföreningen gått från att vara "egen" till att bli en officiell del av institutionen, vilket bland annat har gjort det möjligt för de doktorander som aktivt engagerar sig i föreningen att få ersättning i form av tid i tjänsten.

Ett kontinuerligt arbete förefaller pågå med att granska och förbättra forskarutbildningen, och doktorandernas upplevelser och synpunkter har spelat en viktig roll i denna process. Utvecklingsarbetet har igångsatts för att åtgärda sådana brister som identifierats i olika slags utvärderingar, och fokus har bland annat legat på att förbättra den psykosociala arbetsmiljön samt gemenskapen bland doktoranderna. Vanligt förekommande klagomål bland doktoranderna har varit att den dåvarande kursdelen om 90 högskolepoäng varit för omfattande, att kurser inte anordnats tillräckligt ofta och att kvaliteten på kurser ibland varit bristfällig.

Utbildningen följs inte systematiskt upp för att säkerställa att doktorandinflytandet används i kvalitetssäkring och utveckling av utbildningen. Resultaten av uppföljning omsätts inte vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker inte till relevanta intressenter.

Det saknas uppenbarligen tydliga strukturer för sammanställningar av de kursvärderingar som doktorander gör efter avslutad forskarutbildningskurs. Dessutom tycks det av någon anledning vara få doktorander som lämnar in kursvärderingar. För att åtgärda dessa brister har ett arbete startats för att skapa bättre rutiner för att samla in och sammanställa kursvärderingar. Någon uppföljning av denna åtgärd eller åtgärderna för att förbättra den psykosociala arbetsmiljön förefaller dock inte ännu ha ägt rum, att döma av underlaget. Exempelvis är sjukskrivning bland doktorander oroande och behöver undersökas samt följas upp. Doktorandföreningen representerar dock ett visst säkerställande av att doktoranders inflytande över forskarutbildningen ändå finns.

Sammantaget bedöms doktoranders perspektiv vara tillfredsställande.

Perspektiv

Jämställdhetsperspektivet

Bedömning med motivering: *Ett jämställdhetsperspektiv är integrerat i utbildningens utformning och genomförande.*

Forskarutbildningen ska rikta sig till doktorander med olika kön, bakgrund samt ekonomiska möjligheter. Självvärderingen gör gällande att detta mål uppfylls i tämligen god utsträckning vid institutionen, så till vida att könsfördelning bland de antagna doktoranderna är jämn. Även när det

gäller genomströmningen på forskarutbildningen de senaste fem åren är könsfördelningen förhållandevis jämn och inom forskarutbildningskurserna har jämställdhetsperspektivet enligt självvärderingen integrerats. Fler män än kvinnor tycks dock bli nominerade till externa priser och stipendier. Institutionen har därför infört åtgärden att professorskollegiet ska beakta kandidater av båda könen vid nomineringar till utmärkelser och stipendier av detta slag. Ett utvecklingsområde vad gäller jämställdhetsperspektivet är inte desto mindre den ojämna könsfördelningen bland professorer och forskare på institutionen, så till vida att majoriteten av dessa är män. Denna får naturligtvis konsekvenser för forskarutbildningen genom tillgängliga huvudhandledare (15 män och 8 kvinnor), undervisande docenter/professorer på forskarutbildningskurser och inte minst vad gäller kvinnliga förebilder som är professorer/forskare. Institutionen arbetar emellertid för att åtgärda detta. Vid intervjun framgick att institutionen inom kort hoppas kunna rekrytera en kvinna till anställningen som professor med inriktning mot utvecklingspsykologi.

Kvinnliga doktorander är sjukskrivna i högre utsträckning än manliga doktorander. I självvärderingen framhålls att könsskillnader med avseende på sjukfrånvaro kan reflektera olikheter vad gäller hälsoproblem som kan ha med arbetsmiljön och/eller stress att göra. Här framträder i underlaget en införståddhet med de eventuellt könsrelaterade orsakerna till sjukskrivning, vilket är positivt.

Systematisk uppföljning görs för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande främjar jämställdhet. Resultaten av uppföljning omsätts inte vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker inte till relevanta intressenter.

Det framgår inte i underlaget hur institutionen avser att åtgärda det iakttagna problemet med könsskillnaderna vad gäller sjukfrånvaro. Det sker uppenbarligen en uppföljning i syfte att säkerställa att utbildningen utformas och genomförs så att jämställdhet främjas. Det förefaller emellertid finnas problem vad gäller hur återkoppling av resultaten av denna uppföljning sker till relevanta intressenter. Bedömargruppen ser därmed återkoppling och åtgärder för kvalitetsutveckling med avseende på jämställdhetsperspektivet som ett utvecklingsområde.

Sammantaget bedöms jämställdhetsperspektivet vara tillfredsställande.

Aspektområde: Uppföljning, åtgärder och återkoppling**Sammanvägd bedömning av aspektområdet uppföljning, åtgärder och återkoppling**

Bedömning med motivering: *Aspektområdet uppföljning, åtgärder och återkoppling bedöms sammantaget vara tillfredsställande. Vad gäller arbetslivets perspektiv, doktoranders perspektiv och jämställdhetsperspektivet ser bedömargruppen ett utvecklingsområde vad gäller åtgärder och återkoppling av uppföljningars resultat.*

Vid ett möte som hålls efter halvtidsseminariet då opponenter, handledaren och den studerande träffas kan återkoppling ske från doktoranden på handledarkompetensen liksom även på kvaliteter hos forskarutbildningsmiljön överlag. Lärosätets arbetsmiljöenkäter och enkäter från doktorandföreningen utgör också instrument för att följa upp forskarutbildningsmiljön. Utvärderingar av forskningens kvalitet och doktorandernas situation förefaller ske med viss regelbundenhet, vilket är att betrakta som en styrka.

De årliga utvecklingssamtalen med studierektor för forskarutbildningen och rutinerna kring de individuella studieplanerna innebär uppföljningar av doktorandernas grad av måluppfyllelse med

avseende på olika examensmål. Individuella studieplaner förefaller dock ibland bli tämligen knapphändigt ifyllda. Också forskarutbildningsnämnden och doktorandföreningen övervakar kvaliteten hos forskarutbildningens utformning och genomförande. Mer specifik uppföljning av doktoranders måluppfyllelse vad gäller exempelvis förmåga att stödja andras lärande och att göra forskningsetiska bedömningar sker i samband med examination av olika kurser.

Arbetslivets perspektiv finns inte representerat i nämnvärd utsträckning i den individuella studieplanen, även om uppföljning och återkoppling vad gäller sådana generella färdigheter som torde vara gångbara också på arbetsmarknaden utanför universitetet sker i samband med den årliga revisionen av den allmänna studieplanen. Vidare har bedömargruppen inte kunnat finna att det finns några tydliga strukturer för sammanställningar av de kursvärderingar som doktorander gör efter avslutad forskarutbildningskurs. Dock har vissa åtgärder för att förbättra den psykosociala miljön för doktoranderna vidtagits. Den uppföljning med avseende på jämställdhetsperspektivet som förefaller äga rum har inte resulterat i några iakttagbara åtgärder och någon återkoppling av resultaten gällande bland annat ojämn könsfördelning och könsskillnader vad avser sjukfrånvaro till relevanta intressenter verkar inte ske.

Aspektområdet uppföljning, åtgärder och återkoppling bedöms sammantaget vara tillfredsställande.

Samlat omdöme: Hög kvalitet

Bedömning med motivering: *Sammantaget visar underlagen att utbildningen håller hög kvalitet.*

De sammanlagt sju inriktningar inom ämnet som finns vid institutionen representerar en avsevärd bredd inom forskarutbildningsämnet. Bedömargruppens uppfattning är också att institutionen har ett tillräckligt antal handledare och lärare och att deras sammantagna kompetens är adekvat med avseende på utbildningens innehåll och genomförande. Institutionens storlek är en styrka, då denna ger goda förutsättningar för att hålla en hög nivå på seminarier och kurser. Vad gäller aspekten personal ser bedömargruppen emellertid ett utvecklingsområde beträffande handledarnas kompetensutveckling, så till vida att hälften av handledarna inte har gått någon handledarutbildning.

Bedömargruppen ser positivt på den förhållandevis stora andel av forskarutbildningens kursdel som de obligatoriska kurserna utgör, då denna möjliggör uppföljning av samtliga doktoranders progression med avseende på de examensmål som gäller kunskap och förståelse. Ett utvecklingsområde föreligger dock när det gäller doktoranders kunskap om kvalitativ metod, så till vida att det inte ges någon kurs i kvalitativ forskningsmetodik vid institutionen. Måluppfyllelse vad avser muntliga färdigheter främjas bland annat genom doktoranders aktiva medverkan i seminarier och konferensdeltagande och skriftliga färdigheter genom seniora forskares återkoppling. Doktorandernas måluppfyllelse vad avser vetenskaplig redlighet och förmåga till forskningsetiska bedömningar främjas såväl på institutionsnivå som på fakultetsnivå, i form av kurser med betydande inslag av forskningsetik. I övrigt uppfylls examensmålen gällande värderingsförmåga och förhållningssätt i och genom det dagliga arbetet inom doktorandens forskningsmiljö, där en progression mot allt större intellektuell självständighet hos doktoranden förväntas. Detta ser bedömargruppen positivt på.

Forskarutbildningen är användbar även för ett arbetsliv utanför akademien eftersom den utvecklar sådana generella färdigheter som föreskrivs av examensmålen och som kan sägas vara gångbara inom olika yrkesområden också utanför universitetet. I övrigt framstår utbildningen som utpräglad inriktad mot att förbereda doktoranderna för en forskarkarriär. I den individuella studieplanen finns

inte arbetslivets perspektiv representerat och det sker inte heller någon formaliserad karriärvägledning inriktad mot utom-akademiskt arbetsliv.

Doktoranderna är uppenbarligen väl integrerade i institutionen vilket bedömargruppen ser positivt på. De har också en representant i alla organ som behandlar frågor rörande doktorandernas arbetsvillkor och arbetsmiljö. Institutionens doktorandförening har nyligen kommit att bli en officiell del av institutionen, vilket bedömargruppen ser positivt på då detta främjar doktorandinflytandet. Ett kontinuerligt arbete förefaller pågå med att granska och förbättra forskarutbildningen, och doktorandernas upplevelser och synpunkter har spelat en viktig roll i denna process. Fokus har bland annat legat på att förbättra den psykosociala arbetsmiljön samt gemenskapen bland doktoranderna

Den ojämna könsfördelningen bland professorer och forskare på institutionen är att betrakta som ett utvecklingsområde. Könsfördelningen bland doktoranderna är i dagsläget dock jämn. Kvinnliga doktorander är uppenbarligen sjukskrivna i högre utsträckning än manliga doktorander vid institutionen. Jämställhetsperspektivet förefaller dock att döma av underlaget vara integrerat i de forskarutbildningskurser som ges vid institutionen.

Halvtidsseminarium med efterföljande möte, lärosätets arbetsmiljöenkäter och enkäter från doktorandföreningen är exempel på företeelser som bidrar till att följa upp forskarutbildningsmiljön. Årliga utvecklingssamtal med studierektor för forskarutbildningen, rutinerna kring de individuella studieplanerna och forskarutbildningsnämndens samt doktorandföreningens övervakning av forskarutbildningen innebär uppföljningar av doktorandernas grad av måluppfyllelse med avseende på olika examensmål. Individuella studieplaner förefaller dock ibland bli tämligen knapphändigt ifyllda.

Aspektområdet uppföljning, åtgärder och återkoppling bedöms sammantaget vara tillfredsställande. Vad gäller aspekten jämställdhet finns dock vissa brister, men i första hand gällande sådant som rör lärar- och handledarkollektivets sammansättning. Av självvärderingen framgår att det verkar finnas en medvetenhet om att det här finns utvecklingsområden. Åtgärder har vidtagits för att förbättra den psykosociala arbetsmiljön för doktoranderna och här menar man i intervjun att det behövs uppföljning och återkoppling. Bedömargruppen finner att arbetslivets perspektiv, doktoranders perspektiv och jämställhetsperspektivet representerar utvecklingsområden beträffande åtgärder och återkoppling av resultaten från förekommande uppföljningar. Vad gäller arbetslivets perspektiv förefaller inte någon uppföljning som fokuserar det utom-akademiska arbetslivet ske.

Örebro universitet

Lärosäte Örebro universitet	Forskarutbildningsämne Psykologi - licentiat- och doktorsexamen	ID-nr A-2016-10-4096
<p>Aspektområde: Miljö, resurser och område Aspekt: Forskarutbildningsämne Bedömning med motivering: <i>Avgränsningen av forskarutbildningsämnet och dess koppling till den vetenskapliga grunden och beprövad erfarenhet är välmotiverad och adekvat.</i></p> <p>Forskarutbildningen i psykologi vid Örebro universitet ger möjlighet till studier inom ett brett spektrum av psykologjämnet såsom arbets- och organisationspsykologi, emotionspsykologi, hälsopsykologi, klinisk psykologi, kognitionspsykologi, kulturell psykologi, kriminologisk psykologi, miljöpsykologi, perceptionspsykologi, personlighetspsykologi, politisk psykologi och utvecklingspsykologi. Organisatoriskt är utbildningen sedan tio år tillbaka indelad i tre tematiska forskarutbildningsmiljöer.</p> <p>Dessa tre miljöer är Center for Developmental Research (CDR), Center for Health and Medical Psychology (CHAMP) och Center for Criminological and Psychosocial Research (CAPS). Syftet med de studier som genomförs vid CDR är att undersöka risk- och skyddsfaktorer som påverkar ungdomars utveckling. Inom CHAMP studeras betydelsen av psykologiska faktorer i utvecklingen av sjukdom och hälsa. Den tvärvetenskapliga forskningsmiljön CAPS har som övergripande syfte att bedriva forskning om normbrytande, kriminellt beteende samt psykosocial anpassning och utveckling. Forskningen som bedrivs är baserad på experimentella laboratoriestudier, interventionsstudier samt longitudinella studier. Interna utvärderingar visar att de tre forskningsmiljöerna är topprankade inom Örebro universitet. Forskarmiljöerna erbjuder kvalificerad handledning för doktorander både med avseende på psykologjämnets bredd och dess djup.</p>		
<p>Aspektområde: Miljö, resurser och område Aspekt: Personal Bedömning med motivering: <i>Antalet handledare och lärare och deras sammantagna kompetens är adekvat och står i proportion till utbildningens innehåll och genomförande.</i></p> <p>De tre forskarutbildningsmiljöerna leds av seniora välmeriterade forskare och tillgången till forskningsaktiva handledare bedöms vara god. Merparten av handledarna är professorer och docenter. Handledargruppen består av arton personer, varav elva är kvinnor. Fyra handledare är externa, medan övriga är anställda vid Örebro universitet. Tio är professorer, fem är docenter och tre är disputerade forskare på väg mot docentur. De finns representerade i var och en av de tre forskarmiljöerna. Handledarna uppvisar hög forskningskompetens bedömd utifrån årliga genomgångar av medelstilldelning och antal publicerade artiklar i vetenskapliga tidskrifter. För forskarna ingår tid för kompetensutveckling i tjänsten: för docenter 20 procent av en heltidstjänst, för rekryterade professorer 70 procent och för befordrade professorer 40 procent. Merparten av forskarna har externa medel för sin forskning. För lektorer som vill uppnå docentkompetens ingår som obligatorium två kurser i universitetspedagogik och en forskarhandledningskurs. Medel för extra kompetensutvecklingstid utöver dessa obligatoriska kurser finns att söka från fakulteten. Enskilda forskare har goda kontakter med andra forskare inom och utom landet, vilket ger doktorander tillgång till olika forskningsnätverk. Eftersom de tre forskargrupperna samarbetar nära med det omgivande samhället (till exempel med skola, socialvård, sjukvård eller polis) kan de på nära håll följa samhällsutvecklingen.</p>		

För närvarande prövas ett system där personer som ännu inte är docenter kan fungera som bihandledare. Det finns för närvarande lika många handledare som doktorander. Det framgår inte av självvärderingen hur mycket tid doktoranderna tilldelas för handledning. Handledarkollegiet efterlyser en övergripande plan för handledningen, då det anses finnas utrymme för kvalitetsförbättringar på handledarsidan. Bedömargruppen instämmer i detta, speciellt om problem uppstår vid handledning. Byte av handledare har skett vid två tillfällen. Eftersom varje doktorand har minst en biträdande handledare har detta underlättat processen. Om doktoranden vill byta handledare behöver ingen anledning till detta anges. Doktorandombud och prefekt finns som stöd för doktorander och byte av handledare tas även upp i handledarkollegiet.

Pensionsavgångar inom kort beskrivs i självvärderingen som en kommande utmaning. Detta anses kunna stimulera till vidareutveckling av de tre etablerade forskningsområdena, men även ge möjlighet till ny forskning med annan inriktning. Unga forskare som bihandledare har börjat användas som ett sätt att skola in dessa i handledarrollen, för att därmed förbättra den framtida handledningsprocessen.

Handledarnas och lärarnas sammantagna kompetens och kompetensutveckling följs systematiskt upp i syfte att främja hög kvalitet i utbildningen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Kvaliteten på handledningen följs upp genom den individuella studieplanen där både handledare och doktorander kan kommentera progressionen i avhandlingsarbetet. Individuella studieplaner granskas av handledarkollegiet och prefekten griper in om det finns anledning till det. Handledarnas forskning följs upp i form av årliga sammanställningar som görs av ämnesansvarig. På institutionsnivå sker även en uppföljning av prefekt, i form av den årliga verksamhetsberättelsen.

Forskningsmiljön utvärderas på central nivå och forskningsproduktionen inom ämnet följs upp i samband med ämnesmöten. I handledarkollegiet återfinns samtliga professorer och docenter samt en doktorandrepresentant. Enhetschefer med flera kan adjungeras till handledarkollegiet vid behov. Granskning av allmän studieplan sker för att utveckla ämnets innehåll, ekonomi, antagning, handledarskap, individuell studieplan, kurser, verksamhetsplan och disputationfrågor. Kvaliteten på avhandlingarna - som kan sägas indikera handledningskompetensen - sker via ett antal kontrollstationer. Ett halvtidsseminarium genomförs när en artikel är accepterad för publicering och granskningen vid det seminariet genomförs av en intern och en extern sakkunnig. Slutgranskning sker innan disputation av en extern granskare, varpå ett frivilligt slutseminarium kan genomföras inför kollegiet. På detta sätt sker en kontinuerlig och systematisk uppföljning av kvaliteten i utbildningen inklusive handledningen. Bredden på innehållet i avhandlingarna återspeglas i de 14 avhandlingar som publicerats de sista fem åren.

Aspektområde: Miljö, resurser och område

Aspekt: Forskarutbildningsmiljö

Bedömning med motivering: *Forskningen vid lärosätet har en sådan kvalitet och omfattning att utbildning på forskarnivå kan bedrivas på en hög vetenskaplig nivå och med goda utbildningsmässiga förutsättningar i övrigt. Relevant samverkan sker med det omgivande samhället både nationellt och internationellt.*

De tre forskningsområdena täcker ett brett spektrum av psykologiämnet. Handledarna ingår i olika nätverk både nationellt och internationellt och har även andra kontakter med det omgivande

samhället, framför allt inom landsting och kommun, samt med andra forskarmiljöer. En bibliografisk analys av forskarnas publicering utfördes i samband med en lärosätesövergripande forskningsutvärdering 2015 och den visade att forskarna vid institutionen är produktiva och väl citerade. Bedömningen är att doktoranderna har tillgång till en varierad forskarutbildningsmiljö vad gäller bredd, djup och samhällsrelevans.

I antagningskraven ingår att den sökande ska ha examen på avancerad nivå. Tretton doktorander antagna mellan 2008 och 2016 är för närvarande inskrivna på forskarutbildningen och två av dem är män. Elva av dem innehar doktorandanställningar och för två doktorander har tiden gått ut under 2016. Därutöver finns en doktorand som inte är klar men som nu innehar en annan tjänst. En av doktoranderna har 100 procents aktivitetsgrad, medan övriga har mellan 4 procents och 84 procents aktivitetsgrad. Vid tidpunkten för självvärderingen finansierades fem doktorander av externa medel, fem av reguljära fakultetsmedel och fyra av strategiska interna satsningar. Institutionen har valt att utlysa tjänster inom ramen för specifika forskningsaktiva områden snarare än mer ospecifika tjänster.

Två doktorander är knutna till CDR, åtta till CHAMP och tre till CAPS. Samtliga har sin arbetsplats på Örebro universitet med närhet till sina handledare. Seminarier, handledarkollegiets möten och månadsvisa institutionsmöten hålls på engelska eftersom många doktorander inte har svenska som modersmål, vilket bedömargruppen ser positivt på. Handledarnas internationella nätverk får även doktoranderna bli en del av. Doktoranderna uppmuntras att delta i årliga vetenskapliga konferenser med en egen presentation. De uppmuntras även att söka anslag från fakultetsnämnden för detta, men inom ämnet finns även 10 000 kronor avsatta för resor. Ämnets riktlinjer innebär dessutom att varje doktorand kan få ett årligt bidrag om 4 000 kronor för litteratur.

Reguljära seminarier hålls för att bidra med stimulans till doktorandernas progression och intellektuella kapacitet. Andra former av stöd för doktoranderna finns också, såsom en egen hemsida med information av vikt för en doktorand, fakultetskurser som handlar om avhandlingsframställning, hur ansökan om forskningsanslag går till samt karriärvägar efter disputation. Biblioteket ordnar kurser i informationssökning. Ämnesföreträdare har i uppgift att utveckla en plan för forskarutbildningskurser och denna diskuteras i handledarkollegiet innan den antas.

Forskarutbildningsmiljön följs systematiskt upp för att säkerställa hög kvalitet. Resultatet av uppföljningen omsätts vid behov i kvalitetsutvecklande åtgärder och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Forskningsmiljön utvärderas på central nivå, medan forskningsproduktionen inom ämnet följs upp i samband med ämnesmöten. I handledarkollegiet återfinns samtliga professorer och docenter och en doktorandrepresentant. Enhetschefer med flera kan adjungeras till handledarkollegiet vid behov. Handledarkollegiets granskning berör allt från den allmänna studieplanens innehåll och utformning, ekonomi, antagning, handledarskap, individuella studieplaner, kurser, verksamhetsplan och disputation.

Doktorsavhandlingarnas utförande kan ses som en indikation på kvaliteten hos forskarutbildningsmiljön. Kvaliteten på avhandlingar bedöms vid ett halvtidsseminarium, genom att minst en artikel ska vara accepterad för publicering, samt genom granskning utförd av en intern och en extern sakkunnig. En slutgranskning sker med extern granskare och avslutningsvis hålls ett slutseminarium inför kollegiet. Handledare föreslår opponent, varpå förslaget diskuteras inom

handedarkollegiet och beslut fattas av dekanus. Praxis är att disputanden är förste författare på artiklarna, men det finns inte något formellt beslut om detta. Bedömargruppen anser att regelverket skulle kunna göras tydligare beträffande antal handledningstimmar och artikelförfattande, för att undvika tvister om problem uppstår.

Aspektområde: Miljö, resurser och område**Sammanvägd bedömning av aspektområdet miljö, resurser och område**

Bedömning med motivering: *Aspektområdet miljö, resurser och område bedöms sammantaget vara tillfredsställande.* Vad gäller aspekten forskarutbildningsmiljö ser bedömargruppen en styrka beträffande den utpräglad internationella prägel miljön har i form av handledares internationella nätverk, engelskspråkiga doktorander och engelskspråkiga seminarier med mera.

Forskarutbildningen i psykologi vid Örebro universitet ger möjlighet till studier inom ett brett spektrum av psykologiämnet och organisatoriskt är utbildningen sedan tio år tillbaka indelad i tre tematiska forskarutbildningsmiljöer. Dessa är inriktade mot utvecklingspsykologi, hälsopsykologi och medicinsk psykologi respektive kriminologi och psykosocial forskning. De här miljöerna erbjuder kvalificerad handledning för doktorander både med avseende på psykologiämnets bredd och dess djup. Forskarutbildningsämnet avgränsning framstår för bedömargruppen som välmotiverad och adekvat.

De tre forskarutbildningsmiljöerna leds av seniora välmeriterade forskare och tillgången till forskningsaktiva handledare bedöms vara god. Handledarna uppvisar hög grad av forskningskompetens bedömd utifrån årliga genomgångar av medelstipendium och antal publicerade artiklar i vetenskapliga tidskrifter. Enskilda forskare har goda kontakter med andra forskare inom och utom landet, vilket ger doktorander tillgång till olika forskningsnätverk. Eftersom de tre forskargrupperna samarbetar nära med det omgivande samhället (till exempel med skola, socialvård, sjukvård eller polis) kan de på nära håll följa samhällsutvecklingen.

Handledarna ingår i olika nätverk både nationellt och internationellt och har även andra kontakter med det omgivande samhället, framför allt inom landsting och kommun, samt med andra forskarmiljöer. Bedömningen är att doktoranderna har tillgång till en varierad forskarutbildningsmiljö vad gäller bredd, djup och samhällsrelevans. Reguljära seminarier hålls för att bidra med stimulans till doktorandernas progression och intellektuella kapacitet. Seminarierna, handledarkollegiets möten och månadsvisa institutionsmöten hålls på engelska eftersom många doktorander inte har svenska som modersmål. Sammanfattningsvis är bedömargruppens intryck att forskarutbildningen bedrivs på en hög vetenskaplig nivå och med goda utbildningsmässiga förutsättningar i övrigt.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat**Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen kunskap och förståelse**

Bedömning med motivering: *Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar bred kunskap och förståelse både inom forskarutbildningsämnet och för vetenskaplig metodik inom forskarutbildningsämnet.*

Bedömargruppen anser att bland annat utbildningens upplägg i form av hierarkiskt nivåorganiserade kurser med ett antal principstyrda block inom dessa nivåer säkerställer måluppfyllelse vad avser kunskapsformen kunskap och förståelse. Ingen kurs är obligatorisk, men regler finns för minsta antal högskolepoäng från de olika respektive blocken. Vilka kurser som är lämpliga för den enskilda doktoranden görs upp i samråd mellan doktorand och handledare.

Den första nivån (Nivå A) är uppdelad i fem block som syftar till att täcka examensmålen om grundläggande forskningsfärdigheter, främjande av kritiskt och kreativt tänkande och utvecklandet av bred kunskap utöver det egna specialistämnet. Här ingår kurser i statistiska forskningsmetoder, forskningsdesign och även universitetsgemensamma kurser. Metodkurser ges en gång per år. Den andra nivån (Nivå B) innehåller fyra block med kurser som fördjupar kunskaper inom det egna intresseområdet. Här finns särskilda läskurser. Exempel på en kurs som ges för doktoranderna i syfte att ge bred kunskap och förståelse för vetenskaplig metodik är den nämnda kursen i statistiska forskningsmetoder, vilken sedan flera år är standard inom forskarutbildningen vid Örebro universitet. Samtliga doktorander genomför denna kurs som omfattar totalt 15 högskolepoäng. Kurserna omfattar totalt 90 högskolepoäng och avhandlingen 150 högskolepoäng. Eftersom få doktorander antas varje år, blir deltagarunderlaget för enskilda kurser litet och infaller kanske inte vid önskad tidpunkt för den individuella doktoranden.

Forskarutbildningskurser i kvalitativ metod har förekommit, men ges inte för närvarande i egen regi då lärarkompetens och tillräckligt underlag när det gäller antal doktorander saknas inom ämnet för att kunna garantera tillräckligt hög kvalitet. Kvalitativ metod utgör inte desto mindre en del i vad som kan anses vara bred kunskap och förståelse inom forskarutbildningsämnet och bedömargruppen betraktar detta som ett utvecklingsområde, eftersom metodologisk bredd inom den egna forskningsmiljön är en tillgång. Bedömargruppen vill framhålla betydelsen av att doktorander har kunskap också i kvalitativ metodik för att klara framtida uppdrag som granskare av artiklar och avhandlingar exempelvis i betygsnämnder, samt för peer review-uppdrag med mera.

Tre gånger per termin ges en seminarieserie med inbjudna föreläsare. Doktoranden ska då kritiskt utvärdera och diskutera innehållet skriftligen och muntligen. De förväntas läsa ett antal valda artiklar rekommenderade av föreläsaren. I ett uppföljande diskussionsseminarium examineras doktoranden. Varje forskargrupp har därtill olika fora där doktoranden får presentera och diskutera sin och andras forskning. Det obligatoriska halvtidsseminariet och slutgranskningen då en extern granskare anlitas utgör andra bidrag till säkerställandet av kvaliteten på utbildningen. Det kan även anordnas ett frivilligt slutseminarium då doktoranden får tillfälle att öva sitt försvar av avhandlingen inför kollegiet. Detta sammantaget ger bedömargruppen intrycket att utbildningen säkerställer måluppfyllelse vad gäller bred kunskap och förståelse inom forskarutbildningsämnet.

De uppgifter om genomströmning som finns tillgängliga ligger i paritet med motsvarande för övriga landet, och föranleder därför inga särskilda frågor utöver hur lärosätet arbetar generellt för att doktoranderna ska slutföra sin utbildning inom stipulerad tid.

Systematisk uppföljning görs av utbildningens utformning och genomförande i syfte att säkerställa måluppfyllelsen. Resultaten av uppföljning omsätts i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Systematisk uppföljning sker genom att den allmänna studieplanen kontinuerligt revideras samt genom att individuella studieplaner upprättas redan tidigt under utbildningen. Den individuella studieplanen skapas i samråd mellan doktorand och handledare, men tas även upp i handledarkollegiet och fastställs av prefekten. Individuella studieplaner följs därefter upp årligen. En tidigare version av den individuella studieplanen betraktade studierna utifrån ett retroaktivt perspektiv, men efter omarbetning kan den nu på ett bättre sätt följa doktorandens progression. Obligatoriskt halvtidsseminarium och slutgranskning med en extern granskare är två andra viktiga

kontrollinstanser, där doktorandens måluppfyllelse följs upp.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat

Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen färdighet och förmåga

Bedömning med motivering: *Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar förmåga att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar samt såväl i nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet kan presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt. Doktoranderna visar också förutsättningar för att såväl inom forskning och utbildning som i andra kvalificerade professionella sammanhang bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande.*

Ett antal kurser om statistiska forskningsmetoder, design och fördjupade studier inom psykologi ger verktyg för doktoranden att utveckla förmåga att planera sin forskning och att använda adekvata metoder. Ett aktivt deltagande i seminarier och forskningsmöten samt granskning av andras arbeten kräver också att doktoranden ska kunna klara att hålla tidsramar, samt kunna muntligt diskutera forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället. Egna konferenser hålls i de tre forskarmiljöerna, där doktoranderna spelar en viktig roll i organisationen av desamma.

Förmågan att planera och med adekvata metoder bedriva forskning säkerställs i hög utsträckning genom avhandlingsarbetet. För att avlägga doktorsexamen vid lärosätet har ämnet som policy att avhandlingen ska innehålla minst tre vetenskapliga studier som är inskickade för publicering. Minst två av dem bör vara publicerade alternativt accepterade för publicering, medan den tredje bara behöver finnas i manusform. Praxis är som nämnts att doktoranden är första författare till huvuddelen av de i doktorsavhandlingen ingående arbetena. För att stötta doktoranderna i skrivandet av avhandlingen finns en kurs i vetenskapligt skrivande. Deltagande i vetenskapliga konferenser, för vilket doktoranderna kan få fakultetsmedel, är en viktig form för att presentera den egna forskningen. Vid Örebro universitet har de flesta doktorander i psykologi, genom sitt deltagande i en av de tre stora forskningsmiljöerna, stark samhällsanknytning.

I självvärderingen nämns kurser som huvudsaklig metod också för att säkerställa doktorandernas måluppfyllelse vad gäller färdighet och förmåga. Seminarierna och presentationerna av forskning vid nationella och internationella konferenser bedöms som likaledes viktiga inslag i utbildningen, men det är inte helt klart i underlaget hur ofta seminarier genomförs eller vilken roll handledaren spelar i detta sammanhang. Progressionen med avseende på förmågan att planera och med adekvata metoder bedriva forskning är svår att bedöma eftersom det inte är klart hur innehållet i avhandlingen utvecklas i det dagliga arbetet under forskarutbildningens gång. Bedömargruppen kan dock inte finna att några systematiska brister skulle föreligga beträffande måluppfyllelsen av kunskapsformen färdighet och förmåga.

Pedagogikkurser ges och doktoranderna erbjuds institutionstjänstgöring i form av undervisning. De får även göra populärvetenskapliga sammanfattningar och presentationer för bland annat politiker och vårdgivare. Flera avhandlingsprojekt involverar också andra samhällsaktörer som till exempel socialtjänst och polis. Dessa inslag i forskarutbildningen bidrar till måluppfyllelse vad avser förmågan att bidra till samhällets utveckling och att stödja andras lärande.

Systematisk uppföljning görs av utbildningen för att säkerställa att utbildningens utformning och

genomförande är av hög kvalitet och att doktoranderna uppnår målen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Individuella studieplaner är ett viktigt instrument för att säkerställa att doktorander når målen och för att ha översikt över progressionen. Halvtidsseminarium samt slutgranskning där en externt anlitad granskare ger återkoppling på doktorandens prestationer är ytterligare kunskapskontroller där examensmålen gällande bland annat färdighet och förmåga får tillfälle att följas upp. Uppföljning av färdighet och förmåga på individuell nivå sker även genom seminarier, kurser och olika typer av presentationer där deltagare/åhörare kan ge återkoppling på exempelvis doktorandens förmåga att muntligt diskutera forskningsresultat. Uppföljning med fokus på själva utbildningen, exempelvis gällande huruvida omfattningen av och innehållet i kurser är adekvat, verkar emellertid att döma av underlaget inte ske på ett lika systematiskt sätt. Här föreligger således ett utvecklingsområde.

Aspektråde: Utformning, genomförande och resultat

Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt

Bedömning med motivering: *Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar intellektuell självständighet och vetenskaplig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar. Doktoranden har också nått fördjupad insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används.*

Säkerställandet av doktorandernas intellektuella självständighet och vetenskapliga redlighet samt deras förmåga att göra forskningsetiska bedömningar sker dels genom deltagande i bland annat kurser i etik och vetenskapsteori och dels genom avhandlingsarbetet med försvarandet av denna vid disputationen. Även andra kurser inom nivåerna A och B erbjuder träning i intellektuell självständighet och vetenskaplig redlighet. Doktoranden kan även i samråd med handledaren som nämnts välja kurser som saknas i det ordinarie utbudet men som bedöms viktiga för avhandlingsarbetet. Också detta bidrar enligt bedömargruppen till måluppfyllelse vad avser intellektuell självständighet. Kurserna är uppdelade i gemensamma och individuella moment och upplägget i form av de olika blocken ger en tydlig progression vad gäller flera examensmål - däribland dem vad avser värderingsförmåga och förhållningssätt.

Aktivt deltagande i och presentation av egen forskning vid seminarier, internationella konferenser samt halvtids- och slutseminarium stödjer likaledes måluppfyllelse vad gäller värderingsförmåga och förhållningssätt. Flertalet doktorander bidrar till författandet av etikansökan som rör det egna forskningsprojektet, varvid vetenskapens roll i samhället och ansvar för hur den används diskuteras. De aktiva forskningsmiljöerna är härvidlag viktiga för måluppfyllelsen.

Som exempel på hur specifika kurser kan bidra till måluppfyllelse vad avser insikter i vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används beskrivs i självvärderingen en kurs i utvecklingspsykopatologi som samtliga tre forskarmiljöer deltar i. Här tas ett aktuellt forskningsämne upp och diskuteras utifrån ett samhällsperspektiv. Fokus ligger på forskningsmetodik samt kliniska och samhällseliga tillämpningar. I ett av flera olika inslag på kursen får doktoranderna göra en värdering av vetenskapliga artiklar bland annat utifrån vad som i självvärderingen benämns "det normativa" och "det icke-normativa". Kursen examineras dels genom att doktoranden vid en minikonferens presenterar ett eget arbete kring en specifik frågeställning inom området och dels genom en skriftlig inlämningsuppgift i form av en fiktiv projektbeskrivning.

Bedömargruppen ser positivt på att kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt på ett så pass koncist sätt finns representerad i kursdelen av forskarutbildningen och vill lyfta fram kursen i utvecklingspsykopatologi som ett gott exempel härvidlag. Enligt självvärderingen kan det emellertid ibland vara svårt att fylla vissa kurser då antalet doktorander är tämligen litet. Sammantaget är bedömningen inte desto mindre att utbildningen förefaller säkerställa doktorandernas måluppfyllelse vad avser kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt.

Systematisk uppföljning görs av utbildningen för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande är av hög kvalitet och att doktoranderna uppnår målen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Vid en revidering av den allmänna studieplanen har på ett genomgripande sätt de nationella examensmålen analyserats och hur måluppfyllelse med avseende på dem ska säkras i utbildningen. Det finns även planer på att utveckla den individuella studieplanen ytterligare på ett sådant sätt att specifik måluppfyllelse på ett än mer koncist sätt kan säkerställas i dessa. Uppföljning av måluppfyllelse på individuell nivå sker som nämnts bland annat genom seminarier, kurser och olika slags examinerande moment. Däremot förefaller uppföljning av själva utbildningen med avseende på huruvida dess utformning och genomförande säkerställer måluppfyllelsen inte ske på ett lika systematiskt sätt, att döma av det underlag som legat till grund för bedömningen. Därför betraktar bedömargruppen detta som ett utvecklingsområde.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat

Sammanvägd bedömning av aspektområdet utformning, genomförande och resultat

Bedömning med motivering: *Aspektområdet utformning, genomförande och resultat bedöms sammantaget vara tillfredsställande. Vad gäller aspekten måluppfyllelse av kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt ser bedömargruppen en styrka beträffande detta att insikter rörande vetenskapens roll i samhället och människors ansvar för hur den används på ett tydligt sätt adresseras i delar av kursutbudet på forskarutbildningen.*

Bedömargruppen anser att utbildningens upplägg i form av hierarkiskt nivåorganiserade kurser med ett antal principstyrda block inom dessa nivåer säkerställer måluppfyllelse och inte minst progression när det gäller kunskapsformen kunskap och förståelse. Den första nivån är uppdelad i fem block som syftar till att täcka examensmålen om grundläggande forskningsfärdigheter, främjande av kritiskt och kreativt tänkande och utvecklandet av bred kunskap utöver det egna specialistämnet. De fyra blocken i den andra nivån innehåller däremot kurser som fördjupar kunskaper inom det egna intresseområdet. Frånvaron av forskarutbildningskurser i egen regi inom kvalitativ metod ser bedömargruppen som ett utvecklingsområde, då också kvalitativ metod utgör en del i bred kunskap och förståelse inom forskarutbildningsämnet och då metodologisk bredd inom den egna forskarutbildningsmiljön är en tillgång. Sammantaget ger beskrivningen i underlaget likväl bedömargruppen intrycket att utbildningen säkerställer måluppfyllelse vad gäller bred kunskap och förståelse.

Det finns krav på aktivt deltagande i seminarier och forskningsmöten samt granskning av andras arbeten, vilket bidrar till måluppfyllelse med avseende på förmågan att hålla tidsramar och att muntligt diskutera forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället. Förmågan att planera och med adekvata metoder bedriva forskning säkerställs i hög utsträckning genom avhandlingsarbetet. För att avlägga doktorsexamen vid lärosätet har lärosätet som policy att avhandlingen ska innehålla minst tre vetenskapliga studier som är inskickade för publicering. Minst två av dem bör vara publicerade

alternativt accepterade för publicering. Praxis är att doktoranden är första författare till huvuddelen av de i doktorsavhandlingen ingående arbetena. Flertalet doktorander har genom sitt deltagande i en av de tre stora forskningsmiljöerna en stark samhällsanknytning, vilket torde främja måluppfyllelse vad gäller förmågan att bidra till samhällets utveckling. Olika inslag i forskarutbildningen - däribland doktorandernas institutionstjänstgöring i form av egen undervisning - bidrar till måluppfyllelse vad avser förmågan att stödja andras lärande. Sammantaget anser bedömargruppen att utbildningen säkerställer måluppfyllelse också vad gäller kunskapsformen färdighet och förmåga.

Säkerställandet av doktorandernas intellektuella självständighet och vetenskapliga redlighet samt deras förmåga att göra forskningsetiska bedömningar sker dels genom bland annat deltagande i kurser i etik och vetenskapsteori och dels genom avhandlingsarbetet inklusive försvaret av denna. Doktoranden kan även i samråd med handledaren välja kurser som saknas i det ordinarie utbudet men som bedöms viktiga för avhandlingsarbetet, vilket också det enligt bedömargruppen bidrar till måluppfyllelse vad avser intellektuell självständighet. Bedömargruppen vill lyfta fram innehållet och examinationen i en kurs i utvecklingspsykopatologi som ett gott exempel på hur måluppfyllelse gällande kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt kan ske inom ramen för en specifik kurs. Sammantaget anser bedömargruppen att utbildningen på ett förtjänstfullt sätt säkerställer måluppfyllelse med avseende på kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt.

Perspektiv

Arbetslivets perspektiv

Bedömning med motivering: *Utbildningen är användbar och förbereder doktorander för ett föränderligt arbetsliv.*

De tre stora forskargrupperna har stark förankring i det omgivande samhällets villkor, vilket ger doktoranderna god förberedelse för ett kommande arbetsliv och kontinuerlig information om aktuella frågor med samhällsrelevans. Efter avlagd examen har de nyblivna doktorerna varit framgångsrika när det gäller att få arbete. Majoriteten fortsätter med forskning inom akademien, men några arbetar efter disputation inom exempelvis statliga myndigheter. Handledarna genomgår en kurs som innehåller inslag om karriärplanering och kan på så sätt bidra till doktorandens förberedelser inför arbetslivet. Elva av tretton doktorander har varit/är delaktiga i undervisning vilket också är ett viktigt steg in i arbetslivet. De kan få 20 procents ersättning i tid för detta. Likaså har de rätt till ersättning för deltagande i fackliga och andra arbetsrelaterade aktiviteter vid institutionen. Doktoranderna får tillgång till karriärplanering via handledare och inom ramen för seminarieserier, men det skrivs i självvärderingen att det inte finns någon formell kurs i karriärplanering för doktorander vars inrättande diskuteras för närvarande. Det nära samarbetet med forskarna inom profilgrupperna är också ett sätt för doktoranden att förberedas inför ett kommande akademiskt arbetsliv. Ambitionen att föra in arbetslivets perspektiv i utbildningen har således institutionen levt upp till i viss utsträckning, även om det finns en del kvar att göra när det gäller förberedelser för en utom-akademisk karriär.

Utbildningens utformning och genomförande följs systematiskt upp för att säkerställa att den är användbar och förbereder för arbetslivet. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Det görs lärosätesövergripande alumnundersökningar för att följa upp i vilken utsträckning som forskarutbildningen är användbar och hur väl den förbereder för arbetslivet. Någon systematisk uppföljning av alumner inom psykologiämnet saknas emellertid och det är förvisso frivilligt att delta i

alumnverksamheter. Bedömarens uppfattning är att systematiken i existerande uppföljning och utvecklingsarbete vad gäller arbetslivets perspektiv hittills lämnar en del övrigt att önska, vilket även kommer till uttryck i självvärderingen.

Sammantaget bedöms arbetslivets perspektiv vara tillfredsställande.

Perspektiv

Doktoranders perspektiv

Bedömning med motivering: *Utbildningen verkar för att doktoranderna tar en aktiv del i arbetet med att utveckla utbildningen och lärprocesser.*

Doktoranderna erbjuds möjligheter att ta aktiv del i arbetet med att utveckla utbildningen och lärprocesser genom representation i handledarkollegiet. De är även representerade i andra rådgivande och beslutande organ inom universitetet och vid institutionen. Doktorander kan bland annat få i uppdrag att bereda frågor till handledarkollegiet. I självvärderingen beskrivs hur doktoranderna anses utgöra en integrerad del av arbetsplatsen genom att de har egna arbetsplatser med tillgång till dator och programvara.

Det finns inom lärosätet hälsostöd vid Campushälsan, tillgång till biblioteksservice och en IT-avdelning med mera. Utifrån självvärderingen framstår det emellertid för bedömarens grupp som att doktoranderna har ett begränsat inflytande på själva lärprocessen. Örebro universitets studentkår har ett student- och doktorandombud som doktoranden kan vända sig till om det uppstår problem. Mentorskap förekommer men är inte formaliserat på något sätt. Doktorander har i samband med denna utvärdering diskuterat och haft synpunkter på självvärderingen. Inom institutionen diskuteras för närvarande att doktoranderna ska skapa sin egen "doktorandgrupp" där alla doktorander oavsett forskningsmiljö ingår. Ett syfte skulle vara att få bättre information och insyn i verksamheten. Bedömarens uppfattning är att doktoranderna har vissa möjligheter att utöva inflytande på forskarutbildningen, men att detta sker i begränsad utsträckning.

Utbildningen följs systematiskt upp för att säkerställa att doktorandinflytandet används i kvalitetssäkring och utveckling av utbildningen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Genom en årlig utvärdering på lärosätesövergripande nivå av fysisk och psykosocial arbetsmiljö följs doktorandinflytandet upp. Bedömarens grupp menar att dessa slags utvärderingar skulle kunna genomföras mer systematiskt också på ämnesnivå, i stället för att doktorandinflytandet där främst följs upp via medarbetarsamtal. Kursvärderingar ligger enligt självvärderingen till grund för kursrevideringar, men det är likväl något oklart vilken typ av gensvar som doktorandernas återkoppling i form av kursvärderingar får. Den allmänna studieplanen ett av de första dokument som läses för att få förståelse för vad som förväntas av doktoranden. Bedömarens grupp anser dock att den allmänna studieplanen är otydlig beträffande vad doktoranden förväntas uppnå i form av avhandlingsarbete. Den allmänna studieplanen är uppdelad i olika rubriker med hänvisningar till bilagor, vilka dock inte finns med i självvärderingen.

Eftersom den individuella studieplanen är ett viktigt instrument för kvalitetsutveckling och återkoppling är det viktigt med väl utarbetade mallar. Den nya individuella mallen för studieplanen förefaller adekvat, men det har varit svårt att ta del av och bedöma individuella studieplaner i denna utvärdering

då det finns olika mallar för olika doktorander. Systematisk uppföljning av de uppgifter som samlas in via individuella studieplaner anser bedömargruppen vara av stor vikt, men någon sådan förefaller inte ske i dagsläget. Bedömningen är att doktorandinflytandet följs upp företrädesvis på lärosätetsnivå och att vissa åtgärder till följd av doktoranders återkoppling vidtas på ämnesnivå i form av exempelvis kursrevideringar, men att den institutions- och ämnesspecifika uppföljningen av relevans för doktoranders perspektiv skulle kunna ske mer systematiskt. Således ser bedömargruppen exempelvis systematisk uppföljning av uppgifter som samlas in via individuella studieplaner som ett utvecklingsområde.

Sammantaget bedöms doktoranders perspektiv vara tillfredsställande.

Perspektiv

Jämställdhetsperspektivet

Bedömning med motivering: *Ett jämställdhetsperspektiv är integrerat i utbildningens utformning och genomförande.*

Det finns en lärosätesövergripande handlingsplan vid Örebro universitet som är styrande för jämställdhetsarbetet. För psykologiämnet synliggörs denna på de olika nivåerna i grund- och forskarutbildningen i syfte att skapa goda forskningsmiljöer som erbjuder mångfald och lika representation av både kvinnliga och manliga doktorander och handledare. Tidigare var 75 procent av de disputerade i ämnet kvinnor, medan det numera bara är 2 av 13 vilket utifrån ett jämställdhetsperspektiv är att betrakta som en brist. Däremot är könsfördelningen mer jämn bland handledarna. Så gott som samtliga handledare har inom ramen för handledarutbildningen erhållit fortbildning när det gäller jämställdhetsfrågor, för att inom institutionen stärka medvetenheten om frågor som gäller lika möjligheter.

Utlysningar av tjänster sker internationellt och många nationaliteter finns representerade vid institutionen, men någon större aktivitet på jämställdhetsarbetet framkommer inte i självvärderingen. Där finns till exempel inte någon diskussion om innehållet i själva utbildningen. Inte heller ges i underlaget någon information gällande huruvida jämställdhet avspeglas i litteraturlistor. Följaktligen betraktar bedömargruppen jämställdhetsperspektivets integrering i utbildningens utformning och genomförande som ett utvecklingsområde. I självvärderingen nämns att jämställdhet för psykologiämnet innebär att normer, jämställdhet och mångfald ska diskuteras i utbildningen och att det i forskningssammanhang ofta handlar om att analysera hur olika former av psykisk ohälsa påverkar män och kvinnor på ett eventuellt olikartat sätt. Detta tillsammans med det faktum att samtliga handledare har fått utbildning i bland annat genusfrågor bidrar till att bedömargruppen ändå kan anse att ett jämställdhetsperspektiv är i någon mån integrerat i forskarutbildningen, fastän det synbarligen finns utrymme för förbättringar.

Systematisk uppföljning görs inte för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande främjar jämställdhet. Resultaten av uppföljning omsätts inte vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker inte till relevanta intressenter.

Det nämns i självvärderingen att ett uppföljningsarbete med avseende på jämställdhet borde bedrivas, men inte någon angivelse om hur ett sådant lämpligen skulle kunna gå till. Vidare framgår det att några uppföljningar av mäns och kvinnors psykiska hälsa inte görs under utbildningen och inte heller av vilka som får tjänster efter examen eller av andra jämställdhetsaspekter som kan finnas inom

ämnet. Bedömargruppen konstaterar att uppföljning med avseende på jämställdhet är ett utvecklingsområde.

Sammantaget bedöms jämställdhetsperspektivet vara tillfredsställande.

Aspektområde: Uppföljning, åtgärder och återkoppling

Sammanvägd bedömning av aspektområdet uppföljning, åtgärder och återkoppling

Bedömning med motivering: *Aspektområdet uppföljning, åtgärder och återkoppling bedöms sammantaget vara tillfredsställande. Vad gäller måluppfyllelse av de tre kunskapsformerna ser bedömargruppen dock ett utvecklingsområde beträffande systematisk uppföljning av sådan information om utbildningens genomförande som samlas in via individuella studieplaner, vilken i dagsläget inte verkar ske i någon större utsträckning.*

Kvaliteten på handledningen följs upp genom den individuella studieplanen där både handledare och doktorander kan kommentera progressionen i avhandlingsarbetet. Individuella studieplaner granskas av handledarkollegiet och prefekten griper in om det finns anledning att misstänka brister i handledarens kompetens. Kvaliteten på avhandlingarna - som kan sägas i viss mån indikera handledningskompetensen - sker via ett antal kontrollstationer i form av bland annat halvtidsseminarium och slutgranskning med en externt anlitad granskare. Forskningsmiljön utvärderas på central nivå, medan forskningsproduktionen inom ämnet följs upp i samband med ämnesmöten. Handledarkollegiets granskning berör allt från den allmänna studieplanens innehåll och utformning, ekonomi, antagning, handledarskap, individuella studieplaner, kurser, verksamhetsplan och disputation. Bedömargruppens intryck är att detta representerar en fullgod uppföljning av personalens kompetens och av forskarutbildningsmiljön.

Systematisk uppföljning av doktorandernas måluppfyllelse sker genom att kontinuerligt revidera den allmänna studieplanen samt att individuella studieplaner upprättas redan tidigt under utbildningen, för att därefter följas upp årligen. Obligatoriskt halvtidsseminarium och slutgranskning med en extern granskare är två andra viktiga kontrollinstanser, där doktorandens måluppfyllelse följs upp. Den allmänna studieplanen har efter revidering kommit att betona examensmålens betydelse tydligare än förut, vilket torde vara positivt för uppföljningen av måluppfyllelse på individuell nivå. Däremot förefaller uppföljning av själva utbildningen med avseende på huruvida dess utformning och genomförande säkerställer måluppfyllelsen inte ske på ett lika systematiskt sätt som uppföljningen på individnivå, varför bedömargruppen betraktar detta som ett utvecklingsområde.

Det är bedömargruppens uppfattning att systematiken i existerande uppföljning och utvecklingsarbete vad gäller arbetslivets perspektiv är något bristfällig. Emellertid genomförs lärosätesövergripande alumnundersökningar för att följa upp hur väl forskarutbildningen förbereder för arbetslivet. Genom en årlig utvärdering på lärosätesövergripande nivå av fysisk och psykosocial arbetsmiljö följs doktorandinflytandet upp, liksom via medarbetarsamtal. Bedömargruppen menar att dessa slags utvärderingar skulle kunna genomföras mer systematiskt också på ämnesnivå, i stället för att doktorandinflytandet där främst följs upp via medarbetarsamtal. Doktorandinflytandet verkar följas upp företrädesvis på lärosätesnivå, men bedömargruppen menar att också den institutions- och ämnesspecifika uppföljningen härvidlag skulle kunna ske mer systematiskt - exempelvis i form av systematisk analys av individuella studieplaner. Bedömargruppen konstaterar att uppföljning med avseende på jämställdhet är ett utvecklingsområde. Bland annat de lärosätesövergripande uppföljningarna, medarbetarsamtalen och handledarkollegiets uppföljning ger likväl bedömargruppen

intrycket att uppföljning och möjligheter till återkoppling också vad avser de tre perspektiven kan anses vara överlag tillfredsställande.

Samlat omdöme: Hög kvalitet

Bedömning med motivering: *Sammantaget visar underlagen att utbildningen håller hög kvalitet.*

Forskarutbildningsämnets avgränsning framstår för bedömargruppen som välmotiverad och adekvat. Forskarmiljöerna erbjuder kvalificerad handledning för doktorander både med avseende på psykologiämnets bredd och djup. Handledarna uppvisar hög forskningskompetens och flera av dem har goda kontakter med andra forskare inom och utom landet, vilket ger doktorander tillgång till olika forskningsnätverk. Forskarmiljöerna präglas även av nära samverkan med olika aktörer i lärosätets omvärld. Bedömargruppen ser en styrka i den utpräglat internationella forskarutbildningsmiljön i form av bland annat handledares internationella nätverk och engelskspråkiga seminarier. Doktoranderna har således tillgång till en varierad forskarutbildningsmiljö vad gäller bredd, djup och samhällsrelevans. Bedömargruppens intryck att forskarutbildningen bedrivs på en hög vetenskaplig nivå och med goda utbildningsmässiga förutsättningar i övrigt.

Bedömargruppen anser att utbildningens upplägg i form av hierarkiskt nivåorganiserade kurser med ett antal principstyrda block inom dessa nivåer säkerställer måluppfyllelse och inte minst progression när det gäller kunskapsformen kunskap och förståelse. Frånvaron av någon forskarutbildningskurs i egen regi inom kvalitativ metod ser bedömargruppen däremot som ett utvecklingsområde. Förmågan att planera och med adekvata metoder bedriva forskning samt även att hålla givna tidsramar säkerställs i hög utsträckning genom avhandlingsarbetet, medan aktivt deltagande i seminarier och forskarmöten främjar måluppfyllelse vad gäller förmågan att muntligt diskutera forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället. Flertalet doktorander har genom sitt deltagande i forskningsmiljöerna en stark samhällsanknytning, vilket bidrar till måluppfyllelse vad gäller förmågan att bidra till samhällets utveckling. Doktorandernas undervisning främjar måluppfyllelse vad avser förmågan att stödja andras lärande. Bedömargruppen vill lyfta fram innehållet och examinationen i en kurs i utvecklingspsykopatologi som ett gott exempel på hur måluppfyllelse gällande kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt kan ske inom ramen för en specifik kurs.

De tre stora forskargrupperna har stark förankring i det omgivande samhället, vilket ger doktoranderna god förberedelse för ett kommande arbetsliv och kontinuerlig information om aktuella frågor med samhällsrelevans. Handledarna genomgår också en kurs som innehåller inslag om karriärplanering och kan på så sätt bidra till doktorandens förberedelser inför arbetslivet. Det finns dock inte någon formell kurs i karriärplanering för doktorander.

Doktoranderna erbjuds möjligheter att ta aktiv del i arbetet med att utveckla utbildningen och läroprocesser genom representation i handledarkollegiet. De är även representerade i andra rådgivande och beslutande organ inom universitetet och vid institutionen. Doktoranderna beskrivs i underlaget som att de utgör en integrerad del av arbetsplatsen, men bedömargruppens intryck är att doktoranderna i förhållandevis begränsad utsträckning utövar inflytande på forskarutbildningen.

Det finns en lärosätesövergripande handlingsplan som är styrande för jämställdhetsarbetet, men någon större aktivitet på jämställdhetsarbetet förefaller inte finnas på institutions- och ämnesnivå. Det verkar inte bedrivas någon diskussion om innehållet i själva utbildningen och i underlaget ges heller inte någon information om huruvida jämställdhet avspeglas i litteraturlistor, varför bedömargruppen

betraktar jämställdhetsperspektivets integrering i utbildningen som ett utvecklingsområde.

Kvaliteten på handledningen följs upp genom den individuella studieplanen där både handledare och doktorander kan kommentera progressionen i avhandlingsarbetet. Individuella studieplaner granskas av handledarkollegiet och prefekten griper in om det finns anledning att misstänka brister i handledarens kompetens. Forskningsmiljön utvärderas på central nivå, medan forskningsproduktionen inom ämnet följs upp i samband med ämnesmöten. Handledarkollegiets granskning berör allt från den allmänna studieplanens innehåll och utformning, ekonomi, antagning, handledarskap, individuella studieplaner, kurser, verksamhetsplan och disputation. Systematisk uppföljning av doktorandernas måluppfyllelse sker genom att kontinuerligt revidera den allmänna studieplanen samt att individuella studieplaner upprättas redan tidigt under utbildningen, för att därefter följas upp årligen. Uppföljning av huruvida själva utbildningens utformning och genomförande säkerställer måluppfyllelsen förefaller att döma av underlaget inte ske på ett lika systematiskt sätt som uppföljningen av individuella doktoranders måluppfyllelse, varför bedömargruppen betraktar uppföljning av utbildningen som ett utvecklingsområde. Lärosätesövergripande alumnuundersökningar sker och uppföljningar av doktorandinflytandet verkar också ske främst på lärosätesnivå. Bedömargruppen efterlyser en mer systematisk analys av information om utbildningens utformning och måluppfyllelse som insamlas via individuella studieplaner än vad som i dagsläget förefaller ske. Uppföljning med avseende på jämställdhet är också ett utvecklingsområde, då någon sådan inte verkar finnas.

Bilaga 3

Redovisning av underlag från respektive lärosäte¹

Högskolan i Gävle

Forskarutbildnings- ämne	Självvärdering	Allmän studieplan	Individuella studieplaner	Intervju lärosäte	Intervju doktorander
Miljöpsykologi - licentiat- och doktorsexamen	Ja	Ja	7	Ja	Ja

Högskolan i Halmstad

Forskarutbildnings- ämne	Självvärdering	Allmän studieplan	Individuella studieplaner	Intervju lärosäte	Intervju doktorander
Hälsa och livsstil, inriktning idrottspsykologi - licentiat- och doktorsexamen	Ja	Ja	3	Ja	Ja

Karlstads universitet

Forskarutbildnings- ämne	Självvärdering	Allmän studieplan	Individuella studieplaner	Intervju lärosäte	Intervju doktorander
Psykologi - licentiat- och doktorsexamen	Ja	Ja	15	Ja	Ja

Linköpings universitet

Forskarutbildnings- ämne	Självvärdering	Allmän studieplan	Individuella studieplaner	Intervju lärosäte	Intervju doktorander
Psykologi - licentiat- och doktorsexamen	Ja	Ja	16	Ja	Ja

Linnéuniversitetet

Forskarutbildnings- ämne	Självvärdering	Allmän studieplan	Individuella studieplaner	Intervju lärosäte	Intervju doktorander
Psykologi - licentiat- och doktorsexamen	Ja	Ja	6	Ja	Ja

¹ I de fall antalet doktorander är 16 eller färre, väljs samtliga doktoranders individuella studieplaner. I de fall där antalet doktorander är fler än 16, görs ett slumpmässigt urval och 16 individuella studieplaner väljs ut.

Lunds universitet

Forskarutbildnings- ämne	Självvärdering	Allmän studieplan	Individuella studieplaner	Intervju lärosäte	Intervju doktorander
Miljöpsykologi - licentiat- och doktorsexamen	Ja	Ja	3	Ja	Ja
Psykologi - doktorsexamen	Ja	Ja	16	Ja	Ja

Mittuniversitetet

Forskarutbildnings- ämne	Självvärdering	Allmän studieplan	Individuella studieplaner	Intervju lärosäte	Intervju doktorander
Psykologi - licentiat- och doktorsexamen	Ja	Ja	8	Ja	Ja

Stockholms universitet

Forskarutbildnings- ämne	Självvärdering	Allmän studieplan	Individuella studieplaner	Intervju lärosäte	Intervju doktorander
Psykologi - licentiat- och doktorsexamen	Ja	Ja	16	Ja	Ja

Umeå universitet

Forskarutbildnings- ämne	Självvärdering	Allmän studieplan	Individuella studieplaner	Intervju lärosäte	Intervju doktorander
Psykologi - doktorsexamen	Ja	Ja	16	Ja	Ja

Uppsala universitet

Forskarutbildnings- ämne	Självvärdering	Allmän studieplan	Individuella studieplaner	Intervju lärosäte	Intervju doktorander
Psykologi - licentiat- och doktorsexamen	Ja	Ja	16	Ja	Ja

Örebro universitet

Forskarutbildnings- ämne	Självvärdering	Allmän studieplan	Individuella studieplaner	Intervju lärosäte	Intervju doktorander
Psykologi - licentiat- och doktorsexamen	Ja	Ja	14	Ja	Ja

Redovisning av övriga underlag

Utöver de underlag som lärosätena har skickat in har UKÄ tagit fram nyckeltal över genomströmningen i form av netto- och bruttostudietid för doktorsexaminerade för forskningsämnet psykologi och tillämpad psykologi, år 2011-2015.

Bilaga 4

Lärosätenas svar på delning av preliminära yttranden

Gävle 2018-01-22

Svar till Universitetskanslersämbetet på delning av preliminärt yttrande gällande utvärdering av miljöpsykologi – licentiat- och doktorsexamen

Vi har tacksamt mottagit bedömargruppens kommentarer om förbättringsområden som har framförts. Efter granskning av det preliminära yttrandet lämnar Högskolan i Gävle härmed respons främst med hänvisning till sakfel i den bedömning som bedömargruppen gjort av vår självvärdering och de muntliga svar som lämnades på lärosätesintervjun.

Respons

I bedömarnas utlåtande anges på sidorna 5 och 8 att det enbart finns två kurser i miljöpsykologi för doktoranderna att tillgå här på Högskolan. Detta påstående är ett sakfel, det finns fler kurser. Dels finns det kurser på forskarutbildningsnivå som har miljöpsykologi både i namn och i innehåll, som till exempel Kognitionspsykologiska teorier med relevans för miljöpsykologi, och dels kurser som till sitt innehåll är relevanta för den miljöpsykologiska forskarutbildningen, såsom Psykoakustik, Experimentell metodik, Vetenskapsteori, och Arbetsminne. Ett urval av forskarutbildningens valbara kurser återfinns i självvärderingen på sida 19 under rubrik 1.2.

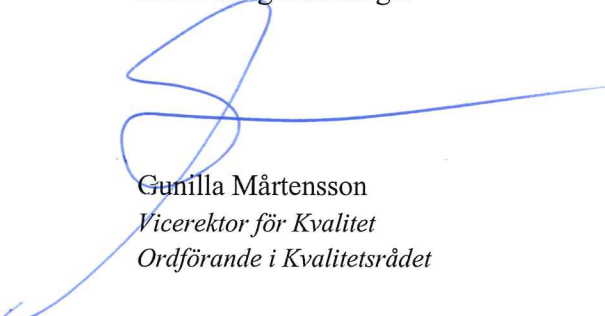
På sidan 2 i utlåtandet ställer sig bedömargruppen ”något tveksamt till den aktuella åtgärd som består i rekrytering av två adjunkter...” med avseende på förstärkning av handledarkapaciteten i utbildningsmiljön. Detta anser vi vara en missuppfattning, då rekryteringen av adjunkterna vid den tidpunkt då de anställdes främst syftade till att stärka upp på grundutbildningssidan. Två doktorander i slutfasen av sitt avhandlingsarbete anställdes för att säkra långsiktig personalförsörjning. En långsiktig plan är att dessa adjunkter kommer meriteras över tid och sedermera handleda på forskarutbildningsnivå.

På flera ställen i bedömargruppens utlåtande finns förslag som kommer att vara viktiga i Högskolans kvalitetsarbete framöver, så som ” Generellt anser bedömargruppen att uppföljning sker på ett tillfredsställande sätt, fastän exempel på åtgärder som forskarutbildningsnämnden kan vidta inte ges” (sida 6, 7 och 8), ”Beträffande arbetslivets perspektiv ser bedömargruppen svagheter vad gäller systematisk uppföljning, vilket främst beror på att endast ett fåtal doktorander har hunnit disputerat i dagsläget.

Högskolan i Gävle sätter människan i centrum och utvecklar kunskapen om en hållbar livsmiljö.

Detta föranleder att lärosätet i framtiden tillser att också arbetslivets perspektiv tillgodoses i samband med uppföljning av forskarutbildningen” (sida 9), och ”Beträffande forskarutbildningsmiljön är uppföljning av doktorandernas prestationer av stor betydelse men bedömaregruppen kan konstatera att det är mycket oklart hur återkoppling och åtgärder i relation till uppföljningen för att säkerställa hög kvalitet ser ut” (sida 12). Dessa kommentarer kommer att vara värdefulla i arbetet med att utveckla det lokala kvalitetsarbetet och de utgör ett utmärkt underlag för utvecklingen av det interna kvalitetssäkringssystemet.

Med vänliga hälsningar

Gunilla Mårtensson
Vicerektor för Kvalitet
Ordförande i Kvalitetsrådet

Patrik Sörqvist
Ämnesföreträdare Miljöpsykologi
Ordförande i Forskarutbildnings-
nämnden

Högskolan i Halmstads svar på Universitetskanslerämbetet preliminära yttrande gällande utbildningsutvärdering inom psykologi, tillämpad psykologi, forskarnivå (reg.nr 411-00401-16)

Högskolan i Halmstad har tagit del av bedömargruppens preliminära yttrande. Yttrandet ger god vägledning för den nystartade utbildningens fortsatta utveckling. Högskolan har noterat några sakfel och önskar göra några förtydliganden i relation till den bedömning och motivering bedömargruppen lämnat. Kommentarer lämnas i relation till respektive aspektområde, aspekt eller perspektiv.

Generellt förtydligande

Högskolan önskar understryka att utbildningens examenstillstånd från 2013 avser rätt att utfärda examen inom det tvärvetenskapliga forskarutbildningsområdet/ämnet hälsa och livsstil. Utbildningen har således utformats och genomförs i enlighet med forskarutbildningsområdets och ämnets vetenskapliga grund samt den beskrivning som låg till grund för UKÄ:s prövning. Det föreligger således en diskrepans mellan förståelsen av forskarutbildningsämnet och den utbildningsutvärdering som nu genomförts, där enbart en inriktning har brutits ut och utvärderats inom psykologi/tillämpad psykologi. Bedömargruppen skriver även på sid 1 i yttrandet, *"Bedömargruppen vill betona att det föreligger vissa svårigheter förknippade med att göra bedömningen i och med detta att idrottspsykologi är den enda av de tre inriktningarna inom forskarutbildningsämnet som utvärderas. Det är med andra ord bara en inriktning som här utvärderas och inte ett forskarutbildningsämne"*. Högskolan vill därför ånyo understryka, i enlighet med tidigare inläga, vikten av att utbildningsutvärdering sker utifrån den examenstillståndsprövning som genomförts.

Specifika förtydliganden

Aspektområde: Miljö, resurser och område

Aspekt: Forskarutbildningsämne

Sidan 1 och 6: Angående bedömningen att *"avgränsningen av forskarutbildningsämnet och dess koppling till den vetenskapliga grunden och beprövad erfarenhet är inte välmotiverad och adekvat."* samt *"bristfälliga definitionen av den vetenskapliga grunden i idrottspsykologi"*

Forskarutbildningsämnet är hälsa och livsstil, dock kunde definitionen av inriktningen idrottpsychologi och dess vetenskapliga grund framskrivits tydligare i självvärderingen i relation till psykologiämnet. Det är viktigt att framhålla att den tillämpade psykologin, som inriktningen idrottpsychologi vid Högskolan i Halmstad är exempel på, i betydande utsträckning är baserad på psykologiämnets vetenskapliga grund och tradition. Mer specifikt har inriktningen vid lärosätet ett fokus på idrott- och motionsaktiviteter som studeras med vetenskapliga ansatser väl förankrade i psykologiska teoribildningar, förträdesvis, personlighetspsykologi, utvecklingspsykologi och hälsopsykologi. Detta betyder att studierna, som redovisades i självvärderingen, kring idrottslig karriärutveckling och övergångar och studier kring relationen mellan stress och skadeuppkomst inom idrott, i sin ansats liksom i sitt genomförande utgår från teoribildningar och metodologi som hämtas från psykologiämnet. Forskningsstudier inom inriktningen publiceras i vetenskapliga tidskrifter inom fältet psykologi.

Aspekt: Personal

Sidan 2: Angående beskrivning av antalet doktorander och handledare samt bedömning av handledarkapacitet i inriktningen vill vi förtydliga att inriktningens tre doktorander har en huvudhandledare samt minst en biträdande handledare vardera. Som handledare finns en professor i psykologi, antingen som huvudhandledare eller som biträdande handledare. Noteras kan också att den i yttrandet beskrivna rekryteringplan för framtida handledarkapacitet resulterat i tillsvidareanställningar av internationell forskare med docentkompetens disputerad i psykologi, samt lektor disputerad i idrottpsychologi vilken förstärker framtida handledarkapacitet ytterligare.

Aspekt: Forskarutbildningsmiljö

Sidan 4: Angående hänvisning till internationell gästvistelse vid La Trobe University, Melbourne finns ett smärre sakfel. Denna gästvistelse avser inte forskare inom inriktningen idrottpsychologi. Ett utbyte sker dock inom inriktningen idrottpsychologi med exempelvis West Virginia University, USA.

Sidan 4, 5 och 8: Angående efterfrågan av policy kring den s.k. tredje uppgiften vill lärosätet hänvisa till att en sådan policy framkommer i styrdokumentet *Högskolan i Halmstad mot 2020*, som inkluderar Högskolans vision och forsknings- och utbildningsstrategi, där behov och ansvar för samverkan med det omgivande samhället tydligt uttrycks. Vidare följs detta upp mer specifikt i *Strategisk plan för Akademin för hälsa och välfärd 2016-2018* (detta dokument har inte ingått i bedömargruppens underlag). I planen beskrivs att Akademin med dess forskarutbildningsmiljö ska verka för att forskningskunskap ”kommer samhället till del, som genom att omsättas i praktiskt arbete kan bidra till bättre hälsa, höjd livskvalitet och goda levnadsvillkor samt tillväxt och ett effektivare och mer jämlikt resursutnyttjande i samhället.” Här framgår även tydliga mål kring att forskarutbildningen ska ”utveckla en position som i samverkan skapar och sprider kunskap och som sådan ger tydliga avtryck såväl inom akademien, på lärosätet som i det omgivande samhället.” Ett konkret mål relaterat till tredje uppgiften är att ”etableringen av samarbeten med partners i det omgivande samhället, näringsliv, organisationer, myndigheter och intresseföreningar ska ökas.”

Utöver öppna seminarier beskrivs i självvärderingen även andra aktiviteter inom ramen för tredje uppgiften såsom populärvetenskapliga föredrag, kommunikering av forskning via sociala medier och i professionsnätverk samt pressrealeser med populärvetenskaplig presentation. Tilläggas kan att doktoranders och forskares projekt kommuniceras i populärvetenskapliga artiklar i det digitala forskningsmagasinet *Samspel* som i synnerhet riktar sig till läsare utanför forskningsvärlden (exempel, inriktningen idrottspsykologi i länk), <http://samspel.hh.se/artiklar/2017-12-22-forskning-gor-elitidrottares-karriar-hallbar.html>

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat

Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen kunskap och förståelse

Sidan 8: Angående säkerställande av måluppfyllelse i viss del av kunskapsformen med avseende på ämnesspecifik kunskap och förståelse.

Lärosätet vill förtydliga att utbildningens utformning och genomförande följer den beskrivning, avseende exempelvis kursfordringar, som låg till grund för UKÄ:s examenstillståndsgivning från 2013. Forskarutbildningsämnet är hälsa och livsstil och den allmänna studieplanen är utformad för att nå måluppfyllelse i kunskapsformen utifrån detta forskarutbildningsämne och inte specifikt inom idrottspsykologi. Vidare finns kursutrymme för inriktningen inom s.k. valfri kursdel vilket också uttrycks i den allmänna studieplanen. Att den valfria kursdelen används på ett för doktoranden optimalt sätt avseende egen ämnesinriktning planeras och följs noga upp vid uppföljning av den individuella studieplanen.

Vid lärosätet finns kurser och moment som kan bidra till doktorandernas breda kunskap och förståelse inom inriktningen. Ett exempel är kurserna *Litteraturstudier inom forskningsområdet hälsa och livsstil 5 hp eller 7,5 hp* som bedömargruppen tar upp i yttrandet. Dessa kurser startades ht 2017. Ett annat exempel är kursen *Idrottspsykologi, 7,5 hp*. Kursen utvecklades 2011 av Högskolan i Halmstad men då Högskolan vid denna tidpunkt saknade egen forskarutbildningsrättighet inom inriktningen idrottspsykologi har kursen formellt sedan starten givits av Linnéuniversitetet med examinator/kursledare från Högskolan i Halmstad. Kursens innehåll överensstämmer väl med det fokus som inriktningen har vid Högskolan i Halmstad (se tidigare beskrivning under aspekten forskarutbildningsämne) och är i kursmoment och litteratur förankrad i psykologisk teoribildning. I överenskommelse med Linnéuniversitetet kommer kursen från 2018 formellt att ges av Högskolan i Halmstad vilket bidrar till lärosätets möjlighet att säkerställa måluppfyllelse i kunskapsformen. I den obligatoriska kursen *Hälsa och livsstil, 15 hp*, ingår även inslag av föreläsningar med förankring i inriktningen.

Vidare kan tilläggas att externa granskare med expertkunskap i psykologi/idrottspsykologi alltid medverkar i obligatoriskt halvtids- och slutseminarium liksom vid slutlig examination. I granskningen ingår att bedöma måluppfyllelse av lärandemål både i relation till forskarutbildningsämnet och till dess inriktning. Inriktningsspecifika teorier och ansatser ska även framgå i de avhandlingar som framställs.

Forskarutbildningen i hälsa och livsstil med inriktning idrottspsykologi är som bedömargruppen skriver ”en utbildning under uppbyggnad” och doktoranderna har hittills

genomfört halva sin forskarutbildningstid. Återstoden av kursfordringar är inriktade mot ämnesinriktningen vilket följer den allmänna studieplanens upplägg. Lärosätet bedömer att det vid examination finns en möjlighet för doktoranderna att ha en bred och till delar även gemensam ämneskompetens. Ovan beskrivna kurs, Idrottspsykologi 7,5 hp, ingår exempelvis i planeringen för de återstående kursfordringarna för de idag antagna doktoranderna vilket kan bidra till deras möjlighet att uppnå en bred kunskap och förståelse inom ämnesinriktningen. Utifrån bedömagruppens påpekanden kommer lärosätet att fortsätta kursutvecklingsarbetet för att kunna erbjuda fler inriktningsspecifika kurser för de doktorander som framgent antas. Inriktningsspecifika moment i den obligatoriska kursen Hälsa och livsstil kan även vidareutvecklas.

Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt

Sidan 8: Angående information kring avhandlingarnas omfattning och upplägg. En beskrivning av detta ges i utbildningens allmänna studieplan (sid 5-7) samt i självvärderingen under avsnittet, säkerställande och kvalitet på avhandlingar (sid 15).

Sidan 8: Angående önskemål om en mer uttalad policy avseende tredje uppgiften hänvisas till svar under aspekten forskarutbildningsmiljö. I självvärderingen sid. 25 framgår vidare att doktoranderna i idrottspsykologi under utbildningen upparbetar nära kontakter med intresseorganisationer och användare, liksom projekt där nationella riktlinjer för idrottsutövare utvecklas, vilket tränar deras förmåga att genomföra och kommunicera forskning utanför ett akademiskt sammanhang. Ett exempel som kan nämnas är en idrottsakademi där nuvarande doktorander inom inriktningen samarbetar med kommun och gymnasieskola för ett stärkt och utvecklat idrottsfokus. Denna typ av arenor bör kunna anses bidra till att öka doktoranders insikt om vetenskapens roll i samhället och människors ansvar för hur den används.

Perspektiv: Arbetslivets perspektiv

Sidan 10 och 13: Som bedömagruppen skriver finns av naturliga skäl ännu ingen alumnverksamhet då utbildningen är nystartad. Det finns dock redan idag en handlingsplan innehållande planerade systematiska uppföljningar för att utbildningen ska kunna tillvarata kommande alumners kunskaper och erfarenheter vad gäller arbetslivet efter disputation (sid 26, självvärderingen, sid 26). Den referensgrupp med bl.a. arbetslivsrepresentanter som beskrivs i självvärderingen är även en del av denna handlingsplan.

Perspektiv: Doktorandens perspektiv

Sidan 11: Angående doktorandens ansvar för upplägg av kurser och konferenser. Doktorandens kurser och konferenser diskuteras årligen vid uppföljning av ISP samt vid handledningsmöten. Huvuddelen av kurspoängen för doktorsexamen (alla kurspoäng för licentiatexamen) genereras av obligatoriska kurser vilket innebär att doktoranden inte enskilt behöver välja kurser. De 15 valfria kurspoäng som ingår i doktorsexamen diskuteras gemensamt av doktorand och handledare samt tillsammans med studierektor vid uppföljning av ISP. För doktorandens medverkan vid konferenser finns riktlinjer att huvudhandledare

tillsammans med doktoranden ska göra en planering av hur konferensmedel/konferenser ska planeras under utbildningstiden (självvärderingen länk 14).

Perspektiv: Jämställdhetsperspektivet

Sidan 13: Angående jämställdhetsintegrering inom inriktningen idrottspsykologi. Jämställdhetsintegreringsarbetet (JiHU) vid Högskolan påbörjades under 2017. Inledningsvis fokuseras arbetet på övergripande processer och i nästa fas är avsikten att fokusera mer specifika delar av organisationen (självvärderingen sid 29). Jämställdhetsperspektivets integrering kommer att utgöra ett delområde i planerad undersökning kring doktorandernas studiesociala miljö som utbildningen genomför under 2018 (självvärdering sid 28).

Svar på bedömargruppens preliminära yttrande om utbildning på forskarnivå i psykologi vid Karlstads universitet (Reg. 411-00401-16; ID-nr A-2016-10-4088)

Karlstads universitet önskar göra några mindre kompletteringar/förtydliganden:

1. Aspektområde Miljö, resurser och område/Aspekt Forskarutbildningsämne (andra stycket)

”Studenternas behörighet testas genom ett prov för att kontrollera om de har kunskaper motsvarande avancerad nivå”

Denna mening ersätts med:

”Validering av reell kompetens sker när en överbyggande kurs på avancerad nivå i psykologi saknas”

2. Aspektområde Miljö, resurser och område/Aspekt Forskarutbildningsämne (tredje stycket) och Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat/Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen kunskap och förståelse (första stycket).

”De obligatoriska kurserna utgörs av 60 av 90 högskolepoäng för doktorsexamen”

Enligt psykologins studieplan utgörs de obligatoriska kurserna 52.5 av 90hp för doktorsexamen. Ersätt 60 med 52.5.

3. Aspektområde Miljö, resurser och område/Aspekt personal (första stycket)

”Det framgår inte i självvärderingen om det finns uttalade krav på handledarutbildning för de externa handledarna”.

Det finns krav på att huvudhandledare ska vara professor eller docent och för att bli docent vid KAU krävs handledarutbildning. Indirekt finns alltså krav på handledarutbildning för alla handledare.

4. Aspektområde Miljö, resurser och område/Aspekt personal (andra stycket)

”Forskarutbildningsämnet har funnits vid lärosätet sedan 2006”

Ersätt 2006 med 2005.

5. Aspektområde Miljö, resurser och område/Aspekt personal (fjärde stycket)

”Vid behov kan doktoranderna ta upp önskan om byte av handledare med ämnesföreträdare eller handledare, varvid frågan förs vidare för beslut i forskarutbildningskommittén och godkännande i fakultetsnämnden”.

Godkännande sker i forskarutbildningsutskottet inte i fakultetsnämnden.

6. Aspektområde Miljö, resurser och område/Aspekt personal (femte stycket)

”För disputerade lärare finns centrala medel att söka från universitetet för meritering (till konferenser och språkgranskning med mera).”

Universitetet kan ersättas med fakultetsnämnden.

7. Aspektområde Miljö, resurser och område/Aspekt forskarutbildningsmiljö (sjunde stycket)

”Uppföljningen av själva utbildningsprocessen – i vilken forskarutbildningsmiljön ingår som en väsentlig del – sker via individuella studieplaner vilka granskas av forskarutbildningskommittén.”

ISP granskas inte av forskarutbildningskommittén men diskuteras som en naturlig uppföljning av doktorandernas progression i forskarutbildningen.

Psykologiämnets svar på bedömargruppens preliminära yttrande har 2018-01-24 föredragits på rektors beslutsmöte av ämnesföreträdare Margareta Friman.

Karlstad 2018-01-24

Margareta Friman, professor, ämnesföreträdare för psykologiämnet vid Karlstads universitet

Svar på delning av preliminärt yttrande gällande utbildningsutvärdering av forskarutbildning i psykologi

Linköpings universitet har tagit del av det preliminära yttrande som sänts till lärosätet för påsyn. Enligt anvisningarna från UKÄ i anslutning till att det preliminära yttrandet skickades till LiU framgår att lärosätet har möjlighet att till UKÄ påpeka eventuella sakfel. Vid genomläsning av det preliminära yttrandet har företrädare för aktuell forskarutbildning inte funnit några sakfel som skulle finnas anledning att göra påpekanden om.

Karin Axelsson
Dekan

Till:

Karin Järplid Linde

Avdelningschef

Utvärderingsavdelningen

Universitetskanslerämbetet

Yttrande gällande utbildning på forskarnivå i psykologi

Av bifogade filer framgår Linnéuniversitetets svar på bedömargruppens preliminära yttrande gällande forskarutbildning i psykologi.

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Peter Aronsson', with a long horizontal stroke extending to the right.

Peter Aronsson
Rektor, Linnéuniversitetet

Fakulteten för hälso- och livsvetenskap

Svar på bedömargruppens preliminära yttrande gällande forskarutbildningen i psykologi

Ansvariga för forskarutbildningen i psykologi vid Linnéuniversitetet har tagit del av bedömargruppens preliminära yttrande. Bedömargruppens bedömningar och motiveringar till dessa är för oss av stort intresse och kommer att ligga till grund för vårt kommande arbete med kvalitetsutveckling av forskarutbildningen.

Nedan följer en genomgång av delar av sakinnehållet i det preliminära yttrandet med korrigering och klargöranden i anslutning till förekommande sakfel/missförstånd.

1) Sakfel angående doktorandernas förankring i psykologin

I yttrandets beskrivning av **Aspektområde: Miljö, resurser och område; Aspekt forskarutbildningsämne** sid 1) står i andra stycket: *”Tre av de nuvarande doktoranderna har inte någon bakgrund inom psykologi. De är gymnasielärare, fysioterapeut respektive projektledare.”*

Detta stämmer inte. De tre nämnda personernas yrkesbakgrunder är visserligen riktiga men gymnasieläraren i fråga har också en magisterexamen i psykologi som utgör hans behörighet till forskarutbildningen. När det gäller fysioterapeuten har hon en kandidatexamen i psykologi och en magisterexamen i biologi utöver sin yrkesexamen. Den enda i den totala doktorandgruppen som inte har en grundutbildning i psykologi är således projektledaren i fråga, som är utbildad socionom (se förteckning över doktorandernas utbildning i bilaga 1). Enligt, för forskarutbildningen, gällande behörighetsregler är dock samtliga doktorander formellt behöriga. Dessa behörighetsregler är skrivna i överensstämmelse med högskoleförordningens principer.

Detta sakfel angående doktorandernas bakgrund inom psykologin upprepas vid flera olika tillfällen i texten och ligger till grund, eller delvis till grund, för omdömen på ytterligare platser i texten. På sida 2 i första raden står det *”...det kan mycket väl uppstå svårigheter för doktorander utan erforderliga förkunskaper i ämnet”*. I sista stycket på samma sida står *”Detta kan orsaka problem med tanke på att en del doktorander inte har en bakgrund i psykologiämnet...”*. På sida 7 i första stycket *”...vad gäller personal är frånvaron av grundläggande utbildning i psykologi hos vissa handledare liksom ett problem. Detta är särskilt problematiskt då en del doktorander inte har en bakgrund inom psykologiämnet”*.

2) Sakfel angående handledarnas förankring i psykologin

Vid flera tillfällen i texten återkommer bedömargruppen till att alla handledare inte har en grundläggande förankring i psykologiämnet. Detta har möjligen sin grund i någon brist eller felaktighet i den information som tidigare lämnats. Även denna felaktighet ligger vid upprepade tillfällen till grund för värderande omdömen. På sida 2 i sista stycket står t ex *”Alla handledare är inte filosofie doktorer i psykologi; en handledare är medicine doktor och två har sin doktorsexamen inom den mer specifika inriktningen medicinsk psykologi. En av de båda handledarna med doktorsexamen i medicinsk psykologi fungerar som huvudhandledare.”* På sida 3 i andra stycket står *”Det framstår för bedömargruppen emellertid som problematiskt att så pass många handledare är externa och att alla inte är doktorer i psykologi.”* På sida 7 i andra stycket står *”Problemet är det förhållandevis stora antalet externa handledare, av vilka några inte heller är disputerade i psykologi.”*

En ny genomgång av handledarnas ämnestillhörighet i sina doktorsexamina visar att samtliga huvudhandledare har disputerat i psykologi (se bilaga 2). Det finns däremot bihandledare som har disputerat inom närliggande områden och som har knutits till doktorandgruppen på grundval av specialistkunskaper som bedömts som viktiga i de enskilda fallen.

3) Förtydliganden av förhållanden som i bedömargruppens yttrande beskrivits som oklara.

Bedömargruppen skriver, på sida 2 näst sista stycket, med avseende på de externa handledarna att de ställer sig undrande till *”hur pass integrerade dessa är i miljön vid Linnéuniversitetet och huruvida de är införstådda med rutinerna där”*.

Bedömargruppen uttrycker således tvivel angående de externa handledarnas kännedom om forskarutbildningens rutiner. Detta grundar sig sannolikt på bristfällig information i självvärderingen. Vi vill därför komplettera med följande information:

Av de tre externa huvudhandledarna har två varit aktivt deltagande vid utvecklingen av forskarutbildningen vid Linnéuniversitetet och är fortlöpande så. Det gäller dels huvudhandledaren i Lund som vid tiden då forskarutbildningen skapades var anställd som professor i psykologi vid Linnéuniversitetet och ingick i projektgruppen som utvecklade forskarutbildningen. Professorn i fråga var anställd vid Linnéuniversitetet fram till augusti 2014. Han har sedan dess haft kontinuerlig kontakt med medarbetarna vid Linnéuniversitetet och är fortsatt engagerad i forskarutbildningen. Huvudhandledaren vid Högskolan i Halmstad var också aktivt involverad i utvecklingen av forskarutbildningen och har deltagit aktivt i utvecklingen av densamma genom åren. Forskarutbildningen utvecklades i ett nära samarbete mellan Linnéuniversitetet och Högskolan i Halmstad och en professor vid högskolan i Halmstad ingick i den arbetsgrupp som skapade forskarutbildningen. Den tredje externa huvudhandledaren, som är professor vid

Karlstads universitet, har knutits till forskarutbildningen senare och i det fallet återstår arbete med integrering i miljön vid Linnéuniversitetet.

Som tidigare nämnts tar vi med intresse till oss synpunkterna som manar till aktiva åtgärder gällande hur vi ska vidareutveckla forskarutbildningen. Det är dock vår förhoppning att ovan nämnda felaktiga påståenden och på dem grundade omdömen kommer att modifieras i det slutliga yttrandet.

Prof. Mikael Rennemark
Studierektor i psykologi

2018-01-22

Linnéuniversitetet, Forskarutbildning i psykologi

Bilaga 1: Lista över samtliga antagna doktorander fram till H16 och deras behörighetsgivande utbildning

Efternamn	Förnamn	Utbildning
Billsten	Johan	Socionomexamen 210 hp, Lunds universitet, 1998; Fil. mag. i socialt arbete 337,5 hp, Lunds universitet, 2010
Bratt	Anna	Psykologexamen 300 hp, Göteborgs universitet, 1994
Franck	Alina	Fil.kand. i psykologi 180 hp Högskolan i Halmstad 2010 , Fil.mag. i psykologi 60 hp, Högskolan i Halmstad, 2011
Gunnarsson	Helena	Fil.kand. i psykologi 180 hp, Umeå universitet, 2008; Fil.mag. i biologi 240 hp, Umeå universitet, 2005
Ivarsson	Andreas	Fil.mag. i psykologi 247,5 hp, Högskolan i Halmstad, 2008
Johansson	Maude	Högskoleexamen på psykologlinjen 180hp, Umeå universitet, 1982; Psykologexamen 120hp, Umeå universitet, 1987; Psykoterapeutexamen 90 hp, Lunds universitet, 2001
Lindeblad	Emma	Psykologexamen 300 hp, Lunds universitet, 2003
Nordström	Thomas	Fil.mag. i psykologi 270hp, Linnéuniversitetet, 2003
Pernebo	Karin	Psykologexamen 300 hp, Lunds universitet, 1995; Psykoterapeutexamen 90 hp, Linköpings universitet, 2009
Waxegård	Gustaf	Psykologexamen 300 hp, Uppsala universitet, 2003; Psykoterapeutexamen 90 hp, Linköpings universitet, 2011

Bilaga 2. Aktiva huvudhandledare inom den utvärderade forskarutbildningen under höstterminen 2016 och deras disputationsämne

Namn	Disputerad i	Huvudhandledare för doktorander inom den utvärderade forskarutbildningen (antal doktorander)
Agerström, Jens	Psykologi	1 (föräldraledig H16)
Almqvist, Kjerstin	Psykologi	1
Fridell, Mats	Psykologi	1
Stambulova, Natalia	Psykologi	1
Svensson, Idor	Psykologi	3
Warkentin, Siegbert	Psykologi	1

2018-01-29

Dnr
U 2018/8

LUNDS
UNIVERSITET

Universitetskanslersämbetet
Reg nr 411-00401-16

Lunds Tekniska Högskola

Svar på preliminärt yttrande avseende utvärdering av forskarutbildningsämnet Miljöpsykologi

Lunds Tekniska Högskola har tagit del av bedömargruppens preliminära yttrande angående utvärderingen av forskarutbildningsämnet miljöpsykologi inom Lunds universitet. Vi anser att bedömargruppen överlag har en skapat sig en god bild av forskarutbildningsämnet och dess styrkor och svagheter. Vi har beretts möjlighet att kontrollera yttrandet och vill gärna lämna följande förslag på rättelser på sakfel samt några förtydliganden.

Aspektområde: Miljö, område och resurser

Aspekt: *Forskarutbildningsmiljö.*

Sida 1, stycke 1. Står: Miljöpsykologi vid LTH har ett samverkansavtal med institutionen för psykologi vid Lunds universitet som innebär att doktorander inom miljöpsykologi har rätt att gå de forskarutbildningskurser som ges vid institutionen för psykologi. Rättelse: Samverkansavtalet omfattar även seminarieverksamhet, lärarutbyte samt delhandledning.

Sida 1, stycke 1. Står: Tio doktorander får "delhandledning", med vilket avses att de är inskrivna vid en annan institution eller lärosäte men har sin biträdande handledare vid institutionen för arkitektur och byggd miljö i Lund. Rättelse: Dessa doktorander kommer även från andra avdelningar inom institutionen, alltså inte enbart från andra institutioner och lärosäten och har då ett annat forskarutbildningsämne. För några av dem är huvudhandledaren från den miljöpsykologiska forskargruppen vid Lunds universitet.

Sida 1, stycke 2. Står: Den fysiska miljön har en framträdande roll inom ämnet och studeras utifrån enskilda miljöfaktorer såsom ljus, färg och ljud. Fysiska miljöer som studeras inom ämnet kan vara... Rättelse: Den fysiska miljön har en framträdande roll inom ämnet och studeras utifrån människa-miljön interaktion avseende både fysisk och social miljö. Ämnet behandlar både miljöns inverkan på människan och effekter på miljön av människans beteenden. Miljöfaktorer såsom ljus, färg och ljud studeras enskilt samt avseende deras samverkande effekter i olika kontexter. Fysiska miljön som studeras inom ämnet kan vara...

Sida 1, stycke 2. Står: Den miljöpsykologiska forskningen utgår teoretiskt från ett övergripande ramverk... Rättelse: Den miljöpsykologiska forskningen beaktar den fysiska och sociala miljön, de aktiviteter som individen är engagerad i samt individens personliga förutsättningar utifrån ett övergripande teoretiskt ramverk (Human-Environment Interaction Model; Küller, 1991). Enskilda forskningsområden och avhandlingsarbeten utgår från för forskningsfrågan relevant psykologisk teori.

Sida 2, stycke 6. Står:Handledarnas och lärarnas sammantagna kompetens och kompetensutveckling följs inte systematiskt upp i syfte att främja hög kvalitet i utbildningen. Förtydligande:Handledares och lärares kompetens och kompetensutveckling följs systematiskt upp i de regelbundna utvecklingssamtalen som hålls individuellt med institutionens prefekt eller ställföreträdande prefekt.

Behov av kompetensutveckling diskuteras och en plan upprättas. Kompetensutveckling kan vara i form av kurser, besök på andra lärosäten, möjligheten att få en mentor eller annat. Behov och plan dokumenteras skriftligt och skrivs under av bägge parter. Prefekten har ansvaret att följa upp att kompetensutvecklingen kommer till stånd inom den tid som skrivs in i planen. Vid nästa utvecklingssamtal utvärderas vad åtgärderna lett till och hur behovet av kompetensutveckling ser ut framöver. Fakultetsmedel för eventuella kostnader för kompetensutveckling finns avsatta.

Sida 3, stycke 2: Står: Universitetets personalavdelning är behjälpliga vid rekrytering, bland annat genom att bistå med genomförandet av psykologiska tester av de sökande för att ge en bild av hur den sökande kommer att fungera i gruppen. Förtydligande: De tester som beskrivs i självvärderingen används som en av flera komponenter vid rekryteringen för att ge så mycket information som möjligt om kandidaterna. Utvärderingen baseras på de krav som angivits i kravprofilen/annonsen. Vid LTH används följande urvalsmetoder: 1. Intervjuer, 2. Arbetsprover, 3. Psykologiska tester och Logisk problemlösning (sedan september 2017 används MAP och Matrigma) och 4. Referenstagning. Efter genomförda urvalsmetoder görs en helhetsbedömning av slutkandidaterna och den mest meriterade och lämpade erbjuds anställningen.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat

Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen kunskap och förståelse.

Sida 8, stycke 5: Står: Dessutom uppfattar bedömargruppen att det föreligger en viss risk förknippad med möjligheten att tillgodoräkna sig upp till 45 högskolepoäng ... Förtydligande: Den angivna poänggränsen grundar sig i en vägledning inom fakulteten i vilken det rekommenderas att maximalt hälften av kurserna får tillgodoräknas (<http://www.lth.se/medarbetare/forska-utbilda/doktorand/tillgodoraeknande/>).

Sida 9, stycke 2: Står: Beträffande vetenskaplig redlighet uppfattar bedömargruppen att informella strukturer dominerar ... Förtydligande: Inom ramen för LTHs fakultetsgemensamma doktorandkurser erbjuds "Technology, risk and research ethics, 4.5 hp samt "Kurs i forskningsetik".

Perspektiv: Doktoranders perspektiv

Sida 11, stycke 3: Står: Vid lärosätet görs sedan en uppföljande doktorandenkät. Rättelse: Vid fakulteten görs sedan en uppföljande doktorandenkät.

Generellt

Vid ett några tillfällen i det preliminära yttrandet hänvisas till de informella strukturerna inom forskargruppen. Det är värt att notera att även om doktorander och handledare är anställda vid institutionen för Arkitektur och Byggd miljö och är knutna till forskargruppen i miljöpsykologi, är forskarutbildningsämnet inte att betrakta som en organisatorisk enhet utan en utbildning vars innehåll tillhör fakulteten (LTH).

Dessutom har vi följande mindre korrekturanmärkningar

- Sida 3, stycke 3, rad 3: Står: *bedömargrupper.* Rättelse: *bedömargruppen.*
- Sida 3, stycke 4, rad 8: Står: *att vistas i internationella forskningsmiljöer för kortare eller längre perioder.* Rättelse: *att vistas i internationella forskningsmiljöer under kortare eller längre perioder.*
- Sida 5, stycke 1, rad 2: Står: *forskarutbildning miljöpsykologi.* Rättelse: *forskarutbildning i miljöpsykologi.*
- Sida 5, stycke 2, rad 8: Står: *Malmö högskola.* Rättelse: *Malmö universitet.*
- Sida 9, stycke 3, rad 1: Står: *Det finns en lång tradition av samarbete inom och utom LTH*
Kommentar: Detta är en något otydlig formulering.
- Sida 11, stycke 3, rad 3: Står *Utvärderingsenheten.* Rättelse: *avdelningen Kvalitet och utvärdering.*
- Sida 12, stycke 3, rad 6: Står: *Bedömargrupper.* Rättelse: *Bedömargruppen.*
- Sida 12, stycke 3, rad 7: Står: *akademien.* Rättelse: *akademin.*
- Sida 12, stycke 3, rad 8: Står: *Frågar.* Rättelse: *Frågan.*

Professor Annika Mårtensson

Prorektor, Lunds Tekniska Högskola

LUNDS UNIVERSITET
Samhällsvetenskapliga fakulteten

SVAR

2018-01-23

1

Universitetskanslerämbetet

Institutionen för psykologi

Kommentar till UKÄ:s yttrande

Vi tackar för den positiva bedömningen av institutionens forskarutbildning. Vi finner dock att vi behöver göra några förtydliganden enligt nedan:

Vi har oavsiktligt uttryckt oss missvisande angående befordringsmöjligheter. Institutionens ansträngda ekonomi har begränsat möjligheterna de senaste åren, men vi vill framhålla att det inte finns något fall där någon nekats att ansöka om befordran under denna period. Fakultetens hållning är att professorstjänster inrättas utifrån verksamhetens behov, och att de i första hand utlyses och tillsätts i konkurrens. Det är därmed inte så att fakultetens regler omöjliggör befordran. Vi hoppas att de ekonomiska ramarna framöver kommer att tillåta nya karriärmöjligheter, när så är motiverat. För att förhoppningsvis öka närvaron av kvinnliga professorer under den närmaste tiden, kommer institutionen att nominera en tysk forskare till Hedda Anderssons gästprofessur.

Vi vill också hävda att universitetet på största allvar arbetar med jämställdhetsfrågor, och hänvisar till följande dokument:

<https://www.medarbetarwebben.lu.se/organisation-och-styrning/vision-mal-och-strategier/jamstallldhet-och-lika-villkor>

Det är riktigt att institutionen för närvarande inte ger FU-kurser i kvalitativ metod. Det erbjuds dock mycket uppskattade sådana kurser på fakulteten (<https://www.sam.lu.se/en/staff/for-faculty-staff/courses-for-phd-students-and-teachers/phd-courses/courses-spring-2015> och <https://www.sam.lu.se/en/staff/for-faculty-staff/phd-studies/phd-courses/digital-ethnography>). Dessa är öppna för intresserade doktorander hos oss. Vi noterar också att intresset för kvalitativ metod har varit begränsat hos våra doktorander.

På institutionens vägnar,

Magnus Lindgren
Professor, studierektor för forskarutbildning i psykologi

Kommentarer till UKÄ:s yttrande över forskarutbildningen i psykologi vid Mittuniversitetet

Sista stycket sidan 2 (och början av sidan 3):

Meriteringsprogrammet initierades på central nivå och riktades till hela universitetet, inte endast fakulteten för humanvetenskap, men givetvis med sikte på kvalitetsutveckling av forskningen vid lärosätet.

Andra stycket under Aspekt: Forskarutbildningsmiljö, sidan 3:

Två doktorander per forskarutbildningsämne bekostas av fakultetsmedel (dvs inte per professor).

Första stycket under Aspekt: Måluppfyllelse... etc., sidan 5:

Vetenskapsteori och forskningsetik är två separata kurser om 7,5 hp vardera.

Sista stycket, sidan 5, samt näst sista stycket, sidan 8:

Självvärderingen skulle, när den skrevs, avse förhållanden under höstterminen 2016. Mycket har hänt på kursfronten sedan dess. Fakulteten har inrättat ett "doktorandprogram", som förutom de fakultetsgemensamma kurserna även innefattar bl.a. introduktionsdagar, temadagar, och karriärdagar. Programmet har en samlad ledning, med ett utökat uppdrag avseende detta för den studierektor för forskarutbildning som finns på fakultetsnivå. Detta program har under 2017 fått sina former, och fungerar mycket bra.

Översta raden, sidan 6:

Tre doktorander har disputerat t o m 2016.

Sista stycket, sidan 9:

Tre personer har disputerat, två är kvar som lärare. En var företagsdoktorand och arbetar i dag med utvecklingsfrågor och forskning inom en kommun. Han har fortfarande koppling till avdelningen för psykologi, via gästundervisning och forskningssamarbeten.

Fjärde stycket, sidan 10:

Hur medarbetarenkäter används glömde vi bort att beskriva. Skälet är främst att dessa ingår som en mindre del i hela arbetet med doktorandernas situation, då de endast genomförs vart tredje år. Men så här går det till: Resultatet från medarbetarenkäten delges vid personalmöten, och avdelningens ledningsgrupp har ansvar för att vidta åtgärder. Åtgärderna följs upp av dekan vid dialogmöten. Dessutom, likavillkorsplanen innehåller en mängd punkter som i stor utsträckning berör doktorander, och frågan om deras inflytande och arbetsvillkor diskuteras fortlöpande. Den mest centrala frågan som doktorander lyft och som successivt åtgärdas är transparens i beslutsgångarna – gällande både forskning, forskarutbildning och personalfrågor.

Yttrandet, med ovanstående kommentarer angivna i granskningsrutor, bifogas.

Bedömargruppens motiveringar

Mittuniversitetet

Lärosäte	Forskarutbildningsämne	ID-nr
Mittuniversitetet	Psykologi - licentiat- och doktorsexamen	A-2016-10-4092
<p>Aspektområde: Miljö, resurser och område Aspekt: Forskarutbildningsämne Bedömning med motivering: <i>Avgränsningen av forskarutbildningsämnet och dess koppling till den vetenskapliga grunden och beprövad erfarenhet är välmotiverad och adekvat.</i></p> <p>I den allmänna studieplanen beskrivs målen för forskarutbildningen i psykologi vid Mittuniversitetet bland annat: vara "... att bedriva självständiga forskningsinsatser inom psykologi, kritiskt värdera och förmedla och tillämpa psykologisk kunskap inom olika områden...". I självvärderingen finns en tydlig beskrivning av hur Mittuniversitetet strategiskt arbetat med att utforma ett forskarutbildningsämne i psykologi med en viss inriktning på utbildningen. Forskarutbildningen startade 2007 med antagning av doktorander samma år. Ett generellt tema formulerades i form av ett fokus på emotionspsykologiska perspektiv och tre breda forskningsområden finns inom detta tema: emotions- och kognitionsforskning, klinisk psykologi samt social- och organisationspsykologi. Det är inom dessa områden som doktoranderna för närvarande finns. Ambitionen har varit att skapa en miljö där det kan "påvisas såväl teoretisk som empirisk evidens" inom de nämnda forskningsområdena.</p> <p>Såväl grundforskning som tillämpad forskning bedrivs inom dessa områden med olika metoder alltifrån laboratorieexperiment till interventionsstudier. I självvärderingen tillkännages att utannonseringen av doktorand tjänster är i psykologi – och alltså inte med någon uttalad inriktning av psykologiämnet – för att doktoranderna ska kunna påverka inriktningen på området för avhandlingen. Utifrån beskrivningen i underlaget finner bedömargruppen att forskarutbildningen i psykologi vid Mittuniversitetet bedrivs inom adekvata områden av psykologiämnet, och den förefaller tillgodose de krav som kan ställas både med avseende på bredd och djup.</p> <p>Den sammanhållna profileringen av forskning och forskarutbildning kring tre forskningsområden med aktiva forskare ser bedömargruppen som en styrka. Bedömargruppens intryck är att forskarutbildningsämnet och dess koppling till den vetenskapliga grunden är välmotiverad och adekvat.</p>		
<p>Aspektområde: Miljö, resurser och område Aspekt: Personal Bedömning med motivering: <i>Antalet handledare och lärare och deras sammantagna kompetens är adekvat och står i proportion till utbildningens innehåll och genomförande.</i></p> <p>I självvärderingen beskrivs handledarsituationen för de åtta aktiva doktorander som i dagsläget finns i utbildningen. I dagsläget är nio personer aktiva som handledare: två professorer, fyra lektorer med docentkompetens och tre övriga lektorer – totalt sex män och tre kvinnor. Tre av handledarna är externa, två av dessa har tidigare varit anställda vid avdelningen (varav en endast har bytt avdelning inom Mittuniversitetet) och en har hela tiden haft sin anställning på annat lärosäte.</p>		

Handledningsresursen är 85 timmar handledning per år och doktorand, vilket får anses vara normalt. Antalet handledare och lärare framstår som tillräckligt för storleken på den nuvarande forskarutbildningen, men det är ändå en liten gruppering som därmed är sårbar för personalförändringar. De externa handledarna bidrar med kompetens och bredd och de utgör förvisso en resurs som är positiv för forskarutbildningen, men den handledarkompetenta personalen vid avdelningen bör utökas. En kompetensförsörjningsplan för detta är också framtagen där de tre forskningsområdena nämns som "plattformar" och där ett helhetstänkande finns kring rekrytering. Arbete pågår exempelvis i form av meriteringsprogram för lärare. I dagsläget bedrivs också samarbeten – nationella och internationella sådana – som ett sätt att kompensera för den mindre numerären. Bedömargruppen anser att detta torde vara lämpliga vägar att gå och ser detta som ett utvecklingsområde.

Beskrivningen av handledarnas meriter i självvärderingen liksom även deras publikationslistor indikerar att de har den vetenskapliga kompetens som krävs. Samtliga har dessutom genomgått handledarutbildning. Detta att övriga lektorer vid lärosätet har påbörjat eller genomfört handledarutbildningen är också positivt, så till vida att förutsättningarna för att öka antalet handledare i gruppen därmed ökar.

Handledarnas och lärarnas sammantagna kompetens och kompetensutveckling följs systematiskt upp i syfte att främja hög kvalitet i utbildningen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Uppföljning av lärarnas kompetensutveckling sker enligt självvärderingen i olika steg: Avdelningschefen ansvarar för enskilda medarbetares individuella kompetensutveckling och genomför samtal med alla medarbetare. Karriärplaner upprättas vid dessa samtal.

Rådet för utbildning på forskarnivå initierar fakultetsövergripande uppföljningar av olika aspekter av forskarutbildningen. År 2015 genomfördes ett meriteringsprogram för yngre forskare som resulterade i tre postdoktor-positioner för yngre forskare i psykologi. I satsningen ingick även en utbildning för forskningsledare som var obligatorisk för deltagare i meriteringsprogrammet men även öppen för andra forskare. Utbildningen innehöll bland annat hur det går till att söka forskningsmedel, hur en god forskningsmiljö skapas, samt etik och juridik. Fakulteten anordnar handledarutbildning en gång per år och samtliga handledare har genomgått sådan utbildning liksom flertalet övriga lektorer. Andra forum för kompetensutveckling är seminarier med seminarium två gånger per månad, där doktorander och lärare ska avrapportera sin forskning regelbundet. Vid avdelningen för psykologi finns även så kallade expertgrupper, exempelvis för metod- och uppsatsfrågor och för utvecklingspsykologi. I dem ingår både forskare och lärare och syftet är att säkerställa kvalitet i kursplaner och kurser på grundutbildningsnivå, men dessa grupper utgör även forum för vetenskapligt och pedagogiskt kunskapsutbyte.

Rådet för utbildning på forskarnivå har tagit initiativ till att kriterier och rutiner för uppföljning av de individuella studieplanerna tydliggjorts. Kompetensen kring varje doktorand diskuteras regelbundet i forskarkollegiet där man också beslutar om handledarbyten. Efter att de årliga presentationerna av de antagna doktorandernas arbeten börjat går det också att diskutera handledningssituationen och eventuella behov av byten. Bedömargruppens intryck är att personalens kompetens och kompetensutveckling följs upp på ett systematiskt sätt och vill lyfta fram meriteringsprogrammet för

lärare som ett gott exempel på åtgärder för kvalitetsutveckling vidtagna som resultat av den uppföljning av handledares kompetens som sker på fakultets- och avdelningsnivå.

Kommenterad [Z11]: Meriteringsprogrammet initierades på central nivå och riktade till hela universitetet, inte endast fakulteten för humanvetenskap.

Aspektområde: Miljö, resurser och område**Aspekt: Forskarutbildningsmiljö**

Bedömning med motivering: *Forskningen vid lärosätet har en sådan kvalitet och omfattning att utbildning på forskarnivå kan bedrivas på en hög vetenskaplig nivå och med goda utbildningsmässiga förutsättningar i övrigt. Relevant samverkan sker med det omgivande samhället både nationellt och internationellt.*

Forskarutbildningen i psykologi vid Mittuniversitetet har för närvarande tio doktorander antagna. Under höstterminen 2016 var två temporärt inaktiva, beroende på föräldradledighet. Av dessa tio personer bedriver de flesta sina studier på halvfart. Alla utom två har sin arbetsplats vid campus Östersund. Två doktorander är anställda vid Högskolan i Gävle och har sin huvudhandledare där, samt en biträdande handledare vid Mittuniversitetet. Deras anknytning till forskningsmiljön vid Mittuniversitetet sker genom deltagande i seminarier, och deras huvudhandledare deltar ibland vid forskarkollegiets möten. Detta gör att gruppen på plats i Östersund är liten. Samtliga är eller har varit anställda som doktorander med fakultetsmedel. Gruppen består av fyra män och fyra kvinnor.

Inom vart och ett av de tre forskningsområdena strävar lärosätet efter att ha minst två doktorander, en post dok, en lektor (med 20-30 procents tjänstgöring) en docent samt en professor. **Två doktorander per professor ska finansieras av fakultetsmedel, men finansiering behöver även sökas genom externa medel för att utöka antalet doktorander på sikt.** Samverkan med Landstinget har också påbörjats och kan komma att resultera i en samverkansdoktorand. Alla doktorander knyts till något av de tre forskningsområdena och forskarna formerar ett nätverk kring varje doktorand och handledare.

Kommenterad [Z12]: Två doktorander per forskarutbildningsämne

Publikationslistorna ger vid handen att flertalet handledare publicerar sig flitigt i internationella tidskrifter, vilket indikerar en hög kvalitet på den forskning som bedrivs vid institutionen.

För att stärka miljön är samarbete och kontakter som nämnts mycket betydelsefulla. Avdelningens nätverk med andra institutioner bedöms vara väl utvecklat, med en rad olika konkreta samarbeten. Bland dessa nämns Uppsala universitet, Malmö högskola, Umeå universitet, Örebro universitet, Karolinska Institutet, University of Melbourne, Leiden University, University of Granada, ISCTE i Lissabon, University of Essex, Doshisha University och Oslo universitet. I tillägg nämns regionala samarbeten kring den kliniska forskningen inom till exempel psykiatri, förlossningsvård och onkologi. Sammantaget ger detta bilden av väl utvecklade nätverk för doktoranderna att verka i och samarbeta med. Det nämns i underlaget också att doktoranderna uppmuntras att läsa kurser vid andra lärosäten och så har också skett vid Stockholms universitet, Karolinska Institutet, Uppsala universitet och Lunds universitet men även utomlands (Aarhus, Porto och Stanford). De insända individuella studieplanerna bekräftar också att flertalet doktorander läser vissa kurser utomlands. Doktoranderna har ett individuellt anslag för detta ändamål som nyligen höjts från 10 000 kronor till 15 000 kronor. Önskemål finns inte desto mindre om ytterligare internationalisering genom till exempel en internationellt rekryterad post dok. Samverkan med det omgivande samhället i övrigt sker också, i synnerhet då forskningsprojekt genomförs av en företagsdoktorand – vilket en doktorand varit hittills.

Sammantaget är bedömargruppens uppfattning att forskarutbildningsmiljön är liten och hämtar extra styrka både genom internt samarbete på lärosätet och genom nationellt samt internationellt

samarbete. En fördel med en mindre miljö är att doktoranderna har utbyte och kontakt med doktorander i andra ämnen och att beslut och informations spridning sker smidigt. Nära samarbeten mellan doktorander och övrig personal präglar forskarutbildningsmiljön. Doktoranderna får god kännedom om pågående projekt och det bidrar till att stimulera dem till att successivt bli en del av forskargruppen. Samtliga disputerade ingår i avdelningens forskarkollegium. Bedömargruppens uppfattning är att utbildningen till såväl kvalitet som omfattning bedrivs på en hög vetenskaplig nivå och med goda förutsättningar i övrigt, givet de begränsade resurser som föreligger.

Forskarutbildningsmiljön följs systematiskt upp för att säkerställa hög kvalitet. Resultatet av uppföljningen omsätts vid behov i kvalitetsutvecklande åtgärder och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Doktorandernas individuella studieplaner ska följas upp en gång per år och doktoranden för själv in överenskomna aktiviteter och tidsplan efter samråd med handledare. Forskarkollegiet gör en regelbunden genomgång av alla individuella studieplaner och sedan 2016 bjuds doktoranderna in till ett forskarkollegium för att berätta om sina studier. Utifrån den samlade informationen föreslås vid behov åtgärder som till exempel byte av handledare eller tilldelning av ytterligare forskningstid. Dessa utvärderingar kan också leda till förändringar i former och rutiner för utbildningen. En sådan åtgärd är att halvtidsseminariet numera ska ske efter halva studietiden och inte när avhandlingsarbetet kommit halvvägs. Bakgrunden var att det tog förhållandevis lång tid fram till halvtidsseminariet med den tidigare modellen, vilket också återkopplades till kollegiet.

Också Rådet för utbildning på forskarnivå följer upp de individuella studieplanerna och föreslår åtgärder vid behov. Exempelvis har rådet som nämnts tydliggjort kriterier och rutiner för avdelningarnas uppföljning av individuella studieplaner, vilket var en åtgärd framsprungen ur uppföljningen på fakultetsnivå.

Aspektområde: Miljö, resurser och område**Sammanvägd bedömning av aspektområdet miljö, resurser och område**

Bedömning med motivering: *Aspektområdet miljö, resurser och område bedöms sammantaget vara tillfredsställande. Vad gäller aspekten forskarutbildningsämne ser bedömargruppen en styrka i dels den sammanhållna profileringen av forskning och forskarutbildning kring tre områden inom det generella temat emotionspsykologiska perspektiv och dels det forskarkollegium som kontinuerligt träffas och diskuterar bland annat hur miljöerna kring doktoranderna kan utvecklas.*

Forskarutbildningsämnet präglas av ett generellt fokus på emotionspsykologiska perspektiv och tre breda forskningsområden finns inom detta: emotions- och kognitionsforskning, klinisk forskning samt sociala och organisationspsykologiska frågeställningar. Alla doktorander anknyts till något av de tre forskningsområdena och forskarna formerar ett nätverk kring varje doktorand och handledare. Forskarutbildningsämnets avgränsning framstår för bedömargruppen som adekvat.

Antalet handledare och lärare framstår som tillräckligt i relation till antalet doktorander, men det är en liten gruppering och den handledarkompetenta personalen vid avdelningen bör utökas. Detta ser bedömargruppen som ett utvecklingsområde. Anlitande av externa handledare och ingående av nationella och internationella samarbeten utgör olika sätt att kompensera för den mindre numerären. Publikationslistor indikerar att handledarna inte desto mindre har den vetenskapliga kompetens som

krävs och samtliga har genomgått handledarutbildning. Bedömarens uppfattning är således att handledarnas kompetens är adekvat i förhållande till den forskarutbildning som bedrivs.

Forskarutbildningsmiljön är liten, men hämtar extra styrka både genom internt samarbete på lärosätet och genom nationellt samt internationellt samarbete. En fördel med den lilla miljön är att doktoranderna får riklig kontakt med doktorander i andra ämnen och att bland annat handledarbyten underlättas då alla i personalen är välinformerade om doktorandernas projekt. Flertalet handledare publicerar sig flitigt i internationella tidskrifter och avdelningens nätverk med andra institutioner och lärosäten framstår som väl utvecklat. Bedömarens uppfattning är att utbildningen till såväl kvalitet som omfattning bedrivs på en hög vetenskaplig nivå och med goda förutsättningar i övrigt, givet de begränsade resurser som föreligger.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat**Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen kunskap och förståelse**

Bedömning med motivering: *Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar bred kunskap och förståelse både inom forskarutbildningsämnet och för vetenskaplig metodik inom forskarutbildningsämnet.*

Forskarutbildningen i psykologi omfattar 240 högskolepoäng av vilka avhandlingen ska motsvara minst 120 högskolepoäng och kursdelen minst 90 högskolepoäng. Behörighetskraven för att antas är examen på avancerad nivå och minst 90 högskolepoäng i psykologi eller näraliggande områden. Av kursdelen ska minst 30 högskolepoäng utgöra metodkurser (varav 15 högskolepoäng är obligatoriska) och ämneskurser ska utgöra minst 60 högskolepoäng. Några tillgodoräknanden av masterkurser har inte skett. I de fakultetsövergripande forskarutbildningskurserna finns allmänt vetenskapliga kurser och bland dessa är "Vetenskapsteori och forskningsetik" obligatorisk, liksom även kurser i kvantitativ respektive kvalitativ metodik. Detta fakultetsgemensamma upplägg ger en grundläggande kompetens, men en del psykologidoktorander tycker att metodkurserna är på en för låg nivå. Avdelningen för psykologi bygger successivt upp egna kurser vilka är anpassade efter den egna forskningen, exempelvis "Affektiv neurovetenskap och psykofysiologi" (15 högskolepoäng), "Design och metod" I respektive II (vardera 7,5 högskolepoäng), "Relational Frame Theory" (7,5 högskolepoäng), "Klinisk psykologi" (7,5 högskolepoäng) och "Modern genuspsykologi – konsekvenser för arbete, organisation, och hälsa" (7,5 högskolepoäng). Inga gemensamma ämnesteoritiska kurser ingår utan dessa är valbara – förutom metodkurserna. Doktoranderna uppmanas att läsa kurser vid andra institutioner och andra lärosäten och det är också vanligt att doktorander gör det. Detta sammantaget ger bedömarens intryck att det föreligger en god grund för måluppfyllelse vad avser bred kunskap och förståelse och att det totala kursutbudet är av hög kvalitet. Examinationerna är i seminarieform eller individuella skriftliga uppgifter, vilka ofta är kopplade till det egna avhandlingsarbetet.

Den individuella studieplanen är ett viktigt redskap för att följa progressionen i utbildningen. Kurser och aktiviteter planeras för att successivt vara allt mer avancerade. Forskarutbildningskurserna vid Mittuniversitetet ges emellertid ganska sällan och inte regelbundet, varför doktorander måste passa på att läsa dem just då de för tillfället ges. Bedömarens uppfattning är att detta för en del doktorander kan bli problematiskt och att handledarna ibland måste använda sina externa nätverk för att bistå doktorander när det gäller kursdelen.

Kommenterad [Z13]: Vetenskapsteori och forskningsetik är två separata kurser om 7,5 hp vardera

Kommenterad [Z14]: Så dåligt är det inte längre, ett rejält grepp har tagits från fakultetens sida, som nu börjar ge ett ordentligt resultat

Genomströmningen har varit låg med bara två disputationer sedan starten och flertalet doktorander arbetar på deltid. Åtgärder har vidtagits för att öka genomströmningen, till exempel genom att tidigare lägga halvtidsseminariet till halva studietiden istället för till den tidpunkt då halva avhandlingen blivit klar. Det är bedömargruppens uppfattning att vidare åtgärder kring att nästan hälften av doktoranderna inte är klara i tid likväl bör diskuteras. Årliga uppföljningar av individuella studieplaner för samtliga doktorander i forskarkollegiet genomförs för att diskutera åtgärder vid försening eller problem av något slag.

Systematisk uppföljning görs av utbildningens utformning och genomförande i syfte att säkerställa måluppfyllelsen. Resultaten av uppföljning omsätts i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Uppföljning sker förutom via den individuella studieplanen i samband med tre obligatoriska seminarier: planerings-, halvtids- och slutseminarium. Särskilt stor vikt läggs vid halvtidsseminariet där tre personer utses som granskare, varav en ska vara externt rekryterad. Doktoranden presenterar sitt arbete därtills med en muntlig och/eller skriftlig "kappa" och en plan för fortsättningen av arbetet. De utsedda granskarna ger rekommendationer som till exempel kan gälla om avhandlingen ska innehålla fyra eller tre delstudier, om metodvalet behöver breddas eller vilka kurser som doktoranden kan behöva läsa för att nå tillräckligt bred kunskap och förståelse. Vidare är den nyligen tillagda årliga presentationen av doktorandernas studier inför forskningskollegiet en bra åtgärd för att både stämma av hur doktoranderna ligger till i sina studier men även för att ge doktorander ett tillfälle till träning i att presentera sin forskning.

Beträffande genomströmningen, så har på fakultetsnivå Rådet för utbildning på forskarnivå initierat tydliga kriterier och rutiner för uppföljning av de individuella studieplanerna. Exempelvis ställs krav på åtgärder vid en differens på 30 högskolepoäng eller mer i eftersläpning. Bedömargruppen betraktar dessa tydliga kriterier för uppföljning av individuella studieplaner som ett gott exempel på uppföljning av relevans för såväl själva avhandlingsarbetets fortskridande som måluppfyllelse vad gäller de tre kunskapsformerna.

Aspektråde: Utformning, genomförande och resultat**Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen färdighet och förmåga**

Bedömning med motivering: *Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar förmåga att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar samt såväl i nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet kan presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt. Doktoranderna visar också förutsättningar för att såväl inom forskning och utbildning som i andra kvalificerade professionella sammanhang bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande.*

Färdigheter i analysmetod och skrivande ingår i kurserna och deras examination, samt i det fortskridande avhandlingsarbetet. För uppföljningen finns numera en utarbetad "mall" för hur avhandlingsarbetet kan disponeras. Denna har varit till hjälp för handledare och doktorander att planera och klara arbetet inom planerad tid och följa den individuella studieplanen, vilken är en nyckel för att planera och utvärdera progressionen. Inte minst den nämnda "mallen" förefaller bidra till måluppfyllelse vad gäller förmågan att bedriva forskning inom givna tidsramar, varför

Kommenterad [Z15]: Tre doktorander har disputerat t o m 2016

bedömggruppen vill framhålla användandet av denna som ett gott exempel på säkerställande av måluppfyllelse av kunskapsformen färdighet och förmåga.

Doktoranderna presenterar ofta sin forskning på internationella konferenser (minst en gång per år) och detta bedöms vara ett viktigt sätt för dem att delta i ett vetenskapligt utbyte och samtal. Det pågår även inom vissa forskningsprojekt ett nära samarbete med det omgivande samhället, till exempel med vårdgivare. Doktoranderna deltar också i utåtriktade aktiviteter som till exempel populärvetenskapliga föreläsningar för praktiker och samhällsföreträdare, vilket främjar måluppfyllelse avseende förmågan att diskutera forskningsresultat i dialog med samhället i övrigt.

I grunden ingår 80 procent forskning och 20 procent undervisning i tjänsterna (för dem med 100 procent doktorandtjänst). Detta att undervisa och handleda på grundutbildningen bidrar på ett naturligt sätt till måluppfyllelse vad avser förmågan att bidra till andras lärande, men innebär även behövlig meritering och träning i att koppla samman teori och praktik. Sammantaget ger underlaget bedömggruppen intrycket att utbildningen främjar måluppfyllelse av kunskapsformen färdighet och förmåga.

Systematisk uppföljning görs av utbildningen för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande är av hög kvalitet och att doktoranderna uppnår målen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

De tre obligatoriska seminarierna ger goda tillfällen för doktoranderna att träna sin förmåga att diskutera forskning i dialog med vetenskapssamhället, vilken då även examineras. Granskarna vid halvtidsseminariet ger också rekommendationer inför doktorandens fortsatta avhandlingsarbete. Vidare diskuterar doktorand och handledare tillsammans den individuella studieplanen minst en gång per år, varvid doktorandens måluppfyllelse med avseende på olika examensmål följs upp. Forskarkollegiets uppföljningsdiskussioner är dessutom ett viktigt forum för erfarenhetsutbyte, vilket också fungerar som ett slags informell uppföljning av utbildningens utformning och genomförande.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat

Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt

Bedömning med motivering: *Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar intellektuell självständighet och vetenskaplig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar. Doktoranden har också nått fördjupad insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används.*

I självvärderingen lyfts slutseminariet fram som viktigt för att träna sig i att diskutera och försvara sin forskning, varvid doktoranden får tillfället att visa måluppfyllelse vad avser intellektuell självständighet. De obligatoriska halvtids- och slutseminariet innebär sammantagna – förutom tillfällen till träning i intellektuell självständighet – även ett åskådliggörande av progressionen när det gäller denna förmåga. Halvtids- och slutseminarierna utgör med andra ord ett test av den successivt ökande intellektuella självständigheten. Kappan som skrivs av doktoranden själv utgör underlaget för den slutliga examinationen beträffande denna förmåga.

Doktoranderna ges goda möjligheter att delta i internationella konferenser, vilka på ett naturligt sätt ger träning i kritisk granskning och vetenskapliga diskussioner. Det nämns i underlaget också att

doktoranderna ibland framträder som föreläsare inför grupper i det omgivande samhället och att doktorandens forskningsprojekt i vissa fall genomförs inom ramen för samarbeten med externa intressenter. Dessa inslag i forskarutbildningen bidrar till att doktoranden får insikter i vetenskapens möjligheter och begränsningar samt dess roll i samhället.

De fakultetsgemensamma kurserna ger likaså en möjlighet att träffa andra forskningstraditioner med olika synsätt och angreppssätt på forskning som ger perspektiv på den egna forskningens möjligheter och begränsningar. I den allmänna studieplanen framgår att avhandlingarnas ingående studier ska etikgranskas. Doktoranderna ges i den egna forskargruppen tillfälle till träning i att diskutera behovet av sådan granskning, eller så tränas förmågan att göra forskningsetiska bedömningar genom att skriva etikansökningar i den obligatoriska kursen i forskningsetik. Detta är ett bra exempel på ett viktigt kurselement som är kopplat direkt till doktorandernas forskning. Tillsammans utgör dessa inslag i forskarutbildningen enligt bedömargruppen olika bidrag till doktorandernas måluppfyllelse vad avser kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt.

Systematisk uppföljning görs av utbildningen för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande är av hög kvalitet och att doktoranderna uppnår målen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

I avhandlingsarbetets olika delarbeten förväntas doktoranden visa på ökad självständighet i skrivandet, vilket följs upp vid halvtids- och slutseminarier. Extern granskning ingår som ett led i den uppföljningen. Vid slutseminariet redovisar doktoranden avhandlingens kapp, varvid såväl intellektuell självständighet som förmåga att göra forskningsetiska bedömningar examineras. Återkoppling från olika intressenter i lärosätets omvärld när det gäller doktorandens insikter i vetenskapens möjligheter och begränsningar ges även i samband med bland annat framträdanden som populärvetenskaplig föreläsare.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat**Sammanvägd bedömning av aspektområdet utformning, genomförande och resultat**

Bedömning med motivering: *Aspektområdet utformning, genomförande och resultat bedöms sammantaget vara tillfredsställande. Vad gäller aspekten måluppfyllelse av färdighet och förmåga ser bedömargruppen en styrka beträffande användandet vid uppföljning av den individuella studieplanen av en utarbetad "mall" för hur avhandlingsarbetet kan disponeras, vilket torde främja måluppfyllelse framgent vad avser förmågan att bedriva forskning inom givna tidsramar.*

Bedömargruppens intryck är att det föreligger en god grund för måluppfyllelse vad avser bred kunskap och förståelse och att det totala kursutbudet är av hög kvalitet. Kurser i såväl kvalitativ som kvantitativ metod och i bland annat forskningsetik är obligatoriska. Förutom fakultetsgemensamma kurser har avdelningen för psykologi egna kurser vilka är anpassade efter den egna forskningen. Forskarutbildningskurserna vid Mittuniversitetet ges emellertid ganska sällan och inte regelbundet, varför handledarna ibland måste använda sina externa nätverk för att bistå doktorander när det gäller kursdelen.

Färdigheter i analysmetod och skrivande ingår i kurserna och deras examination, samt i det fortskridande avhandlingsarbetet. Doktoranderna presenterar ofta sin forskning på internationella konferenser och i mer populärvetenskaplig form för praktiker och samhällsföreträdare, vilket främjar måluppfyllelse avseende förmågan att diskutera forskningsresultat i dialog med samhället i övrigt.

Kommenterad [Z16]: Som sagt, detta gäller inte längre.

Vidare bidrar doktorandernas undervisning på grundutbildningen till måluppfyllelse vad avser förmågan att bidra till andras lärande. Sammantaget är bedömargruppens uppfattning att utbildningen främjar måluppfyllelse av kunskapsformen färdighet och förmåga.

De obligatoriska halvtids- och slutseminarierna innebär sammantagna ett åskådliggörande av progressionen när det gäller intellektuell självständighet. Kappan som skrivs av doktoranden själv utgör underlaget för den slutliga examinationen beträffande denna förmåga. Doktorandens föreläsningar inför grupper i det omgivande samhället och genomförandet av forskningsprojekt i samverkan med olika intressenter utanför lärosätet bidrar till insikter i vetenskapens möjligheter och begränsningar. Måluppfyllelse vad gäller förmågan till forskningsetiska bedömningar säkerställs bland annat genom deltagandet i den obligatoriska kursen "Vetenskapsteori och forskningsetik".

Perspektiv**Arbetslivets perspektiv**

Bedömning med motivering: *Utbildningen är användbar och förbereder doktorander för ett föränderligt arbetsliv.*

Den förberedelse för arbetslivet som hänvisas till i underlaget förefaller framförallt vara en förberedelse för arbetet som lärare vid Mittuniversitetet. Doktoranderna arbetar oftast med undervisning och får löneplågar om de går kursen i högskolepedagogisk utbildning. I självvärderingen nämns möjlighet att få arbete också inom närallgande ämnen och deltagande i utåtriktade aktiviteter av olika slag. Något tydligt samarbete med det lokala eller nationella näringslivet eller olika myndigheter förefaller inte finnas. Forskningskontakter av olika slag via handledaren och medarbetarsamtal då bland annat karriärplanering diskuteras utgör exempel på inslag under forskarutbildningen vilka förbereder för ett fortsatt akademiskt arbetsliv. Doktorandernas deltagande i undervisningen förbereder för lärarverksamhet inom högskola och universitet. Under 2016 ordnades en uppskattad karriärdag för doktorander med inbjudna företag från regionen, men insatserna för att förbereda för karriärvägar utanför högskolevärlden framstår överlag som mer oklara och bedömargruppen uppfattar dem som ett utvecklingsområde. Det finns dock en ambition om att i större utsträckning knyta forskarutbildade praktiker som är verksamma i regionen till avdelningen, både för undervisning och forskning.

Utbildningens utformning och genomförande följs systematiskt upp för att säkerställa att den är användbar och förbereder för arbetslivet. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker inte till relevanta intressenter.

Någon systematisk uppföljning av doktorandernas arbeten efter examen nämns inte i underlaget, kanske på grund av att antalet disputerade är så pass litet. De två doktorander som disputerat är kvar på universitetet. Karriärplanering ingår som en del i årliga utvecklingssamtal med avdelningschefen för all personal.

Sammantaget bedöms arbetslivets perspektiv vara tillfredsställande.

Perspektiv**Doktoranders perspektiv**

Bedömning med motivering: *Utbildningen verkar för att doktoranderna tar en aktiv del i arbetet med att utveckla utbildningen och läroprocesser.*

Kommenterad [Z17]: Tre har disputerat, två är kvar som lärare. En var företagsdoktorand och arbetar i dag med utvecklingsfrågor och forskning inom en kommun. Har fortfarande koppling till avdelningen, via gästundervisning och forskningssamarbeten.

Doktoranderna finns representerade i beslutande organ på flera nivåer. Bedömargruppen ser positivt på att doktoranderna ges ersättning i form av fem procents utrymme i sin tjänst för sådan medverkan, då det kan stimulera till engagemang. Forskarkollegiet har en doktorandrepresentant som utses av doktoranderna själva.

I självvärderingen lyfts det fram att doktorandgruppen utifrån strukturen med små ämnesavdelningar som basorganisation blivit splittrad och därmed haft svårt att göra sin röst hörd. Det faktum att många är deltidsdoktorander är också negativt med avseende på doktorandinflytandet. I underlaget framkommer att initiativ tagits för att åtgärda eller kompensera för denna ur doktorandinflytandets synvinkel något fragmentiserade doktorandmiljö, till exempel genom en tydligare struktur på och uppföljning av den individuella studieplanen. Bedömargruppen vill framhålla betydelsen av samverkan och engagemang i doktorandfrågor och att det skapas en kultur där det ses som naturligt att engagera sig i utbildningen och i de egna läroprocesserna.

Utbildningen följs systematiskt upp för att säkerställa att doktorandinflytandet används i kvalitetssäkring och utveckling av utbildningen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Det framgår i självvärderingen att reguljära medarbetarsamtal genomförs, men det framgår inte hur resultaten av medarbetarundersökningar utvärderats och följs upp. Bedömargruppens uppfattning är att frånvaron i underlaget av information kring hur doktorandinflytandet som sådant följs upp indikerar att sådan uppföljning är ett utvecklingsområde.

Sammantaget bedöms doktoranders perspektiv vara tillfredsställande, även om det skulle behöva förstärkas ytterligare.

Perspektiv

Jämställdhetsperspektivet

Bedömning med motivering: *Ett jämställdhetsperspektiv är integrerat i utbildningens utformning och genomförande.*

En ledarutbildning för avdelningschefer med fokus på genus, mångfald och makt ges regelbundet. Lika villkorsplaner upprättas och redovisas varje år. En utredning har gjorts av osynliga maktstrukturer som missgynnar kvinnliga forskare, vilken är att betrakta som ett gott exempel på hur ett jämställdhetsperspektiv kan beaktas i lärosätets verksamhet. Vidare har kursen "Modern genuspsykologi – konsekvenser för arbete, organisation, och hälsa" utvecklats. I självvärderingen ges exempel på inslag i lika villkorsarbetet som kan vara av betydelse för doktorander som exempelvis hur arbetstiden ska förläggas, hur möten läggs och hur ansvar fördelas mellan män och kvinnor. Det råder en jämn könsfördelning bland doktoranderna men inte i handledargruppen.

Huruvida ett jämställdhetsperspektiv är integrerat i exempelvis forskarutbildningskursers innehåll utöver den valbara kursen i genuspsykologi eller om det avspeglas i litteraturlistor ger inte underlaget någon information om, varför bedömargruppen ser detta som ett utvecklingsområde.

Systematisk uppföljning görs för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande främjar jämställdhet. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Kommenterad [Z18]: Medarbetarundersökningar genomförs vart tredje år. Resultatet delges vid personalmöten, och avdelningens ledningsgrupp har ansvar för att vidta åtgärder. Åtgärder följs upp av dekan vid dialogmöten. Likavillkorsplanen innehåller en mängd punkter som i stor utsträckning berör doktorander, och frågan om deras inflytande och arbetsvillkor diskuteras fortlöpande. Den mest centrala frågan som doktorander lyft och som successivt åtgärdas är transparens i beslutsgångarna – gällande både forskning, forskarutbildning och personalfrågor.

I självvärderingen nämns att lika villkorsarbetet bland annat ska innefatta uppföljning av fördelning av arbetsplatser i relation till kön, ålder och tjänstekategori. Likaså ska uppföljning av forsknings- och forskarutbildningsaktiviteter kunna ske könsuppdelat. Varje år väljs vid Mittuniversitetet någon eller några punkter från varje område av lärosätets verksamhet ut för att särskilt beaktas i uppföljningshänseende. Beträffande forskning och forskarutbildning fokuserades 2016 bland annat den reella tillgången till handledning i perspektiv av eventuell ojämlikhet.

Sammantaget bedöms jämställdhetsperspektivet vara tillfredsställande, även om det finns utrymme för förbättringar.

Aspektområde: Uppföljning, åtgärder och återkoppling**Sammanvägd bedömning av aspektområdet uppföljning, åtgärder och återkoppling**

Bedömning med motivering: *Aspektområdet uppföljning, åtgärder och återkoppling bedöms sammantaget vara tillfredsställande. Vad gäller aspekten måluppfyllelse av kunskapsformen kunskap och förståelse ser bedömargruppen en styrka beträffande de på fakultetsnivå framtagna kriterierna för uppföljning av individuella studieplaner, vilka bland annat föreskriver krav på åtgärder vid en differens på 30 högskolepoäng eller mer i eftersläpning.*

Uppföljning av lärarnas kompetensutveckling sker bland annat genom samtal mellan avdelningschefen och alla medarbetare, varvid karriärplaner upprättas. Rådet för utbildning på forskarnivå initierar också fakultetsövergripande uppföljningar av bland annat handledarkompetens. Bedömargruppens intryck är att personalens kompetens och kompetensutveckling följs upp på ett systematiskt sätt och vill lyfta fram meriteringsprogrammet för lärare som ett gott exempel på åtgärder för kvalitetsutveckling. Forskarkollegiet gör en regelbunden genomgång av alla individuella studieplaner och doktoranderna bjuds in till ett forskarkollegium för att ge återkoppling på sina studier. Utifrån denna information föreslås vid behov olika typer av åtgärder. Forskarutbildningsmiljön förefaller följas upp på ett överlag förtjänstfullt sätt.

Uppföljning av doktoranders måluppfyllelse sker förutom via den individuella studieplanen i samband med tre obligatoriska seminarier: planerings-, halvtids- och slutseminarium. Granskarna vid halvtidsseminariet ger också rekommendationer inför doktorandens fortsatta avhandlingsarbete. Forskarkollegiets uppföljningsdiskussioner är dessutom ett viktigt forum för erfarenhetsutbyte, vilket också fungerar som ett slags informell uppföljning av utbildningens utformning och genomförande. Vid slutseminariet redovisar doktoranden avhandlingens kapp, varvid såväl intellektuell självständighet som förmåga att göra forskningsetiska bedömningar examineras. Återkoppling från olika intressenter i lärosätets omvärld när det gäller doktorandens insikter i vetenskapens möjligheter och begränsningar ges även i samband med bland annat framträdanden som populärvetenskaplig föreläsare. Bedömargruppens intryck är att uppföljning och återkoppling vad gäller doktorandernas måluppfyllelse fungerar väl.

Någon systematisk uppföljning av doktorandernas arbeten efter examen nämns inte i underlaget, men karriärplanering ingår som en del i årliga utvecklingssamtal med avdelningschefen för all personal. Det framgår i självvärderingen att reguljära medarbetarsamtal genomförs, men det framgår inte hur resultaten av medarbetarundersökningar utvärderats och följts upp. Uppföljning av doktorandinflytandet som sådant framstår för bedömargruppen som ett utvecklingsområde. Lika villkorsarbetet vid lärosätet ska bland annat innefatta uppföljning av fördelning av arbetsplatser i relation till kön och uppföljning av forsknings- och forskarutbildningsaktiviteter ska kunna ske

BEDÖMARGRUPPENS PRELIMINÄRA 12(12)
YTTRANDE

Datum
2018-01-02

Reg.nr
411-00401-16

könsuppdelat. Någon uppföljning av jämställdhetsperspektivets integrering i forskarutbildningens själva innehåll förefaller inte ske, vilket är att betrakta som ett utvecklingsområde.

2018-01-29

Svar avseende det preliminära yttrandet för Universitetskanslersämbetets utvärdering av utbildning på forskarnivå i psykologi vid Stockholms universitet

Stockholms universitet har fått bedömargruppens preliminära yttrande på delning, och har beretts möjlighet att kontrollera innehållet i yttrandet.

I bedömargruppens preliminära yttrande anges följande under:

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat

Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen kunskap och förståelse

”Tvärtom har institutionen följt den allmänna (och förståeliga) trenden att minska kravet på antal studier/artiklar som ska ingå i avhandlingen.”

Stockholms universitet vill framföra följande förtydligande till ovanstående:

I samband med den senaste revideringen av den allmänna studieplanen höjdes lägstanivåkraven på sammanläggningsavhandlingar, bl.a. från att kräva en publicerad artikel till att kräva en (om tidskriften ger 2 poäng i The Norwegian Register for Scientific Journals) eller två (om tidskrifterna ger 1 poäng vardera) publikationer. (se sid. 17 i självvärderingen.)

UMEÅ UNIVERSITET

UKÄ:s granskning av forskarutbildning i psykologi

Härmed översändes Umeå universitets svar med förtydliganden m.m. avseende UKÄ:s bedömning av vår forskarutbildning i psykologi.

Beslut i ärendet har fattats av professor Ruth Mannelqvist, den Samhällsvetenskapliga fakultetens dekan

För den Samhällsvetenskapliga fakulteten

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Ruth Mannelqvist'.

Ruth Mannelqvist
Dekan

Svar till bedömargruppen i psykologi, UKÄ

Vi har mottagit UKÄ:s bedömning av forskarutbildningen i psykologi vid Umeå universitet och tycker att bedömarpanelen har gjort ett gott arbete och förstått hur vår forskarutbildning fungerar. Det finns dock några saker som vi skulle poängtera och förtydliga.

Aspektområde utformning, genomförande och resultat.

Bedömargruppen har identifierat att det finns utvecklingsmöjligheter vad gäller differentierad examination av de kurser som samläses av studenter på avancerad nivå och studenter på forskarutbildningsnivå. Vi vill poängtera att vi under våren kommer att se till att olika kursplaner skrivs för de olika nivåerna och att forskarutbildningsnivån kommer att förses med utökad examination.

Bedömargruppen anser också att doktoranderna behöver grundläggande utbildning i kvalitativ metod. Vi håller med och vill därför förtydliga att det i de obligatoriska kurserna *Vetenskapliga perspektiv och forskningsdesign* och *Datainsamling och analys kvalitativ metod* ingår sammanlagt 2 veckor om kvalitativ metod, datainsamling och analys. Samhällsvetenskapliga fakulteten erbjuder också två kvalitativa metodkurser: *Kvalitativ metod inom samhällsvetenskapen med särskilt fokus på intervjuer och deltagande observationer*, 7,5 hp, och *Qualitative research methods for the Social Sciences with focus on Grounded theory and Discourse analysis*, 7,5 vilka ges en gång per år och ger möjlighet till fördjupning i kvalitativ metodik. En diskussion har lyfts inom forskarutbildningsutskottet om inte en av dessa kurser ska ingå som obligatorisk i forskarutbildningen.

Aspektområde färdighet och förmåga

Bedömargruppen har identifierat ett utvecklingsområde i hur de individuella studieplanerna används i utvecklingen av forskarutbildningens utformning och genomförande. Vi vill förtydliga att i de fall en systematisk problematik eller möjlighet upptäcks vid uppföljningarna av de individuella studieplanerna tas detta vidare till FUU. Exempelvis har uppföljning av de individuella studieplanerna föranlett diskussionen om huruvida vi ska minska kurskravet till förmån för avhandlingsdelen. Detta på initiativ av doktoranderna.

Arbetslivets perspektiv

Bedömargruppen betraktar förberedelserna för ett utom-akademiskt arbetsliv som ett utvecklingsområde. Vi vill påvisa att vi har infört ett extra karriärsamtal under forskarutbildningen. Detta karriärsamtal kommer att ske i samband med mittseminariet med forskningsprefekt och inkludera det utom-akademiska arbetslivet. Vi kommer också att arbeta med att vår forskarutbildning bibehåller sin attraktivitet och våra forskarstuderande fortsätter att vara attraktiva på arbetsmarknaden både inom- och utom-akademiskt.

Sammanvägd bedömning av aspektområdet uppföljning, åtgärder och återkoppling med särskild fokus på jämställdhetsperspektivet

Bedömargruppen identifierar att ett tydligt utvecklingsområde är uppföljning av jämställdhetsarbetet och dess integrering i forskarutbildningen. Vår tolkning utifrån de uppgifter vi fick från UKÄ, var att denna fråga handlade om jämställdhet snarare än om genus och likabehandling, vilket kritiken har inriktat sig på. Vi har länge jobbat med jämställdhetsfrågan vilket nu visar sig i ett jämställt antal anställda på alla nivåer på institutionen. Självklart måste vi arbeta vidare för att vidmakthålla detta. Vad gäller

UMEÅ UNIVERSITET

forskarutbildningen görs detta genom att i den reviderade verksamhetsplanen ha satt upp målet att *tillse att jämställdhets- och likabehandlingsmålen uppfylls i alla olika aspekter*. Exempel på specifika aktiviteter som relaterar till detta är att bevaka likabehandlingsmålen vid tillsättning av doktorander och vid bildande av handledargrupper.

Umeå universitet har sedan 2014 en likabehandlingsplan istället för en jämställdhetsplan. På vår institution är ett av likabehandlingsombuden nu en doktorand. I policydokumentet om kvalitet i handledningen finns formuleringen *På Institutionen för psykologi anser vi att god handledning kännetecknas av ett förhållningssätt som främjar jämställdhet och likabehandling samt motverkar diskriminering*, vilket belyser vikten av likabehandling och jämställdhet inom forskarutbildningen. Dessutom ska genus och mångfald belysas på alla kurser där det är relevant enligt en policy som har funnits under en längre tid vid institutionen. Att detta följs kommer att ses över genom diskussion i handledarkollegiet och i profilgrupperna.

Maria Nordin
Studierektor för forskarutbildningen
Institutionen för psykologi
Umeå universitet

UPPSALA
UNIVERSITET

Samhällsvetenskapliga
fakultetsnämnden

Box 256
751 05 Uppsala

Besöksadress:
Dag Hammarskjölds väg 7

Handläggare:
Fredrik Andersson
Utbildningsledare

Telefon:
018-471 18 91

fredrik.andersson@uadm.uu.se

www.samfak.uu.se

BESLUT

2018-01-29
SAMFAK 2018/11

Universitetskanslersämbetet

Kommentarer till delning av yttrande om utvärdering av forskarutbildning i psykologi

Bakgrund

Uppsala universitet har den 2 januari 2018 beretts möjlighet att inkomma med synpunkter på delning av Universitetskanslersämbetets (UKÄ) preliminära yttrande kring utvärderingen av utbildning på forskarnivå i psykologi.

Kommentarer till det preliminära yttrandet

Samverkansdoktorander (sid 3, 4 och 8)

Kommentaren att samverkansdoktorandernas utbildningsmässiga förutsättningar är ett utvecklingsområde är oklar. De samverkansdoktorander som finns, även om de är få, har samma villkor som de interna doktoranderna vad gäller rätt till handledning, kontorsplats, tillgång till dator vid behov, introduktionsdagar m m. De ingår även i doktorandmaillistan och inbjuds därmed även till exempelvis doktorandföreningens regelbundna möten och andra sammankomster. Det är svårt att utifrån yttrandet förstå vilka förhållanden det är bedömargruppen riktar kritik mot.

Introduktion av nyanställda doktorander (sid 2)

Kritiken att det saknas en tydlig introduktion till nyanställda doktorander och att detta i stort sett är handledarens ansvar förefaller bygga på ett missförstånd. Samtliga nyanställda doktorander bjuds in till ett introduktionstillfälle där information ges om bland annat institutionens struktur, utbildningens uppläggning, doktorandförening, ekonomiska aspekter, anställningsvillkor, doktoranders rättigheter, doktorandhandbok, individuell studieplan m m. Institutionens studierektor, personalsamordnare och ekonomiansvarig är med och

informerar vid detta tillfälle. Utöver denna interna information inbjuds även de nyanställda doktoranderna till en introduktionsdag centralt på universitetet som handlar om universitetets historia och organisation m m.

Könsskillnader vad gäller sjukfrånvaro (sid 10)

Yttrandet lyfter fram könsskillnader vad gäller sjukfrånvaro som ett tecken på tänkbara problem med arbetsmiljö eller stress samt att det inte framgår hur institutionen avser att åtgärda detta. Samtidigt bör dock påpekas att sjukfrånvaron i doktorandgruppen är och har varit mycket låg under de senaste åren. Mellan 2013-2017 varierade sjukfrånvaron mellan 0,59-1,91%. Att dessa siffror representerar kvinnor i något större utsträckning än män beror huvudsakligen på sjukskrivningar i samband med graviditet.

Uppsala dag som ovan

Mats Edenius
Dekanus

Fredrik Andersson
Utbildningsledare

2018-01-29

Örebro universitets kommentarer till yttrandet gällande utbildning på forskarnivå i psykologi. (Universitetskanslersämbetet, reg.nr 411-00401-16)

Vi uppfattar att yttrandet till övervägande delen är i överensstämmelse med de underlag vi lämnat i form av självvärdering, lärosätesintervju, tabellmaterial, ASP och ISP. Vi vill dock förtydliga på följande punkter där vi uppfattar att det finns betydande sakfel:

- Sida 4, fjärde stycket: ”Dock utgör regler för att hantera handledarbyten ett utvecklingsområde, då sådana i dagsläget förefaller saknas.”

Handledarbyten är reglerade vid Örebro universitet och följande är ett konkret utdrag ur ”Regelhandbok för utbildning på forskarnivå vid Örebro universitet”¹ (s.21):
’Även beslut om byte av handledare fattas av prefekten. En doktorand som önskar byta handledare bör anmäla detta direkt till prefekten. Doktoranden behöver inte ange några skäl för byte av handledare och behöver inte delta i några överläggningar i ärendet. Om doktoranden så önskar kan han eller hon inleda med att tala med någon annan person vid universitetet. Universitetskansliet kan besvara frågor.’

Det är rutin att, vid utbildningsstart, tydligt uppmärksamma doktoranden på denna bestämmelse och även tydliggöra vilka olika personer doktoranden kan vända sig till för stöd vid problem i handledning (ämnesansvarig, enhetschef, doktorandombud, prefekt). Utöver detta reglerar årskontrollen av ISPn, att tidig kunna uppmärksamma signaler på problem i handledningen. Det är ämnesansvarigs och handledarkollegiets ansvar att agera på och åtgärda sådana tecken.

- Sida 5, tredje stycket: Kurser i kvalitativ metod har förekommit, men ges inte för närvarande då lärarkompetens saknas och då kurserna inte efterfrågas av doktoranderna.

Kurser i kvalitativ metod förekommer i nutid (till exempel tog en av doktorander en kurs i kvalitativ metodik vid Stockholms universitet så sent som HT17), **men ges inte i egen regi** då lärarkompetens och tillräcklig underlag när det gäller antal doktorander saknas in om ämnet för att kunna garantera tillräcklig hög kvalitet. Kurs i kvalitativ metod tillhandahölls dock inom andra institutioner vid Örebro universitet (till exempel vid Institutionen för hälsovetenskaper) där det finns en större kritisk massa av doktorander och högre kompetens kring kvalitativ forskning, samt även vid andra lärosäten. Det har varit ett val ur kvalitetssäkring synpunkt att uppmuntra doktoranderna att ta dessa kurser.

¹ <https://www.oru.se/globalassets/oru-sv/utbildning/utbildning-pa-forskarniva/regelhandbok-for-utbildning-pa-forskarniva.pdf>

- Sida 7, andra stycket: ”Uppföljning med fokus på själva utbildningen, exempelvis gällande huruvida omfattningen av och innehållet i kurser är adekvat, förefaller emellertid inte ske på ett lika systematiskt sätt.”

Tyvärr har vi i vår självvärdering inte beskrivit att Örebro universitet har regelbundna utbildningsuppföljningar som omfattar alla tre utbildningsnivåer. Vi beklagar att bedömargruppen därmed inte hade denna information att tillgå. Huvudområdet psykologi följdes upp 2014 och resulterade i en rapport (ORU 2013/2270) som bland annat kommenterar omfattning och innehåll i kurser på forskarnivå.

- Sida 8, femte stycket: ”Frånvaron av någon kurs i kvalitativ metod ser bedömargruppen som ett utvecklingsområde, då också kvalitativ metod utgör en del i vad som kan anses vara bred kunskap och förståelse inom forskarutbildningsämnet.”

Se tidigare kommentar om kurser i kvalitativ metod.

- Sida 10, femte stycket: ”Bedömargruppen menar att dessa slags utvärderingar skulle kunna genomföras mer systematiskt också på institutionsnivå, i stället för att doktorandinflytandet där främst följs upp via medarbetarsamtal.”

Se även tidigare kommentar. Vi tror att bedömargruppen avser ämnesnivå snarare än institutionsnivå, men vi välkomnar ett förtydligande.

- Sida 11, första stycket: ”Bedömningen är att doktorandinflytandet följs upp företrädesvis på lärosätetsnivå och att vissa åtgärder till följd av doktoranders återkoppling vidtas på institutionsnivå i form av exempelvis kursrevideringar, men att den institutions- och ämnesspecifika uppföljningen av relevans för doktoranders perspektiv skulle kunna ske mer systematiskt.”

Se även tidigare kommentar. Vi tror att bedömargruppen avser ämnesnivå snarare än institutionsnivå, men vi välkomnar ett förtydligande.

- Sida 12, sista stycket: ”Bedömargruppen menar att dessa slags utvärderingar skulle kunna genomföras mer systematiskt också på institutionsnivå, i stället för att doktorandinflytandet där främst följs upp via medarbetarsamtal.”

Se även tidigare kommentar. Vi tror att bedömargruppen avser ämnesnivå snarare än institutionsnivå, men vi välkomnar ett förtydligande.

Vi vill även ge kommentarer på det som vi ser som smärre sakfel.

- Sida 1, sista stycket: ”För forskarna ingår tid för kompetensutveckling i tjänsten: för docenter 20 procent av en heltidstjänst, för rekryterade professorer 70 procent och för biträdande professorer 40 procent.”

Vi har inga biträdande professorer, utan det som avses är ’befordrade professorer’.

- Sida 1, sista stycket: ”För lektorer som vill uppnå docentkompetens ingår som obligatorium två kurser i universitetspedagogik och en forskarhandledningskurs. Medel för detta finns att söka från fakulteten.”

Medan det beskrivs i självvärderingen att *'fakultetsnämnden erbjuder regelbundet möjlighet för lektorer att söka medel för extra kompetensutvecklingstid för vidaremeritering mot docent.'*, så syftar detta på andra insatser än på medel för att finansiera deltagande i kursen i universitetspedagogik och forskarhandledning. **Kursdeltagandet i dessa kurser är avgiftsfri och tid för deltagande regleras inom den 20% kompetensutvecklingstid som finns i lektorstjänsten.**

- Sida 2, sista stycket: ”Forskningsmiljön utvärderas på central nivå och handledarkollegiet gör också en utvärdering av miljön.”

Handledarkollegiet utvärderar **inte** forskningsmiljöerna. Forskningsmiljöerna utvärderas på central nivå, medan ämnet följer upp forskningsproduktionen av alla aktiva forskare inom ämnet, oberoende av tillhörighet till forskningsmiljö. Konkret så sammanställer ämnesansvarig årligen de studier som forskarna publicerat under det gångna året. Forskningsproduktionens utveckling analyseras därefter i kontexten av ämnesmöte.

- Sida 3, tredje stycket (och på några fler ställen i yttrandet): ”De uppmuntras även att söka anslag från fakultetsnämnden för detta, men inom institutionen finns även 10 000 kronor avsatta för resor. Institutionens riktlinjer innebär dessutom att varje doktorand kan få ett årligt bidrag om 4 000 kronor för litteratur.”

Om 'institution' ändras till 'ämnet' så är uppgifterna korrekta. Ämnet psykologi utgör inte en egen institution vid Örebro universitet, utan befinner sig i kontexten av en institution bestående av tre ämnen (Institutionen för juridik-, psykologi, och socialt arbete – JPS). **Tilldelning av medel för doktorandernas resor och litteraturkostnader regleras på ämnesnivå och inte institutionsnivå.**

- Sida 4, första stycket: ”Handledarkollegiet föreslår opponent och beslut fattas av dekanus.”

Det är handledare som föreslår opponent, där förslaget tas upp till diskussion inom handledarkollegiet och beslut fattas av dekanus.

- Sida 5, andra stycket: ”Idag diskuteras att dra ned något på kursandelen i högskolepoäng räknat.”

Det kan stämma att samtal om kurspoängens omfattning förekommer, men det sker då informellt bland kollegor inom ämnet. **Det är dock inte en diskussion som funnits på agendan eller planeras för formell diskussion i ämnet.**

- Sida 6, fjärde stycket: För att avlägga doktorsexamen vid lärosätet krävs tre vetenskapliga studier inskickade för publicering.

Lärosäten kan enligt lag inte kräva detta. Därför är det snarare så att: För att avlägga doktorsexamen vid lärosätet har ämnet **som policy** att avhandlingen innehåller tre vetenskapliga studier inskickade för publicering.

- Sida 9, tredje stycket: Handledarna genomgår en kurs i karriärplanering och kan på så sätt bidra till doktorandens förberedelser inför arbetslivet.

Handledarna genomgår en kurs som innehåller inslag om karriärplanering och kan på så sätt bidra till doktorandens förberedelser inför arbetslivet.

- Sida 12, tredje stycket: "Forskningsmiljön utvärderas på central nivå, liksom av handledarkollegiet."

Se tidigare kommentar: Handledarkollegiet utvärderar inte forskningsmiljöerna.

Joachim Åström

Dekanus för Fakultetsnämnden för humaniora och socialvetenskap

Malin Masterton

Utredare och kvalitetssamordnare